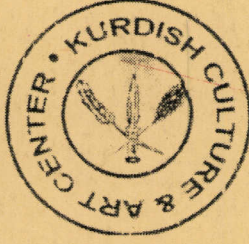

KÜRDİSTANCI PARTİ, ÖRGÜT, GRUP VE BİREYLERİN
ÇEKİLDİĞİ BÖLÜMLER İLE BİRLİKTE KÜRT-TÜRK VE
YABANCI BASINDA YER ALAN KÜRDİSTANCI İLE İLGİLİ
ULUŞULABİLİR YAZILARI İÇERMEKTEDİR.

AYLIK

YIL: 2
SAYI: 10/2000
Ekim 2000

dosya

...
çocuklar
kavga türkülerini dinleyerek varırlar
en güzel uykularına..

© Hoybun □ Sankt Jørgens Alle 4, Kld., 1616 København V, Danimarka
E-mail: hoybun@wanadoo.dk—Internet: <http://www.hoybun.hjem.wanadoo.dk>
Tel/Fax: +45 33 21 63 35 □ Giro: 1-245-4694

**AYLIK DOSYA
10/2000**

* Aylık Dosya'mızda yer alan yazıların içeriğine dokunulmamış
ve olduğu gibi yayınlanmıştır.

* Aylık Dosya'yamıza ulaştırmak istediğiniz yazıları posta, fax
veya e-mail ile de gönderebilirsiniz.

AYLIK DOSYA 2000/10

Editörden;

Merhaba;

Geçtiğimiz ay, "bu günleri de mi görecektik?" türünden birtakım gelişmeler yaşandı. 1970 sonlarında Diyarbakır'a giremeyip geri dönmek zorunda kalan MHP'liler bu kez bozkurt işaretleriyle karşılandılar. 'Töre'ye uygun bir konuşmanın ardından 'devlet'in alkışları 'kamuoyu'nda da yankısını buldu. Her iki 'taraf'da bu toplantıdan memnun ayrıldı. 'Kurt'ların 'Kürt'lerle dansının sonucu merakla bekleniyor.

Yukarıdaki gelişmeler yaşanırken, ülkemizin güney parçası yine kan gölüydü. YNK ve PKK güçleri çatıştılar ve her iki taraftanda onlarca kişi hayatını kaybetti. Misak-ı Milli sınırlarını garantiye aldığını düşünen T.C. 'akıl hocası'nın da desteğiyle güney planını devreye soktu.

Bu sayımızda, her iki konuyla ilgili bildirimleri ve haber-yorumları bulabilirsiniz.

Diğer önemli başlıklarımız ise şöyle;

- *Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun "9-10 Eylül Köln Toplantısı Sonuç Bildirgesi".
- *Ocak-Haziran 2000 İnsan Hakları İhlalleri Bilançosu-İHD.
- *Devlet Güneydoğu'da harekete geçti-Fikret Bila
- *Fransa Hükümetinin Korsika'nın Geleceği ile İlgili Resmi Metni.

Yeni bir sayıya kadar sevgiyle kalın.

Hoybûn Kurdish Culture&Art Center-DK

Dizgi/Baskı/Kapak Tasarım: Hoybûn
Ön Kapak Resmi: International Forum Arşivi
Arka Kapak Resmi: Atanur Doğan
Şiir: Orhan Kotan-Sancı

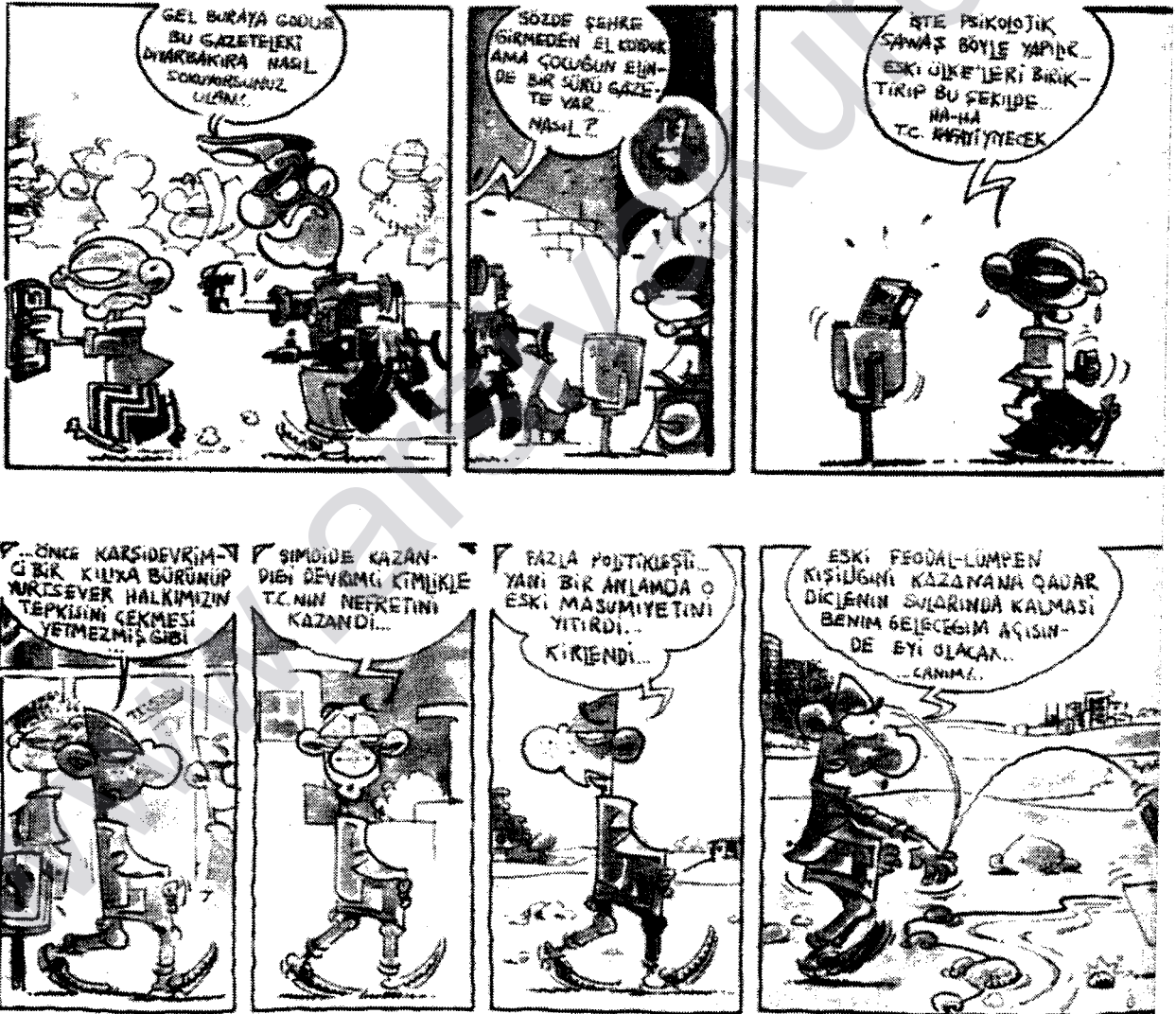
İÇİNDEKİLER

KÜRDİSTANLI PARTİ VE ÖRGÜTLERİN BİLDİRİLERİ.....	6
Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Partisi (PADEK) MK toplantısı sonuç bildirisi	
PADEK, Merkez Komitesi.....	6
Bu yoz rejim çöpe atılmadan	
Ülkeye barış ve demokrasi gelmez	
PSK.....	8
Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun düzenlediği 9-10 Eylül Köln	
Toplantısı Sonuç Bildirgesi.....	10
12 Eylül'ün Defterini Dürelim!	
PSK.....	11
GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ SAVAŞ SENARYOLARININ PERDE ARKASI	
KÜRDİSTAN ÖZGÜRLÜK İNSİYATİFİ.....	13
Sömürgecilerin Yeni Tuzaklarına Dikkat!	
PRK/rizgarî.....	16
Kardeş kavgasının kazananı olamaz!	
Kürdistan Ulusal Demokratik İnsiyatifi.....	17
Basına ve Kamuoyuna	
Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu.....	19
YABANCI KURUMLARDAN.....	20
OCAK-HAZİRAN 2000 İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU	
İHD.....	20
KÜRT VE TÜRK BASININDAN SEÇMELER.....	23
Kıvrıkoğlu'ndan üç mesaj	
01.Eylül.2000, Sedat Ergin, Hürriyet.....	23
Kemalizm'den Bonapartizm"e mi?	
02.Eylül.2000, Mehmet Barlas, Yeni Şafak.....	23
Mutlu devlet	
03.Eylül.2000, AHMET İNSEL, Radikal 2.....	24
KDP'nin T.C. Askerinin saldırısında parmağı yok	
03.Eylül.2000, Kurdinfo.....	25
Kıvrıkoğlu'nun sözleri, BM sözleşmelerinin çekinceleridir	
03.Eylül.2000, Koray Düzgören, Yeni Şafak.....	27
30 yıllık rüya: Köykent	
03.Eylül.2000, Fikret Bila, Milliyet.....	28
Zeugma yaygarasının öbür boyutları	
03.Eylül.2000, ARGUN ERBAY, Aydınlık.....	29
Düşük yoğunluklu sonbahara doğru	
04.Eylül.2000, Ragıp ZARAKOLU, Yeni Gündem.....	30
Bolşevikleri aldatan Mustafa Kemal,	
Kürtleri de aldatmış olmasın!	
04.Eylül.2000, Yaşadığımız Vatan.....	31
Güneydoğu afet bölgesi olmak istiyor	
05.Eylül.2000, Nethaber.....	33
Cem'den, üç BM sözleşmesine imza	
05.Eylül.2000, Cumhuriyet.....	34
Batı'nın samimiyetsizliği	
05.Eylül.2000, Semih İdiz, Star.....	35
Ankara sözleşmelerde kolay seçti	
06.Eylül.2000, Cumhuriyet.....	36
Bir gün 'huzur tarihi' yazılırsa	
06.Eylül.2000, Ertuğrul ÖZKÖK, Hürriyet.....	36

Bahçeli'den HADEP'li başkana alkış	
06.Eylül.2000, Milliyet	37
'Türkiye reformda ağır'	
06.Eylül.2000, Radikal.....	38
Ufuktan: Çizgiyi aşan durum	
07.Eylül.2000, Özgür Politika.....	39
Askerin 'AB böler' endişesi	
07.Eylül.2000, Hürriyet.....	40
250.000	
60.000	
7 Eylül 2000 KDP (T) – XEBAT	41
MHP'nin binası var, örgütü yok	
08.Eylül.2000, Cumhuriyet.....	44
Güneydoğu'da HADEP'in misyonu	
08.Eylül.2000, Derya Sazak, Milliyet.....	45
Kopenhag artık devlet siyaseti	
08.Eylül.2000, Ertuğrul ÖZKÖK, Hürriyet	46
Eylül günlerinin hatırlattıkları	
09.Eylül.2000, Ragıp ZARAKOLU, Yeni Gündem.....	48
Barışın yolu sokak kavgalarından geçer	
08.Eylül.2000, Atılım	49
MHP'nin hesabı	
10.Eylül.2000, Taha Kıvanç, Yeni Safak.....	50
Burjuva politikasında 'mutabakat' halka yarar sağlamaz!	
10.Eylül.2000, A.Cihan Soylu, Evrensel.....	51
"Yeni proleterya" ve iktisat ideolojisi	
10.Eylül.2000, AHMET İNSEL, Radikal 2	52
Fobilere dayalı siyaset olmaz	
Röportaj: Mehmet Altan	
11.Eylül.2000, Mehmet METİNER, Yeni Gündem.....	53
MHP Doğu'yu keşfetti	
11.Eylül.2000, Akşam	56
Kolektif sorumsuzluk	
11.Eylül.2000, Sükrü Elekdağ, Milliyet.....	57
Röportaj: Özdem Sanberk	
Bu Sevr korkusu yersizdir	
11.Eylül.2000, Neşe DÜZEL, Radikal	58
Topal Osman Ağa'ya anıt	
12.Eylül.2000, Hürriyet.....	59
MHP-HADEP VE FP'DE GELİŞMELER	
13.Eylül.2000, Avni Özgürel, Nethaber.....	60
NATO'ya, Ayazağa ve Mamak'ı önerdik	
12.Eylül.2000, Milliyet.....	61
Ermeni tasarısı ABD'li silah şirketlerini ürküttü	
13.Eylül.2000, Cumhuriyet.....	61
ABD ve yeşil kuşak	
14.Eylül.2000, Necmattin Türünay, Yeni Şafak	62
Devlet, G.Doğu'da harekete geçti	
14.Eylül.2000, Fikret Bila, Milliyet.....	63
İlkel milliyetçilik barışa engel	
15.Eylül.2000, Özgür Politika.....	65
Kürt kimliği ne kadar yerleşti	
15.Eylül.2000, Ertuğrul ÖZKÖK, Hürriyet	66
Çıkmaz yol	
15.Eylül.2000, K.Tekin Sürek, Evrensel	67
K. Irak'a dikkat	

16.Eylül.2000, İlnur Çevik, Zaman.....	67
Zorunlu hizmet geliyor	
16.Eylül.2000, Fikret Bila, Milliyet.....	68
Güneydoğu'da fikri takip eksikliği	
16.Eylül.2000, İsmet Berkan, Radikal.....	69
Doğu halkı ve dindar insanlar	
16.Eylül.2000, Ahmet Taşgetiren, Yeni Şafak	70
G. Doğu'ya halksız plan	
16.Eylül.2000, Evrensel	71
Güneydoğu için katılım	
18.Eylül.2000, Ferai TİNÇ, Hürriyet	73
Olay yaratacak iddialar	
18.Eylül.2000, Hürriyet.....	74
Irak'a dikkat!	
18.Eylül.2000, Yasemin Çongar, Milliyet	75
Medyada MHP'ye şükranlar ve Ertuğrul Özkök	
18.Eylül.2000, Tanıl Bora, Medyakronik	77
PKK'den somut adım	
19.Eylül.2000, Ö.Politika.....	78
Atina sığınmaya ilk kez 'hayır' dedi	
19.Eylül.2000, TAKİ BERBERAKİS, Milliyet.....	81
Özal'a 'İhanet' suçlaması	
19.Eylül.2000, Emin Pazarıcı, Akşam.....	81
'Demokratikleşme için temel rapor'	
22.Eylül.2000, Cumhuriyet.....	82
Ankara'yı by-pass mı	
22.Eylül.2000, Ertuğrul ÖZKÖK, Hürriyet	83
Ortalığı karıştıran seminer84	
23.Eylül.2000, Yeni Gündem.....	84
Bölücü oyun tutmadı	
23.Eylül.2000, Akşam.....	85
GAP'TA SOĞUK SAVAŞ	
23.Eylül.2000, Yasin Yağcı, Aksiyon.....	86
Kuzey Irak'ta GSM şebekesi karmaşası	
25.Eylül.2000, Milliyet.....	90
HADEP'İN ATEŞLE İMTİHANI	
25.Eylül.2000, Kadir Konuksever, Nethaber.....	91
Fuller: Kemalizm aşılmalı	
26.Eylül.2000, NTVMSNBC	92
CHP-HADEP teması var mı?	
26.Eylül.2000, Yavuz Donat, Sabah.....	93
Ecevit'in TRT'den Kürtçe yayın iması	
28.Eylül.2000, Hürriyet.....	95
Güneydoğu'yu unutmamak	
28.Eylül.2000, İsmet.Berkan, Radikal.....	96
Kürt sorununda "antiterör" çıkmazı	
29.Eylül.2000, Fatih Polat, Evrensel	96
Hayal kırıklığı yok	
30.Eylül.2000, Naki Özkan, Milliyet	97
YABANCI BASINDAN	99
The Statement of Congressman Bob Filner On the Occasion of the International Festival for Democracy and Peace Dusseldorf, Germany September 2. 2000.....	99
Far-Right Turk Leader Urges Kurd Area Development Sept 5.2000, (Reuters).....	99

Pentagon says attack on Kurds would prompt U.S. military response September 6. 2000, CNN by Chris Plante.....	100
Heavy fighting between The PUK And PKK-Turkish Military 19.Sep.00, (Reuters)	101
PKK Provokes Confrontation in Iraqi Kurdistan Patriotic Union of Kurdistan Bureau for International Relations 18 September 2000.....	102
Northern Iraqi Kurdish faction fights attacking PKK rebels 19.Sep.00, (AFP).....	103
ELİMİZE YENİ ULAŞANLAR	104
FARANSA HÜKÜMETİNİN KORSİKA'NIN GELECEĞİYLE İLGİLİ RESMİ METNİ	104

KÜRDİSTANLI PARTİ VE ÖRGÜTLERİN BİLDİRİLERİ

Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Partisi (PADEK) MK toplantısı sonuç bildirisi PADEK, Merkez Komitesi

Merkez Komitemiz, partimizin Ocak ayında yapılan ilanından sonraki ilk toplantısını yaparak gündemine aldığı çeşitli konuları değerlendirdi ve gerekli kararları aldı. Önce partimizin son durumu ve şimdiye kadarki faaliyetlerini ele alarak, sürece daha aktif ve kararlı müdahalenin olanaklarını tartıştı. Kendi içinde yaptığı görev bölüşümüne uygun olmak üzere, mücadelenin çeşitli alanlarda sürdürülmesi ve bunlar arasında uyumlu bir koordinasyonun sağlanması için yapılması gerekenler değerlendirildi.

Örgütlü mücadeleyi sürdürmede kararlılık

Yeni kurulmuş olmanın beraberinde getirdiği tüm dezavantajlara rağmen PADEK'in temsil ettiği gelenekten aldığı gücü, kadrosu ve taraftarlarının deneyim ve kararlılıkları ile bütünleşerek, üzerine düşen görevleri, program ve tüzüğünde dile getirdiği tarihi misyonları yerine getirmeye aday bir parti olduğu vurgulandı. Kimilerinin yaptığı gibi, kendi dar örgüt çıkarlarını temel alan fırsatçı yaklaşımlardan özenle kaçınmasının, PADEK'in kendisine ve halkımıza duyduğu özgüvenden ve ilkelere doğrudan doğruya kaynaklandığı belirtilerek, şimdiye kadarki ilkeli tutumunu devam ettirilmesi benimsendi.

Merkez Komitemiz, PADEK'in bir yandan örgütsel görev ve sorumlulukları doğrultusunda mücadeleyi ve dirençli bir hattı sürdürürken, öte yandan da tüm ulusal demokratik güçlerin, halkımızın ülke ve ulus realitesine uygun olarak dostluk ve siyasal planda ortak faaliyet alanlarının güçlendirilmesi gerektiği hususunda görüş belirtti. Mevcut Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun daha da güçlendirilerek güç ve eylem birlikteliğinin kalıcılaştırılması ve giderek daha ileri mevzilere doğru yol alınması gerektiği vurgulandı. Bu bağlamda, platformun 9-10 Eylül tarihlerinde Köln de düzenleyeceği ve Avrupa'nın değişik ülkelerinden büyük bir katılımı beklenen toplantıya değer vermektedir. Partimizin inancı odur ki, katılımcılar halkımız üzerinde oynanmak istenen oyunlara karşı ortak bir tavır geliştirerek, Kürt ulusal hareketinin Kemalizme ve "Demokratik Cumhuriyet" tezi altında düzene entegre edilmek istenmesine tutum alacaklardır.

Kayıp verici gelişmeler

Son dönemlerde çeşitli ulusal demokratik çevreler arasında tırmandırılan tartışmaların, amacı aşan boyutlara vardırılmasının kimseye yarar sağlamayacağı ve hatta istenmeyen kimi sonuçlara ve tahribatlara yolaçabileceği belirtildi. Eleştiri ve özleştirme hakkının doğal bir hak olduğu; eleştirilere karşı kapalı ve tepkisel davranmanın kaçınılması gerektiği, yanlış politikalarda aşırı ısrarın saplantısının, telafisinin imkansız sonuçlar doğurabileceğine işaret edildi. Ayrıca eleştirilere karşı tahammülsüz davranışların yanında, ölçsüz ve hassasiyet gerektiren konulardaki dikkatten uzak yaklaşımların da yarardan çok zarar getirebileceği hususuna dikkatler çekildi.

Partimiz PADEK'in örgütlerin içişlerine karşı saygılı olduğu, ancak örgütlerin üye ve taraftarların can güvenliği ve özgür iradelerine yönelik davranışların ve politikaların kabul edilemez olduğu ve örgütlerin iç sorunu olarak değerlendirilemeyeceği noktası gözönünde bulundurularak; özellikle PKK'nin bu konuda geçmişte de yeterince hassas davranmadığı düşünülerek; ne kendisine ne de halkımızın kurtuluş ideallerine yarar sağlamayacak davranışlardan kaçınması ve olası bir yanlışlıkta bulunmaması konusunda PKK'nin dikkatinin çekilmesi gerektiğinin altı çizildi.

Partimiz TC'nin son "sınırötesi" hava operasyonunda 38 sivil Kürt köylüsünün katledilmesini kınar.

Son siyasal gelişmeleri de değerlendiren MK'miz, devletin dayatmış olduğu teslimiyet ve tasfiye politikalarına karşı koşulsuz ve tek yönlü bir biçimde geri adım atarak karşılık vermenin yaratacağı olumsuzluklarla ilgili kaygılarını belirterek, bu siyasetin teşhir edilmesi gerektiğinin altını bir kez daha çizdi. Cumhuriyetin kuruluşundan beri devlet, ileri sürdüğü tezlerde başarılı olamamış, devletin yapmadıklarını adeta PKK yapmaya çalışmakta; tüm ulusal değerlerimizi ve ulusal başkaldırıları gerici, feodal ve emperyalist devletlerin bir senaryosu olarak değerlendirerek, ulusal demokratik haklar uğruna verilen mücadeleye, kara çalmaya yeltenmektedir. PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan, işi daha ileri boyutlara götürerek, "Kürt halkını Kemalizm söylevleri altında yürümeye çağırılmaktadır". Ancak bununla birlikte halkımızın yüzlerce yıllık direnişçi

ve özgürlükçü geleneğinin yarattığı sağduyu sayesinde, kendi ulusal taleplerinde vazgeçmeyeceği ve en zor şartlarda bile ulusal davasını sürdürerek, sahnelenmek istenen, tüm oyunları bozacağı becerisini gösterebilmesi, tüm olumsuz gelişmelere karşı bir avantaj olduğu, bir kez daha teyit edildi.

Türkiye'nin AB'ye girmesi sorunu

Devletin AB'ye girmek ve dünya kamuoyunu yanıltıp ekonomik, siyasi ve diplomatik yararlar elde etmek için attığı ya da atacağını belirttiği kimi sözde demokratikleşme yönündeki adımların, birer aldatmaca ve gözboyama olduğu, esas amacın demokratikleşme değil, sadece sistemin kimi tikanukluklarını sistem içi rutin düzenlemelerle yamayıp "demokratikleşmeme" yönündeki adımları demokratikleşme olarak dünya kamuoyuna yutturma çabasından başka birşey değildir. Türkiye'nin bu oyunları karşısında, kamuoyunun ve demokratik güçlerin, kimi beklentilerin içine girmemeleri doğrultusunda uyarılması gerekmektedir.

Ayrıca ABD ve Avrupa Birliği üyesi devletlerin, her defasında demokrasi, insan hakları, azınlıklar vb. konularda hassasiyetlerini belirtmekle birlikte, bu konularda Kürt halkına ilişkin olarak üzerlerine düşeni samimi ve kararlı bir şekilde yerine getirmekten uzak, ikircimli bir politika izlemeye devam ettikleri tespiti yapıldı. Dünyada mevcut bulunan çeşitli ulusal sorunları çözmek için ya tarafları bir barış masası etrafında bir araya getiren ya da bizzat müdahale ederek bu sorunları çözmeye çalışan "Yeni Dünya Düzeni" savunucuları, sözkonusu Kürtler olunca, bırakın bu sorunu ulus ve ülke boyutları içinde ele alıp çözmeyi; insan hakları boyutunda bile kayda değer bir adım atmayarak, bölgedeki baş müttetikleri TC'yi desteklemekten geri durmadıklarına dikkatlerin çekilmesi gerektiği vurgulandı.

AB üyeliği için olmazsa olmaz olarak getirilen ve "Kopenhag Kriterleri" olarak bilinen paketin, uygulanmasının halkımız için yararlı olmakla birlikte, Kürt ulusunun azınlık olmadığı, dolayısı ile bu adımların yerine getirilmesinde, bizler için bağlayıcı olmayacağı önemle belirtildi. Çünkü, ne bu kriterlerin tesbitinde ne de olası uygulama sürecinde, Kürt halkının ve onun siyasal temsilcilerinin muhatap alınıp görüşlerinin sorulmadığına işaret edilerek, Kürt sorununun adeta Kürtlerden başka herkesin sorunu haline getirilmek istendiği ve Kürtler adına başkalarının konuştuğu, başkalarının tartıştığı ve yine başkalarının karar verdiği; hem de doğru dürüst Kürtlerin varlığı ve isminin bile telafuz edilmediğine dikkatler çekildi.

Yine aynı şekilde "Kopenhag Kriterleri" nin yorumu ve uygulanmasından sıkışmış olan devlet, kimi kaleşörleri ve danışmanları vasıtası ile Cumhuriyet'in ilanından beri sözkonusu etmediği "Lozan anlaşması"nın 39. maddesini gündemeleştirerek, bu anlaşmadan Kürtlerin de diğer azınlıklar gibi

yararlanabileceği, böylece, hem "Kopenhag Kriterleri"ni, yerine getirmiş olacak, hem de Kürt sorununu çözmüş olacağını hesaplamaktadır. İşin acı gerçeği, bu projeye bazı Kürt çevrelerinden ve aydınlardan da destek sunulmaktadır.

Dünyaya barış ve huzur getireceğini iddia eden güçlerin, dünyanın en hassas bölgesi olan Kafkasya, Balkan, ve Ortadoğu üçgeninin tam ortasında bulunan Kürdistan'ın varlığı ve Kürt ulusunun özgür iradesini hiçe sayarak bunu gerçekleştirmeye çalışmanın akıl karı olmadığı ve Kürt sorununun gerçekten de adil ve kalıcı bir tarzda çözülmesi isteniyorsa, herşeyden önce diyalog yolunun açılması ve Kürtlerin siyasal temsilcilerinin muhatap alınması gerektiği önemle vurgulandı.

Merkez Komitemiz, özellikle son on yılda dünyada oluşturulmaya çalışılan "Yeni Dünya Düzeni"nin gerçekte bir avuç kapitalist devletin çıkarlarını gözeten ve bütünüyle kaba güç ve kuralsızlığa dayanan bir düzen olduğunun gözden kaçırılmaması gerektiğini; ancak oluşan yeni güçler dengesinin halkımızın lehine değerlendirilmesi ve bundan yararlanılması için de kimi olanak ve avantajlar doğurabileceğine işaret etti. Bu çerçevede, Güney Kürdistan'da son on yılda meydana gelen gelişmeler ve bunlara bağlı olarak elde edilen kazanımlara PA-DEK, büyük bir önem vermektedir. Kürt halkı da diğer tüm halklar gibi barış, huzur ve özgür olarak topraklarında yaşamak istemektedir. Barış ve huzurun kalıcılığı için hepimize ve özellikle de o parçadaki halkımıza ve örgütlerimize büyük görevler düşmektedir.

Merkez Komitemiz, önemle üzerinde durduğu noktalardan biri de; Kürt sorununun çözümünü için gerek Türkiye'de ve gerekse uluslararası planda diyalog yolunun açılması için yapılan faaliyetlerin bütün önemine rağmen, "hak verilmez, alınır" temel kurallından yola çıkılması gerektiği gerçeğidir. Ulusal kimlikli parti, Kürtçe radyo, tv ve Kürt dili ile eğitim vb. sorunların da bu anlayış temelinde ele alınması durumunda başarı şansının daha da artacağı belirlendi.

Legal parti sorunu

Özellikle legal parti konusunda yaşanan gelişmeler ve değişik kanallardan oluşturulmaya çalışılan projeleri de titizlikle ele alan MK'miz, bu sorunu can alıcı temel sorunlardan biri olduğu ve geçmişte yapılan bazı hatalardan kaçınılmadığı takdirde, yine büyük hayal kırıklıkları ve fiyaskolar yaşanabilecektir. Herşeyden önce "Kürtlerin Birliği" adına bütün Kürtleri dar bir alana sıkıştırmanın bir yarar sağlamayacağı, önemli olanın değişik siyasal görüş ve eğilimlere sahip kişi ve çevrelerin önemli siyasal konularda hareket birliğinin sağlanması olduğuna varıldı.

Mevcut yasal partiler ile kurulmak istenen oluşumların, Kürtlerin birliğinin önünde bir engel de-

ğil, tersine bir zenginlik olduğu; birliği çok sesliliğin değil, aksine dayatılacak tek sesliliğin bozabileceği ve bu tek sesliliğin geçmişte yaşanan "ben merkezli" politikalara çanak tutma riskini her zaman taşıdığını vurgulayan MK'miz, tüm bu oluşum ve girişimlerine rağmen hala ulusal kimlikli bir yasal partinin veya bu yönde ciddi bir girişim oluştu- rulmadığının altını çizdi.

Bu hususta Merkez Komitemiz, PADEK'in "Benim bir yasal partim olsun" mantığından çok, halkımızın ve ülkemizin sorunlarını kendi ölçüleri içerisinde açık alanda gündemleştirip çözüm yolunu arayacak bir oluşuma duyduğu ihtiyaçtan hareket ettiğini ve bu yönde üzerine düşeni yapacağını, böylesi bir projeye her türlü desteği sunacağını be- lirtti.

Legal parti konusunda mevcut parti ve giri- şimlerin hala "Türkiye Partisi" olma söylemlerinden vazgeçmediği ve kimi telafuz farklılığına rağmen hepsinin aşağı yukarı aynı şeyleri tekrarlayıp dur- duklarının gözlemlendiğini vurgulayan MK'miz; herşeyden önce mevcut yaklaşım yanlışlıklarının aşılmasının önemini dile getirdi. Bu bağlamda PADEK'in anlayışına uygun düşen legal partinin

hem taşıyacağı kimlik, hem çalışma ve mücadele tarzı, hem de partinin iç işleyişi hususunda mevcut olanlardan alabildiğine farklı olduğunu tesbit etti.

Legal alanın hassasiyeti ve dönem dönem kimi düşüncelerin direkt olarak savunma güçlülüğünün de hesaba katılmasının, ama tüm bunların belli dü- şünsel değerleri ayaklar altına alınmadan ve ken- dini devlete ve kurumlarına beğendirme yanlışlı- ğına saplanmadan yapılmasının en doğru yol ola- cağını belirten MK'miz, mevcut oluşumları bu ko- nuda daha duyarlı olamaya çağırıyor.

Son olarak, ülkemizin içinden geçtiği tarihsel önemdeki kritik süreçten, halkımızın ulusal talepleri lehine olumlu sonuçlar elde ederek çıkmak; deza- vantajları avantajlara dönüştürmek ve siyasal müca- delemizi ileri boyuttaki atılımlarla taçlandırmak için tüm toplumsal ve siyasal kesimlere, bugün her za- mankinden daha büyük görevler düştüğü vurgula- narak, biran önce ulusal muhalefetin sorumlulu- ğunu üstlenip atağa geçmesi gerektiğini belirten MK'miz; birlik ve dayanışma ruhu içinde, ulusal boyunduruğa, zulme, sömürüye ve haksızlığa karşı olan herkesi göreve çağırıyor!

01 Eylül 2000

Bu yoz rejim çöpe atılmadan Ülkeye barış ve demokrasi gelmez

PSK

Dünyamız yeni binyılın ilk 1 Eylül'ünü, ilk barış gününü yaşıyor; ama dünyamızda barış yok. Dün- yanın dörtbir köşesinde çatışmalar, etnik boğazlaş- malar var. Devletler büyük ordular beslemeyi sür- dürtüyorlar. Silah fabrikaları daha modern, daha öldürücü silahlar yapmaya devam ediyor. Silahlan- ma yarışı hızından birşey yitirmedi.

Bu, aklıyla övünen insan ve uygar geçinen ça- ğımızın toplumları için utanılacak bir durumdur. İnsanlık ne yazık ki bugün de ilkel geçmişini sür- dürtüyor. O barışçı, silahsız, ordusuz bir dünyayı gerçekleştirilmekten henüz çok uzak.

Şu 3. Binyılın başında da dünyamızı hala doyum bilmez hırsların; kişisel, grupsal, dar milliyetçi ve emperyalist çıkarların yönlendirdiği kötü politikalar yönetiyor.

3. Binyılın bu ilk 1 Eylülü'nde Türkiye ise barış politikalarından yoksun, kavgalı, gerilimli ülkelerin başında geliyor. Türkiye nerdeyse tüm komşularıyla kavgalı. Türkiye iç barıştan yoksun. Halk yoksulluk içinde yaşarken, işsizlik dev boyutlarda iken; eği- tim, sağlık ve konut sorunları ülkemizin insanını

bunaltırken, rejim habire silahlanıyor, ülkenin kay- naklarını orduya-polise yatırıyor.

Bunun sorumlusu dünden bugüne ülkeyi yöne- ten hükümetlerdir, iktidarı-muhalefetiyle ülkenin kaderini belirleyen politikacılar, askeri ve sivi- liyle devlet çarkını yürüten bürokrasidir.

Bu devlet halkıyla kavgalıdır. Acımasızca sömür- rüp ezdiği, temel haklardan yoksun bıraktığı işçisi ve köylüsüyle, çalışan insanıyla kavgalıdır. Güven vermediği, özgürlük tanımadığı genci ve aydınıyla kavgalıdır. Zincire vurduğu, tüm temel haklarından yoksun bıraktığı ve yüz yıldır savaştığı Kürt halkıyla; ülkenin farklı dil, kültür ve inançtaki öteki etnik gruplarıyla kavgalıdır.

Bu devlet ve ona biçim veren yönetici sınıf, düzenbaz düzen politikacıları, asker-sivil bürokrasi, tüm bu nedenlerle en başta kendi halkına güven duymuyor. Hem komşularına hem ülkenin emekçi ve ilerici güçlerine, Kürt halkına karşı durmadan artan bir ordu ve polis gücüne, silaha ve daha çok silaha gerek duyuyor. İçerde ve dışarda durmadan savaşıyor. Ülkenin kaynaklarını bu uğursuz işte telef ediyor.

Ecevit'in başında olduğu 57. Hükümet, bu bakımdan kendisinden öncekilerden daha iyi bir durumda değil. Aksine, bu hükümet yıllardır Kürtlerle savaş içinde büyüyen dizginsiz bir şovenizmin ve ırkçılığın hükümetidir. Bay Bahçeli'nin partisi bilinen, ırkçı-faşist kurt partisidir. Bay Ecevit ise çoktandır ki iflah olmaz bir tutucu, dörtlü başı mamur bir nasyonal sosyalisttir.

Böyle bir hükümetin ülkeye barış ve demokrasi getirmesini, Avrupa Birliği'nin normlarına uyum sağlamasını ancak hayali geniş olanlar, bundan da öte, budalalar ümit edebilir.

Rejim, en başta, IMF güdümündeki politikalarla çalışanları günden güne daha da açlığa iterek, grevleri yasaklayarak, hak isteme yollarını kapayarak ülkenin iç barışını dinamitliyor. Memuru-işçiyi açlığa talim ettirirken, onlar için para yok derken, silaha, tanka-topa, savaş uçaklarına onmilyarlarca dolar yatırıyor.

Hükümet, 6 milyon memurun ve işçinin zorunlu tasarruf fonunda birikmiş parasını bile ödemezken, Murat Demirel gibilerin içini boşaltıp batırdığı 8 banka için 5,5 katrilyon ödüyor. Diğer bir deyişle emekçiden, fakir-fukaradan alıp soyguncu ve dolandırıcılara veriyor...

Bir süredir iç ve dış kamuoyunu oyalayan, farklı bir imaj vermeye çalışan hükümet, son dönemde, memur kararnameyi, F tipi cezaevleri, ertelenen işçi grevleri, Kürt isimlerinin yasaklanması, Kürtçe yayınlar ve müzik eserleri üzerinde artan baskılar, Güney Kürdistan'da sivil halka yönelik kırımlarla kurt dışlarını daha açık biçimde göstermeye başladı.

Hükümet, iç ve dış kamuoyunun beklentisi olan bir genel af çıkarıp ülkenin sosyal ve politik ortamını yumuşatma yerine, F tipi cezaevlerini günde me sokarak gerilimi daha da yükseltti. Bundan amaç politik tutukluları sonu gelmez bir hücre cezasına mahkum etmek, soyutlamak, fizik ve moral olarak yok etmektir.

Hükümet, ülkenin cumhurbaşkanının bile yasalara aykırı ve keyfi bulduğu kanun hükmündeki kararnameyi dayatarak kendi eliyle yeni bir kriz yarattı. Bununla amaçlanan, faşist rejimle uyum göstermeyen veya hak ve demokrasi isteyen memurların tez elden yargısız kıyımını sağlamaktır.

Rejim, bir yandan Kürtçe yayınlar serbest diye iç ve dış kamuoyuna utanmazca yalan söylerken, diğer yandan, uyacağına söz verdiği Kopenhag Kriterleri'ne rağmen Kürtçe radyo ve televizyon yayınına izin vermiyor. Bazı dergi ve gazete yayınları üzerindeki baskıları ise kat kat artırdı. Bu yayınların büyük bölümü tümünden yasaklandı, bazıları

belli sürelerle kapatıldı. Müzik kasetleri habire yasaklanıp toplanıyor. Kürtçe olan veya Kürtleri hatırlatan isimler bir kez daha yasaklandı.

Rejim bununla da kalmayıp Kürdistan'ın öteki parçalarına yönelik saldırılarına yeniden başladı. 15 Ağustos günü sınırı geçen Türk uçakları Güney Kürdistan'da yaylaya çıkmış köylülere saldırdı, tam bir kıyım yaptı. Çoğu çocuk ve kadın olan 50 dolayında Kürt köylüsü öldürüldü, onlarcası yaralandı. Bu saldırılar sırasında savaşta bile kullanılması yasak napalm ve benzeri bombalar kullanıldı, Kürt köylüleri deneme tahtası yapıldı.

Türk hükümeti bu türden eylemler için daha önce Kürt gerillalarının eylemlerini gerekçe gösteriyordu. Oysa şimdi PKK lideri yakalanmış, örgüt ise onun çağrısına uyarak silahlı eyleme tümünden son vermiş ve politikasını temelden değiştirerek Türk devletinin dümen suyuna girmişti. Böyle bir durumda bu saldırıların hiçbir gerekçesi yoktur ve yapılan tümüyle pervasızca bir Kürt düşmanlığı, iç ve dış kamuoyunu hiçe sayma ve barbarlıktır.

Türk rejimi böylesine pervasızca bir saldırganlık için Batılı dostlarından cesaret alıyor. Türkiye'ye politik ve askeri destek veren NATO ülkeleri ve ötekiler, artık bu eylemleri knama gereği bile duymuyorlar.

Kürdistan Sosyalist Partisi olarak Türk rejiminin süregelen barış ve demokrasi düşmanı tutumunu, saldırganlığını ve onun eylemleri karşısında sessiz kalanları, ya da destek verenleri şiddetle protesto ediyoruz.

En başta Türkiye'nin emekçi halkını, gençleri ve aydınları bu yoz ve halk düşmanı rejime karşı tavır almaya çağırıyoruz.

Bugünkü durumdan, dünden bugüne izlenen sömürü ve baskı politikalarına ses çıkarmayan, destek veren, Kürtlere karşı savaşı alkışlayan, övgü ve alkışlarıyla militarizmi, polis devletini güçlendiren herkes sorumludur. Ve onların birçoğu şimdi ektiklerini biçiyor.

İş, ekmek, özgürlük isteyen; işkencenin, haksızlığın, zulmün son bulmasını isteyen; barış ve demokrasi isteyen herkes bu yoz ve zorba rejime karşı elele vermeli. Düzen politikacılarının oynadığı tahtıravalli oyununa ancak böylece son verilebilir. Değişim ve ilerleme buna bağlıdır.

Ülkenin ve halkın kurtuluşu rejim değişikliğindedir. Yeni, barışçı, özgürlükçü, emekten ve halktan yana politikalar, bunları temsil eden örgütler ve liderler gereklidir.

Bu yoz ve kokuşmuş rejim, iflah olmaz temsilcileriyle birlikte tarihin çöplüğüne atılmalıdır.

Ülkeye barış ve demokrasinin gelmesi buna bağlıdır.

1 Eylül dünya barış gününde, barış ve demokrasi istemlerini haykırmak için hep birlikte alanlara!

Silah değil, ekmek ve iş!

Kaynaklar eğitime, sağlığa, sağlam konutlara!

Yeni hapishaneler değil, özgürlük!
Baskı ve zulüm değil, Kürt halkına ve diğer etnik gruplara özgürlük!
Militarizm değil, barış ve demokrasi!
Çürümüş rejim çöpe!

Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)

1 Eylül 2000

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun düzenlediği 9-10 Eylül Köln Toplantısı Sonuç Bildirgesi

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun çağrısı üzerine Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşamakta olan 200 dolayındaki Kürt yurtseveri, 9-10 Eylül 2000 tarihinde F. Almanya'nın Köln kentinde bir araya gelerek, Kürt ulusal hareketinin son durumunu ve Türk Devletinin buna ilişkin politikalarını değerlendirdi; uluslararası ve Kürt kamuoyuna aşağıdaki bildirinin yayınlanmasını kararlaştırdı:

Ortadoğu'nun en eski ve büyük uluslarından biri Kürt ulusudur. O, zengin bir tarihe, dile ve kültüre sahiptir. Dünyadaki tüm uluslar gibi Kürt ulusu da, kendi kaderini özgürce belirleme, kendi toprağı üzerinde özgürce yaşama, devlet kurma hakkı dahil kendi ülkesini yönetme, onun zenginlik kaynaklarından, çağdaş bilim ve teknikten yararlanma, dilini ve kültürünü özgürce kullanma hakkına sahiptir.

Ülkemizi aralarında bölüşmüş olan sömürgeci devletler, bugüne kadar Kürt ulusunun varlığına ve ulusal haklarına saygı göstermediler; onun özgürlük istemine baskı, zulüm ve soykırımla karşılık verdiler.

Bu eşi görülmemiş baskı, zulüm, asimilasyon ve inkar politikasına karşı Kürt ulusu sürekli olarak direnmıştır. Bu direniş bugün de sürmektedir.

Türk rejimi özellikle PKK Genel Başkanı Öcalan'ın yakalanmasının ardından, Kürt ulusal hareketini tümüyle sindirmek ve teslim almak için yoğun çaba içine girdi. Bu bağlamda, PKK'nun kemalist rejimin Kürt halkını yoketmeye yönelik oyunlarına alet olmamasını beklerken, bu örgütün „Yeni Strateji“ adıyla yaşama geçirmek istediğı çizgiye karşı çıkan „Kürdistan Özgürlük İnsiyatifi“nin platforma gösterdiği dayanışma, toplantıya katılanlar tarafından anlamlı bulunmaktadır.

Kuzey Kürdistan'da sorunu bitirdiğı hayallerine kapılan Türkiye Cumhuriyeti, Güney Kürdistan sınırlarını ihlal ederek Kürt köylerini bombalıyor, ma-

sum Kürt köylülerini öldürüyor. Kürt halkının en önemli kazanım ve başarılarından biri olan Federe Kürt Devleti'ni, „Kürtler“ eliyle yıkmamanın senaryolarını hazırlıyor. Katılımcılar, Güney Kürdistan'da elde edilmiş mevzileri önemli kazanımlar olarak görür ve bu kazanımlara yönelik saldırılar karşısında olduğunu belirtir.

Bizler, Kürt ve dünya kamuoyunun dikkatini, Türk devletinin bu plan ve oyunlarına çekiyor, bunların boşa çıkartılması için duyarlı davranmalarını talep ediyoruz.

Kürt ulusu, hiçbir zaman yabancı boyunduruğunu ve teslimiyeti kabul etmemiştir ve bundan böyle de etmeyecektir. Bunlar yanlış ve başarı şansız olmayan yöntemlerdir.

Türk devleti, Avrupa Birliği'nin kendisine kapıları araladığı ve aday adayı olarak kabul ettiği bir dönemde bile Kürt halkının varlığını kabul etmiyor. O, eski politikasında ısrar ediyor.

Toplantıya katılan bizler, Türk devletini uluslararası sözleşmelere uymaya ve bunların gereklerini yerine getirmeye çağırıyor, bu bağlamda şu acil taleplerde bulunuyoruz:

1-) Olağanüstü Hale son verilmeli; Köy Koruculuğu sistemi, kontrgerilla, JITEM, Özel Timler ve benzeri örgütler dağıtılmalı; Kürdistan coğrafyası mayınlardan ve patlamamış bombalardan arındırılmalı;

2-) Köy ve kasabaları yakılıp-yıkılan; göç etmek zorunda kalan milyonlarca Kürtün kendi topraklarına dönmelerine olanak tanınmalı, bunun sonucu ortaya çıkan zararları tazmin edilmeli;

3-) 1984 yılından buyana süregelmekte olan savaşta bir insanlık suçu olan cinsel tecavüz olaylarına ülkemizde sıkça rastlandı. Bu nedenle de „dün dün-

dü" deyip geçmemeli, konu ciddi olarak araştırılmalı, sorumluları yargılanıp cezalandırılmalıdır.

4-) İdam cezası kaldırılmalı, tüm siyasi tutuklu ve hükümlüler koşulsuz serbest bırakılmalı ve yurt dışında bulunan politik göçmenlerin serbestçe dönüşlerine imkan tanınmalı;

5-) Türkiye'nin yasal sistemi demokratikleştirilmeli, Kürt ulusal kimliğinin yer aldığı yeni ve demokratik bir anayasa yapılmalı;

6-) Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önündeki tüm engeller kaldırılmalı; Kürt partilerinin kendi özgün adlarıyla ve programlarıyla legal planda serbestçe çalışmalarına olanak sağlanmalı;

7-) Kürt diliyle eğitim, basın, radyo ve televizyon serbest olmalı;

8-) Kürtçe adları yasaklayan tüm yasa ve kararname kaldırılmalı; Kürdistan coğrafyasında değiştirilmiş olan adlar geri verilmelidir.

Bu istemler, Kürt ve Kürdistan sorununun çözümünün önündeki engelleri kaldıracak acil adımlardır. Bu bağlamda da, Türkiye'deki tüm ilerici, demokratik çevreleri, Kürt ve Kürdistan sorununun çözümü önündeki engellerin aşılması, barış ve demokrasi için çaba göstermeye çağırıyoruz.

Öte yandan, uluslararası kamuoyunu, özellikle de Avrupa Birliği'ni, Türk rejiminin üstlendiği yükümlülükleri, bu arada Kopenhag Kriterlerini dejenere etmeden, iç ve dış kamuoyunu oyalamadan yerine getirmesi için çaba göstermeye çağırıyoruz. Birleşmiş Milletler Örgütü ve Avrupa Birliği başta olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlardan Kosova, Doğu Timor ve Kıbrıs sorunlarına gösterdikleri hassasiyeti Kürdistan sorununda da ortaya koymalarını istiyoruz.

Kürt yurtseverleri,

Ulusumuz tarihin nice zorlu sınavını vererek bugünlere geldi. Bugün de yaşanan tüm zorluklara ve acılara rağmen, umutsuz olmak için bir neden yoktur. Kürt halkının mücadele potansiyeli ve azmi geniştir, hiçbir güç ve hiçbir oyun bunu bitiremez.

Türk rejiminin oyun ve planlarını boşa çıkarmak, ulusumuzun biran önce özgürlüğe kavuşması için yurt içinde ve yurt dışındaki yurtseverler olarak güçlerimizi birleştirmeli, mevcut potansiyeli harekete geçirmeliyiz. Döneme uygun örgüt ve mücadele biçimlerini yaratmalıyız. Bu anlamda da, ülke içinde en geniş Kürt yurtsever kesimlerini biraraya getirecek kitlesel bir partiye ihtiyaç vardır.

Yurt dışında ise, Kürt halkının istemlerini uluslararası kamuoyuna duyurmak, etkin diplomasi çalışması yapmak için Kürt politik ve demokratik örgütleri güçlerini birleştirmeli; dünya kamuoyunun dikkatlerini ülkemizdeki gelişmelere çekmek için barışçıl, demokratik eylemleri hayata geçirmelidirler. Toplantıya katılan bizler, gerek bu madde ve gerekse bildirinin öteki bölümlerinde geçen taleplerin gerçekleşmesi için K. K. Ulusal Platformu başta olmak üzere tüm yurtsever kurum ve kişilere görev düştüğü inancındayız.

Yine, sesimizi en geniş kesimlere ulaştırmanın yolu olan basın-yayın alanında da daha etkili araçlar yaratmak için de girişimler başlatılmalıdır.

Öte yandan, Birleşmiş Milletler Örgütü'ne, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'na ve diğer uluslararası kuruluşlara, Kürt ve Kürdistan sorununu gündemlerine almaları, çözümü için çaba göstermeleri çağrısında bulunuyoruz. Avrupa Birliği, Türkiye'nin Birlik normlarını dejenere etmesine fırsat vermemelidir. TC, Kürt ve Kürdistan sorununun barışçı çözümü yolunda adımlar atmadığı sürece, AB askeri ve ekonomik yardımları durdurmalı, siyasi destek vermemelidir.

Katılımcılar, Avrupa'nın değişik ülkelerinde bulunan Kürt aydınlarının, buldukları ülkelerde inisiyatifler oluşturarak K. K. Ulusal Platformu ile dayanışma içerisinde çalışma yapmalarının önemini vurgular, bu amaçla katılımcılar arasından merkezi bir komisyon oluşturmayı kararlaştırır. Yine katılımcılar, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde faaliyet gösteren demokratik kitle örgütleri ile kültürel kurumların, en kısa sürede bir araya gelerek ortak bir çalışma programı yapmalarının ve buna denk düşen örgütlenmeyi gerçekleştirmelerinin önemine de dikkat çeker, kendilerinden, bu yönde çaba harcamaları talebinde bulunur.

12 Eylül'ün Defterini Dürelim!

PSK

Türkiye'ye Gerekli Olan Barış ve Demokrasidir

12 Eylül darbesinden bu yana 20 yıl geçti. Ama darbenin Türkiye'nin siyasal ve sosyal yaşamında

açtığı derin yaralar geçmedi. 12 Eylül rejimi bugün de hala sürüyor.

Generaller, sözde ülkeyi terörden, vatani ve milleti bölünmekten kurtarmak için müdahale et-

tiler. Bu safсата idi. Çünkü terör gerçekte onların ve onları başa getiren güçlerin eseri idi.

CIA'sı, MİT'i, Kontrgerillası ile karanlık güçler, 12 Eylül öncesi yükselen kitle hareketini, Kürt ve Türk halklarının özgürlük ve demokrasi mücadelesini bastırmak için terörü bir bahane olarak kullandılar. Aslında terörün içinde ve arkasında kendileri vardı. Hem sağın hem de solun içine sızarak, ajan provakatörleri eliyle terörü kızıştırarak, Maraş olayları benzeri acımasız kıyımlar yaparak cuntaya zemin hazırladılar.

12 Eylül Cuntası, terörü sona erdirme yalanı, vatani ve milleti kurtarma demagojisi ile, emekçi ve gençlik hareketini, solu, Kürt ulusal hareketini, özetle ülkenin demokrasi güçlerini, işkenceyle, kıyımla, zindanla acımasızca ezerek ülkeyi emperyalizm ve yerli sermaye için dikensiz gül bahçesi haline getirmeye çalıştı; faşist bir rejim kurdu ve faşizmi kurumlaştırdı.

12 Eylül faşizminin ülkeye en büyük kötülüğü, Özgürlük isteyen Kürt halkına karşı başlattığı kirli savaş oldu. Bu savaşla Kürdistan yakılıp yıkıldı; binlerce köy, onlarca kasaba yerle bir edildi; 4 milyon insanımız yerinden yurdundan sürüldü. Onbinlerce insanımız bu savaşta yaşamını yitirdi.

Bu savaş nedeniyle Türk halkının kaybı da az değildir. Binlerce gencin ölümüne yol açmanın yanı sıra, ülkenin kaynakları anlamsız, gereksiz savaşta telef edildi. Resmî rakamlara göre yüz milyar dolar bu savaşta harlandı. Savaşın Kürdistan'da yolaçtığı ekonomik yıkım, batıdaki turizm gelirleri kaybı vs. de hesaba katıldığı zaman, kimi uzmanlara göre Türkiye'nin kaybı gerçekte 400 milyar dolar civarındadır.

Bir milyar için IMF'ye avuç açan bir ülkede, bu dev kaynakların böylesine anlamsız bir savaşta telef edilmesi tam bir çılgınlık değil mi?

Sözkonusu kirli savaş, ülkeyi şiddete boğarak, ekonomik ve sosyal düzeni altüst ederek hasta bir toplum yarattı. Savaş yüzünden demokrasi iyice budandı, militarizm, ırkçılık ve şovenizm turmandı ve Türkiye çağdaş değerlerden uzaklaştı.

Bu yirmi yıl içinde, özellikle de Berlin duvarının çöküşünün, soğuk savaşın sona ermesinin ardından, dünyada kendilerine ihtiyaç kalmayan birçok faşist diktatörlük çöktü. Arjantin, Şili gibi ülkelerde rejim değişti. Pinoşe rezil-kepaze oldu; hem iç hem dış kamuoyu ondan hesap soruyor. Ama bizim Pinoşe Marmaris'de keyif çatmayı ve zaman zaman "7. Cumhurbaşkanı" olarak ahkam kesmeyi, itibar görmeyi sürdürüyor. 12 Eylül rejimi, aradan geçen 20 yıla, ve bu süre içinde yapılan onca seçime, değişen hükümetlere rağmen bugün de geçerlidir. 12 Eylül

Cuntası'nın yarattığı kurumlar, en başta topluma giydirmiş bir deli gömleği olan 12 Eylül Anayasası, MGK'sı, DGM'si, YÖK'ü, RTÜK'ü ve tüm öteki kurumlarıyla olduğu gibi duruyor, demokrasinin ve değişimin önünde bir Çin Seddi gibi dikiliyor.

Görünürde bir cunta yok, ama gerçekte askerler MGK eliyle tüm istediklerini hükümete ve parlamentoya dikte ettiriyor, ülkenin tüm temel politikalarını belirliyorlar.

Bu ülkede hala düşünce özgürlüğü yok ve işkence varhızıyla devam ediyor.

Bu ülkede insan hakları savunucuları, barışseverler, yazarlar, bilim adamları, gazeteciler hala cezaevlerine taşınıp duruyorlar. Zindanlar 12 Eylül döneminin kurbanlarıyla dolu.

Demokrasinin ve barışın önündeki başlıca engel bugün de, ülkeyi hala yönetmeye devam eden 12 Eylül anlayışıdır. Bu anlayış Kürt halkının meşru haklarını tanımamakta bugün de ısrar ediyor. Ülkenin kaynaklarını bugün de silaha harcıyor. Yoksulluğun, açlığın, işsizliğin, çekilen acıların sorumlusu odur.

Türkiye bu çıkmazı aşacaksa, 12 Eylül'ü aşmalıdır. 20 yıl sonra bile bu rejimin hala ayakta olması, bu anlayışın ülkeyi yönetmesi, insanlarımız için en büyük talihsizliktir.

Türkiye'nin çağı yakalaması, uygarlık mücadelesinin başarısı, barışa ve demokratikleşmeye bağlıdır.

Ülkenin en temel sorununun Kürt sorunu olduğuna kuşku yok. Bu sorunun çözümü için, Kürt halkının meşru hakları tanınarak eşitlik temelinde yeni bir siyasal ve kültürel yapılanmaya gidilmelidir. Bunun biçimi federasyondur. Amerika, Kanada ve Avrupa'nın birçok ülkesi federaldir. Çok uluslu, çok etnik yapıları bir ülkede, eğer birlikte yaşanacaksa, sorunun başka türlü çözümü mümkün değildir.

İlk elde olağanüstü hal kaldırılmalı, koruculuk sistemi ve özel timler dağıtılmalı, sürgünlerin köylerine dönmesine olanak sağlanarak yaraları sarılmalıdır.

Politik tutukluları da kapsayan bir genel af çıkarılarak ülkede ortam yumuşatılmalıdır.

12 Eylül anayasası kaldırılarak, ülke bu deli gömleğinden kurtarılmalı, demokratik, özgürlükçü bir anayasa yapılmalıdır.

Mevcut anayasada ve diğer yasalarda varolan Kürt dili ve kültürü üstündeki yasaklar kaldırılarak Kürtçe eğitime, Kürtçe radyo-televizyon yayınına

olanak tanınmalı; Kürt siyasi partilerinin kendi kimlikleri ve programlarıyla yasal planda faaliyet göstermesinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Parlamentonun, hükümetin üstünde bir organ olan ve ülkeyi zaptiye kafasıyla yöneten, halkın iradesini hiçe sayan MGK kaldırılmalıdır.

12 Eylül faşizminin öteki kurumları, DGM'ler, YÖK, RTÜK ve benzeri kurumlar kaldırılmalıdır.

12 Eylül'ün defterini dürelim!

Türkiye'nin barışa ve yeni, çağdaş, demokratik bir yapılanmaya ihtiyacı var.

Bunun için Kürt ve Türk, emekçi, aydın ve ülkesini seven herkes elele vermeli. Güçlerimizi birleştirsek başarırız.

Herkes için özgürlük, herkes için demokrasi!
Demokratik Türkiye, Özgür Kürdistan!

Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)
12 Eylül 2000

GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ SAVAŞ SENARYOLARININ PERDE ARKASI

KÜRDİSTAN ÖZGÜRLÜK İNSİYATİFİ

Son günlerde güney Kürdistan'da yer yer çatışmalar yaşanmaktadır. PKK ve YNK arasındaki gerginlik tırmanırken halkımız yine bir yıkım, onulmaz yara ve acılarla karşı karşıyadır. Büyük çatışmaların davulları çalarken Kürtler arası barış ve diyalogu savunanlar perde arkası gerçekleri görmüyor, çatışmaların esas nedenlerini hala doğru tahlil edemiyorlar. Barış, demokrasi ve ulusal birlikten en fazla söz edilen bir dönemde Kürtlerin kendi aralarında çatışmaları kardeş kavgalarına girişmeleri büyük bir talihsizliktir.

Bugün kanlı çarpışmalara ramak kalmıştır. Günümüzde hiç bir neden ulusal güçlerin çatışması için haklı neden görülemez. Çatışmalar ancak ve ancak emperyalistlerin, sömürgeci egemenlerin ekmeğine yağ sürmek anlamına gelir.

Taraflar karşılıklı birbirlerini dış güçlerin maşası olarak suçlarken, ortamı daha da kızıştırdıklarının farkında olmalıdırlar. Sorunları bir muamma olmaktan çıkarıp çözüm arayışlarını sürdürmelidirler. Bütün Kürtlerin yaşanan gerçeği görmeleri güçleri oranında ortamı yumuşatmaları gereklidir. Yüzyıllardır yaşadıklarımızın tekerrür etmesi bir kader değildir. Hiç kimse haklı/haksız yargılarında bulunmadan hayatını kaybedecek olan Kürt evlatlarının boşyere vurulmasına engel olmalıdır. Ulusal siyasette birliktenlik ve dayanışma sağlanmalıdır. Dış güçlerin çıkarına olacak bütün pratiklerden vazgeçilmelidir.

Çatışmalarda bir taraf olan PKK genel başkanı Abdullah Öcalan yakalandıktan sonra Türk mahkemelerinde Türk Devletine (hizmete-ad) hazır olduğunu ve Türkiye'yi bölgede lider ülke haline getirmek için PKK'nın tüm olanaklarını kullanabileceğini teklifini öne sürdü. PKK genel başkanının bu teklifi Türk sömürgeciliğinin iştahını kabartmıştır. PKK hemen bunun ardından vebadan kaçır gibi gerilla güçlerini TC sınırları dışına, güney Kürdistan'a çekmiştir. Öcalan'ın Türk mahkemelerinde TC'ye bağlılığı ifade eden savunmalarının "yeni strateji"

olarak kabul edilmesi PKK'yi Kürdistan'i bir güç olmaktan çıkarmıştır.

Öcalan avukatlarıyla görüşmelerinde sürekli olarak güney Kürdistan'daki PKK güçlerinin Türkiye'ye karşı kullanılmayacağını, bu güçlerin misakimüllerinin güvencesi olduklarını, gerillanın Türkiye'nin güney Kürdistan'daki kolluk kuvvetleri olarak konumlandıklarını ve esas olarak Barzani ve Talabani'ye karşı kullanılacağını defalarca ve ısrarla belirtmiştir. Botan'ı Türkiye'den koparma değil, güney Kürdistan'ı Türkiye'ye katma isteklerinin olduğunu, Öcalan "görüşme notları" adıyla talimat haline getirmiştir. Bu konuda Türklerin kendilerine güvenmeleri gerektiğini Öcalan bir çok defa beyan etmiştir.

Bu tescilli tekliflerden anlaşılacağı gibi güney Kürdistan'da çatışmaları isteyen ve bunda belirleyici konumda olan Öcalan'ın kendisi ve başkanlık konseyidir. Cezaevinden savaş ve ölüm talimatlarını vererek kendi iktidarını yine korku ve kan üzerinde pekiştirmek istemektedir.

YNK tarafının çatışmalar karşısındaki somut tutumunu bilememekle birlikte, PKK'nın somut tutumunu yeni idealleri ve planlarına tanık olduğumuz için maddi delillere dayalı görüşlerimizle kamuoyunu, tüm Kürtleri ve dostlarını bilgilendirme sorumluluğunu derinden ve acilen hissediyoruz. Gerçeklerin PKK ve bazı çanak yalayıcıları tarafından çarpıtılmasına vicdanımız tahammül edemez. Medya, Tv'nin savaş borazanı olarak kullanıldığının herkes tarafından bilinmesi gerekir. Bazı sözde siyasetçi ve yazarlar "dostlar şenlikte görsün" misali Medya-Tv'de programa çıkmak için ulusa en büyük zararı verdiklerini halkımız tarafından bilinmesini istiyoruz.

PKK'nin YNK'ye yönelik savaş planları 7. Kongreye dayanmaktadır. PKK'den bir süre önce ayrılan Kürdistan Özgürlük İnsiyatifi mensupları olarak PKK başkanlık konseyine yaptığımız muhalefetin temel nedenlerinden biri de YNK ile savaş kararının

alınmasıydı. Bu karara karşı 7. kongrede ve ardından yapılan merkez toplantılarında açık muhalefet ettik. Kongre belgeleri ve kamera çekimlerinde bu gerçeklerin hepsi mevcuttur. PKK kongresinde dile getirdiğimiz ve halen savunduğumuz temel görüşlerimizden biri, ulusal güçler arasında çatışma kimden ve neden kaynaklırsa kaynaklınsın doğru olmadığıdır. En büyük düşmanımız TC'ye barış çağrıları yaparken neden Kürtler arasında savaş çıkartılmak isteniyor? Bu bir çelişki değildir? Bunun hiç bir etik değeri de yoktur ve olamaz da. "Yeni strateji" diye yutturulmak istenen makus tarihimizin tekrar ettirilmesi.

Ünlü Fransız romancısı Viktor Hugo'nun deyişyle; ' dış bir güçle savaş; dirsekteki bir çizige, iç güçle savaş yürekteki yara benzer.' Bu söz mevcut gerginliği en iyi biçimde izah etmektedir. Ne yazık ki Öcalan ve başkanlık konseyi Kürtlerle savaşı yeni dönem çizgisi olarak benimsemişler ve benimsetmek istiyorlar.

Kongrede yaptığımız muhalefetle bu kararı çıkartmayan PKK yönetimi sürekli YNK ile gerginlik yaratmak için her şeyi yapmıştır. Bugün başlayan, eğer engellenmese büyümesi muhtemel çatışma kararı daha Mayıs ayında yapılan merkez toplantısında alınmıştır. Grubumuzun ayrılmasıyla bu karar uygulamaya geçirilememiştir. Daha çok içteki muhalefet susturulmuş, tutuklanan tutuklanmış vurulan vurulmuştur.

Grubumuzun ayrılmasından sonra içte muhalefet edebilecek kimse kalmadığından PKK yönetimi "Yeni Strateji"nin teşhir olmasına rağmen yine savaş kararı almıştır.

Kamuoyuna ulusal projesini duyurmasına rağmen en başta ihlal eden de kendileri olmuştur. Kendisini ulusal güçlerin merkezine koyan PKK, hiç bir iradeyi tanımamakta, elindeki olanaklarla herkesi yanılmaya çalışmaktadır. Ulusal çıkarları savunan, Türk sömürgeciliğiyle girilen sonu meçhul ilişkiye karşı çıkan, tutum takınan herkese "dar milliyetçi, işbirlikçi" yaftasını vuran PKK'nin hala kendisini "temiz" gösterme çabasını samimi bulmuyoruz. İşbirlikçi kavramını kendi mantığıyla herkese reva görmekte, kendisini yegane ulusal güç olarak görmektedir. İşbirlikçi kavramının kapsamını ve içeriğini kendi örgütsel ölçülerine göre doldurması, diğer Kürt ulusal güçlerine hakerettir. Dar örgütsel çıkarlarını milli çıkarlarımızdan üstün tutan PKK eskisi gibi Kürt halkının canfeda desteklerini göremeyecektir. Kürtler ulusal çıkarlarını PKK'ye peşkeş çekemez. Türk sömürgecilerine aman dileyen PKK hiçbir ulusal güç ve örgüte kendisini inandıramaz. Gerçekler bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmıştır.

En son 15 Ağustos'tan bu yana PKK, YNK'ye yönelik kapsamlı saldırı için savaş hazırlıklarına başlamıştır. Bazı kasabaları (Ranya, Kaladize) ele geçirme planları çıkarılmıştır. Bu süreçte PKK, böyle bir saldırı öncesi dış kamuoyu ve Kürtlere sürekli barışın propagandasını yaptı, saldırıların YNK tarafından yapıldığı izlenimini verdi. Oysa bu senaryo

PKK tarafından hazırlanmıştır. YNK'nin bazı politik hesapları olabilir, ancak savaş PKK'nin istemidir. Bunun bir çok nedeni vardır: PKK gerilla güçlerini YNK'nin denetiminde bulunan Mament, Karax, Karax (Karadağ) alanlarına göndererek YNK'nin alanına yerleşmek isteyecek doğal olarak YNK de buna karşı çıkacaktır. Böylelikle kıvılcım çakılacak ve savaş başlayacaktır.

Nitekim Karadağ'da YNK alanına geçmek isteyen bir PKK gücüyle YNK gücü arasında kısa bir çatışma yaşanıyor. PKK bunun üzerine Kandil dağında iki YNK noktasına saldırarak birinde 9 peşmergeyi öldürüyor diğerinde 14 peşmergeyi esir alıyor. PKK'nin "YNK bize saldırıyor" diye belirttiği kendi saldırısıdır.

Medya-TV'nin PKK'nin kendisini savunduğu biçimdeki haber yapması garip bir durum değildir.

Bugün hiç bir Kürdistanı gücün Kürtler arası savaştan çıkarı yoktur. Hangi gerekçeyle olursa olsun, Kürtler arası savaşta taraf tutmak, savaşın gerekli olduğunu söylemek Kürt Halkına en büyük düşmanlıktır. PKK, Kürdistanı güçleri hep suçladı ve aşağıladı. Bugünde buna devam ediyor. Güney Kürdistan'da yakalanan statü küçümsenmemelidir. ABD bile güney Kürdistan'da bir Kürt Federasyonu'na yeşil ışık yakıyor. Türkiye buna şiddetle karşı çıkıyor. Yaklaşık on yıldır güney Kürdistan'da de facto devlet gücü olan Kürtler, Kürdistan'ın diğer parçalarında ve özellikle de Kuzey Kürdistan'da yaşayan Kürtlerin bağımsızlık isteklerini her zaman kamçulamıştır. Bu gerçeği gören TC, işte bu nedenle güney Kürdistan'daki oluşumlara her zaman karşı olmuştur. PKK de savaş çıkartarak aynı politikaya hizmet ediyor. Bunda PKK yönetiminin iktidar hırsı da etkilidir. Güneyli güçleri "küçük olsun, benim olsun" diyerek suçlayan PKK yönetimi "yeni strateji" ile "büyük olsun, Türk sömürgecilerinin olsun" diyerek kendi niyetini ve hedefini ortaya koymaktadır. Şu veya bu biçimde, hassas dengeler üzerinde kurulu olan güney Kürdistan'daki statüye destek sunulmalıdır düşüncesindeyiz. Bu dönem itibarıyla temel şiarlarımızdan biri de güney Kürdistan'ın inşa edilmesidir. PKK ise bunun aksine kuzey Kürdistan'dan vazgeçerek, bir köyü bile kurtaramadan güney Kürdistan'a egemen olmak istiyor.

Yıllardır desteğini aldığı Güney Kürtlere karşı bağıbancılığı dövmeye misali bir tutum içindedir. Öcalan İmralı'dan bu TC'nin bu istemine uygun olarak Kürt gerillasını Türklerin yeni korucuları gibi güney Kürdistan'daki peşmergeye karşı savaştırmanın planını sunmaktadır.

TC güney Kürdistan'daki oluşumlardan her zaman rahatsız olmuş ve mercek altına almıştır. Bu konuda ABD ile sürekli görüş ayrılığına düşmüştür. İncirlik hava üssünün kullanılması bu yüzden sürekli gündeme gelmiştir. Türkiye'nin güney Kürdistan'daki oluşumların gelişimini engelleme çabaları için, PKK bulunmaz bir nimettir. Bölgedeki istikrarsızlığı devam ettirmek için paramiliter bir güç

ihtiyaç vardı. TC, bugün PKK'yi bu amaçla kullanmak istemektedir.

Yeni stratejisinin dayattığı taktik zorunluluktan dolayı savaşı başlatmak isteyen PKK, kendi içinde çok ciddi sıkıntılar da yaşamaktadır. PKK'nin savaşa göre şekillenen bir yapısı vardır. Sürekli ölme/öldürme üzerine şekillenen bu yapı savaş bittikten sonra çok ciddi iç sorunlar yaşamaktadır. Travmayı yaşayan bu yapıyı bir arada tutmak için mutlaka yeni bir düşman yaratmak gerekiyordu. Buda en sonunda YNK oldu.

Yıllardır Türk Devletini en büyük düşmanı sayan PKK yapısı, peygamber diye taptığı Öcalan; TC 'yi övünce derin bir şok yaşadı. Yaşanarlarm nereye varacağını bilmeyen bu savaşçılar için savaş dağda yaşadıkları bunalımlardan kurtulmanın bir kestirme yoludur. PKK yönetimi yine Kürt gençlerini ölüme sürmektedir. Ölenleri de kahraman gibi göstererek; kalanların üzerinde baskı kuracaktır. Malesef yapılmak istenen savaş bu kahredici sonuçlara yol açacaktır.

KDP'ye yönelik savaşta ne sonuç alındı da YNK'ye karşı savaşıyor. Geriye yine kan, gözyaşı ve derin acılar kalacaktır. Biz sömürgecilere karşı savaşanlar olarak bu kardeş kavgasının anlamsız olduğunu yakıcı biçimde hissediyoruz. Bütün Kürtlerin bu gözü kara savaş isteminin önüne geçmesini istiyoruz.

PKK, tarihinde ilk kez en büyük muhalefeti bu dönemde yaşamıştır. Biz ayrıldıktan sonra uzun süre örgütlü bir muhalefet beklenemez. Bir çok gerillanın farkında olmasına rağmen savaşa karşı çıkacak gücü yoktur. Hemen korkak damgasını yiyerek tesir edilecektir. Demokrasi ve barışı şiar edinen PKK'de kendi içinde farklı düşünenleri eskisi gibi tasfiye edemez. PKK farklı düşüncelerin çoğaldığı bu dönemde savaş halini gerekçe göstererek iç tasfiyeye de başlayacaktır. Bizim grubumuz içinde disiplin suçu, savaş suçu işledikleri için yargılanacaklar, cezalandırılacaklar diye ferman çıkarılmıştır. Daha önce tutuklu bulunanların savaş hali gösterilerek tasfiyesini Öcalan istemişti. Ancak uluslararası baskılardan çekinen PKK yönetimi buna cesaret edememişti. Bu süreci fırsat bilerek tasfiyeler hızlanabilir. Halkımızın ve kamuoyunun duyarlı olmasını istiyoruz. Bu savaş diğer anlamıyla PKK'nin iç temizlik hareketidir.

Yıllardır yürüttüğü savaş PKK içinde bazı dengeler yaratmıştır. Sadece savaşa dayalı bir yaşamı olan ve savaştan başka bir şey bilmeyen köylü

kökenli yapısına dayanan komuta kademesi kiminle olursa olsun bir savaşı her zaman isteyecektir. Savaşın başlamasıyla birlikte düşünen aydın kesim gözden düşecek, yerine dar pratikçi dediğimiz köylü kesimi öne çıkacaktır. Bunu bilen bu kesim özellikle savaşı isteyecektir. Yine de PKK yapısı ajite edilmesine rağmen kendisine bir gün şunu soracaktır: daha düne kadar en büyük düşman Türk Devletiyle savaşırken, niye bugün kardeşimle savaşıyorum? Bir saat önce gidip YNK peşmergesiyle oturup yemek yiyen çay içen ardından baskın yapıp onları öldüren PKK savaşçıları bunu niçin yaptıklarını önce kendilerine sonra emir verene mutlaka soracaktır.

Tüm Kürt aydın ve duyarlı çevreleri gerçekleri daha iyi görmelidir. Öcalan ve PKK başkanlık konseyi 20 yıldır bağımsız bir Kürdistan (için-ad) savastıklarını, bunun dışında otonomi, federasyon gibi istemleri olanları hain, işbirlikçi ve reformist olarak adlandırıyorlardı. 15 yıllık savaştan sonra Öcalan'ın böyle bir amacının olmadığını, Türkiye'yi bölme gibi bir hedeflerinin olmadığını tüm dünya önünde ilan etti. Barış ve demokrasiden dem vurmasının yanında güney Kürdistan'da çatışma yaratmak istemesi bir paradokstur. Bu çizgisinden vazgeçmesi içinde 15 yıl uzun bir süredir. Hemen şimdi sömürgecilerin bu oyunundan vazgeçmelidir! Stratejik değişimden hemen sonra Türk Ordusu 300'den fazla gerillayı katletmiştir. Kimse bunun hesabını sormuyor, "Türkiye'de barış geliyor" deniliyor. Yüzlerce isimsiz/kahraman Kürt gerillasinin ölümlüne sesep olan ve sadece Öcalan'ın kendisini affettirmek için, Türk devletine samimi göstermek için ortaya atılan bu temelsiz strateji uğruna bu kadar Kürt kanı dökülüyor. Bu barış ve demokrasi olamaz!

Düşünen herkes son iki yıllık Kürt Ulusal Cephesi'nin kritiğini çok yönlü yapmalıdır. Son nefesinde sömürgecilere karşı bağımsızlık ve özgürlük şiarını haykuran Kürt gençlerinin kanı boş yere akmasın. Sömürgecilere teslimiyeti meşru gösteren bunun için her türlü kılıfı uydurmaya çalışanların kardeş kavgasını başlatmalarına müsaade etmeyelim. Kürt davası için binlerce insanı ölüme gönderip, kahraman gösterip, fedakarlık sırası kendilerine gelince korkuyla diz çöküp yalvaranlar bu sefer Kürt gençlerini yeni oyunlarla birbirine kırdırarak yaşamanın peşindedirler. Onlara yanlıştan dönün çağrısı yapmak bir yurtseverlik görevidir.

21 Eylül 2000

Sömürgecilerin Yeni Tuzaklarına Dikkat!

PRK/rizgarî

PKK güçlerinin gerçekleştirdiği son Alyeş saldırısı, başta Türk devleti olmak üzere, bölgedeki sömürgeci devletlerin programlarına hizmet eder niteliktedir ve Güney Kürdistan'daki fiili kazanımları yoketmeye dönük daha kapsamlı saldırı ve provakasyonların da bir işaretidir.

Güney Kürdistan'dan gelen bilgilere göre, Irak rejiminin kontrolü altında bulunan bölgelerde üstlenmiş bir PKK birliği, 16.9.2000 tarihinde Güney Kürdistan'ın Alyeş bölgesinde YNK peshmergelerine saldırı ve saat 12,45 sularında gerçekleştirilen bu saldırıda 9 peshmerge hayatını kaybederken, 14 kişi de kaçırılmıştır.

PKK'nin bu saldırısı, PKK Genel Başkanı Öcalan ile Başkanlık Konseyi'nin son 1,5 yıl içinde yaptıkları açıklamalar da gözönünde bulundurulduğunda son derece kaygı vericidir.

Bilindiği gibi, yakalandığı andan itibaren Türk devletine Güney Kürdistan'ı hedef gösteren Öcalan, "sorgu ifadeleri", mahkeme savunmaları, Ecevit ve Demirel'e yazdığı mektuplar ve daha sonra da "avukat" görüşme tutanaklarında; *Güney Kürdistan'daki fiili kazanımların Türk devleti ve bölge devletleri için çok büyük bir tehlike olduğunu, kendilerinin bu tehlikeye karşı başından beri mücadele ettiklerini, Güney'de Türk devletinin politikalarına uygun olumlu bir rol oynadıklarını* defalarca tekrarlamıştı. Keza Öcalan'ın ve PKK Başkanlık Konseyi'nin açıklamalarında; *PKK'nin bu oluşuma dönük askeri müdahalelerde aktif rol alabileceği, hatta Türk ordusunun kendi desteklerini almadan başarılı olamayacağı* da vurgulanmıştı.

Güney Kürdistan'da 1992'den beri sürmekte olan fiili durum, bin bir güçlük ve sorunla birlikte Kürdistanlılar lehine, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi lehine oldukça önemli kazanımlar sağlanmıştır. PRK/rizgarî, olumsuz uygulamalara ilişkin eleştirileriyle birlikte her zaman, özgürlük ve bağımsızlık mücadelemizin lehine olan tüm kazanımlara sahip çıkılmasını, korunmasını, geliştirilip güçlendirilmesine son derece önemli bir görev ve sorumluluk olarak nitelemiştir.

Güney Kürdistan'daki fiili kazanımlar, başından beri sömürgeci güçler ve emperyalistleri rahatsız etmiştir. Bu nedenle de, başta Türk devleti olmak üzere, sömürgeci ve emperyalist güçler, gerek fiili saldırılarla, gerekse türlü oyun ve provakasyonlarla Güney Kürdistan'daki kazanımların kurumlaşmasını, bölgenin istikrarsızlaştırılmasını ve nihayetinde yine sömürgeci güçlerin denetimine girmesi için yoğun bir çaba harcamışlar, halen de bu çabalarını tüm hızıyla devam ettirmektedirler. Şu ana kadar uluslararası koşullar TC'nin ya da diğer bir sömürgeci devletin Güney'deki kazanımlara doğrudan müdahale etmesine elverişli olmadığından, daha çok Kürtleri birbirine kırdırtacak senaryolar geliştirilmeye ve uygulamaya çalışılmaktadır.

Türk devletinin en büyük endişelerinden biri, Güney'de gittikçe daha çok kurumsallaşan fiili oluşumların, Kürdistan'ın diğer parçaları, özellikle de Kuzey Kürdistan için de bir model haline gelebileceği ve statükoları alt üst edebileceğidir. Öcalan'da ısrarla Türk devletini bu yönde uyarmakta, hatta "Güney Kürdistan'daki PKK varlığının bu konuda Türk devletine yardımcı olabileceğini" belirtmektedir. Bununla birlikte, diğer sömürgeci güçlerin de Güney Kürdistan'daki kazanımlardan son derece rahatsız oldukları, bunları yıkmak için bir süredir aralarında sıkı bir ilişki ve anlaşma süreci içinde oldukları da bilinmektedir.

Son zamanlarda Öcalan'ın ve PKK merkezinin, sömürgecilere biat etmeyi öngören "demokratik cumhuriyet" projesinin "Güney'e ihraç edilmesi" talimatı da dikkate alındığında, PKK güçlerinin son Alyeş saldırısı tehlikeli bir sürece işaret etmektedir. Kapsamlı bir tasfiye ve teslimiyet dönemi içinde olan PKK ve lideri, sömürgeci güçlerin, özellikle de Türk devletinin bölgeye yönelik politikalarına hizmet eden bir hareket içindedirler. Buna bağlı olarak üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir başka husus da, PKK üzerinden uygulanan politikalarla Kuzey Kürdistanlıların Güney Kürdistanlılara ve Peshmergeye neredeyse düşman hale getirilmeye çalışılmasıdır. Nitekim, bir süredir Güney Kürdistan'a adeta bir karalama kampanyası başlatılan, bir yandan Güneyli güçlere dönük son derece ağır ithamlarda bulunurken, diğer yandan sürekli olarak "Güneyli güçlerin kendilerine saldırdıklarını, mağdur durumda olduklarını, Barış Konferansı talep ettiklerini" belirten PKK'nin bu saldırısı, "mağdur gerillanın kendini koruma hareketi" söylemiyle birlikte Kuzey Kürdistanlıları Güney'e düşman etme gibi tehlikeli bir girişimi de içermektedir. Zaten sömürgecilerin uzun vadede elde etmeyi umdukları en büyük kazanım da bu olacaktır.

Türk devletinin, kendi elinde ve denetiminde olan Öcalan ve onunla görüş birliği içinde hareket eden PKK Başkanlık Konseyi üzerinden PKK'yi başta Güney'deki oluşum olmak üzere, Kuzey'den Güney'e, Küçük Güney'den Doğu Kürdistan'a Avrupa'dan Amerika ve Rusya'ya kadar bütün alanlarda, bölgedeki sömürgeci devletlere karşı müdahale eden Kürdistanlı hareketleri ve rejim karşıtı diğer muhalifler akımları etkisizleştirmek, Kürdistanlıların hiçbir zaman vazgeçemedikleri "özgür Kürdistan" hayalini kafalardan silmek, gerektiğinde fiziksel saldırılarla terörike etmek için kullanmayı amaçladığı görülmektedir.

Partimiz PRK/rizgarî, Kürdistanlı örgütlerin, diğer parçalardaki ulusal kurtuluş hareketleri aleyhine sömürgeci güçlerle ilişki ve işbirliği içinde olmasının her zaman karşısında olmuş, bunun Kürdistan Kurtuluş mücadelesine verdiği ve vereceği zararlara sürekli dikkat çekmiştir. Her koşulda sö-

mürgeci güçlerin çıkarına işleyen bu tür yanlış ilişki ve işbirlikler, kaçınılmaz olarak Kürdistanlı güçlerin birbiriyle çatıştırılması, birbirlerine kırdırılması sonucunu doğurmuştur. Yakın tarihimiz, bunun sayısız örnekleriyle doludur.

PRK/rizgari, Güney Kürdistan'daki kazanımları yoketmeye, zarar vermeye dönük olarak, gerek sömürgeci güçlerden, gerekse bu güçlerin programı içinde hareket eden örgütlerden gelen her türlü saldırı ve müdahaleyi şiddetle protesto eder.

PKK'nin ve lideri Öcalan'ın son dönemlerde Türk devleti ile olan ilişki biçimi ve kendi açıklamaları ile birlikte değerlendirildiğinde, PKK güçlerinin gerçekleştirdiği son Alyereş saldırısı, başta Türk devleti olmak üzere, bütün bölgedeki sömürgeci devletlerin programlarına hizmet eder niteliktedir ve Güney Kürdistan'daki fiili kazanımları yoketmeye dönük daha kapsamlı saldırı ve provakasyonların da bir işaretidir. Bu ve bundan sonra gelişebilecek benzeri saldırılarda, Türk devleti ve diğer sömürgeci güçlerle birlikte Öcalan, onun saldırı mesajlarına devlet kontrolünde aracılık eden avukatları ve PKK Başkanlık Konsey üyeleri de siyasi olarak sorumlu tutulacaklardır.

Partimiz PRK/rizgari, sömürgeci güçlerin PKK'yi de kullanarak Güney Kürdistan üzerinde oynamak istedikleri oyunlara karşı tüm Kürdistanlıları, uluslararası devrimci-demokrat kamuoyunu duyarlı davranmaya çağırırken, PKK'yi de bu tür

hareketlerden vazgeçmeye, yanlışlardan geri dönmeye ayrıca kaçırılan kişileri derhal serbest bırakmaya davat eder.

Güney Kürdistan 'da uzun süredir, sömürgeci Irak rejiminin otoritesinin işlemediği, yıllardır dişle tırnakla verilen bir mücadele ile elde edilmiş, kısmen de olsa özgürlüğün solunduğu kazanımların korunması ve yaşatılması her Kürdistanlıların görevlerinden biri olmalıdır. Tamda bu noktada PDK ve YNK'ye de büyük bir sorumluluk düşmektedir. Kürdistanlıları birbirine kırdırma politikaları karşısında, geçmişte içine düşülen hata ve tuzaklara bu kez düşülmemelidir, sömürgeci yeni senaryolarına ve PKK önderliğinin bu senaryoda oynamak istediği role karşı son derece uyanık ve dikkatli olunmalıdır. Keza, PKK " gerillaları"nın çok büyük bölümünün sömürgeci devletlerinin seneryoları içinde hareket ettirildiklerinin farkında olmadıkları bilinmeli ve bunları kendi kardeşlerine karşı savaştan vazgeçirtecek sahiplenici politikalar geliştirilmelidir. Güney'de öldürülecek her "gerilla", sonuçta "Kuzey Kürdistanlıların Güney'e düşmanlaştırılması" siyasetini güçlendirecektir.

(22.Eylül.2000)

Partiya Rizgarîya Kurdistan
(PRK/rizgari)
Basın Bürosu

Kardeş kavgasının kazananı olamaz!

Kürdistan Ulusal Demokratik İnsiyatifi

Güney Kürdistan'da PKK ile YNK arasında çoktan çatışmalara varan gerginlik tüm halkımız gibi bizleri de derin endişelere sevk etmiştir. Endişemiz şudur: Kürt siyasi partileri arasındaki kavgada kazanan olamaz. Her kardeş kavgası gibi bu kavga da Kürt davasına zarar veriyor. Üstelik mevcut çatışmalar, Kürt halkında ulusal direniş isteminin en fazla dumura uğratıldığı, Kürt davasına Kürt siyasi partilerinin basiretsizliği sayesinde uluslararası ilginin neredeyse sıfır noktasına gerilediği bir dönemde olmaktadır. Çatışmalar kesinlikle Türk devletine yaramaktadır ve önceki birçok çatışma gibi bu çatışmanın da arkasında Türk devleti durmaktadır. Gericici yöneticilerin sultasına mahkum Kürt gençleri hayatlarını kaybetmektedir. Halbuki bu gençler, Kürtleri egemenlikleri altında tutan devletlere karşı silaha sarılmışlardır, Kürt kardeşlerini öldürmek için değil!

Maalesef çoğu Kürt siyasi girişimi gibi bizim de bu tür çatışmaları durdurma gücümüz yoktur. Çünkü savaştan güçler hiçbir şekilde eleştirileri kabul etmemekte, kendi dışındakileri bile kardeş kavgasında taraf olmaya zorlamakta, buna uymayanları suçlamaktadırlar. Ancak şunu açık belirtiyoruz: Bu

tür çatışmalarda haklı ya da haksız taraf aranmaz. Önemli olan çatışmamak, birbirine tahammül etmek, birbirini dinlemek, sorunlarını konuşarak aşmak, birbirinden insan öldürmeyi cinayet olarak görmektir.

Ayrıca kamuoyunu çok net bildiğimiz şu konularda aydınlatmayı görev biliyoruz:

- Çatışan taraflar çatışmaların nedenleri konusunda halkı aldatıyorlar. Karşılıklı propaganda savaşıyla taraftarları olan kesimleri birbirine karşı koşullandırıyor, düşman psikolojisi içine sokuyorlar. Televizyon ve basında birbirine karşı tüm ahlaki ilkeleri ayaklar altına alan nitelermelerde bulunuyorlar. Taraflardan bu sorumsuz propagandayı derhal durdurmalarını istiyoruz.

- Bu tür çatışmaların önüne geçmek için rolleri önemli olan aydınların bir kesimi, politik örgütlerin emirleri üzerine savaşı kızıştıran değerlendirmeler yapıyorlar. Bununla da kalmıyor, Ankara'da, çatışmaların senaristi gücün merkezinde birbirine yalan propaganda savaşı geliştiriyorlar. Bununla da yetinmiyor, uluslararası kamuoyunda da birbirini öldür-

mek için taraf toplama gibi son derece anlamsız ve bir o kadar acı bir çabaya giriyorlar. Bu pratik içindeki aydınların durumu utanç vericidir. Bunları kardeş kavgasını kızıştırmaktan, kirintiler uğruna savaş tellahı yapmaktan derhal vazgeçmeye çağırıyoruz.

- PKK yöneticilerine şunları soruyoruz:

- Türkiye'de 20 milyon Kürt var. Sizler, Türk devletinden federasyon, hatta otonomi talebinden bile vazgeçtiniz. Bu durumda ne hakla Güney Kürdistan siyasi partilerinden federasyon talebinde bulunuyorsunuz?

- Öcalan savunmasında ve Temmuz ayındaki üç avukat görüşmesinde de Güney Kürdistan'daki sorunu "Türk devletinin sorunu", "Misak-ı Milli sorunu" olarak değerlendirdi. Sizlere gönderdiği talimatlarda bölgenin "Celal Talabani ve Mesut Barzani'ye bırakılmamasını, bazı aşiretlerle devlet kurulmasını, KDP ve YNK ile çatışmanız durumunda Türk devletinin üzerinize gelmeyeceğini" dayattı. Eğer Öcalan'ın bu dayatmalarını kabul ediyorsanız, neden bu talimatları kamuoyuna açıklamıyor sunuz?

- YNK'nin Ankara tarafından saldırtıldığını söylüyorsunuz. Diyelim ki öyledir. Ama Öcalan da Türk devleti tarafından yönlendiriliyor. Sizler de onun talimatlarını kabul ediyorsunuz. Bu durumda iki taraf da Ankara tarafından yönlendirilmiş olmuyor mu? O zaman Türk devletinin sahneye koyduğu bu çatışmaları istemenin ve üstelik halkı buna alet etmenin anlamı nedir? Eğer Ankara, YNK'yi kullanıyorsa bunu neden seslice söylemiyor, neden TC'yi açık olarak protesto etmiyorsunuz?

- 1995 Dublin, 1997 Ankara ve 1998 Washington Antlaşmalarının tümünde şu maddeler vardır: "Irak'ın toprak bütünlüğü, Kuzey Irak'tan (Güney Kürdistan'dan) Türkiye'ye silahlı saldırıların önlenmesi ve PKK'nin bölgede barınmaması". YNK ve KDP bunları imzaladı. Antlaşmaların garantörleri ABD ve TC. Bunları biliyorsunuz. Neden tedbir almadınız? Şimdi bas bas bağırmanın anlamı var mıdır? Sizler Ortadoğu'da devlet sınırlarını tanıdınız ve ABD'nin bölge planı içinde hareket etmeyi 7. Kongre kararı yaptınız. Bu durumda başkalarını suçlamanın anlamı var mıdır?

- Yöneticiler olarak, savaştan sizler değilsiniz. Özgürlük için dağa çıkmış, koşullardan dolayı size mahkum gençleri savaştırıyorsunuz. Sürekli eleştirdiğiniz Ortadoğu'nun feodal savaş ağalarını çoktan geçtiniz. Eğer kardeş kavgasını sizden kaynaklanan nedenlerinin önüne geçmeseniz hayatını kaybeden her PKK'linin ölümünden sorumlusunuz. Yalan propaganda ve duygu sömürüsü ile bu sorumluluğu üzerinizden atamıyorsunuz. Çocuklarını

özgürlük aşkıyla dağa gönderen aileler, yakanızı bırakmayacak, ergeç sizden hesap soracaktır.

- YNK ile çatışmaları körüklemenin en önemli nedenini neden açıklamıyor sunuz? Bu neden; politikanızı yanlış görüp size isyan bayrağı çeken gerilla grubudur. Bunlar en az 10 yıl gerillalık yapan, savaşçı ömrünü sizin gibi oturarak değil, düşmana karşı eylemde geçirenlerdir. Bunlar, "İmralı Kopseptini kabul etmedikleri ve diğer Kürt siyasi partileriyle çatışmalara araç olmak istemedikleri için ayrıldıklarını" açıkladılar. Sizler ne yaptınız: Onları komplo senaryoları kurarak suçladınız. YNK'yi TC'ye şikayet ettiniz. İmralı'dan Öcalan yoluyla türk Genelkurmayının talimatlarına uyarak peşlerine katil taktınız. Kardeşi kardeşin katili yapmak istediniz. İçinde bulunduğunuz son derece yanlış politikaya tepkinin daha büyümesinden ve "Özgürlük İnsiyatifi"ne yeni katılımların olmasından korkuyorsunuz. Öcalan'ın talimatı üzerine oğünden bu yana YNK ile çatışmaları körüklemektesiniz. Artık yeter! O topraklar daha fazla kardeş kanı istemiyor. Halk bu anlamsız çatışmalardan bıktı usandı!

- Her şeye rağmen zorluklarınızı anlıyoruz. Öcalan sizleri ideolojisiz, politikasız bıraktı. Bari peşinde oldunuz, oyun olduğu ortaya çıktı. Af beklediniz, olmadı. Uluslararası ilgi beklediniz, dışlandı. BM'nin himayesini beklediniz, kimse ilgilenmedi. Üretimden uzaksınız. Kamplara mahkum ve gelecek göremeyen savaşçıların tepkileri doğal olarak artıyor. Sert disiplin cezalarıyla bu durumun önüne geçemiyorsunuz. Bu durumda sizler için tek çıkar yol şudur: Gerçeği kabul etmek, İmralı Kopseptini reddetmek, Güney Kürdistan'ın politik güçleriyle ulusal sorumluluk içinde ilişkiyi zorlamak. Ama bunu yapmak yerine ısrarla çatışmaları tercih ediyorsunuz. Bu psikolojiyi çok iyi tanıyoruz. Bu çıkmazın ürünüdür ve intihardır. Resmen intihar etmek istiyorsunuz. Siz daha fazla öldürseniz ne olacak? Elinize ne geçecek? Eminiz ki örgütü içine soktuğunuz çıkmaz nedeniyle ölümü bu duruma tercih eden savaşçıları çoktur. İşte böyle bir psikolojiye soktuğunuz özgürlük savaşçıları kardeş kavgası içinde tüketmek istiyorsunuz. Bu politikanın hiçbir şekilde başarı şansı yoktur. Aksine bir tek sonucu vardır: O da felaket.

- Önceden defalarca yaptığımız ve "Bildirge" mizde de net koyduğumuz gibi; YNK'den de PKK'nin zor durumunu suistimal etmemesini, karşılıklı tahriklerden kaçınmasını, her şeye rağmen çatışmasını istiyoruz. Diğer Kürt örgütlerinden haklı-haksız ayırımından ziyade insan yaşamını ölçü alarak çatışmaların önüne geçecek tutum almalarını istiyoruz. Yurtsever halkımızdan da propaganda savaşına kanmamalarını, tarafların savaş amacıyla yaptıkları gösterilere katılmamalarını, her platformda çatışmalara karşı seslerini yükseltmelerini ve örgütlerden çocuklarını kardeş kavgasında tüket-

memeleri için ısrarlı dayatmada bulunmalarını istiyoruz.

28 Eylül 2000
Kürdistan Ulusal Demokratik İnsiyatifi

Basına ve Kamuoyuna Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu

Son günlerde Güney Kürdistan'da PKK güçleriyle YNK'ye bağlı peşmergeler arasında silahlı çatışmalar yaşanmaktadır. Yeni yıkımların ve acıların habercisi olan ve PKK'nin provakatif tutumu ve Alyarış bölgesinde Paşmerge karakollarına saldırısıyla başlayan çatışmalar farklı bölgelere yayılarak devam etmektedir. Kamuoyuna yansıdığı kadarıyla çatışmalara gerek fiili anlamda, gerekse de lojistik anlamda bölge devletlerinin taraf olduğu görülmektedir.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu; PKK lideri Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesiyle birlikte, Kürt halkı üzerinde oynanmak istenen oyunlara defalarca işaret etmiş, bu oyunların esas hedeflerinden birinin Güney Kürdistan'daki fiili durum olduğunu açıklamıştı. Öcalan'ın mahkeme sürecinde ve daha sonra avukatları aracılığıyla dışarıya ulaştırıldığı mesajlarında, Güney Kürdistan'ı sürekli Türk devletine hedef göstermesi, bu bölgeyi "Mısak-ı Milli" sınırları içinde göstererek Türkiye'yi müdahale etmeye davet etmesi, Güney Kürdistan'daki federal oluşumu Türkiye ve bölge devletleri için büyük bir tehlike olarak göstermesi ve mevcut PKK yönetiminin Öcalan'ın direktiflerine uyması, bu çatışmaları ortaya çıkaran temel nedenlerden biridir.

Güney Kürdistan'da Körfez Krizi'yle birlikte oluşan fiili durum her şart altında Kürt halkının lehine olan bir durumdur. PKK'nin kendi kontrolündeki basın-yayın araçlarını savaş borazanı olarak kullanması, Kürt halkını tektarafı ve yanlış "bilgilendirmesi", kitleleri psikolojik olarak iç çatışmalara hazır hale getirmeye ve çatışmanın zeminini yaratmaya yönelik, bilinçli bir dezinformasyondur. Kürdistan halkı Öcalan'ın Güney'e ilişkin demeclerini bir kez daha okumalı, sömürgeci bölge devletlerinin PKK'yi kullanarak Güney Kürdistan'ı istikrarsız hale getirme oyunlarını boşa çıkarmalıdır.

Platformumuz; bir kez daha PKK'yi, Güney Kürdistan'da istikrarsızlık yaratmamaya, Güney'deki bölgesel hükümetlerin yasalarına saygılı olma ve Kürt halkının temel çıkarlarını tehlikeye sokan oyunlara alet olmamaya çağırıyor. Güney Kürdistan'daki ulusal güçler ise; Güney'deki kazanımların korunması ve daha ileri mevzilere taşınması noktasında, Kürtler arası iç barış ve ulusal birliği güçlendirici bir politika izlemelidirler. Fiili çatışmalarda ve hangi taraftan olursa olsun ölenlerin sonuçta Kürtler olduğu unutulmamalı.

29.Eylül.2000

KUZEY KÜRDİSTAN ULUSAL PLATFORMU

YABANCI KURUMLARDAN

OCAK-HAZİRAN 2000 İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU İHD

Yaşam Hakkına Yönelik İhlaller

Faili meçhul cinayetler	: 73
Yargısız infaz, işkence sonucu ve gözaltında ölümler	: 102
Çatışmalarda ölenler	: 87
Sivillere yönelik eylemler	: 35 ölü / 55 yaralı
Kayıp savı	: 6
İşkence görenler ve işkence savı	: 263
Gözaltına alınanlar	: 15.980
Tutuklamalar	: 1160
Saldırıya uğrayan, baskı ve tehdite maruz kalanlar	: 210
Boşaltılan, yakılan köy-mezra	: -
Cezaevlerinde tutuklulara saldırı	: 41 yaralı
Çalışma Yaşamına Yönelik İhlaller	: 6700 kişi işten çıkarıldı.

Düşünce ve Örgütlenme Özgürlüğüne Yönelik İhlaller

Bombalanan ve kundaklanan yer	: 73
Kapatılan kitle örgütü, siyasi kuruluş ve yayın organı	: 40
Baskına uğrayan kitle örgütü, siyasi kuruluş ve yayın organı	: 75
Toplatılan ve yasaklanan yayın	: 169
İstene hapis ve para cezaları	: 813 yıl 8 ay hapis, 5 milyar 960 milyon TL. para cezası
Verilen hapis ve para cezaları	: 396 yıl 11 ay hapis, 4 milyar 375 milyon TL. para cezası
Cezaevlerinde bulunan "düşünce suçluları"	: 125

Bu rapor, İHD Genel Merkezi Basın-Yayın-Dokümantasyon Birimi'nce , günlük ve haftalık basın, İHD şube raporları ve Derneğe yapılan yazılı ve sözlü başvuru ve bilgilerden derlenerek hazırlanmıştır.

DÜŞÜNCE VE EYLEMLERİ NEDENİYLE CEZAEVLERİNDE BULUNAN GAZETECİ, YAZAR, KİTLE ÖRGÜTÜ VE SİYASİ KURULUŞ MENSUBU,SANATÇI VE BİLİMLER ADAMI

Abdullah Gündüz, Aram Yayınları sahibi, Ümraniye Cezaevi
Fatma Harman, Atılım gazetesi, Sakarya Cezaevi
Mesut Bozkurt, Atılım gazetesi, Sakarya Cezaevi
Asiye Güzel Zeybek, Atılım gaz. yazarları müdürü, Gebze Cezaevi
Nabi Kimran, Atılım gazetesi editörü, Sakarya Cezaevi
Bülent Öner, Atılım Mersin temsilcisi, Kürkçüler Cezaevi
İbrahim Çiçek, Atılım gazetesi, Bayrampaşa Cezaevi
Ahmet Uluçelebi, Atılım gaz. Eskişehir temsilcisi, Ankara Merkez Cezaevi

Erdem Kocabaş, Alınteri gazetesi, Bayrampaşa Cezaevi
Erdal Doğan, Alınteri gazetesi, Bursa Cezaevi
Serpil Güneş, Alınteri gaz. eski editörü, Uşak Cezaevi
Makbule Türk, Alınteri gazetesi, Ümraniye Cezaevi
A. Aziz Kutlay, Araştırmacı -yazar, Akçakale Cezaevi
Leyla Zana, Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili, Ankara Merkez Cezaevi
Hatip Dicle, DEP eski milletvekili, Ankara Merkez Cezaevi
Orhan Doğan, DEP eski milletvekili, Ankara Merkez Cezaevi

Selim Sadak, DEP eski milletvekili, Ankara Merkez Cezaevi

Naif Güneş, DEP eski milletvekili, Ankara Merkez Cezaevi

Fikret Şahin, Demokrasi ve Barış Partisi (DBP) Ankara il sekreteri GÜDÜL Cezaevi

Veysi Aydın, Demokratik Halk Partisi (DEHAP) eski genel başkanı, Nazilli Cezaevi

Rıza Demirci, Devrim dergisi, Ankara Merkez Cezaevi

Ibrahim Özen, Devrimci Çözüm dergisi, Gebze Cezaevi

Kemal Topalak, Devrimci Çözüm dergisi, Gebze Cezaevi

Bektaş Cansever, Devrimci Çözüm dergisi, Gebze Cezaevi

Izzet Ökten, Devrimci Emek dergisi, Ümraniye Cezaevi

Serpil Ünal, Devrimci Emek dergisi, Ümraniye Cezaevi

Erhan II, Devrimci Emek dergisi editörü, Bayrampaşa Cezaevi

Erdal Şahin, Görüş dergisi, Sağmalcılar Cezaevi

Mehmet Kaya, EMEP Nazilli ilçe örg. yönt. Nazilli Cezaevi

Bülent Çamoğlu, EMEP Nazilli ilçe örg. yönt. Nazilli Cezaevi

Mustafa Sarıoğlu, EMEP Nazilli ilçe örg. yönt. Nazilli Cezaevi

Mesut Bozkurt, Emegin Bayrağı gazetesi, Mersin Cezaevi

Hayrettin Ayhan, Gerçek dergisi, Bursa Cezaevi

Sıddık Demirel, Hewdem gazetesi sahibi

M. Emin Bayar, HADEP Konak ilçe Başkanı, Uşak Cezaevi

Şahabettin Yılmaz, HADEP Payaşlı ilçe başkanı, Malatya Cezaevi

Hayrettin Topkan, HADEP Hasankef ilçe başkanı, Batman Cezaevi

Ziya Yüce, HADEP Antalya il yöneticisi, Antalya Cezaevi

Arif Atalay, HADEP Adana eski il başkanı, Kürkcüler Cezaevi

Erdem Kılıç, HADEP Çiğli ilçe Gençlik Koll. Bşk. Nazilli cezaevi

Metin Bakkalca, Halk Oyuncuları Tiyatrosu Bayrampaşa Cezaevi

Ibrahim Polat, Halk Oyuncuları Tiyatrosu Bayrampaşa Cezaevi

Akın Birdal, İHD Genel Başkanı Ankara Merkez Cezaevi

Mehmet Yaman, İşçi Hareketi dergisi Bayrampaşa Cezaevi

Mehmet Güvel, İşçi Hareketi dergisi Bayrampaşa Cezaevi

Şemsettin Kalkan, İşçi Hareketi dergisi Ceyhan Cezaevi

Mustafa Tokur, İşçi Hareketi dergisi Buca Cezaevi

Tülay Koçak, İşçi Demokrasisi gazetesi sahibi Ankara Merkez Cezaevi

Kenan Karakaş, Kaldıraç Yayınları Ankara Merkez Cezaevi

Bedri Yarış, Koma Jiyan müzik grubu

Abdullah Sever, Koma Jiyan müzik grubu

Birok Abatay, Kurtuluş gazetesi Bayrampaşa Cezaevi

Fatma Hülya Tümgan, Kurtuluş gazetesi Ankara Merkez Cezaevi

Hamide Öztürk, Kurtuluş gazetesi Bayrampaşa Cezaevi

Ibrahim Etem Elma, Kurtuluş gazetesi Bayrampaşa Cezaevi

Nazan Yılmaz, Kurtuluş gazetesi Sakarya Cezaevi

Semiha Topal, Kurtuluş gazetesi Malatya Cezaevi

Veysel Eroğlu, Kurtuluş gazetesi Ankara Merkez Cezaevi

Şevket Dalboy, Kurtuluş gazetesi Bayrampaşa Cezaevi

Fatma Bilgin, Kurtuluş gaz. Antakya muhabiri Malatya Cezaevi

Devrim Demir, Kurtuluş gazetesi Buca Cezaevi

Asaf Şah, Kurtuluş gaz. Antakya muh. Samandağ Cezaevi

Sadık Çelik, Kurtuluş gaz. Ankara muh. Bursa Cezaevi

Nazan Çiftçi, Kurtuluş gaz. Ankara muh. Ankara Merkez Cezaevi

Serdar Gelir, Kurtuluş gaz. Ankara muh. Ankara Merkez Cezaevi

Veysel Şahin, Kurtuluş gazetesi Ankara Merkez Cezaevi

Burhan Gardaş, Kurtuluş gazetesi Ankara Merkez Cezaevi

Nejla Can, Kurtuluş gazetesi Ümraniye Cezaevi

Murat Özdemir, Kurtuluş gaz. İzmir temsilcisi Buca Cezaevi

İlhan Çaloğlu, Kurtuluş gazetesi Buca Cezaevi

Saime Demir, Kurtuluş gazetesi Buca Cezaevi

Gülcan Sarıoğlu, Kurtuluş gazetesi Malatya Cezaevi

Kamber İnan, Kurtuluş gazetesi Afyon Cezaevi

Ufuk Doğubay, Kurtuluş gazetesi Bayrampaşa Cezaevi

Nazan Yılmaz, Kurtuluş gaz. Zonguldak muh. Sakarya Cezaevi

Yazgülu Güder Öztürk, Kurtuluş gazetesi Yazışlı Md.. Bayrampaşa Cezaevi

Şengül Akkurt, Kurtuluş gazetesi Bayrampaşa Cezaevi

Erdinç Aslan, Kurtuluş gaz. Antakya temsilcisi Hatay Cezaevi

B. Hakan Oğuz, Kızılbayrak gaz. yazışlı müdürü Kağızman Cezaevi

C.Fatma Sesli, Kızılbayrak gazetesi çalışanı Kürkcüler Cezaevi

A. Kerim Mecefoğlu, Liman İş Sendikası Mersin Cezaevi
Salih Bal, Medya Güneşi dergisi Bayrampaşa Cezaevi
Servet Özkan, MKM Mersin şube başkanı Erdemli Cezaevi
Özlem Türk, Mücadele gaz. Samsun muh. Ankara Merkez Cezaevi
Utku Deniz Sirkeci, Mücadele gazetesi Aydın Cezaevi
Ali Sinan Çalar, Mücadele gazetesi Konya Cezaevi
Aysel Bölücek, Mücadele gazetesi Çanakkale Cezaevi
Serdar Gelir, Mücadele gazetesi Çankırı Cezaevi
Özgür Gündenöglü, Mücadele gazetesi Niğde Cezaevi
Hüseyin Solak, Mücadele gazetesi Bursa Cezaevi
Hanım Harman, Mücadele gazetesi Sakarya Cezaevi
Ramazan Yılmaz, Mücadele dergisi yayın yönetmeni
Bayram Karkin, Nakliyat İş Sendikası yöneticisi Gündül Cezaevi
Sevda Öztekin, Odak dergisi Nevşehir Cezaevi
Vahi Yazar, Oyun yazarı Elmadağ Cezaevi
Mustafa Pektaş, Özgür Halk dergisi Adana temsilcisi Kürkçüler Cezaevi
Bülent Sümbül, Özgür Halk derg. Diyarbakır muh. Bismil Cezaevi
Kazım Aslan, Özgür Bakış gazetesi İzmir Tems. Malatya Cezaevi
Aydın Hambayat, Özgür Gelecek dergisi Sağmalcılar Cezaevi
Celal Aslandoğan, Özgür Gelecek dergisi Ümraniye Cezaevi
Ali Rıza Halis, Özgür Gündem gazetesi müessesesinin md. Ümraniye Cezaevi

Kemal Şahin, Özgür Gündem gazetesi Bayrampaşa Cezaevi
Hasan Özgün, Özgür Gündem gaz. Diyarbakır tems. Aydın Cezaevi
Kemal Evcimen, Özgür Karadeniz gazetesi Erzurum Cezaevi
Halit Yalçın, Özgür Ülke gazetesi Bursa Cezaevi
A.İhsan Batasul, Partizan Sesi dergisi Ümraniye Cezaevi
Mehmet Çakar, Partizan Sesi dergisi Bursa Cezaevi
Nuray Yazar, Proleter Halkın Birliği dergisi sahibi Tekirdağ Cezaevi
Niyazi Kaya, Şair Anamur Cezaevi
Nurettin Şirin, Selam gaz. yazışları müdürü Bandırma Cezaevi
Bülent Abbasoğlu, Şahmaran müzik grubu üyesi Erzurum Cezaevi
Barış Yıldırım, Tavr dergisi yazarı Aydın Cezaevi
Erdal Dalkılıç, Toplumsal Dayanışma dergisi Üsküdar Cezaevi
Recep Özmez, Toplumsal Dayanışma dergisi Bayrampaşa Cezaevi
Mehmet Mete, Yazar Ümraniye Cezaevi
Hamit Baldemir, Yazar Ermenek Cezaevi
Eşber Yağmurdereli, Yazar-hukukçu Çankırı Cezaevi
Yalçın Küçük, Yazar-ekonomist Gebze Cezaevi
Aydın Korkmaz, Yeni Çeşme gazetesi sahibi Urla Cezaevi
Şükrü Ayçiçek, Yunus Emre Tiyatrosu Karaman Cezaevi
Haydar Özdemir, Yoksul Halkın Gücü gazetesi Çanakkale Cezaevi
Nuray Gezici, Yoksul Halkın Gücü gazetesi Çanakkale Cezaevi
Sinan Yavuz, Yoksul Halkın Gücü gazetesi Çanakkale Cezaevi

KÜRT VE TÜRK BASININDAN SEÇMELER

Kıvrıkoğlu'ndan üç mesaj

01.Eylül.2000, Sedat Ergin, Hürriyet

GENELKURMAY Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun önceki akşam gazetecilerle yaptığı sohbetin en önemli bölümlerinden biri, 28 Şubat kararlarının uygulamasının genel bir dökümünü konu aldı.

Orgeneral Kıvrıkoğlu, "Bu kararların bir bölümü uygulamaya kondu, bir bölümü ise hâlâ Meclis'te bekliyor. Memurlarla ilgili olanı da bu bekleyenler arasında" dedi.

Genelkurmay Başkanı, ardından yasa haline gelen kararların bir dökümünü yaptı; önce sekiz yıllık temel eğitim yasasını, daha sonra Kuran kurslarını düzenleyen yasayı ve camilerin denetimini Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlayan yasayı sıraladı.

Orgeneral Kıvrıkoğlu, ayrıca özel vakıfların Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenmesine olanak sağlayan tasarımı da hatırlatarak, "Bu çok önemli. Çünkü eski uygulamada yalnızca devlete ait vakıflar denetlenebiliyordu. Oysa bu yasayla devlet dışındaki vakıflar da artık denetlenebilecek" diye konuştu.

Orgeneral Kıvrıkoğlu, bu çerçevede geçen dönem TBMM'den geçirilen Sermaye Piyasası Kurulu yasasına verdiği önemin altını da çizdi, "Bu yasanın geçmesiyle yeşil sermayenin de kontrol altına alınması yönünde önemli bir araç sağlandı" şeklinde konuştu.

Bu döküme bakıldığında, aslında 28 Şubat kararlarının hayata geçirilerek, irtica ile mücadelenin altyapısının oluşturulmasında azımsanmayacak bir mesafe alındığı olgusunun teslim edilmesi gerekiyor.

Orgeneral Kıvrıkoğlu'nun öncelik listesindeki bir diğer başlığı Güneydoğu sorunu oluşturdu. Or-

general Kıvrıkoğlu, terör sonrası dönemde hükümetin ekonomik, sosyal ve idari alanda alınacak önlemlerle ilgili süratli bir şekilde hareket etmesi konusunda sabırsızlık içinde gözüktü.

Orgeneral Kıvrıkoğlu, şu sözleriyle Güneydoğu sorununu öncelikle bir refah ve kalkınma sorunu olarak değerlendirdi:

"Burada önemli olan vatandaşın boğazından geçen, cebine girendir. Baraj yapıp suyunu getirmek yetmiyor. Bölgede yaşayan insanın refahının artması gerekiyor. Bu önlemler ne kadar zamanda alınabilir? Bunun süresi konusunda ben bir şey söyleyemem. Bu görev bize ait olsaydı, söylerdim. Bu görev hükümete ait. Hükümetin ele alış şekline göre çok uzun zaman da alabilir, kısa zamanda da bitirilebilir."

Genelkurmay Başkanı'na göre, gerek 28 Şubat kararlarının uygulanması, gerek Güneydoğu'nun refahının yükseltilmesinde iş siyasi kadroların mesaisine kalıyor.

Peki, Orgeneral Kıvrıkoğlu, siyasileri nasıl görüyor?

Meslektaşımız Fikret Bila'ya söylediği şu sözler, Orgeneral Kıvrıkoğlu'nun siyasi kadroların hal ve gidişi konusunda genel bir memnuniyetsizlik içinde olduğunu açıkça ortaya koydu:

"Türkiye'nin AB standartlarına gelmesi için öncelikle siyasilerin kendilerini bu ölçülere uydurmaları gerekiyor. Bunu daha önce de söylemişim. Şimdi de söylüyorum."

Orgeneral Kıvrıkoğlu'nun bu sözleri, Türk Ordusu'nun üst kademelerinde Türkiye'nin bugünkü siyasi kadrolarına dönük çekincelerin en kuvvetli ifadelerinden biri olarak alınabilir.

Kemalizm'den Bonapartizm'e mi?

02.Eylül.2000, Mehmet Barlas, Yeni Şafak

Orgeneral Kıvrıkoğlu'nun, 30 Ağustos resepsiyonunda yaptığı açıklamalar, "hesap edildiği gibi" gereken medyatik ilgiyi topladı..

Ve doğal olarak, "beklenen" olumlu ya da olumsuz tepkiler de, seslendiriliyor..

Gerçekçi olmalıyız..

Türkiye'deki rejim, hukukun üstünlüğüne dayalı, sivil ve çoğulcu bir "anayasal demokrasi" değil..

Türkiye'de, "yürütme"nin, "yasama"nın,

"yargı"nın söz konusu olduğu "Kuvvetler Ayrılığı" da, pek geçerli sayılamaz..

Yarı-askeri demokrasilerde, "kuvvetler ayrılığı" denilince, akla daha çok "Kara-Deniz-Hava" kuvvetleri gelir..

Bu tabloyu da, Türkiye'ye özgü bir durum sanmayalım.. Çağımızda "3'üncü Dünyalılık" denilen olgunun ana özelliği, "asker"in "politika"daki ağırlığıdır..

Batı dünyasında ise, asker güdümlü veya katkılı anayasal modellere, "Bonapartizm" denilir..

Bu kavram ilk defa, Napolyon'un yeğeni Louis Bonaparte, 1851'de bir darbe ile Fransa'nın yönetimine gelince, Karl Marx tarafından kullanılmıştır. Louis Bonaparte, Fransa'yı "3'üncü Napolyon" ünvanı ile, 1852-1870 arasında, imparator kimliğine sahip olarak yönetti..

1848'de, Fransa'da işçiler ve özgürlükçü aydınlar devrim girişiminde bulununca, o zamanki Fransız burjuvazisininin (veya kapitalist sınıfların) gücü, devrime karşı direnmeye yetmemiştir.. Bunun üzerine Louis Bonaparte'yi "sınıflar üstü lider" konumunda sunup, Fransız Ordusunun desteği ile, rejimi dondurdular.. Devrim girişimleri kanlı biçimde bastırıldı.. Fransız kapitalizminin gelişmesi ve emperyalist genişleme, güvence altına alındı..

Karl Marx, "The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte" kitabı (1851) ile, bu tür yarı-askeri rejimlere "Bonapartist" denilmesini başlatmış oldu..

Bir ülkedeki kapitalist sınıfların gücü, çıkarlarını korumaya yetmiyorsa, bir kişinin veya bir kesimin, orduyu arkasına alarak yönetime el koymasına ve böylece "istikrar"ı sağlamasına, Marksist terminolojide "Bonapartizm" deniliyor..

Günümüzde ise, Latin Amerika ve Afrika'daki askeri ve yarı-askeri rejimlere (veya askeri demokrasilere), "sağ Bonapartist" ya da "sol Bonapartist" denilmesine, siyasal bilimciler arasında yaygın biçimde rastlanıyor..

Örneğin Şili'nin Pinoşe'si, Endonezya'nın Suharto'su "sağ Bonapartist"tiler.. Bu modelde, Batı dünyası ile sıcak ilişkiler sürdürülür, yabancı sermaye teşvik edilir, "anti-emperyalist" retorik fazla seslendirilmez.. Şu anda, Kenya'nın Arap Moi'si, Pakistan'ın General Müşerrefi de, sağ-Bonapartist örnekler arasında..

Buna karşı, İran'daki Humeyni, Irak'taki Saddam, Mısır'ın Nasır'ı, Arjantin'in Peron'u, "sol Bonapartist" örnekler.. Bunlar daha populist (veya halkçı), anti-Batı'cı, daha devletçi..

Bütün bunları biliyoruz..

Bizim sorunumuz, bu satırların yazarı gibi, hukukun üstün olduğu özgürlükçü ve sivil demokrasiden yana olan düşünce sahiplerinin, "gerçeğe" uymak yerine, "özlenen"i, varmış gibi sayıp, hep şaşırmamız ve hep yakınmamız..

Aslında bu dramın kaynağında, "Kemalizm" in iç çelişkileri var..

Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetin, aşamalarla önce demokrasiye, sonra da Batı demokrasi ile entegrasyona girmesi, "Kemalizm" in bir boyutu..

Diğer boyutta ise, otoriter, devletçi, içe-dönük, tekilci bir yönetim modeli var..

Doğrudan askeri müdahalelerde, (27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül), hep "ordu kışlasına dönmeli" derdik ve bu olurdu..

"28 Şubat post-modern müdahalesi"nde ise, ordu kışladan çıkmadı.. Buna karşı sivil toplum kurumları (partiler, medya, üniversiteler, v.b.), militarize edildi..

Şimdi, Genelkurmay Başkanı'nun, yargıya, siyasete, idareye müdahale eden demeçleri ve MGK'nın siyaset-üstü gücü, doğal karşılanıyor..

Yani "Kemalizm" in, "Bonapartizm" e dönmesi süreci var sanki önümüzde.

Mutlu devlet

03.Eylül.2000, AHMET İNSEL, Radikal 2

Yeni Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hilmi Özkök, görevi devir alma töreninde, artık alışık olduğumuz bir konuşma yaptı. Generallerin devir teslim ve anma törenlerinde ya da emekliye ayrılırken, siyasal değerlendirmelerde bulunan ve siyasi hedef gösteren konuşmalar yapması olağanlaştı. Her fırsatta konuşan, hükümet ve siyasi partiler için

emredici nitelikte değerlendirmeler yapan böyle bir yüksek askeri erkânın varlığını burada tartışmaya çağız. Zaten bu durumun ne anlama geldiği yeterli açıklıkta kendini gösteriyor.

Yeni Kara Kuvvetleri Komutanı'nın konuşmasında, diğer konuşmalarda rastlamadığım bir ifade dikkatimi çekti. Hilmi Özkök, metni dinleyicilere

dağıtılan konuşmasının bir yerinde, "devletin ve milletin mutluluğu, Atatürk ilke ve inkilâplarına, çağdaş sosyal değerlere, aklın ve bilimin egemenliğine inançla, bağlılıkla mümkündür" diyordu. Bu cümlede dikkatimi çeken, "devletin ve milletin mutluluğu" ifadesiydi. Milletin mutluluğundan kastedilen, herhalde onu oluşturan insanların mutluluğuydu. Bunu anlamak zor değil. Ama "devletin mutluluğu" ne demek?

Devletin mutluluğu nasıl ölçülür? Nasıl tezahür eder? Mutlu devletle, mutsuz devlet arasında ne gibi farklar vardır? Bu ve benzeri soruları cevaplamakta zorluk çektim. Milletin mutluluğunun somut işaretlerini iyi kötü almak, örneğin bunu kamuoyu yoklamalarıyla ölçmek mümkün. Gerçi mutluluk gibi, evrensel bir tarifi olmayan, herkesin öznel biçimde algıladığı ve çoğu kez nesnel durumuyla doğrudan bağlantısı olmayan bir kavram, millet, toplum veya halk gibi kategorilerde de çok anlamlı değil. Ama tüm öznelliğine rağmen, bir toplumun üyelerinin hallerinden memnun olup olmadıkları, onların ne kadar mutlu veya ne kadar mutsuz olduklarının işaretleri olabilir.

Mutluluğun öznesi devlet olunca, nasıl yapacağız? Devlet mutlu veya mutsuz olabilen canlı bir varlık mı? Bir insan mı? Canlı olmayan bir varlık, mutlu olabilir mi? Olabildiğini zannediyorsak, bizim bu varlığı algılamamız, üzerinde ciddiyetle düşünmemiz gereken bir durumun tezahürü değil midir?

Türkiye'de patrimonyal devlet geleneği içinde, devletin kendisi için var olan bir özne olarak algılanması yaygındır. Devlet kâh bir ana gibi şefkatli, kâh bir baba gibi otoriter olur. Devlet, anne-baba gibi kutsaldır, çünkü toplumu O var etmiştir. Son aylarda, sık sık krizinin de tutabileceği tehditi altında yaşadık. Toplumun görevi, devletin sonsuza kadar varlığını sürdürmesini sağlayacak biçimde davranmaktır. Tarihi-toplumsal bilincimize kazılı bu patrimonyal devlet olgusunu dikkate alınca, toplum onun istediği biçimde davranınca devletin mutlu olabileceği çıkarsamasını yapabiliriz.

Devletin mutlu veya mutsuz olabileceğini kabul edelim. Ama sorun burada bitmiyor. Devlet canlı bir organizma olmadığı için, bu mutluluk veya mutsuzluk halini nasıl algılar, hangi yolla bunu

ifade eder? Hilmi Özkök konuşmasında, "devletin ve milletin mutluluğunun" nasıl mümkün olabileceğini tanımladıktan sonra, bu mutluluk yolundan sapmanın "ülkeyi Ortaçağ karanlığına" götüreceğini belirtip, buna karşı, "TSK ve Kara Kuvvetleri'nin sonsuza kadar Türkiye Cumhuriyeti'ni her türlü tehlikeye karşı korumaya kararlı" olduğunu beyan ediyor. "Bu uğurda gerektiğinde canımızı vermeye hazırız" diyerek, devletin mutluluğuna kast edecek olanlara karşı, devletin mutluluğu için kendi canını feda etmeye hazır olanların var olduğunu hatırlatıyor.

Bütün bunlar, devletin ne zaman mutlu olup, ne zaman mutsuz olduğuna birilerinin karar verebileceğini, böyle bir yetkinin olduğunu gösteriyor. Mutluluk ölçümünden veya değerlendirmesinden ortaya çıkan sonuca göre, aynı kişiler kendilerine vazife çıkarabiliyorlar. Durumdan vazife çıkarmak, işte bu demek. Devletin mutluluğu, bu mutluluğun nabzını tutma yetkisini eline almış olanların algılamalarına bağlı. Zaten bir kere devletin mutlu veya mutsuz olabileceğini kabul edince ve milletin mutluluğuyla devletin mutluluğunu aynı düzeyde ele alınca, bunun böyle olması doğal ve kaçınılmaz. Devlet, devlet erkini elinde tutan kişilerden başka bir canlı varlığa tekabül etmediği için, sonuçta devletin mutlu veya mutsuz olması, o erki ellerinde tutan kişilerin mutlu veya mutsuz olmalarından farklı olabilir mi?

Bu konuşmayı Hilmi Özkök'ün kendisinin hazırlayıp hazırlamadığını bilmiyoruz. Bu, o kadar da önemli değil. Emekli orgeneral Çevik Bir'in haklı olarak belirttiği gibi, TSK içinde kimin, ne zaman ve nerede konuşacağına hiyerarşi karar verir. Dolayısıyla Kara Kuvvetleri Komutanı'nın konuşmasını, şahsileştirmek yanlış olur. Konuşmayı hazırlayan veya hazırlayanlar, belki çok fazla düşünmeden, bir refleks olarak "devletin ve milletin mutluluğu" (bunun yerine "devletin ve milletin bütünlüğü" de diyebilirlerdi) tümcesini bir varoluş hedefi olarak ifade edip, bunun yolunun aklın ve bilimin egemenliğine inançla bağlanmak olduğunu beyan ederlerken, bu hedefle bu yol arasında derin bir çelişki olduğunu herhalde fark etmemişlerdir. Hangi akıl veya bilim, bize devletin mutlu veya mutsuz olabileceğinisöylüyor?

KDP'nin T.C. Askerinin saldırısında parmağı yok

03.Eylül.2000, Kurinfo

15 Ağustos 2000 tarihinde T.C. Devleti askerinin Türkiye'nin de taraf olduğu 'devletlerin ve halkların haklarını güvence altına alan Birleşmiş Milletler (BM) sözleşmeleri'ni ihlâl ederek Güney Kürdistan'ın Lolan - Xineran bölgesine yaptığı saldırı sonucunda, çoğu kadın ve çocuk olmak üzere 38 Kürt insanının yaşamını yitirmesine tepkiler sürü-yorken; saldırıda Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) 'nin parmağı olabileceği iddiası, hem Güneyli Kürtler

hemde siyasi gözlemciler tarafından gerçekte ilgisi olmayan bir iddia olarak değerlendirildi.

Saldırı sonrasında Kürdistan Demokrat Partisi (KDP), Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK) ve Komkar gibi Kürt örgütleri yaptıkları açıklamalarla T.C. Devleti'ni saldırısından dolayı kınadılar. Kurinfo ve farklı yayın organlarında da yer alan bildirelerinde, yaşamını yitiren Kürtlerden dolayı duy-

dukları üzüntüyü dile getiren örgütler, T.C. Devleti'nin saldırılarına son vermesini istediler.

Komkar, T.C. Devleti'nin saldırılarından dolayı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde yargılanması gerektiğini belirtirken, PSK olayı tamamen bir katliam olarak irdeledi.

Kürdistan Yurtseverler Birliği (YNK), Türkiye'den YNK için bir sınır kapısı açma, askeri yardım alma gibi beklentileri olmasından dolayı net bir tavır ortaya koymazken, ona yakınlıklarıyla bilinen yayın organları ise KDP ile ilgili ortaya atılan iddiaların gerçekliği üzerinde fazla durmadan KDP'yi sözkonusu saldırıda suçlu görmekte, zan altında bırakmakla yetindiler.

Uluslararası alanda bir çok evrensel insan hakları savunucusu Türkiye'nin Güney Kürdistan'a yönelik ihlallerine dikkat çekmesine neden olan T.C. Devleti saldırısını konu alan bir bildiri de Kuzey Kürdistanlı Kürt politikacı Nejdet Buldan tarafından Ağustos'un 23'ünde yayımlandı. Kurdinfo'da da yer alan ilgili bildirisi oldukça ilginç.

Nejdet Buldan, açıklamasında T.C. Askerinin saldırısını kınamakla birlikte, KDP'nin, saldırıya uğrayan ve bölgede buldukları iddia edilen Herki, Surçi ve Bradost aşiretlerini KDP'ye sıcak bakmadıklarından dolayı T.C. Devleti eliyle cezalandırıldığını ima ederek, bu tutumu eleştirdi.

'İddia yalan, bölgede de Surçiler yok'

Konuya ilişkin görüşlerine başvurduğumuz Kürt Federe Devleti'nin Londra'daki hükümet temsilcisi iddiaları yalanlayarak şöyle dedi: 'KDP'nin T.C. Devleti'nin eliyle Herki, Surçi ve Bradost aşiretlerini cezalandırmaya çalıştığı doğru değildir. Böyle bir iddia ancak Kürtleri birbirine kırdırtmak isteyenlerin işine yarar. Kaldı ki hükümet başbakanımız sayın Neçirvan Barzani yaptığı açıklamada Türkiye'yi saldırısından dolayı kınayarak "Nerede olursa olsun bir Kürt insanının yaşamını yitirmesi, biz de içinde olmak üzere bütün Kürtler için bir kayıptır" dedi. KDP lideri sayın Mesut Barzani de yaptığı açıklamalarda Türkiye'yi kınadı. Başta sayın Mesut Barzani'nin kedisi olmak üzere tüm KDPliler bu saldırının sonucunda hayatını kaybeden Kürtlerin yasını tutuyor. Hatta bu nedenle Mesut Barzani KDP'nin 54. kuruluş yıldönümü şenliklerine katılmadı. Dolayısıyla KDP'nin saldırıda parmanın olduğu iddiası kesinlikle yalandır.'

Nejdet Buldan'ın bildirgesini gözönünde bulundurarak Hükümet temsilcisine bölgede hangi aşiretlerin bulunduğunu sorduk. Sorumuza 'bir kere bölgede Surçi aşireti yok. Bölge, Bradost aşiretine aittir' şeklinde cevap verdi.

Kurdistan-TV muhabiri Azad Ahmet ise Herkilerin göçer olduğunu, bölgeye de göçer olarak

gidip geldiklerinin kaydederek 'Lolan bölgesinde yerleşik olarak yaşayan Bradost aşiretidir. Surçi aşiretinin Lolan-Xinera mintkasında bulunması maddi olarak mümkün değildir. Çünkü bu aşiret Musul, Halifan, Herir ve Qandin bölgelerine yerleşmiş bir aşirettir' dedi.

Aşiretlerin KDP ile ilişkisi

Değişik Kürt kaynaklarından edindiğimiz bilgilere göre, Lolan-Xinera bölgesinde bulunmayan Surçiler kendi içinde bir bütünlük arzetmeyen, Türkiye ile de ilişkileri olan ve Musul yöresine yerleşmiş bir Kürt aşiretidir. Zamanında liderinin Hüseyin Ağa olduğu belirtildi. Surçi Muhafazakar Partisi adlı bir parti kuran, Ankara'da büro açma girişiminde bulunan ve daha önce Saddam'dan üstün hizmet madalyası alan Hüseyin Ağa'nın bir kaç yıl önce KDP içindeki Surçiler tarafından öldürüldüğü, fakat buna rağmen hâlâ aşiretin bir çok üyesinin KDPliler olduğu da öğrenildi.

Sözüedilen üç aşiretin KDP'ye sıcak bakmadıkları, KDP'nin yürüttüğü mücadeleye mesafeli baktıkları iddiasına yönelik görüşlerine başvurduğumuz hükümet temsilcisi, saldırıya uğradıkları iddia edilen Surçi aşiretinden çok ferdi KDP üyesi olduğunu, diğer iki aşiretin de KDP'ye oldukça sıcak baktıklarını illeri sürerek şöyle dedi: 'Saldırıya uğrayan Bradost aşiretinin reisi Kerim Han, şeyhi ise Hacı Muhammed'dir. Reisin Selam Kerim Han isimli oğlu parlamentomuzun üyesidir. Dolayısıyla KDP ile Bradost aşireti arasında bir düşmanlığın sözkonusu olması olası değildir.'

Lideri Kerim-Xan olan Bradost aşiretinin eski cahşların (işbirlikçilerin) önemli bir gücü olduğu öğrenilirken, görüşlerine başvurduğumuz Kürt kaynakları, Kerim Han'ın KDP'nin ilan ettiği aftan sonra Güney'e döndüğünü, Surçi aşireti liderinin öldürülmesinden sonra Kerim Han'ın korktuğu ve aşiret liderliğini korumaya çalıştığı iddia edildi.

Kurdistan-TV muhabiri Azad Ahmed, KDP-aşiretler ilişkisine yönelik hükümet temsilcisinin söylediklerini doğrulayarak 'Selam Kerim Han YNK listesinden parlamentoya girdi, fakat YNK'nin parlamento işgali ve sonrasındaki gelişmeler sonucu YNKliler Hewlêri (Erbil) terkederken Kerim Han onlarla gitmedi ve KDP'den yana tavır koydu ve hâlâ parlamenter olarak Hewlêr'de çalışmalarını sürdürüyor' dedi. Yanısıra ticari alanda hükümet ihalelerinin bir çoğunun Bradost aşireti reisi Kerim Han'a verildiğini söyleyen Kurdistan-TV muhabiri Azad Ahmed, Kerim Han'ın ticari amaçlar için şu an Suriye'de olduğunu ve KDP ile iyi ilişkilere sahip olduğunu vurguladı.

Kürdistan Federe Devleti'nin Londra'daki hükümet temsilcisi ve Kurdistan-TV muhabirinin ifade ettiklerine yönelik görüşlerine başvurduğumuz YNK'den bir cevap almazken, bazı Kuzeyli siyasi

gözlemciler, Lolan bölgesindeki yaylaya çıkan Kürt aşiretlerinin Herki ve Bradost aşiretleri olduğunu doğrulayarak, Kürt Federe Devleti Başbakanı Neçirvan Barzani'nin usturuplu bir açıklaması sonucunda Türkiye'nin 'biz bombalamadık' iddiasını illeri sürdürdüğünü belirttiler. Ayrıca KDP'nin Türk saldırısı konusunda bir soruşturma komisyonu kurduğu ve tazminat talebinde ısrarlı olduğu da son gelen haberler arasında.

Saldırıdan amaç; bölgede istikrarın olmasını engellemedir

Görüşlerine başvurduğumuz Kürt kaynakları, saldırının bilinçli olarak yapılan bir saldırı olduğunu, Türkiye'nin KDP-YNK çatışmasına ve PKK'nin saldırılarına bel bağlamış durumda olduğunu, fakat bu beklenti gerçekleşmeyince sözkonusu aşiretlerin bulunduğu bölgeye saldırarak KDP ve bunları karşı karıya getirmek isteyebileceğini öne sürdüler.

'Türkmenler Güney Kürdistan'da Türkiye'nin temsilcileri gibi hareket ediyorlar. 12 Haziran 2000'de KDP bürosunun önünde bir bomba patlatmışlardı. Bu olay, KDP'nin rahatsızlığını belirtmesine ve Türkmenlerin Ofisini bir günlüğüne kapatılmasına yol açmıştı. Sonuç itibarı ile de 16 Türkmen yaralanmıştı. Türkmenlerin Kürt Federe Devleti'nin yasalarına saygılı olacaklarını belirtmeleri üzerine bürolarının açılmasına müsaade edilmişti' diyen bir Kürt kaynağı ise, bu bağlamda Türkiye'nin son saldırısıyla misilleme yapmış olabileceğini belirtti. Yanısıra aynı kaynak, Türkiye'nin saldırısıyla KDP'ye 'Türkmenlere dokunursan, karşında beni bulacaksın' mesajını iletmış olabileceğini, fakat saldırının temel nedenin Türkiye'nin Güney Kürdistan'daki de facto Kürt oluşumunu boğazlamak olduğunu, on yıldır ardı arkası kesilmeyen saldırılar gibi bu saldırıyla da temel amaç istikrarsızlığa yol açmak, Kürt oluşumunun devletleşmeye doğru gitmesini engellemek olduğunu vurguladı.

Kıvrıkoğlu'nun sözleri, BM sözleşmelerinin çekinceleridir

03.Eylül.2000, Koray Düzgören, Yeni Şafak

Türkiye geçenlerde, 34 yıl boyunca imzalamaktan kaçındığı iki Birleşmiş Milletler sözleşmesini imzaladı.

BM İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'ne bağlı olarak hazırlanan bu sözleşmelerden biri, 'Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi' diğeri ise, Ekonomik ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'.

Bunlardan 'Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi', klasik haklar olarak nitelendirilen yaşama, işkenceye maruz kalmama, din, vicdan ve ifade özgürlükleri gibi hususları kapsıyor.

' Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi' ise, çalışma, sendika kurma, sosyal güvenlik, eğitim ve kültür haklarını düzenliyor.

Anlaşmalar 10 yıl sonra yürürlüğe girmiş. Bugüne kadar 144 ülke bu sözleşmeleri onaylamış.

Türkiye, şimdiye kadar, "Ülkede anarşi, terör gibi nedenler mevcut. İmzalarsak başka türlü yorumlanır, biraz daha bekleyelim" diyerek bugüne kadar sözleşmeleri imzalamamış.

Bu klasik korku ve kuşku nedenleriyle dünyayı 24 yıl geriden izlemekte bir sakınca görmemiş.

"Aradan bunca yıl geçtikten sonra yine de imzalanmış ya, ona bakmak lazım" diyebiliriz.

Ama bu sözleşmelerin imzalanması ile kabul edilmesi farklı şeyler.

Bunların iç hukuk metni haline gelebilmesi için TBMM'nin onayı gerekiyor.

Meclis, onaylamadan önce bu sözleşmelere gerekli gördüğü çekinceleri koyabilecek.

Yani, "Ben sözleşmenin şu şu maddelerini uygulamıyorum" diyebilecek.

Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcısı Kemal Gür, imzalanan sözleşmelerin basında yanlış yorumlandığını ifade ederek şu açıklamayı yapıyor:

"Self determinasyon kavramı var ama bu herkesin özerklik ilanı anlamına gelmiyor. Yani söylendiği gibi Kürtler'e özerklik yolu veya dil özgürlüğü yolu açılmış değil."

Anlaşılan o ki, siyasi haklar, kültürel haklar, inanç özgürlüğü ve ifade özgürlüğü konularında devlet sözleşmeye istediği rezervleri koyacak.

Bu sözleşmelerin imza edildiği günlerde dikkat ettim, medya haberi mümkün olduğu kadar saklamaya çalıştı.

Verdiği haber ve yorumlarda da, bu sözleşmenin aslında Türkiye'nin temel sorunları açısından ne

kadar önemli olduğunu vurgulamak yerine, bu sözleşmelere konulacak rezervlerin ne olacağı noktasına ağırlık verdi.

İlgilenenler, açıklanan rezervlerden yola çıkarak bu sözleşmenin ne gibi haklar içediğini anlamaya çalıştılar.

Tabii asıl açıklama, Genelkurmay Başkanı Kıvrıkoğlu'ndan geldi.

Zamanlama olağanüstüydü.

Bir yandan Türkiye Cumhuriyeti'nin temel bazı ilkeleriyle açıkça çeliştiği ortada olan BM Sözleşmeleri -rezervlerle donatılacağı kesin olduğu halde imzalanmıştı...

Öte yandan, Avrupa Birliği'ne aday üyelik yolunda, AB tarafından yayınlanacak 'İlerleme raporu' ve Kasım ayının başlarında açıklanacak 'Katılım Ortaklığı Belgesi'nin hazırlanma süreci hızlanmıştı.

Türkiye'nin birşeyler yapması gerekiyordu. Devletin, konumunu net bir şekilde belirtmesi gerekiyordu.

Bunu Genelkurmay Başkanı'na yaptırıldılar.

Haklı olarak, şimdi, "Türkiye'nin hali ne olacak?" diye dertlenenler bu açıklamaları tartışıyorlar.

Bu 'tavır' açıklama işi, tabii ki Meclis'e ya da onun içinden çıkan hükümete bırakılacak değildi.

Üstelik de bu açıklamayı Genelkurmay Başkanı'na yaptırınlar açısından, bu üst düzey devlet bürokratinin tartışmaya açık hale gelmesinin, hatta bu nedenle o çok önemsedikleri bazı devlet kurumlarının yıpratılmasının da fazla bir önemi bulunmuyordu.

Hatta hatta bu odaklar, bu açıklamanın, bırakın siyasi neticelerini, Strasbourg'taki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde bile kayda alındığını ve Türkiye ile ilgili davalarda dikkate alınabileceğini bile önemsemiyorlardı.

Türkiye cevabını vermişti:

Meclis, hükümet, yargı, hukuk, genel oy, ekonomi, bunların hiçbiri Türkiye'nin iç düşmanlarından önemli değildi.

Türkiye devletini yıkmaya kararlı iç düşmanların varlığı sürdükçe Türkiye'nin kendine has, askeri ağırlıklı yarı demokratik yapısı kabul edilmiyordu.

Bu arada, bu odakların yönetim erkleri ve uygulamaları tartışılmamalı, denetlenmemeliydi.

Mesele buydu ve buna karşı çıkanlar hatta çıkmaya bile bunu kayıtsız şartsız kabullenmeyenler 'düşman' sayılmaktaydı.

Genelkurmay Başkanı bu gerçeği açıklıyordu. O kadar...

Ama bu 'düşman tesbit etme' işi bildiğimiz gibi kritik bir iştir.

Hitler de bütün Avrupa'yı, hatta dünyayı düşman kabul edip bu düşmanları temizlemeye kalkınca tarihin çüplüğüne itilivermişti.

Burada da temel mesele bu. İç düşmanlar derken bunların sayısını nasıl tesbit edeceksiniz? Nereye kadar gidecek, ne zaman duracaksınız?

77 yıl bu ülke, bu iç düşmanları temizleye temizleye bitirememişse, bu işte bir terslik yok mudur?

Bazı şarlatanlar soruyor:

"Bölgücülerin ve şeriatçıların hukuk kuralları çerçevesinde devletten atılmasına karşı mısınız, değil misiniz?"

Tabii ki karşıyım. Zaten eğer hukuk varsa o insanların peşin olarak suçlanması nasıl mümkün olabilir?

Kim karar veriyor o insanların 'bölgücü' ya da 'şeriatçı' olduğuna?

Eğer 'düşman' tanımları buysa, biline ki ben de 'düşman' lardan yanayım...

30 yıllık rüya: Köykent

03.Eylül.2000, Fikret Bila, Milliyet

Başbakan Bülent Ecevit ve eşi Rahşan Ecevit, 30 yıllık rüyalarına kısa bir yolculuk yaptılar.

Ecevitlerin, "Kalkınmanın köylüden başlaması" düşüncelerinin somut projesi olan "Köykent" ler oluşturulması girişimleri, 1970'li yıllara kadar uzanıyor. İlk girişim, 1978 CHP iktidarı zamanında

Bolu'nun Taşteti beldesinde başlatılmış. Ancak iktidar değişikliği sonucu yarım kalmıştı.

Ecevit'in "Demokratik Sol Kalkınma" yaklaşımı içinde sağ partilerce en fazla eleştirildiği proje olmuştur, Köykent. Bu projeye "hayalci"likten, "komin yaşamı"na kadar çeşitli yaftalar takılmıştı.

Oysa proje, köye götürülecek yatırımın rantabilitesini ve sosyal faydasını azamiye çıkarmaya dönük, yaşam standartlarının yükseltileceği "köy kümeleri" oluşturmaktı.

Yarım kalan Taştesti projesinden 22 yıl sonra Ecevit iktidarı döneminde ikinci kez Köykent projesi, yaşama geçiriliyor. Ordu'nun Mesudiye ilçesi Çavdar Köyü ve yöresindeki 9 köyü kapsayan projeye, dün, köylülerin katılımı ile birlikte start verildi. Çavdar Köyü'nün merkezi köy olarak işlev göreceği proje kapsamındaki 9 köyün yararlanacağı ekonomik, sosyal ve kültürel bir cazibe merkezi oluşturulacak. Temel altyapı hizmetlerinin her köye götürülmesindeki zorluk dikkate alındığında, merkezi köye getirilecek ve nitelikleri yüksek hizmetlerden, çevre köyler de ilçeye veya ile gitme gereği duymadan ve daha kısa sürede yararlanabilecekler. Merkezi köye ve ilçeye uzanan yol bağlantıları, geliştirilmiş sağlık ocağı, mesleki lise, kütüphane, spor tesisleri, oyun bahçeleri ve yörenin zenginliklerine göre geliştirilecek yeni iş olanaklarıyla Çavdar Köyü ve çevresindeki 9 köy, çağdaş yaşam standartlarına, kente göç etmeden kavuşmuş olacaklar. Ayrıca, her köyde oluşturulan köy dernekleri, projeye, köylünün demokratik yoldan ve doğrudan katılımını sağlayacak. Proje, merkezi köydeki 2 bin nüfustan başlayıp çevresiyle birlikte 30 bin kişiye kadar hizmet sunabilecek.

Pilot uygulama bölgesi olarak seçilen Çavdar Köykent'inde demokratik katılım da en önemli unsurlardan birini oluşturuyor. Proje bölgesinde kapsama giren köylerde oluşturulan derneklerin yanısıra Ankara ve İstanbul Mesudiyeliler Dernekleri

ve İstanbul Mesudiyeliler Vakfı da faaliyet gösterecek. Bu kuruluşlar köy dernekleriyle birlikte projenin daha da geliştirilmesi için düzenli toplantılar yapacaklar.

Mesudiye ilçesinde demokratik kurullar oluşturulma bir gelenek. Her yıl düzenlenen "Mesudiye İlçe Kurultayları" nedeniyle Çavdar ve yöresindeki köyler, demokratik katılım alışkanlığı olan vatandaşlar.

***

Alt ve üstyapı hizmetlerinin götürülebildiği ve sosyo - ekonomik açıdan cazibe merkezi haline getirilebildiği köy kümelerinin oluşturulması, özellikle Güneydoğu ve Karadeniz bölgesindeki dağlık ve dağınık yerleşim birimlerine nitelikli hizmet götürülebilmesinin ekonomik ve sosyal faydası en yüksek yöntem olduğu söylenebilir. Köykent projesinin, bu nedenle dağınıklık ve güvenlik sorununun yaşandığı Güneydoğu ile coğrafyasının büyük zorluklar çıkardığı Karadeniz bölgesinde yaygınlaştırılması desteklenmelidir.

Ecevitler, Çavdar Köyü'nde çevre köylerin de katılımıyla heyecanlı ve umut dolu bir topluluk tarafından karşılandı. Ecevitler'in 30 yıllık projeye özlemleriyle birleşince, proje merkezindeki, "Halkçı Ecevit", "Kıbrıs fatihi Ecevit", "Umudumuz Ecevit", "Lise istiyoruz", "Köykent istiyoruz" sloganları, bu topluluğu eskilere götürdü.

Proje merkezinde yetkililerin, Ecevitler'e ve basın mensuplarına verdiği brifing, Türk siyasetinde yıllarca tartışma konusu olan "Köykent" projesinin güzel bir "rüya", ancak "hayal" olmadığını gösterdi.

Zeugma yaygarasının öbür boyutları

03.Eylül.2000, ARGUN ERBAY, Aydınlık

Arkeoloji Almanya'da geleneksel olarak "İrkbilim" in yardımcı kollarından biri olarak görülüyor. Aryenlerin üstünlüğü, diğer "ırk" ların düşüklüğü tezi, öteden beri arkeolojik bulgularla destekleniyor. Alman "ırkbilimi" nin en ünlü siması, - "Rasse Günhter" diye de anılan- F. Hans Günther, İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü'nden gelen "bulgular" ın ışığında Orhan Gazi'nin sarışın, mavi gözlü bir Aryen olduğunu ispatlamıştı. Orhan Gazi, "muhtemelen Urartular soyundan gelmekte"ydi. Urartular da, büyük ihtimalle uzun boylu, uzun kafalı, sarışın, mavi gözlü insanlar olup, Kürtlerin ve Ermenilerin ataları"ydı. Eh, Almanlar da Aryen ırkının en asil evladı olduğuna göre, Almanların anayurdu, Anadolu olmalıydı. Bize hastalıklı görünse bile, Alman için gayet tutarlı olan bu teoriyi bu yılın başlarında "Osman Bey", Stuttgart'ta -hem de Türkler'e- anlattı.

"ANADOLU'NUN ARYENLİĞİ"

Osman Bey'in gerçek adı Manfred Korfmann. Tübingen Üniversitesi, Arkeoloji Enstitüsü

profesörlerinden olan Korfmann, "Troya fatihi" olarak da tanınıyor. Türkçe bilen Korfmann, Troya'da kazı yapma iznini 12 Eylül döneminde almış, o gün bugündür Çanakkale'den ayrılmıyor. Korfmann'ın "sansasyonel" teorisi, saf Türklerin hoşuna gidiyor, zira "Osman Bey", Troya'nın Helen uygarlığıyla bir ilgisi olmadığını söylüyor. Dahası, "Anadolu, Avrupa'nın ayrılmaz bir parçasıdır" diyor. AB'ye kapağı atabilmek için çırpınan Avrupalı Türk, Osman Bey'i o yüzden "Türk Dostu" sayıyor. Halbuki, Osman Bey, sadece Anadolu'ya ve "Aryen Ataları'nın Anadolu'daki izlerine "Avrupalılık" payesi veriyor. Türkiye'deki Alman lobisinin bu farkı görmemesi, acı bir şey.

Alman arkeolojisi, "Anadolu'nun Aryenliği"ni sadece Troya'da keşfetse, neyse. "Aryen kuşağı", Ankara, Yozgat, Çorum ve Fırat havzasını izleyerek devam ediyor. Çorum Hattuşa-Boğazköy kazıları, "Aryen Uygarlığı"nu gün ışığına çıkarıyor. "Aryen Hititler"de kadın-erkek eşitliğinin yanısıra çok ge-

lişmiş bir esir hukuku bile varmış. Bir tür ilkel demokratik/çoğulcu sistem anlayacağımız. "Aryen Hititi" Kopenag Kriterlerini daha M. Ö. 3000'de gerçekleştirmiş. Anadolu'ya sonradan gelen Türkler'in Avrupalı olmadıklarını ve olamayacaklarını dolayısıyla "arkeoloji" dahi teyit ediyor (!)

ZEUGMA AHALİSİ

"Aryen Hitler'in bir kolu olan "Aryen Nesi"ler Ankara bölgesine yerleşirken, "Aryen Pala" halkı daha güneye kaymış. Biraz daha aşağılara indiğimizde, "Aryen Selukid"lerle karşılaşırız, yani "Zeugma ahalisi"yle... Zeugma'nın Osman Bey'i Prof. Jörg Wagner'in "Aryen Selukid"lere dair ilk incelemesi 1971'de piyasaya çıktı. İncelemeyi, "Tübingen Ön Doğu Atlası" projesi finanse edip bastırdı. Aynı proje kapsamında, Türkiye'nin "etnik" ve "dinsel" haritaları; "Türkiye'deki etnik gruplar" başlıklı bir inceleme de hazırlandı. "Türkiye'de yaşayan 47 etnik halk grubu" söyleminin mucidi, bu devlet finansmanlı Alman projesi oluyor.

Altımızda ne var ne yok, tümünü "Aryen" ilan eden Alman arkeolojisi (yani Alman Arkeoloji Enstitüsü- İstanbul) Anadolu'nun dört bin yıllık geçmişini eşeliyor. Bu dönemden itibaren bayrağı Heilderberg merkezli ve Alman Araştırma Bakanlığı finansmanlı Doğu Enstitüsü alıyor. Onun görevi, yerüstündekileri eşelemek; günümüz Anadolu halklarının kültürel kökenlerini gün ışığına çıkarmak.

ALMAN FAŞİSTLER VE KİLİSE KOL KOLA

Arkeolojiyle kirlili siyasetin nasıl içiçe girdiğini Zeugma/İlsu tartışmasından hoş bir örnekle izah edelim: İrkçi görüşleriyle tanınan Hedrich Blüm, CDU/CSU grubu adına 28 Mart 2000 tarihinde Federal Hükümet'e bir soru önergesiyle hesap soruyor: "İlsu Barajı kapsamında Türkiye'ye kredi verileceği doğru mudur? Federal Hükümet, İlsu barajının peşi sıra getireceği ekolojik felaketler, bölgesel gerilimler ve bölgenin asli sakinleri olan Kürtlerin yurtlarından sürülmesi konusunda ne düşünüyor?"

Türkei/ Kürdistan Türkiye/ Kürdistan

Alman Faşistlerinin bu "ekolojik ve etnik" duyarlılığına, ilk olumlu cevap kiliselerden ve Medico International adlı, Alman "hayır kurumu"ndan geliyor. Örgüt başkanı Hans Brandesscheidt, Nisan ayı başlarında Hasankeyf'e uçuyor ve gizli kamerayla malzeme topluyor. Örgüt dergisinin Mayıs sayısında Alman faşistlerine "Hasankeyf kampanyaları" için teşekkür ediliyor. Daha evvel Alman arkeologlar, Hasankeyf ve civarında "Aryen uygarlığının en eski izlerine rastlandığı"nu gündeme getirdikleri için, Medico kampanyasında harabe ede-

biyatı kısa tutulmuş. Hans Brandscheidt, her zamanki gibi Ordu düşmanlığı yapıyor: "Türk Ordusu dört bin Kürt köyünü zaten savaş esnasında imha etmişti; şimdi de, İlsu Barajı bahanesiyle 50 Kürt köyünü daha yok edecekler".

Kampanya bir yönüyle bölge halkını kışkırtırken; Suriye ve Irak'a seslenmeyi de ihmal etmiyor: "Arap komşularının suyunu kesmeye azmetmiş görünen Türk devleti durdurulmalıdır".

GAP'IN FELAKET OLDUĞUNA İKNA İÇİN SİPARİŞ TEZLER

Gelelim kampanyanın başarıyla gerçekleşmesini engelleyen pürüzlere: Hans'ın yakın arkadaşı ve güya sol görüşü Freitag dergisinin elemanlarından Karin Leukefeld (bu kadıncağz Diyarbakır'ı mesken tutmuş durumda), "Türkler'in büyük bölümünün GAP projesine körü körüne destek vermesi"nden şikayetçi. Asıl yakınıma konusu ise, PKK'nın dahi GAP'a karşı "açık bir tutum almamış olması". Hele "bölge halkının GAP'ı bir refah ümidi olarak görmesi" Leukefeld'e göre "ancak politik bilinç eksikliği ve devletin resmi politikasına aşırı güvenle açıklanabilecek bir aymazlık".

Peki, bu "aymazlık" nasıl giderilebilir? Bildiniz. GAP'ın "Kürtler için ne büyük bir felaket" olduğunun "bilimsel" izahıyla! O da yapıldı. Marburg Üniversitesi geçtiğimiz yıl Kürt asıllı Mukaddes Şahin'e GAP'ın "Kürtler için arzettiği tehlikeler"i konu edinen bir doktora tezi yazdırdı. Tezin başlığını okumak yetiyor: "Politik Megalomani: GAP Projesi" (Frankfurt 1999). Alman servisinin "GAP'ın Arap ülkelerine, Kürdistan ekolojisine ve tabii başta Kürtlere getireceği telafisi imkansız felaketleri çarpıcı kanıtlarla ortaya koyan bu incelemeyi, önce Kürtler'in okuması gerekir".

İnanması gerçi zor, fakat Bayan Şahin, sanki Zeugma tartışmasını önceden hissetmiş gibi doktora tezinde Hasankeyf'e en az yirmi sayfa ayırmış. Şahidi de Alman arkeolojisi. Mukaddes Hanım'ın tezini Medico International indirimi fiyatla satıyor; BND bağlantılı Hamburg Doğu Enstitüsü Kürtlere okumalarını öneriyor. Hepsini bu olsa neyse! Alman-Ermeni Dostluk Derneği, Mukaddes Hanım'ın tezini "ayın kitabı" seçmiş.

Alman ırkçılığını araştıran Uli Linke der ki: "bilimi fahişleştirme de Almanya köklü bir geleneğe sahiptir. Bu ülkede 'kültür'le ırk; 'halk'la kabile; 'din'le kan kastedilir. 'Arkeoloji dahi ülkelerde kimlik ve miras sorunları yaratmanın kirlili bir aracı haline getirmiştir". Türkiyeli tatlısu aydınlarının dikkatine.

Düşük yoğunluklu sonbahara doğru

04.Eylül.2000, Ragıp ZARAKOLU, Yeni Gündem

Sıcak bir sonbahara doğru doludizgin gidiyoruz. Gündem yüklü. Zaten Bay Demirel, aylar önce ha-

ber vermişti, "Ekim ayını bekleyin" diye. Elbette bir bildiği var, Bay Bilin olduğuna göre.

Bay Sezer rotayı biraz saptırsada, aynı mantık devam ettiğine göre başka araçlarla denenecek. Belik adımların sırası değişecek.

Önce devlet kadrolarının "arındırılması" yaşanacaktı. Ardından Anayasa Mahkemesi, siyasal alanda gerekenleri halledecekti.

Şimdi rota değişti. İlk Anayasa Mahkemesi aracılığıyla, zaten "Düşük Yoğunluklu Demokrasi" epeydir oyalanan, Parti kapatma davaları hallolacak. Ardından, belki de "ombudsman" aracılığıyla zirvede bir çeşit "yedekleme" sağlanacak.

Daha sonra da "Yasa mı dediniz, işte size Yasa!" dedirtilecek Parlamenteoya.

Hükümetin "samimiyeti" test edilecek.

Şu anda ilginç bir biçimde, halkın seçme özgürlüğüne ilişkin her şey bir anlamda aşağılanıyor. Asıl erkin nerede olduğu anlatılmaya çalışılıyor.

"Eğer, demokrasi, bütün bu melanetlerin kaynağı ise, biz demokrasiyi de sorgularız" diyen bir anlayış bazı çevrelerde, kapı arkalarında dile getirilmeye başlandı bile.

HADEP'li Belediye başkanları, 30 Ağustos törenlerinden kovalandılar. Tarzın diplomatik, hatta pek kibarca olduğu söylenemez.

Bu bir ölçüydü, "kamuda temizlik"ten ne anlaşıldığı konusunda.

Ama burası, Türkiye. Evdeki hesap, hiç bir zaman çarşıya uymaz. Dünyanın en acaip, en beklenmedik sonuçları çıkar ortaya.

Geçen yıl sonunda da dolaştırılan hava, "28 Şubat süreci bitti, her şey normalleşiyor, 30 Ağustos'tan sonra" idi. Derken bambaşka bir gelişme boygösterdi.

İstermisiniz bu seferde tam tersi olsun.

İstermisiniz, önümüzdeki sonbahar, gürül gürül Demokrasi soluyalım memleketimin havasında.

Birileri, "Ya Basta!" desin.

Olmaz olmaz demeyin.

Aslında bütün bu olanlardan, en başta sözde "sivil" mesul.

Olumsuz gelişmelere kapıyı hep onlar araladı. Davetiyeyi onlar çıkardı.

Arabayı, 1960 yılında şarambola yuvarladıklarından beri, bir türlü doğru yola oturtamıyorlar. Birbirlerine saygı beslemeyenlerin, uzlaşma nedir bilmeyenlerin, birbirine karşı militarizmi kızıştırmayı marifet sayanların, ortaya çıkan tabloda pek şikayetçi olmamaları gerek.

Sonuç olarak, militarizm, adeta İttihat Terakki dönemini benzer biçimde siyasete müdahil bir vaziyette.

Militarizmi, de facto bir siyasal parti olarak he-saba katmak gerekiyor, siyasal analizlerde.

Atatürk de, askeri kökenli olmasına karşın, o dönemde hiç bir zaman militarizm, politikaya müdahil bir güç olmadı. 1925 yılı ise bir yol ayrımıydı, ya politika ya askeriye seçimini dayattı, "kurucu kadroya".

Dolayısıyla yaşanan durumda tam bir anomali var.

ABD'de, Avrupa'da dünyanın her yanında askerler, biraz da mesleklerinin gereği tutucudurlar, "güvenlik kavramını" zorlayacak değişimler konusunda kuşkucudurlar.

Bunda Batı ile arada önemli bir fark yok.

Farklılık bir başka yerde.

Ve bu durumu toplum olarak hep birlikte yarattık.

Sorumluluk ortak.

İster istemez ödenecek bedel de ortak oluyor.

Bolşevikleri aldatan Mustafa Kemal, Kürtleri de aldatmış olmasın!

04.Eylül.2000, Yaşadığımız Vatan

Geçen haftaki yazımızda Öcalan'ın tarihteki Kürt isyanlarına ilişkin sözlerini aktarmıştık. Özetle, eğer Kürtler isyan etmeseydi, Mustafa Kemal, Kürtlerin haklarını verecekti diyordu...

Şimdi bunu bir yana bırakıp şu cümlelere bakalım:

"İç barış ve huzur için..."

"Türkiye'nin büyümesi ve önünün açılması için..."

"Türkiye'nin 21. yüzyılda kendi yerini bulması için..."

"Siyasal tıkanıklığın ve politikanın önünün açılması için..."

"Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya'nın en güçlü devleti olabilmek için..."

Bunlar, Demirel'in, hükümetin, MGK'nın açıklamalarından değil, Öcalan'ın konuşmalarından alınan cümleler. Yıllardır hemen her resmi açıklamada rastlanabilecek bu klişeler, şimdi sıkça Kürt milliyetçilerinin açıklamalarında yer alıyor.

Kürt milliyetçilerinin literatüründeki bu cümleler, yalnız üslupta değil, amaçta, politikada bir birliği de ifade etmektedir.

Kuşkusuz İmralı'dan önce Kürt tarihini böyle değerlendirmiyorlardı. Geleceğe, düzenin bir parçası olarak bakılmaya başlandığında, geçmişe de aynı düzenin bakış açısıyla bakılmaya başlanmıştır. Biz, geçmişte, Kürt isyanlarının pek çoğunun ilercisi, demokratik yanlarını vurgulamamızın yanısıra, örneğin Koçgiri isyanının "gerici" olduğunu söylediğimizde Kürt milliyetçileri bizi "sosyal şovenlikle", "kemalistikle", "misak-ı millicilik"le eleştiriyorlardı. Şimdi onlar bütün Kürt isyanlarını yanlış diye mahkum ediyorlar.

Daha 1979'da yayınladığımız "Kürtlerin Tarihi Gelişimi ve Türkiye'de Kürt Meselesi" adlı kitapta, bu ayaklanmalara ilişkin şunları söylemiştik; "Cumhuriyet sonrası Kürt milli hareketlerinin niteliği; Kemalizmin gerici, şovenist, jenosit politikasına karşı feodal bir toplumsal zeminde ulusal direnme ve birleşme süreci niteliğindedir. Ulusal baskının olduğu yerde, ulusal hareketin olması kaçınılmazdır." (sf. 80)

Ulusal bir baskı yoktu da, Kürtler durduk yerde mi ayaklandılar?

Kürtler ayaklanmasaydı, Kemalist iktidar hakları verecekti diyenler, bu soruya doğru cevap veremezler.

Tarih, "devletle bütünleşme" politikasına kurban ediliyor

Öcalan'ın Kürt tarihine, isyanlarına ilişkin bu "yeni" olmayan, oligarşinin ideologlarından alınmış değerlendirmeleri, sınıfsal ve tarihi bir bakış açısından yoksundur.

Birincisi, tarih, öyle olmasaydı, böyle olurdu tarzında yazılmaz ve öyle değerlendirilmez. Ama ikincisi, Öcalan, öyle olmasaydı, böyle olurdu mantığını yürütürken de hiç bir somut veriye dayanmamaktadır.

Evet, Mustafa Kemal'in, Kürtlere haklarını tanıyacağı doğrultusunda sözleri vardır. Ama ya bunları, Öcalan'ın çok sevdiği deyişle "taktik" olarak söylemiş, ilk hedefine ulaştıktan sonra da Kürtleri tasfiyeyi gündemine almışsa...

Bakın, Öcalan, Mustafa Kemal'le Lenin ve SSCB arasındaki ilişkileri değerlendirdiği bir yazısında

şöyle diyor: "Lenin... Mustafa Kemal'in İngilizlerle birlikte geliştirdiği entrikayı, komünizme karşı büyük senaryoyu maalesef anlamamıştır. Zaten Stalin çok kaba bir politikanın sahibidir. Hiç anlamamıştır. Mustafa Kemal bunu mükümmel kullanıyor. Ve burada büyük bir ustadır. Buna açıkça saygı duymak gerek. Yani Bolşevikleri bile aldatması durumu var. Bolşeviklerin bu aptallığını ise büyük bir esefle karşılıyoruz. Ve bunu da tabii İngilizlerle birlikte geliştiriyor..." (Ali Fırat, Özgür Halk, 15 Mart 1999, sf.37)

Öcalan, Mustafa Kemal'in Lenin'i, SSCB'yi aldatığını düşünüyor, ama Kürtler karşısındaki tavırının da öyle olabileceği ihtimalini kabul etmiyor. Çözecekti diyor. ..

Burada bir objektiflik yoktur.

Öcalan'ın Kürt tarihini ilişkin söylediklerinin tarihi, bilimsel hiç bir değeri ve tutarlılığı yoktur: Bu sözlerin tek önemi güncel politikaya ilişkindir. Şimdi her şey, tarih de, gelecek de, düzenle bütünleşmeye yöneliktir.

Dün Mahir'leri, devrimcileri "Misak-i millicilikle" suçlarken, bugün oligarşiden daha fazla "vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü" savunur hale gelenler, elbette, bu sınırları tartışmaya açan her şeyi "mahkum" edeceklerdir.

Tarihten güncel politikaya;

Mesela bu sürecin başlarında şöyle diyorlardı:

"Kürt halkının devlete karşı oluşmuş derin güvensizliği, ancak Ulusal Önderlik, Özgürlük Hareketi ve onun bünyesinde değerlendirilen kurum, kuruluş ve kişiler muhatap alınarak aşılabılır." (14 Ağustos 1999, Özgür Bakış)

Böyle bir "muhatap alma" gündeme gelmedi. Tersine oligarşi, açıkça "kaale almama" politikasını öne çıkarıyor.

Ama Kürt milliyetçileri ön koşullarından yine vazgeçip, "Kürt halkının devlete karşı derin güvensizliğini" gidermek için canla başla çaba sarfediyorlar. Teslim olma grupları çıkarıyor, saldırılar karşısında suskun kalıyorlar.

"Güven" sorunu temel bir sorun!.. Diyarbakır'da içme suyuna kanalizasyon suyunun karışması nedeniyle yüzlerce insan rahatsızlanıp hastaneye kaldırıldığında, halk arasında içme suyuna "bazı güçlerin" kimyasal maddeler karıştırdığı söylentisi yaygınlaştığında, söylenti Valilik açıklamalarıyla değil, HADEP'li Belediye Başkanı'nun açıklamasıyla son bulur... Sağlık Bakanlığı'nun yürüttüğü çocuk aşısı kampanyası, Kürt halkı tarafından "kısırlaştırma" olarak algılanır ve aşı yaptırılmak istemez, bu sorunu da devreye giren "Kürt milliyetçisi sağlık emekçileri" halleder.

Bunlar bir açıdan "doğal" da görülebilir. Ama bu, halkın yararına işlerin yapılmasıyla sınırlı kalmaz; HadeP'li belediye başkanları gözüaltına alındığında da, halkı "yatıştırın", "sokağa çıkmasını engelleyen" yine kendileridir.

"Devlet halktan yana olacak" demiyorlar, onların politikası, "halk devletten yana olacak" şeklinde.

Halkın bu devletten yana olabilmesi için de, halkın devlete güvensizliğinin en önemli parçalarından biri olan tarih -çarpıtılarak- yeniden yazılıyor.

Yine Öcalan'ın "Savunma"sından bir cümleyi hatırlayalım:

"PKK'nun askeri sorun olmaktan çıkması, Kürt sorununun siyasal çözümünün yolunu açacak ve beraberinde siyasi sorun olmaktan çıkması anlamına gelecektir. Devletin bütünlüğünü birliğini zorlamaktan, ona güç verme sürecine girilecektir."

Burada güç verilen devlet, oligarşinin devletidir.

"İçte ve dışta PKK'nun askeri savaş olanakları çözümlerle birlikte Türkiye'nin hizmetine girecektir."

Burada hizmetine girilen Türkiye, oligarşinin Türkiye'sidir.

Oligarşinin Türkiye'sinin hizmetine kabul edilebilmek için, tarihe de oligarşinin baktığı gibi bakılmalıdır!

İsyanlar yanılttı; peki 15 Ağustos 1984?

Önceki sayıdaki yazımızda da söyledik; bu "teori" ve "strateji", yarın 15 Ağustos'a da yanlış denilmesini getirecektir. Henüz 15 Ağustos'u inkar etmiyorlar, ama "Barışın ilk adımı" diyerek çarpıtma başlamıştır.

Çarpıtma inkara dönüşecektir. Çünkü çıkış noktasındaki amaçlarla, taleplerle, bugünkü amaçların, taleplerin hiç bir ilgisi kalmamıştır.

Tarihten bugüne uzandığımızda çıkarılması gereken iki temel sonuç önümüze geliyor:

1- Kürt milliyetçilerinin yeni politikasında uğrunda mücadele edilecek hiç bir şey bırakılmamıştır; "Çözüm yolu kürtçe'nin özel yaşamda ve

yayın dilinde geliştirilmesidir." (Öcalan'ın 24 Haziran 1999'daki savunmasından). Hepsi bu!.. Oligarşi TRT 3 üzerinden yayın yaptırmaya başladığı kontra kanallardan Kürtçe'yi "geliştirme"nin hazırlıklarını da yapıyor zaten. Demek ki o da "çözülüyor"!

Sorun dil ve kültür sorununa indirgenmiş ve yine İmralı'daki savunma'da da "sorunun 1990'lardan itibaren çözüm yoluna girdiği" söylenmiştir. O zaman ne kaldı geriye?

Kürt milliyetçileri, yeni dönem politikalarında da sürekli olarak "mücadele çağrısı" yapıyorlar, ama ortada uğruna mücadele edecek bir şey bırakmadılar ki!

2- Kürt halkının sorunları ve talepleri dil meselesine indirgenemez! Emperyalizm ve oligarşi, "hiç bir pazarlığa da girmeden" tam bir teslimiyeti dayatmaktadır. Bu dayatma karşısında Kürt milliyetçi hareket bugün için çekilebileceği en geri noktaya çekilmiş, halktan da bütün mücadeleyi, şehitleri inkar etmesini, dilden başka bir şey talep etmemesini istiyor.

Kürt halkı, yüzyıla yakındır, dili yasaklanmış, toprakları parçalanmış bir halk konumundadır. Sömürülen bir halk konumundadır. Temel talebi, kendi kaderini tayin hakkıdır. Bu talebi ortadan kaldıracak hiç bir gelişme yaşanmamıştır.

Halkın kendi kaderini tayin hakkını kullanabilmesi ve sömürüden kurtulabilmesi ise ancak halkın iktidarında mümkündür. Dolayısıyla, Kürt halkını kendi iktidarı mücadelesinden alıkoyup, talebini yalnızca dille sınırlamak, Kürt halkının mevcut durumunu sürdürmekten başka bir anlam taşımaz ve tarihsel açıdan bir halkı pasifize etmeyi amaçladığı için gerici bir politikadır.

Güneydoğu afet bölgesi olmak istiyor

05.Eylül.2000, Nethaber

DPT toplantısına katılmak üzere Diyarbakır'a giden Bahçeli'yi, bölge insanı bir raporla karşıladı. Diyarbakır Belediye Başkanı Çelik tarafından iletilen raporda, Güneydoğu'nun kalkınması için afet bölgesi ilan edilmesi istendi.

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Feridun Çelik, kent sorunları ve çözüm önerilerinin yer aldığı 8 sayfadan oluşan bir raporu, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli'ye sunarak, hükümetten bölgeye gereken önemi vermesini istedi.

VAAT VAR İCRAAT YOK...

Diyarbakır'da Devlet Planlama Teşkilatı'nca (DPT) düzenlenen kalkınma toplantısına katılan Devlet Bahçeli, öğleden sonra da Özel İdare Müdür-

lüğü'nde, belediye başkanları, daire müdürleri, esnaf ve sanatkarlar odaları ile çeşitli işadamları derneklerinin temsilcileriyle bir toplantı düzenledi. Toplantıda kent sorunlarına yönelik bir konuşma yapan Belediye Başkanı Feridun Çelik, "daha önce de ekonomik paketlerin açıldığını, fakat yerine getirilmediğini" söyledi. Bugün belli bir oranda da olsa, barış ve huzur ortamının bölgeye yansıdığını ve bunun devamı için devlete büyük görevlerin düştüğünü belirten Çelik, Başbakan ve Başbakan Yardımcısının bölgeye yönelik başlattığı çalışmalara kendileri tarafından büyük değer biçildiğini ifade etti. Çelik, şöyle devam etti:

"Merkezi yönetimlerin bölgeye eğilmesi gerekir. Daha önce de bazı ekonomik paketler açıldı. Fakat açılan paketler yerine getirilmedi. Verilen vaatler yerine getirilmelidir ki, biz de gerçekçi politikalar

yürütelim. Yüzde 60'a varan işsizlik sorunundan kaynaklanan sosyal patlamalarla karşı karşıya kalabiliriz. Elele verip ülkeyi güzel günlere çıkaralım. Ülkenin sorunları da fazladır. Herşeye rağmen elele vererek, çok önemli çalışmalar yapabiliriz. Önemli olan, siyasal didişmeler ve kavgalardan ziyade ülkemiz hizmetinde her yönü ve boyutuyla elele vererek, birlikte ülkemizin kalkınmasında mücadele edelim. Ben bu temelde, tüm siyasal çevrelerin aynı düşünce içerisinde olacağı inancı içerisindeyim."

Çelik konuşmasını bitirdikten sonra, başta Bahçeli olmak üzere salondaki diğer davetliler tarafından alkışlandı.

ACI RAPOR

Öte yandan, Çelik tarafından Bahçeli'ye sunulan raporda Diyarbakır'ın, ekonomik, siyasal, kültürel ve coğrafi açıdan Güneydoğu'nun merkezi konumunda olduğu, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yaptığı, ancak son yıllarda bunları kaybetmeyle karşı karşıya kaldığı belirtildi. Bölgede göç merkezlerinin en başında Diyarbakır'ın geldiği, göçün çeşitli sorunları da beraberinde getirdiği ve Diyarbakır'ın "Mega Köy"e dönüştüğü belirtilen raporda, işsizliğin had safhada olduğu vurgulandı. Raporda, çözüm önerileri ise şöyle sıralandı:

"Diyarbakır'ın acilen afet bölgesi ilan edilmesi gerekmektedir. Son yaşanan olumlu gelişmelerle birlikte bir köye dönüş projesinin hayata geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Yapılan araştırmaların sonucuna göre, yüzde 37 ile ülkemizde en fazla yoksul ikinci il olan Diyarbakır'da aktif nüfusun yüzde 70'i de işsizdir. Yani, bebekten 70'lik ihtiyara kadar her üç kişiden biri iş aramaktadır. Kentte iş olanaklarının yetersiz olması işsizliğin temel nedenini oluşturmaktadır."

Toplu konut ihtiyacının karşılanması gerektiğine de değinilen raporda, içmesuyu, kanalizasyon ve yağmur suyu şebekesi, yeşil alanların oluşturulması, Dicle Vadisi ve Sulama Projeleri, raylı sistem, kültürel ve tarihi değerlerin korunması, katı atık projesi, et kombinesi, araç-gereç parkı sorunu, çevre düzeni, imar planı gibi konulara da yer verildi. Raporda, projelerin hayata geçirilmesi ve sorunların çözümü için gerekli kaynakların aktarılması istendi.

Raporun son bölümünde; "İlimizin acil çözüm bekleyen temel sorunlarının ortadan kaldırılması yolunda gerekli girişimlerde bulunacağınıza inanıyoruz" denildi.

Cem'den, üç BM sözleşmesine imza

05.Eylül.2000, Cumhuriyet

* Ankara, BM'nin kadın ve çocuk haklarına ilişkin üç sözleşmesinin imza hazırlıklarını tamamladı. Böylece, geriye imzalanmamış yedi temel sözleşme kalıyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - BM'nin "ikiz sözleşmelerini" imzalayarak AB sürecinde önemli adım atan Ankara, çocuk ve kadın haklarına ilişkin üç sözleşmenin imza hazırlıklarını tamamladı. BM Milenyum Doruğu için New York'ta bulunan Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in 7 Eylül Perşembe günü Türkiye adına bu sözleşmelere imza koyacağı öğrenildi.

BM Genel Sekreteri Kofi Annan, BM Milenyum Doruğu öncesinde devlet ve hükümet başkanlarına gönderdiği mektupta evrensel insan haklarını güvence altına almayı amaçlayan 25 temel sözleşmenin bu doruk fırsatı ile imzalanmasını istemişti.

Türkiye ilk adım olarak, 25 temel sözleşme içerisinde yer alan ve 34 yıldır imzalamadığı BM'nin Siyasal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi ile Bireysel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'ne önceki ay imza koymuştu. İkinci adım olarak, BM'nin "Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne ek protokol, Çocukların Silahlı Çatışmalarda Kullanılmasına Karşı Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek protokol ile Çocukların Satılması, Çocuk Pornografisi

ve Fahişeliğe Karşı Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek protokolü" imzalamak için hazırlıklar tamamlandı. Dışişleri Bakanı Cem'in bu sözleşmeleri imzalamasının ardından Türkiye'nin imzalamadığı yalnızca 7 temel BM sözleşmesi kalmış olacak.

Türkiye'nin imzalamadığı bu 7 sözleşme şunlar:

* Bireysel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'ne ek protokol.

* Bireysel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi için 2 No'lu ek protokol.

* Roma'daki Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne ilişkin protokol.

* Mayın ve Benzer Silahların Kullanımını Sınırlayan veya Yasaklayan Protokol.

* BM ve Çalışanlarının Güvenliği Üzerine Sözleşme.

* Antipersonel Mayınların Kullanımı, Üretimi, Depolanması ve Transferini Yasaklayan Protokol.

* Çevreye ilişkin Kyoto Protokolü.

Batı'nın samimiyetsizliği

05.Eylül.2000, Semih İdiz, Star

İnsan hakları konusunun, Batılı ülkelerde 'seçici' olarak kullanılan bir 'diplomatik araç' olduğuna her zaman inanmışımdır. Bu konuyu, evrensel insan haklarına hizmet etmek için değil, şu veya bu çıkarlarına hizmet etmek -veya sırf kendilerini üstün hissedebilmek- için kullandıklarını düşünmüşümdür.

Bugün ABD, insan haklarını bahane ederek Küba'ya nefes aldırılmaz. Ama güya sert biçimde eleştirdiği Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerini geliştirmeye bakar. Fransa ise kendisini insan haklarının doğum yeri olarak görür.

Ama çıkarları zedelenmesin diye Paris, Ortadoğu, Afrika ve Uzakdoğu'da birbirinden vahşi diktatörlüklerle iş yapar bu rejimleri eleştirmez. Çeşitli ihaleler açısından Türkiye ile ilişkiler iyi gidiyorsa, insan hakları kartını çıkarmaz. Bu ilişkiler kötüye gidiyorsa söz konusu kart hemen masaya konur. Bunun gibi birçok örneği saymak mümkündür. Ama Batılı ülkelerin foyaları son dönemde tek tek ortaya çıkmaya başladı. Hem de Birleşmiş Milletler düzeyinde. Önce Amerika'yı ele alalım.

Bilindiği gibi Bosna savaşından sonra Washington'un en çok savunduğu şeylerden biri, savaş suçluları için Lahey'de bir uluslararası mahkemenin kurulması konusuydu. Nitekim bu mahkeme kuruldu ve işlevini yerine getirmeye başladı.

Bu mahkeme aynı zamanda, Ruanda'da insanlığa karşı suç işlemiş olanların yargılanması için de bir emsal oluşturdu. ABD burada iyi niyetli görünürken, çok geçmeden aslında sanıldığı kadar iyi niyetli olmadığını anlaşıldı.

Nasıl mı? Washington, çeşitli savaşlarda insanlığa karşı işlenen suçlar için BM nezdinde kurulan ve Roma'da çalışması öngörülen daimi mahkemeye hiç de sıcak bakmıyor. O kadar ki, bu mahkemenin hayata geçirilmesi olasılığına çomak dahi sokuyor.

Neden mi? Efendim, ABD global çıkarları olan bir ülkeymiş. İlerde bir yerde kötü niyetli insanlar çıkar ve Amerikalı askerler aleyhinde bu mahkemede dava açmaya kalkışabilirlermiş. Oysa Amerika, kendi mahkemeleri dışında hiçbir mahkemeye bu hakkı tanımak istemiyormuş.

Bu öyle bir tutum ki, hemen şu sorular akla geliyor: Amerika acaba -geçmişte Vietnam'da olduğu gibi- gelecekte de insanlığı karşı işleyeceği olası suçlara karşı kendisini korumaya mı alıyor? Amerika, BM'ye güvenmediği için mi, birilerinin bu

mahkemeyi kendisine karşı kötü niyetle kullanabileceğinden endişeleniyor?

Şayet BM'ye güvenmiyorsa, o zaman Lahey'deki mahkemeye niçin bu kadar önem veriyor? Belgrad ne zaman, 'O mahkemede siyasi oyunlar oynanıyor' dese, bunu niçin sert biçimde yalanlıyor?

Bir de Avustralya örneği var. Avustralya'nın Türkiye'deki insan hakları meselesini dile getirmekten hiçbir zaman çekinmediğini biliyoruz. O kadar ki, rahmetli Özal o ülkeye resmi bir ziyaret yaptığında her köşede bu konu önüne çıkarılmıştı.

Avustralya son olarak ne yaptı biliyor musunuz? Denetim amacıyla ülkeye gelmek isteyen BM'nin çeşitli insan hakları örgütlerine mensup yetkililerine kapılarını kapama kararı aldı.

Efendim, bu insanların Avustralya'da yerlilere ve göçmenlere kötü muamele yapıldığını iddia etme hakları yokmuş. Kaldı ki, Avustralya'da bir sorun varsa, yabancıların müdahalesi olmaksızın bunu kendileri halledebilirlermiş.

Ülkesinin insan hakları açısından 'pırl pırl bir sicili' olduğunu savunan Avustralya Başbakanı John Howard'un geçen hafta Parlamento'da söyledikleri bu. Peki, sicilleri bu kadar pırl pırl ise bu ülke hakkında niçin bu kadar şikayet oluyor? Tabii bu soruya yanıtı yok.

Aynı tutum İngiltere'de de görülüyor. Artan saldırgan ırkçılıkla yeterince mücadele etmediği için İngiltere'nin BM'de sert biçimde eleştirilerek uyarıldığını daha önce yazmıştım. Bunu sindiremeyen İngilizler, tıpkı Avustralyalılar gibi, şimdi küplere biniyorlar.

Örneğin, muhalefetteki Muhafazakar Parti adına geçen hafta bu konuda yapılan açıklamada aynen şöyle deniyordu: 'İngiltere'ye bu konularda ders vermek BM'ye düşmez. Ülkemizin çeşitli ırklar arasındaki ilişkiler konusunda onurlu bir sicili vardır.' Tabii İngilizler'e de aynısı sorulabilir. 'Madem ki öyle, o zaman hakkrızda niçin bu kadar şikayet geliyor?'

Başka bir ifadeyle, insan hakları konusunda Türkiye'ye herkesin müdahale edebileceğini savunanlar, aynı iğne kendilerine batınca 'Bize müdahale edemezsiniz' diyorlar. Böylece, insan haklarının kendileri için sadece bir diplomatik araç olduğunu ve iddialarının aksine bu konuda o kadar samimi olmadıklarından doğruluyorlar.

Ankara sözleşmelerde kolayı seçti

06.Eylül.2000, Cumhuriyet

ANKARA - AB'ye üyelik sürecinde BM'nin temel sözleşmelerine imza koyarak evrensel insan hakları ilkelerine bağlılığını göstermek isteyen Türkiye, önceliğini "kadın ve çocuk hakları" gibi "yumuşak" konulara kaydırarak kolay yolu yeğledi.

BM'nin "ikiz sözleşmeler" adı ile anılan Bireysel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi ile Ekonomik, Siyasal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'ni 34 yıl sonra imzalayarak ülkesindeki azınlık ve grupların siyasal ve kültürel hakları ile "kendi kaderini tayin" hakkını tanıyan Türkiye'nin, bu sözleşmelerin yeni yükümlülükler getirecek ek protokollerini imzalamayacağı öğrenildi. Bu protokoller, ölüm cezasının kaldırılması ve Türkiye'deki insan hakları ihlalleri konusunda "kişilere" BM'ye başvuru hakkı tanıyor.

Dışişleri Bakanı İsmail Cem 'in New York'taki BM Milenyum Doruğu'nda imzalayacağı üç sözleşme, Ankara'ya y aptırım getirmiyor. Kadın ve çocuk hakları sözleşmelerini ayrıntılandıran Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne ek protokol, Çocukların Silahlı Çatışmalarda Kullanılmasına Karşı Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek protokol ile Çocukların Satılması, Çocuk Pornografisi ve Fahışeliğe Karşı Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek protokol, henüz BM Genel Kurulu onayından geçmediği için yürürlükte bulunmuyor.

25 anlaşma imzalanacak

BM Genel Sekreteri Kofi Annan, BM Milenyum

Doruğu öncesinde hükümet ve devlet başkanlarına gönderdiği mektupta, evrensel insan hakları ilkelerine temel oluşturan 25 ana sözleşmenin doruk sırasında imzalanmasını istemişti. Bu sözleşmelerden Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'ni bir adım öteye taşıyan ve ayrıntılandıran "ikiz sözleşmeleri" önceki ay imzalayarak AB'de de büyük memnuniyet yaratan Ankara, bu sözleşmelerin ek protokollerine soğuk bakıyor. BM Bireysel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi için iki numaralı ek protokol, ölüm cezasının kaldırılmasını öngörüyor. Bireysel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi için ek protokol ise "kişilere" de Türkiye'deki insan hakları ihlalleri konusunda BM'ye başvuru hakkı tanıyor.

BM, Bireysel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nde yer alan hükümlere uyulup uyulmadığını, özel denetim organı olan İnsan Hakları Komitesi'nce denetliyor. Sözleşmeye göre tarafların normal yükümlülüğü, insan hakları alanında gelişmeler konusunda bu komiteye düzenli rapor vermekten oluşuyor. Ancak sözleşme bir adım öteye giderek, diğer ülkelerin Türkiye'deki insan hakları uygulamalarından bu komiteye şikâyetçi olmalarının da önünü açıyor. Böylece Kürt sorununa yabancıların müdahalesi meşruiyet kazanıyor.

Türkiye'nin son 3 sözleşmeyi de imzalamasıyla, Annan'ın, belirttiği 25 sözleşmeden geriye 7 sözleşme kalıyor. İmzalanan sözleşmelerden 9'u parlamento onayından geçmediği için Türkiye taraf bulunmuyor.

Bir gün 'huzur tarihi' yazılırsa

06.Eylül.2000, Ertuğrul ÖZKÖK, Hürriyet

GENELKURMAY Başkanı Orgeneral Kıvrıkoğlu, 30 Ağustos günü bizlerle yaptığı sohbetinin arasına Güneydoğu'yla ilgili şu sözleri sıkıştırmıştı:

"Biz üzerimize düşen görevi yerine getirdik. Şimdi artık ekonomik, sosyal ve idari önlemlerin alınması gerekiyor. Bu hükümetin işidir."

Ne yazık ki bu sözleri, irticayla ilgili sözleri kadar yankı bulmadı.

TÜRKEŞ'İN ROLÜ

Oysa ülkenin en üst düzey askeri yetkilisi, bu bölgede artık insani önlemlerin alınması zamanı geldiğini söylüyordu.

Şunu çok iddialı bir şekilde söylüyorum:

Bir gün bu ülkenin huzur tarihi yazılacak olursa, elbette bu tarihin en önemli bölümü, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bütün dünyayı hayran bırakan başarısı olacaktır.

Ancak her huzur tarihinin, savaş kadar önemli bir de barış yanı vardır.

İşte o nedenle yine ayrı iddiayla şunu söylüyorum:

Bu huzurun sağlanmasında, Dokuzuncu Cumhurbaşkanı Demirel'in Çankaya Köşkü'nde HADEF'li belediye başkanlarını kabul etmesi de çok önemli bir sürecin başlangıcı olarak tarihe geçecektir.

Ben eskiden beri bu huzur tarihinde, rahmetli Alparslan Türkeş'in ve MHP'nin de önemli rolü olduğunu düşünüyorum.

Güneydoğu'daki bölücü hareket, bir iç savaş olarak bütün Türkiye'ye yayılmadıysa, bunda Türkiye Cumhuriyeti'nin Kürt kökenli vatandaşlarının büyük çoğunluğu olduğu kadar, Türkeş'in bunu siyasi bir amaçla sömürme politikası da etkili olmuştur.

Bu politikayı uygulayan rahmetli Türkeş, 1970'li yıllarda Diyarbakır'a sokulmayan kişiydi.

Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli'nin Diyarbakır gezisi de "huzur tarihimizde" önemli bir yere sahip olacaktır.

KAPIDAKİ OLAY

HADEP'li Belediye Başkanı, MHP'li Başbakan Yardımcısı'na şehrinin sorunlarıyla ilgili listeyi veriyor.

Bunu sadece bir "Yerel yönetim-Merkezi idare" ilişkisi olarak görmemek lazım.

Bunu aşan bir anlamı da var.

30 Ağustos törenleri sırasında bir olay canını sıkıyordu.

Siirt'in HADEP'li Belediye Başkanı, 30 Ağustos törenine katıldıktan sonra Tuğay Komutanı'nı ziyaret etmek istemiş.

Ancak nizamiye kapısındaki subay ve astsubaylar tarafından içeri alınmamış.

Kendisine, "Protokolde adınız olmadığı için içeri alamayız" denmiş.

ŞÜKRAN MI SUNMAK

Şehrin belediye başkanının protokolde bulunmaması tabii ki kabul edilir bir şey olamaz.

Acaba olayın arkasında başka bir neden mi var diye araştırdım, ama doğrusu tatmin edici bir şey öğrenemedim.

Türkiye'nin artık bu tür anlayışları aşması ge-

rekir.

Ülkenin Güneydoğu bölgesi bir "restorasyon" dönemi yaşıyor.

Ekonomik hayat canlanıyor. Terör olayları neredeyse sıfıra doğru gidiyor.

HADEP'li belediyelerden de ülke hayatına tam katılım yönünde niyetler ve adımlar geliyor.

O nedenle ben dün Diyarbakır'daki buluşmayı önemli bir gelişme olarak görüyorum.

Türk solcusunun vazgeçemediği klasik, neredeyse genetik reflekslerden biri de "MHP karşıtıdır".

Bu refleks yüzünden, MHP'nin PKK ile savaş dönemindeki rolünü de küçümseme, hatta görmezden gelme eğilimi vardır.

Geçen gün bu reflekse sahip kişilerden biri, Radikal Gazetesi'nde "Kürt meselesinde bir iç savaş çıkarmadığı için birçokları MHP'ye neredeyse şükranlarını sundu" diyerek, Türkeş'in oynadığı tarihi rolü hiçe indirmeye çalışıyordu.

Bir zamanlar ırkçı diye suçlanmış, Türkçü diye Diyarbakır'a sokulmamış bir siyasi liderin, Batı'daki benzerleri ırkçılığı sonuna kadar sömürürken, Kürt meselesini kaşımaması küçümsenebilir mi?

Böyle bir tutum, bu ülkenin huzur tarihinde önemli bir yere sahip olmaz mı?

Ama ne yazık ki, Türk solunun bir bölümü, değişmez mutlak yargılara sahiptir.

İNKÂRCILIK

Türk sağı artık "komünizm" kelimesini unuttuğu, sözlüğünden çıkardığı halde, solun bir bölümü olur olmaz "faşist" suçlamasını hâlâ terk edemedi.

Bu saplantı da onu, tarihi bazı gerçekler konusunda tahrip edici bir inkarcılığa sürüklüyor.

Bahçeli'den HADEP'li başkana alkış

06.Eylül.2000, Milliyet

Bir zamanlar MHP'nin parti tabelasını bile asamadığı Diyarbakır'a giden Bahçeli'yi HADEP'li Belediye Başkanı Çelik, 'kentimize hoşgeldiniz' diye karşıladı

Diyarbakır, dün 25 yılda üçüncü kez MHP'nin genel başkanının ziyaretine sahne oldu. Alparslan Türkeş'in 1975 ve 1995'te ziyaretinden sonra

Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli de Diyarbakır'da Güneydoğu'da ekonomik sorunları masaya yatırmak amacıyla "Bölgesel Kalkınma Toplantısı" düzenledi.

Bahçeli, 'Bölgesel Kalkınma Toplantısı'nın öğ-leden sonraki bölümünde, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı HADEP'li Feridun Çelik'le karşılaştı. Çelik'in, "Kentimize hoşgeldiniz" sözüne

"Teşekkür ederim" yanıtını veren Bahçeli, HADEP'li başkanı kürsüde konuşurken tüm salondakilerle birlikte alkışladı.

Öğleden sonraki oturumda ilk konuşmayı yapan Çelik, kürsüye gelmeden önce, Bahçeli'nin yanına giderek, "Başbakan Yardımcım, size bölgenin sorunlarını ve çözüm önerilerini içeren 8 sayfalık raporu takdim ediyorum" dedi.

Ardından kürsüye çıkan Çelik, sık sık geriye dönüp Bahçeli'ye bakarak yaptığı konuşmasında, 15 yıldan beri çok acılı günler yaşandığını ve bugün belli bir oranda da olsa barış ve huzur ortamının bölgeye yansındığını söyledi.

Bahçeli'nin alkışladığı sözler

Çelik, ülke sorunlarının sadece bölge sorunlarından ibaret olmadığını değinerek şunları söyledi:

"Bu ülke halkının bir bütün olarak el ele vererek çok önemli şeyler yaratabileceği inancı içerisindeyiz. Önemli olan siyasal didişmeler ve kavgalardan ziyade, ülkemizin hizmetinde her yönü her boyutuyla el ele vererek birlikte ülkemizin kalkınması için mücadele etmemizdir. Ben bu temelde tüm siyasal çevrelerin aynı düşünce içinde önümüzdeki döneme bakacağı inancı içindeyim. Hep birlikte ülkemizi güzel günlere çıkaracağımıza inanıyorum."

Çelik'in bu konuşması başta Bahçeli olmak üzere, MHP'li bakanlar ve salonda bulunan diğer kişiler tarafından alkışlandı.

Diyarbakır, MHP ile barıştı

Bahçeli'nin Diyarbakır ziyareti, kentte yaşayanların hafızalarında 25 yıl öncesini çağrıştırdı. Merhum Alparslan Türkeş, Diyarbakır'ı 25 yıl önce ziyaret etti. Bahçeli'nin ziyareti, ülkenin 25 yılda kattığı mesafe, istikrar, siyasi hoşgörü, politik uzlaşma açısından çok önemli bulunuyor.

Diyarbakır'ın MHP tarihinde önemli bir yeri var. Diyarbakır, 25 yılda 3 kez MHP Genel Başkanı ziyaretine sahne oldu. İlk ziyaret Türkeş'in olaylı ziyaretiydi. 1975'te Başbakan Yardımcısı olduğu dönemde Diyarbakır'a gelen Türkeş, kent içindeki olay çıktığı merkeze giremedi ve dönmek zorunda kaldı. Türkeş'in Diyarbakır'a hareket etmeden önce söylediği iddia edilen "Küçük Moskova'ya gidiyorum" sözünü bahane ederek halkı kıskırtan sol fraksiyonların başlatığı olayları güvenlik güçleri önlemede güçlük çekti. Polis yetersi alınca, olayları asker bastırdı. Olaylar sırasında 2 kişi öldü, çok sayıda kişi yaralandı. Türkeş'in savaş alanına dönen Diyarbakır'a girmeden dönmesi, MHP için her zaman sevimsiz bir olay olarak kaldı.

MHP için o yıllarda 'girilmez kent' denilen ve parti tabelasının asılamadığı Diyarbakır'a, Alparslan Türkeş 20 yıl sonra gitti. MHP'nin yine lideri olan Türkeş, kente sokulmadığı günlerden 20 yıl sonra Dağkapı meydanında miting yaptı. Türkeş, 20 yıl gecikmiş konuşmasında, kardeşlik mesajı verdi, "Kürt-Türk ayrımı yok, et ırnak birbirinden ayrılmaz" dedi.

'Türkiye reformda ağır'

06.Eylül.2000, Radikal

Türkiye'nin insan hakları konusunda reform yapmakta oldukça ağır kaldığına dikkat çeken Human Rights Watch, AB'den Türkiye'den isteyeceği düzenlemeleri detaylandırmasını istedi

Dünyanın önde gelen insan hakları kuruluşlarından Human Rights Watch, (İnsan Hakları İzleme) dün yayımladığı bir raporla, Türkiye'nin demokratik reformlar yapmakta oldukça ağır ilerlediğine dikkat çekerken, AB'ye de 'Ankara'yı insan hakları konusunda boş bırakma ve cesaretlendirmeyi de ihmal etme' mesajı verdi.

Örgütün Türkiye raportörü Jonathan Sudgen'in hazırladığı raporda, AB'nin reformlar konusunda daha fazla baskı yapması ve Türkiye'yi cesaretlendirmesi gerektiği kaydedildi. Raporda AB Komisyonu'nun üzerinde çalıştığı ve kasım ayında yayımlanacak olan Türkiye'nin 'Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı' belgesinde, Ankara'nın yapması gereken temel reformların, içinde boşluklara yer vermeyecek

şekilde, ayrıntılarıyla belirtilmesi gerektiği vurgulandı.

Türk aklını anladılar

Türk hükümetlerinin sorunları çözmek yerine geçici veya yarı önlem alma geleneği olduğuna dikkat çekilen raporda, AB belgesinin buna zemin hazırlamaması istendi. Ülkenin AB adaylığının tanındığı Helsinki Zirvesi'nden hemen önce Akın Birdal ve bazı tutuklu gazetecileri AB'ye iyi görünmek için, geçici olarak serbest bıraktığı belirtilerek, bunun Türklerin geçici önlem alma geleneğinin bir göstergesi olduğu kaydedildi. Birdal'ın bu yılın başında tekrar tutuklandığını ve bazı gazetecilerin tutukluluk hallerinin devam ettiği de hatırlatıldı.

Sudgen raporunda, Türk hükümeti ile Avrupa Birliği yetkilileri arasında sorunları 'tanımlama' konusunda büyük uçurumlar olduğunu da işaret etti. Raporda "AB'ye göre Türkiye'deki insan hakları konusunda 'eksikler' Türkler tarafından 'ihmal' olarak görülüyor" sözlerinin altı çizildi.

'Açık yol gösterin'

Rapor, Türkiye'deki bazı çevrelerin AB'nin Türkiye'yi üyelğe kabul etmemek için insan hakları sorununu bahane olarak gösterdiğini, bazılarının ise Yunanistan'ın Türkiye'yi engellediği düşüncesine kapıldığını belirtirken, 'Yabancı düşmanı Avrupa'nın Müslüman bir ülkeyi aralarında görmek istemediği' şeklinde düşünenler olduğuna da dikkat çekildi. Avrupa Birliği Komisyonu'nun yayımlayacağı belgede, Türkiye'ye üyelğe yönelik açık bir yol gösterilmesinin yanlış anlaşılması ortadan kaldıracığını, Türk insanına da kendine güven aşılayacağı kaydedildi.

Demokrasi hâlâ hak getire

Raporda Türkiye'nin insan haklarındaki kötü sicilini düzeltmediği, temel reformları gerçekleş-

tirme konusunda çok yavaş davrandığı ve bu yöndeki çabaların da engellerle karşılaştığı vurgulandı.

Raporda, Türkiye'de binlerce kadının başörtüsü taktığı için, eğitim sisteminden dışlandığı ileri sürülürken, ülkede halen insan haklarına ve azınlık haklarına gerekli hassasiyeti göstermediğine dikkat çekildi.

Siyasi iltica talebinde bulunanların durumlarının görmezden gelinmesi, azınlık dillerinin kullanılması, ifade özgürlüğü konularında halen büyük eksiklerin bulunması ve Güneydoğu'da halen istikrarın sağlanamaması da Türkiye'nin aşması gereken temel sorunlar olarak sıralandı.

Türk hükümetinin son zamanlarda, yayımladığı rapor ve takvimlerde, idam cezasının kaldırılması, tutukluluk koşullarının iyileştirilmesi ve ifade özgürlüğünün sağlanması konusunda atılan adımlar olumlu karşılanırken, bunların daha gecikmeden hayata geçirilmesinin önemine vurgu yapıldı.

Ufuktan: Çizgiyi aşan durum

07.Eylül.2000, Özgür Politika

En geri konumda bulunanlar, en işe yarayanlar, genelde ileri adım atanları ve iş yapanları hep rahatsız etmeye, bozmaya çalışırlar. Bu dramatik olgu günümüzde en bariz şekilde Kürtler arasında dikkat çekiyor. Ulusal "dava"ya soyunup davranın "d"sini kavramayan, aşiret mantığı geleneğini sürdüren ve Kürt halkının değer yargılarına hakaret edip uluslararası güçler arasında pazarlık konusu yapanlar, PKK silahlı adımdan silahsız adıma geçtiği için ahkam kesiliyorlar.

İhanet çizgisinin başını ilk dönemlerde Barzani ailesinin mülkü konumundaki PDK çektiyse de bu yıl bakıyoruz ki Kürdistan halkına yönelik ihanetin zincirine yeni simalar ekleniyor. Gıdalarını entrika ve bozgunculuktan alıyorlar.

Bu kesimin üstelik geçmişte ne yaptığı da ortada. Barzaniler Kürt halkını katliamlara sürükledikten sonra Bağdat ve Ankara'ya teslim oldular, kendisini "ulusal lider" ilan eden Süleymaniye ağası Talabani, ABD, İngiltere ve Türkiye'ye yaranmaya çalışıyor, 10 yıl önce Soran bölgesindeki Dukan Barajı kıyısında kurduğu "turistik" karargahı beğenmediği için Avrupa yoluna düşen ve bir daha da geri bakmayan Kemal Burkay da "lider"liğini halen İsveç'te sürdürüyor.

Büyük bir komployla İmralı Adası'na kaçırılan Öcalan ve başında bulunduğu partiye bu kadar çirkin saldırılarda bulunmak, büyük bir insafsızlık olduğu gibi düşmana hizmet etmekle de aynı kategoridedir. Kürt halkının asla afedemeyeceği durum da budur.

Anlaşılan odur ki YNK lideri Celal Talabani de artık, kendini Kürt halkının ulusal varlığı için feda eden PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan ve PKK Başkanlık Konseyi üyelerine saygısızlık yapmayı ekmek kapısı haline getirmeye çalışıyor. Bununla hem Türkiye, hem de ABD'ye yaranacak. Ama unuttuyor ki PKK, başlattığı siyasal hamleyle artık Türkiye'yi de değiştiriyor. Yargıtay Başkanı Sami Selçuk, dün boşuna "Yaşasın Demokratik Cumhuriyet" demedi. Demokratik Cumhuriyet gerçekleştiğinde Talabani'nin suyu kesilecek. Kürt halkı da ulusal davasında bir adım daha atılmış olacak.

YNK'nin yayın organı "Kurdistanî Niwê"de son birkaç gündür peşpeşe yayınlanan ve Kürtler arası yapıcı diyalogdan uzak, çirkin sözlerle dolu makaleler, çizmeyi iyice aşan bir nitelik kazanmıştır. Ulusal barışı en çok savunan PKK'nin hem Genel Başkanı, hem de Başkanlık Konseyi üyeleri aleyhinde sarfedilmeyen sözün bırakılmadığı makalelerin ısmarlama olduğu biliniyor. Burada YNK-PDK'nin birbirlerini karalamak için kullandıkları üsluba şimdi de PKK çekilmek isteniyor. Bugün böyle, yarın öyle konuşmasını çok iyi bilen Talabani, hiçbir pratik icraatı bulunmazken, Öcalan'ın Onursal Başkanı olduğu KNK içine de nifak sokmaya çalışıyor. Bu çizgiden vazgeçilmezse, Kürtler arası diyalog çabaları belki daha uzun bir süre onarılamayacak şekilde zarar görecektir.

Bu çizginin diğer bir uzantısını da Avrupa'da görmek mümkün. Kendilerini "PKK eski merkez komite üyeleri" olarak adlandıran ve şehir şehir doluşup çakallık yapan bir avuç çapulcu da aynı hesapları yapıyorlar. Bu kesim, Kürtler arası barışın

tesis edilmesi için uygun bir dönem yakalanmasına rağmen, Kürt kanunun dökülmesini rant kapısı olarak gören utanmaz bir vampir sürüsü konumunda.

Ama ihanet çizgisi en iyi yanıtını Kürdistan halından almaktadır.

Askerin 'AB böler' endişesi

07.Eylül.2000, Hürriyet

AB ile ilişkilerden sorumlu Baybakan Yardımcısı Mesut Yılmaz, Avrupa Birliği'ne girilmesi halinde Türkiye'nin bölüneceği kaygısı taşıyan askerlerle MHP'nin bu konuda ikna edilmesi gerektiğini söyledi. Yılmaz, "bölünme" konusunda kendisinin bir endişesi bulunmadığını anlattı.

BAŞBAKAN Yardımcısı ve ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, Avrupa Birliği'ne üye olunması halinde Türkiye'nin bölünebileceğinden korkan kesimler bulunduğunu belirterek, "Askerler de bu duyarlılığı paylaşıyorlar. Benim böyle bir endişem yok. Bu kesimleri ikna etmemiz lazım. Bunun için sivil toplum örgütlerinden, en başta da medyadan yardım istiyorum" dedi.

Yılmaz önceki akşam Enka Holding'e ait Renaissance restoranda AB'ye üyelik konusunda düzenlenen bir toplantıya katıldı. Yanında Büyükelçi Volkan Vural ve Volkan Bozkır ile Türkiye'nin AB adaylığı yolundaki çalışmalarını anlatan Yılmaz, hazırlıkların hızla ilerlediğini ve ulusal planın iki ay içinde tamamlanacağını kaydetti.

"Bugün kategorik olarak Avrupa Birliği'ne girmesine karşı olan kesimler kalmadı" diyen Mesut Yılmaz, "ancak bazı kesimlerden de sıkıntıları" olduğuna işaretle şöyle konuştu:

BENİM KORKUM YOK

"Geçmişteki tüm iniş çıkışlara rağmen Refah Partililerin, Faziletîlerin, solcuların yaklaşımları artık tarihe karıştı. Bu yapısal değişimin onları nasıl olumlu etkileyeceğini anladılar. Avrupa Birliği'ne onlar da girmek istiyorlar, ancak bazı kesimlerin rezervleri olduğunu da görüyoruz. Öncelikle bunları aşmamız lazım. Toplumun geniş kısmında bir konsensüs sağlandığı halde bazı kesimler var ki, Türkiye'nin bölünmesinden korkuyorlar. Öncelikle askerler bu duyarlılığı paylaşıyorlar. Oysa benim böyle bir korkum ve endişem yok. Onun için bu kesimlerin ikna edilmesi lazım. Bu korkuyu medya yoluyla gidermeliyiz. Avrupa Birliği'ne girince ülke bütünlüğünün tehlikeye gireceğinden korkan kesimlere sağduyulu kalemlerin etkili olacağını düşünüyorum."

MHP TABANINDAN BASKI

Yılmaz, askerler kadar hükümetin MHP kanadında da tabandan gelen baskı ile tepkiler olduğunu

söyledi ve "Biz bunlara karşı baskı ve telkin yapamayız, yanlış anlaşılır" dedi.

Sivil toplum örgütlerinin ve medyanın desteğine muhtaç olduklarını yineleyen Yılmaz, sözlerini "Tek başımıza iktidar olsaydık işimiz kolaydı" diye sürdürdü.

13 aday ülke arasında en büyük ülkenin Türkiye olduğuna da dikkat çeken Başbakan Yardımcısı, "Ancak en hassas demokrasiye sahip, tehlide açık ülkenin yine Türkiye olduğunu" söyledi.

DURUMDAN VAZİFE ÇIKIYOR

Yılmaz, "MHP ve ordudaki AB ile ilgili endişeleri nasıl aşacaksınız?" şeklinde yöneltilen bir soruya ise şöyle yanıt verdi:

"Batılıların sivil demokrasi konusu en çok eleştirdikleri nokta. Onların istedikleri birçok anlaşmanın altına imzamızı atıyoruz, ama pratikte uygulama eksikliklerimiz var. Örneğin, işkence ve kadın-erkek eşitliği konuları. Bunlar en fazla eleştirilen yanlarımız."

Sivil yönetimlerin bazı hataları nedeniyle askerlerin Türkiye bütünlüğü konusundaki duyarlılıklarının arttığını da vurgulayan Yılmaz, şöyle devam etti:

"Askerler de bu durumdan vazife çıkarıyorlar. Ülke bütünlüğü ve laiklik gibi konularda müdahil olma zorunluluğunu duyuyorlar. Bunun için sivil yönetimlerin bu duyarlılığı yok edecek şekilde hareket etmesi gerekir. Hizbullah'ın adamları başbakanlıkta hâlâ görev yapıyorlarsa bunun için önlem almamız lazım. Kanun Hükmündeki Kararname onun için çok önemliydi."

BATI 312'DE ISRARLI

Bir soru üzerine, AB'nin idam cezasının hemen şu aşamada kaldırılması için bir ısrarı olmadığını, ama idam cezasının uygulanmayacağı konusunda güvence istediklerini de açıklayan Yılmaz, "Onlar için 312. maddede değişiklik yapılması yeterli. Zaten bu konuda Adalet Bakanlığı'nda bir çalışma yapılıyor" dedi.

Toplantının sonunda iş âleminin bazı temsilcilerinin, işin liderlerinin daha kararlı ve ısrarlı olmaları ile halkın daha iyi ikna edilip yönlendiril-

leceğini söylemeleri üzerine Yılmaz, önce sessiz kaldı, arkasından şöyle konuştu:

“Bu öneriler beni biraz umutsuzlaştırdı. Ben bir parti başkanıyım. Oysa bu mesele tüm ülkenin konsensüs sağlaması gereken cumhuriyet tarihinin en önemli olaylarından biri. Hassasiyetleri dışlamam

olanaksız. Benim öne çıkmam bu işi kolaylaştırılmaz, aksine zorlaştırır. Bu, ortak bir başarı olmalıdır. Önümüzde yapılması gereken daha çok iş ve engeller var. Helsinki'den sonra 6 ay sevinmekle zaman kaybetmişiz. İşimiz çok zor, takvim rahat değil. Konjonktür çok sıkışık. Bana yardım etmenizi bekliyorum.”

250.000

60.000

7 Eylül 2000 KDP (T) – XEBAT

Kurdistan, uluslararası dayatılan anlaşmaların uyarlanmasının çalkantıları ile gündemde. Dünya insan haklarının, güvence altına alınan kuralları çerçevesinde, 30 milyon Kürt insanı, dili, kültürü, toprağı, bayrağı, ulusal sembolü ve henüz dünya devletler statüsü sınırlarının varlığını koruduğı dünya haritasındaki yeri belirlenerek 'ulusal devlet' tanımıyla yerleştirilemedi.

Kürtlerin ideal olarak ulusal faktörleriyle tanımadığı Kurdistan, uluslararası hukuk kuralları içinde göreceli tanınıyor. Ulusal birlik zeminine oturmamış, örgütlü örgütsüz Kürt insanının yüreğinde taşıdığı, her türden çileyi severek paylaştığı vatani, ulusal devlet inancı var.

Özgür yaşamak için, parçalanmış ülkemizin her parçasında değişik koşullarda ve boyutlarda mücadele sürmekte. Kürt siyasal güçlerinin programladığı ilkesel mücadele ve ülkenin kurtuluşu anlayışlarında “parça-bütün”, “halk savaşı”, “öncü savaş”, “demokratik cumhuriyet” ve daha bazı çözüm modelleri farklı ağızlarla hayatiyetini sürdürüyor. Tüm bu farklı yaklaşımlarla hayatın dayattığı pratik ve teorik gerçekler, ait oldukları bölgelerinde örgütlenme ve mücadeleyi zorluyor. Kürt insanının yüreği birleşik ulusal devlet talebiyle dolup taşarken, Kurdistan'da zorunlu koşulların dayattığı bölgesel mücadele ve bölgelerarası kısmi dayanışmalarla amaca ulaşılmaya çalışılıyor.

Kuzey Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi sürecimizde ulusal devlet idealimizi her fırsatta gerçekleştirmek için değişik alternatiflerle çabalarımızı pratik yaşama geçirmeye çalışıyoruz. Fakat son aylarda dahada yoğunlaşan mücadele yöntemleri ilkesel ayrılıklarla ifade edilen süpekülatif tartışmalarla sürüyor. Genel hatlarıyla;

A - Demokratik mücadeleyi, illegalityi reddederek savunanlar.

B - TC'de demokratik mücadele koşullarının olmadığını, illegal örgütlenmenin zorunlu olduğunu fakat demokratik mücadelenin de önünün tıkanmaması, her şartta, yararlanılması gerektiğini savunanlar.

Olgunlaşan tezler de kendi içinde farklılıklar göstermektedir:

A - Demokratik mücadele anlayışı;

a - PKK(Partiya Karkere Kurdistan)-HADEP(Halkın Demokrasi Partisi)'nin, TC(Türkiye Cumhuriyeti)'de bireyin özgürlüğünde somutlaşan 'Kürt kimliği' talebine indirgenen 'Demokratik Cumhuriyet(DC)-Anayasal vatandaşlık' yani Cumhuriyet Kürdü olmak için HADEP'le sürdürülen demokratik çözüm anlayışı, TC'de gündeme hakim. M.Kemal'in Lozan'ı garantileme sürecine kadar söylevlerinde Kürt Ulusu da dahil diğer halklarla birlikte eşitlikten bahsetmektedir. Türk Ulusu'nun yöneticileri, işgal ettikleri yerleşik halkların vatanlarında, koruyuculuk misyonu üstlendiler. Kürtlerin, kendilerinin “müslüman kardeşleri” olduğundan ötürü, Kürtler

üzerinde “Koruyuculuk misyonlarının”! bir zorunluluk olduğunu, her halikârda vurguluyorlar. Mustafa Kemal de Türk ve Müslüman sorumluluğuyla, 1 Mayıs 1920 tarihinde Büyük Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmasında: “MECLİS, BÜTÜN HALKLARIN MECLİSİDİR” “Yüce Meclisinizi oluşturan şahsiyetler yalnız Türk değildir, yalnız Çerkez değildir, yalnız Kürt değildir, yalnız Laz değildir. Hepsinin karışımı Müslüman içten bir topluluktur...Kerkük'ün kuzeyinde Türk olduğu gibi Kürt de vardır...Bu nedenle, koruma ve savunmasına çalıştığımız millet sadece bir ögeden ibaret değildir. Değişik Müslüman ögeden (unsurdan) oluşmuştur.. Bu topluluğu oluşturan her bir Müslüman öge, bizim kardeşimiz ve çıkarları tamamıyla müşterek olan vatandaşımızdır ve yine kabul ettiğimiz esasların ilk satırlarında bu değişik Müslüman ögeler ki; vatandaşlar, birbirlerine karşı saygı duyarlar ve biri diğerinin her türlü hukukuna (hakkına), ırkı, iç timai ve coğrafi haklarına daima saygılı olduğunu tekrar vurguladık ve cümlemiz bugün içtenlikle kabul ettik...” (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri 1. TBMM'nde ve CHP Kurultayında (1919-1938), Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayını 1, 1966, Sayfa: 73-74) çok açık ifade ediyor. Abdullah Öcalan(AÖ) ve çevresiyle, derin devlet kontrolünde ki çözüm(!), alternatif olarak gösteriliyor ve Kemalist çözüm dayatılıyor. 1925'lere kadar sürdürülen iki yüzlü tavır, misakı milli ile birlikte noktalanarak; Türkiye, Türkiye'de yaşayanlarla birlikte Türk ve Türk'lerin oluyor. Serxebun'un 222. Sayısında AÖ'nün bir yılı aşkın dönemin İmralı'dan seslendirilen demokrasi ve barış mesajlarında ısrarla Kemalist düşüncenin anlaşılmadığını vurguluyarak, “Bizim görevimiz,tutarlı barış çizgisini, bir yıldır sürdürdüğümüz şekilde demokrasiyi, barışı herkese egemen kılmaktır.” (Demokrasi halkımızın eseri olacaktır. Adlı makale 2.pr.) diyor. Devamla, a.g.m.'nin ‘İsyan pratiklerini gözden geçirmek gerekir’ ara başlığın 1. Pr.”İsyan boyutu önemlidir. İsyan pratiklerini gözden geçirmek gerekir. İsyan Kürt egemenlerinin yaklaşımıdır. Barzani ve Talabani'ye dikkat edilmeli. Kürt Hilki'nı da Kemalizmi de bu hale getiren isyanlardır. 1919-24 sürecini anlatan kitap okunmalı. Mustafa Kemal 1919'da Kürt'lere bütün özgürlükleri tanıyacaktı. ‘Oyuna gelmeyin.’ dedi. ‘Kürdistan Devleti kurma oyununa, Ermeni Devleti kurma oyununa gelmeyin’ dedi. Cumhuriyetle birlikte Kürt'lerin bütün özgürlükleri tanınacaktı. Doğrudur, Atatürk stratejik açıdan yaklaştı. Bu '24 de kadar sürdürü.', ayrıca ‘Milyonlar örgütlenmelidir.’ ara başlığının 5.pr'da ‘Feridun Yazar iyi konuşmuş. Zorla da olsa ayrılmayız. Türkiye'nin her tarafı bizindir. Ancak Kürt'lerin diline ve kültürlerine sahip çıkılmalıdır. Benim dilimi yasaklayamazsın. Sonuna kadar vatan-ulus birliği diyoruz. Kürt'lerin Çanakkale'de payı var. Cumhuriyetin

kuruluşunda hepimiz savaştık, payımızı istiyoruz. Demokrasi gelişir, dil ve kültür gelişir. Genel Kurmay' da söyledi; demokrasi gelişirse her şey gelişir; HADEP, dil, kültür gelişir. Bilim kurumları kurulur, tez olarak bunun üzerinde çalışır." Feridun Yazarla dil ve kültür talebini paylaşıyor. Fakat PSK(Kurdistan Sosyalist Partisi), KDP-Hevgirtın (Bakur)Kurdistan Demokrat Partisi, PKK hareketinin dün de derin devlet kontrollü olduğunu, siyasi programında ve ilişkilerinde özellikle AÖ'nün istikrarsız olduğunu biliyorlardı. Ve Türk asker-sivil yöneticilerle görüşen Celal Talabani'nin hazırladığı zeminde ikna olan PSK- PKK'nin imzaladığı protokolle; H-PDK'nin de ikna olarak protokolü benimsiyen basın açıklaması "13.04.1993... 1- H-PDK, PKK'nun ateşkesi şartlı uzatmasının ve bunun sonucunda barışçıl, siyasi yolların açılmasını olumlu görmektedir. 2- H-PDK; PKK ve PSK'nun ortak protokollerinde açıkladıkları gibi cephesel birlik için toplantıyı zorunlu görmekte ve bu toplantının kısa sürede gerçekleşmesi için ortak çalışmayı benimsemektedir. ..." ve sonuçlanamayan cephe çalışmalarının hatırlarda olacağı kanısındayız. Adı geçen protokolün tam metni:

KAMUOYUNA

19 Mart 1993 günü biraraya gelen Kurdistan İşçi Partisi (PKK) Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ile Kurdistan Sosyalist Partisi (PSK) Genel Sekreteri Kemal Burkay, aşağıdaki konularda görüşbirliğine varmışlar ve bu açıklamayı kamuoyuna duyurmayı uygun görmüşlerdir. (13.04.1993 tarihinde protokole Hevgirtın - PDK'da (Bakur) katıldı.)

1- Kurdistan'ın aynı ve değişik parçalarında yurtsever örgütler birbirlerinin varlığına saygı göstermeli, aralarında varolan veye olabilecek sorunları diyalog yoluyla ve barışçı yöntemlerle çözmelidirler. Yurtsever örgütler arasında siddete başvurulmamalı, tartışmalarda düşmanca ve saldırgan bir dil kullanılmamalı.

2- PSK ve PKK, Kuzey Kurdistan yurtsever örgütleri arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi, işbirliği ve dayanışmanın geliştirilmesi ve giderek ortak bir cephenin oluşturulması için çaba göstereceklerdir.

İki parti bu amaçla yakın bir zamanda ortak bir toplantı düzenlenmesi için yurtsever parti ve örgütler çağrı yapacaklardır.

3- Kürt Ulusu da her onurlu ulus gibi özgür yaşama, kendi geleceği ile ilgili olarak serbestçe karar verme, zulüm ve baskıya karşı direnme hakkına sahiptir. Bu haklar BM İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ve Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Sözleşmesinde (AĞİK) dile getirilmiştir.

Son yıllarda Kürt kimliğini tanıdığını ileri süren Türk Hükümeti, Kürt Halkı'nın meşru haklarını tanınamakta ısrar ediyor. Oysa Kürt'lerin temel haklarını tanımadan Kürt kimliğini tanıyorm demenin bir anlamı yoktur.

Kürt sorununa adil bir çözüm ancak iki halkın eşitliği temelinde mümkündür. B.z böylesine demokratik bir yapıda iki halkın yanyana, kardeşçe barış içinde yaşayabileceği görüşündeyiz. Bunun biçimi demokratik federasyondur.

Bunun için de, Türk devletinin yıllardır süregelen baskı politikasının sonucu olan bugünkü çatışma ortamı sona ermeli, sorunun barışçı çözümüne yol açılmalıdır. Türk Hükümeti'nde gerçekten barış, demokrasi ve eşitlik istiyorsa aşağıda ki acil adımları bir an önce atmalıdır:

1- Karşılıklı olarak ateş kesilmelidir. PKK'nun attığı ilk adım bu bakımdan iyi ve tarihi bir fırsattır.

2- Kurdistan'da olağanüstü hale, Bölge Vali'liği sistemine son verilmeli; Kontraçerilla, Özel Timler ve köy korucuları dağıtılmalıdır.

3- Kürt Ulusu'nun varlığını ve haklarını da güvence altına alan demokratik bir anayasa yapılmalı, tüm anti demokratik yasa ve kurumlar kaldırılmalıdır.

4- Genel af çıkarılmalıdır.

5- Düşünce, söz, basın ve örgütlenme özgürlükleri tam olarak tanınmalıdır.

6- Partilerimiz de dahil tüm yasaklı partilerin ülkenin legal politik yaşamına serbestçe katılması olanağı tanınmalıdır.

7- Kürt dili, tarihi, kültürlü üzerinde ki baskılar son bulmalı, Kürt'çe eğitim olanağı sağlanmalı, radyo ve televizyon Kürtçe yayın yapmalıdır.

8- Mevcut ortam nedeniyle Kurdistan'dan göç etmek zorunda kalanların ya da sürgün edilenlerin yerlerine dönmelerine olanak sağlanmalı ve zararları tazmin edilmelidir.

9- Kurdistan'ın son yıllarda daha da yıkılan ekonomisinin iyileştirilmesi, tarım ve ticaretin yeniden canlandırılması için köklü ekonomik programlar uygulanmalıdır."

Nüans farklılıklarıyla birlikte günümüzde aynı talepleri legal Kürt kökenli parti gurup ve bireylerle paylaşmalarına rağmen 'Çözümü andlandırma' farklılıklarıyla aynı duruyorlar. '93 te olduğu gibi bugün de birlikte, ortak zeminde, demokratik mücadele olanaklarının sınırlarını en verimli kullanabilme örgütüllüğü yaratmalılar. Bu amaçla atılan adımlarda engel olabilecek "tekelsi siyasal yaklaşımlar, örgütlerin iç sorunları, günün şartlarını yorumlama adına düşmanın işine yarıyan provakatif sansasyonlar, v.s...." olmakla birlikte, ortak amaçlı girişimlere açık olmaları sevindirici ve çizgilerinde buluşabilmeleri anlamında umut verici. Devlet kontrolünde olmayan yaklaşımlar, devletle sürdürülecek diyaloglarda ulusumuzun kazanımlarını, uluslararası kriterlerdeki şartları dayatmada güvence olacaktır. Ortak zemin şartlarının yaratılmasında, devlet kontrollü eğilimlere caydırıcı yaklaşımlar. Düşmanlığı körüklemekten, devlet denetimi, verileriyle tesbit edilerek kamuoyuna açıklanmalı ki sağduyulu her Kürt, ısrarla, devlet içindeki ilişkileri zaten teşhir ediyor.

Birlikler, devlet denetiminde olduğu zannedilen kişi ve örgütlerin, aslında özgür düşünceye ve davranışa sahip olduklarını kanıtlama çabalarının pratikte kendilerini ifade etme zemini olacaktır. Böylesi bir uygulama, kısaca sağlıklı birlik politikaları ve beraberinde getireceği kimin nerede durduğu konusundaki "netleşme", ulusumuzun güven ve moral kaynağı olacaktır. Önemli olan demokrasi mücadelesinin ortak zemini için atacakları adımlarla yaratacakları, DC'te Cumhuriyetçi Kürt olma örgütüllüğünün tezlerindeki ulusal taleplere sıkı sıkıya hakim ve yönlendirici olunmasıdır. Ulusal Devrim Geçiş Sürecinde, tezin tüm olgularını harekete geçirebilmek becerisini yaratmalılar. Birliklerinin zemininin oluşturacağı siyasi program, kamuoyundaki kafa karışıklığını çözecek ve teslimiyet-tasfiyecilik-iş birlikçilik-devlet kontrollü gibi kavramların taraflarının da pratik hayatta teşhirinin zemini olacaktır.

TC'nin de sıkı sıkıya savunduğu Lozan Antlaşması bazı Kürt siyasilerinin gündeminde. Lozan'ın 37, 38...40. Maddelerinin hayata geçirilemediği, geçirilmesi halinde demokratik cumhuriyet-anayasal vatandaşlık haklarına kavuşulabileceği inancındalar. PKK-HADEP, PSK Kölen Deklerasyonu, KDP-B güncel talepler programı ve Kopenhagen Sözleşmesi, Lozan'la birlikte; 1993 protokolüne katılanlar, onaylayanlar; 93 ruhunu canlandırabilirler.

Legal Partiler...

Legal partilerden Demokratik Cumhuriyet Partisi kuruluş çalışmalarında yer alanlar 'anayasal vatandaşlık' talepleriyle PKK-HADEP paralelindeki talepler gündemlerinde. En önemli çıkmazları AÖ ve ekibinin yani illegalitedeki PKK denetiminden bağımsızlaşamamaları.

TC tarafından kapatılan, Sosyal Liberaller olarak isimlendirilen DKP (Demokratik Kitle Partisi) ve çevresi TC'de köklü değişikliklerin öngörüldüğü program hedeflerinde TC partisi ve düzen değişikliği iddiasıyla bağlantılı olarak Kürt Ulusal Demokratik talepleri için anayasal değişiklik, demokratik çoğulcu anlayışla çalışmalarını sürdürmektedirler. Örgütlenme anlayışlarındaki - Demokratiklik, Demokrasi - yorumları ve bireysel karizmaların çakışması sonucu siyasi çalışmaları siyasi kaosla çıkmazları yaşamaktalar.

DBP (Demokrasi ve Barış Partisi) diğerlerinden farklılığı olmakla birlikte geleneksel çevreleri dışındaki kişi ve örgütlerle istikrarlı çalışma zemini oluşturamadılar. Siyasi koşulların dayatmasıyla ulusal birliğin gündemleşmesi ve tartışılmasıyla, merkez olma iddialı çıkışları, Kürt siyasi çevrelerinde polemiklere açık, birlikleri erteliyen sorunların nedeni olma eğilimleri dikkat çekici. Kurdistan'da denenen (DKP-DBP ortak çalışma komitesi.) siyasi birlik çalışmalarından olumlu sonuçlar alınamamasının, liderlik polemiklerinin dışında sebep ve sonuçlarının nedenleri yeterince tartışılmadı. Yeni çözümlerin alternatifleri olgunlaşmadan, Avrupa'da Kölen Deklerasyonu olarak sonuçlanan demokratik cumhuriyet, anayasal vatandaşlık (Cumhuriyetçi Kürt) ve TC'li çözüm taleplerine paralel birlik çağrılarını Kürt siyasi çevrelerinde yeterince ilgi odağı olmayı başaramadı.

Günümüz koşullarında, 1993'te imzalanan protokol koşulları hazırlayan PSK ülke zemininde yaşanan zaafı da dikkate alarak, legal güçlerin, söz ve karar yetkisi çerçevesinde, çizgilerinde, ortak mücadele şartları hazırlayabilirler. TC'de adil ve barışçı çözüm arayışlarının, demokratik çözüm taleplerinin ilkesel zemini var. Farklılıklar, oluşturulabilecek koordinasyon kurulu, kollektif liderlik, siyasi program etrafında birlikte çözülebilir (!). Amaçta aynı talepleri benimsiyen fakat adlandırmada farklılıklar söz konusu. Yaşanan süreçte, Cumhuriyet Kürtü, olmak isteyen stratejinin taraflarının olgunluk, hoşgörü, tahammül ve fedakarlıkları Kürtlerin kavramak zorunda olduğu sosyal gelişkinlik olacağı inancındayız.

Son günlerde, Demokrasi ve Kürt Sorununu Çözüm Kurultayı adı altında, legal parti kurma girişimlerinden söz ediliyor. Çözüm arayışı içinde bulunanların, mevcut legal partilerde savundukları siyasi çözümlemelerden farklı taleplerle çıkmalarının olanaksızlıkları mevcut TC yasalarıyla belli. Kaldığı çözüm arayanlar, iç yapısında HADEP, DKP, DBP'ye yönelttikleri eleştirilerin kaynağından farklı konumda değiller. Turuva atlarının gizli askerleri konumundalar. Diğerlerinden farklılıkları, uzun soluklu sürdürmedikleri siyasi çalışmalarının kaosunu yaşıyorlar. Çalışma komisyonunun fertleri, geldikleri partilere yönlendirdikleri eleştirilerin gerçek muhatabı konumunda oldukları kamuoyunca ve Kürt siyasi çevrelerince değerlendirilmektedir. Fakat amaçları partililik yapmaktır ki en doğal demokratik haklarıdır. Önemli olan demokrasi adına anti demokratiklik yaparak, çizgilerinde yıllarca kararlı yürüyümlere ayakbağı olmak ve yeterince moral bozukluğu yaşayan ve PKK şokunu aşmamışken, yeni şoklara neden olmak hakkına sahip değiller. Kurultaycı olmak, daha çok birliklere hizmet etmeyi amaçlar, dağıtıcılığı değil!...

b - Demokratik mücadeleyi hedef almakla birlikte TC'de legal ve demokratik mücadelenin yasal olanaklarının insan hakları temelinde kullanılabilecek olanaklarının çok sınırlı olduğunu, herşeye rağmen siyasallaşmanın zorunlu olduğu görüşünü paylaşan çaba söz konusu. Anlayış, illegaliteyi tamamen reddederek 'Ulusal Devlet' için uluslararası şartları radikal muhalefetle TC'de gündeme getirmek. Kuzey Kurdistan'da siyasi teslimiyetçiliği reddederek ulusal devlet çözümü alternatifini gündemleştirme amacını hedef göstermektedirler. Mücadelenin program hedefleri programlaşarak henüz kamuoyuna açılmış değil. Görüş öncülük edenlerden edindiğimiz izlenimlerle, katılımı yoğunlaştırarak, en geniş kadro potansiyeli ile gündeme müdahale etme eğilimleri var.

B - "TC'de demokrasinin olmadığını ve Kürt Ulusal Demokratik talepleri karşısında demokratik cumhuriyet, anayasal vatandaşlık sürecinin, 20.Mil. halkın talebinin uluslararası anlaşmaların kriterlerinin de gerisinde teslimiyetçilik olduğu tesbitiyle, TC anayasası ve sistemini reddeden düşüncü. Ulusal Devlet talebiyle, Lozan-Kopenhag sözleşmelerinin, ulusal devlet geçiş sürecinin olguları olduğu, amaç olmadığı ve sınırlarının zorlanması gerektiğini belirten mücadele süreci."

Tez etrafındaki birey, örgüt, gurup, partiler de farklılıklar göstermekle birlikte demokratik yöntemlerin kapatılması eğilimi yok. Sağ ve solda ki illegal örgütlerle somutlaşan eğilimler :

a-Kurdistan'ın ülke tarumunda, Bağımsız Birleşik Kurdistan program talebi.

b-Liberal ve sol program talebiyle, bölünmüş ülkenin, bölgelerindeki mücadele şartlarının ülke ve uluslararası koşulların dayattığı şartlar dikkate alınarak ulusal devlet talebi. Bölgeler arası güç ve eylem birliklerine sıcak bakan eğilimler.

İlegal örgütlenmelerde (KDP (T)Kurdistan Demokratik Partisi, PRK-Rızgarı/Partiya Rızgariya Kurdistan, KDP-B (Partinin siyasi birlik programı değişik görüşlerin harmonisi konumunda), PŞ-Kawa/Partiya Şores-Kawa, PADEK (Kurdistan Özgürlük ve Demokrasi Partisi), PİK/ Kurdistan İslam Partisi, PSK (Kurdistan Sosyalist Partisi / Federasyon talebi ve legal parti olma amacı taşıyor.) program hedefleriyle.) ve illegalitenin gerekliliğini belirten birey, gurup ve örgütler ülkenin özgül koşullarına göre politik tavırlarını söz, yazı ve programlarıyla izah ediyorlar. Somut şartların somut çözümlemeleriyle demokratik mücadelenin dayattığı ortamda ulusal devlet talebiyle demokratik yöntem ve metotların öntünü tıkamadan desteklemek kararlılıklarındalar. Aksi durumda ulusal devlet şartlarının zemininin demokratik koşullarını oluşturmak amacıyla silahlı mücadeleyi sürdürme amacındalar. Ayrıca, illegaliteyi reddetme, legal mücadelede ulusal devlet hakkı da dahil, örgütlenmelerin, legal örgütsel işleyişlerine, müdahaleci ve belirleyici tavırlardan özellikle sakınarak, politik dostluk siyasi ve ideolojik eleştiriyi kitlelere hedef ve amaçlarını anlatarak örgütlü mücadeleyi sürdürmenin ilkesel tavrı hakim. Cumhuriyetçi Kürtler'de olduğu gibi Ulusal Devlet talebini amaç edinen örgüt ve bireylerde de birlikler gündemlerinde olmakla birlikte uygulamaya geçmenin belirgin izleri yok. Zaaf olarak gündemlerinde.

Ulusal muhalefette bireylerin, kitlelerin güvenliğini ve moralini dikkate alarak sivil savunma mekanizmasının örgütlenmesi zorunludur. 'Sivil savunma legal ve illegal örgütlenmeler için vazgeçilmez ilke olmalıdır karısındaız. Sömürgeci Devletler, Kürt Ulus'una tarih boyunca çiçek atmadı.' Elbette savunmadaki sorumluluk, demokratik mücadele yöntemlerinin kapatılmasını

gerektirecek eylem ve davranışlara özel itina gösterilmesinin bilinci, demokratik muhalefete önem verilmesiyle zaten izah ediliyor.

TARİHİ ZORUNLULUK

Kurdistan Ulusal Demokratik Devleti, TC' de Cumhuriyetçi Kürt vatandaşlığı, Otonomi, Bölgesel Özerklik, Kültürel Özerklik talepleri olarak somutlaşan düşünceler aslında Kürt Milleti'nin tarihi yaşamında sürekli varolan çözüm alternatifleri.

Yakın tarihimizde Kuzey Kurdistan' da (1965/66-2000) çok yönlü çözüm arayışı, sorunun demokratik boyutları anlamında olumlu. Yaşanan uzlaşmazlıkların faturaları ise çok pahalı ödeniyor. Günümüzde sürecin sorunlarını yaşamamız, gerekli derslerin çıkarılmadığı gerçekliği ve sorumluluğu ile karşı karşıya olduğumuzun kanıtıdır. Tezlerin, tarafları, her fırsatta, günümüz koşullarında, ulusumuza yönelik çok yönlü tasfiye planlarının, entrikaların tehlikelerinden bahsediyorlar. Fakat her ne hikmetse tehlikelere karşı birlikte göğüs germenin zorunluluğu gündemlerimizde olmakla birlikte özveriyle henüz çözüm durumunda değiliz.

Olgunlaşan iki temel düşüncenin, pratiğe uyarlanmasındaki engeller ve birikteliklerin, birlikte hareket edilebilecek ilkeleri esas alınarak, engeller ikna metoduyla, uzlaşma şartlarıyla aşılabile olgunluğunu günümüzde tüm Kurdistanlı'lar göstermelidir. Dünya koşulları, ulusal çıkarlarımıza uygun zeminde. Ortak zeminde, ortak mevzi kazanma sorumluluğuyla, "olursa olur" u dayatmadan birliğimizin tarihi sorumluluk olduğu kanısındayız Bu bir zorunluluk olarak karşımızda duruyor.

İki temel düşüncüyü tanımlarken, amacımız, ulusal birliği cepheleşerek zaafa uğratma anlamı asla düşünülmemelidir. Günümüzde somut durumumuzun, halkımızca da bilinen realitemizin gündemini uzlaşmazlıklardan arınarak, sağduyu ile cepheleşme şartları da dikkate alınarak birlikte mücadelenin paydalarına dikkat çekme ve birliğin pratik uygulama şartlarının dayattığı vurgulamak amacındayız.

Partimiz,

KDP (T) - KURDISTAN DEMOKRAT PARTİSİ, kişi, gurup ve partilerin "Ulusumuzun zor dönem yaşadığı" mesajlarına yörekte katılıyor.

Ulusal Devlet program hedefi doğrultusunda, partimizin sürdürdüğü ideolojik, politik, örgütsel çalışmalarında amaca ulaşmanın mevzilerinin kazanılmasında (legal-illegal) birliklerin önünde engel değildir. Aksine her kazanılacak mevzinin, ulusal devlet için kazanım olduğu inancındadır. TC'nin, Kürt Ulusu'nun devletini kurma hakkının kazanımında, demokratik olamayacağı bilinmektedir. TC, Irkçı-militarist yapısını 'demokrasi' anlayışında ve uygulamalarında da gösteriyor. Yani TC Türk halkı için demokratiktir. Kürtler için anti-demokratikliği bütün Kürt Milletinin bilincindedir.

Geçmişte ve günümüzde bilinen inkarcılığı artık tartışılmıyor. Bölgede, Türk Devleti olma süreci ve günümüzdeki devlet yapısıyla, Rum, Kürt, Ermeni, Asuri, Süryani halklarının anavatanlarının gaspıyla, işgalci konumunu korumak zorunluluğunda!...

Partimiz, TC ile somut koşullarda, eşit görüşme şartlarının olgunlaşmadığı tesbitindedir. Güçler dengesinde TC belirleyici, anti demokratik tarihi işgalci-sömürgeci misyonunu sürdürmektedir. Kürt Ulusu, uluslararası ve ulusal caydırıcı nicel güce sahip, fakat nicel birikimin niteliksel dönüşümü caydırıcı güç olma konumunda değil. Devlet'in sürdürdüğü demokratikleşme politikası, soğuk savaşın yaşandığı dünya şartlarında Lozan, nasıllı ırkçı-anayasa ile Türk demokrasisi TC'ye uyarlandıysa, günümüz koşullarında da Kopenhag sözleşmesini dünya serbest piyasa ekonomisi içinde, Türk ulusal devlet çıkarlarına uyarlanma pazarlıkları, diplomasi manevraları sürdürülerek Cumhuriyet Kürtleri uyarlanmasının şartlarının arayışı içinde. Bu anlamda partimiz, henüz yürürlükte olan Lozan ve Avrupa Birliği(AB) şartlarında Kopenhag sözleşmesinin içeriği, Kurdistan Ulusal Devlet talebi çerçevesinde yorumlanarak programlaşacak demokratik mücadelenin destekçisi olmayı belirler.

Parti'miz, Demokratik cumhuriyet anayasal vatandaşlık talebini Ulusal Devlet Geçiş Süreci'nin olgularından biri olarak görmektedir. Fakat talebin ulusal devlet sürecini zamana sarkıtarak asimilasyon, türkiyelileştirme, sömürge politikasının uzantısı olmasına özel dikkat çekmektedir. Ulusumuza razın verilen veya alınan uluslararası kararlar, yine uluslararası tanımlanan özgürlük, barış ve demokrasinin, Kürt Ulusu adına oynanan dramının senaryosudur.

Partimiz, Ulusal Devlet ilkesini amaç edinen örgütlerin, guruplar ve bireylerin cephe veya güç ve eylem birlikleri ile sürecin zaafalarını, ulusal devlet çıkarlarımız doğrultusunda açacağı kanısındadır. Sorun, Cumhuriyet Kürtleri olma misyonu üslenen kesimi, ulusal çıkarlarımız gereği dışlama eğilimi yaratmamak, süreci, ulusal çıkarlarımız nedeniyle en az zararla aşmak ve ulusal devlet hakkımız için ikna süreci yaşamaktır. TC'nin Kürt Ulusal sorununa en çarpıcı yaklaşımı; bütün devlet gücüyle 250.000 anavatanı olmayan Kıbrıs Türkü'ne asgari konfederasyon talebini uluslararası konferanslara dayatıyor. Yine Kosova'da 60.000 türkçe konuşan topluluk için uluslararası baskı gücü oluyor. Türkiye'de yaşayan 20 milyon Kürt insanı için demokratik cumhuriyet-anayasal vatandaşlık (Cumhuriyetçi Kürt) talebini dahi uluslararası baskılara rağmen gündemine almıyor. Sınırötesi militarist saldırılarını sürdürüyor. 38 masum Kürt insanını Güney Kurdistan'da Kendaxor'da canice katlediyor. İnsan haklarından, demokrasiden bahsederken barbar TC'ye karşı hala caydırıcı güç olmadığımız bir kez daha pahalı ödenen faturayla kanıtlanmış durumda. Bütün çıplaklığı ile sessiz dünyanın iki yüzünlüğüyle gündemimizde. Birliklerimizi, ulusal devlet olma çıkarlarımız, insan haklarımız uğruna bir kez daha düşünelim !...

MHP'nin binası var, örgütü yok

08.Eylül.2000, Cumhuriyet

Parti genel merkezi, MHP il örgütünü nisan ayı ortalarında yönetimden almıştı. Bu kararın ardından İl Başkanı Seyfettin Özbülten evinin önünde, kimlikleri belirlenemeyen kişilerce öldürülmüştü.

DİYARBAKIR (Cumhuriyet Bürosu) - Devlet Bahçeli'nin HADEP'li belediye başkanlarınca sıcak karşılandığı Diyarbakır'da MHP'nin örgütü yok. İl Başkanı Seyfettin Özbülten'in görevden alındıktan

sonra öldürülmesinin ardından yönetim oluşturulmuyor. Adaylardan Ahmet Pektane ve Hüseyin Özmen ise Bahçeli'nin Diyarbakır gezisinde pankart açtıkları için şanslı bulunmuyor.

MHP, 17 Ocak'ta Hizbullah lideri Hüseyin Veli-oğlu'nun öldürülmesiyle başlayan operasyonlar sırasında özellikle Güneydoğu Anadolu'da birçok il yönetimini feshetmiş, Hizbullah'la ilişkisi olduğundan kuşkulanan pek çok yöneticiyi partiden uzaklaştırmıştı.

Diyarbakır yönetimi de nisan ayı ortalarında parti genel merkezince alınan karar doğrultusunda feshedilmişti. Bu işlemin ardından görevden alınan İl Başkanı Seyfettin Özbülten, 3 Mayıs akşamı saat 21.00 sıralarında özel aracını park ettikten sonra evine çıkarken kimliği belirlenemeyen kişi veya kişiler tarafından öldürülmüştü. O günden sonra MHP Diyarbakır yönetimi bir türlü oluşturulamadı. Özbülten'in öldürülmesinin ardından MHP yöneticileri yaptıkları açıklamalarla partinin Diyarbakır örgütünün feshedilme gerekçesini Özbülten'in karışık ilişkilerine bağlamışlardı.

MHP Diyarbakır örgütü, Özbülten olayından önce de sürekli sorunlarla gündeme gelmişti. Eski il başkanlarından İbrahim Yiğit, parti içerisindeki bazı karanlık kişiler tarafından tehdit edildiğini ve can güvenliğinin olmadığını öne sürerek ortadan kay-

bolmuştu. Yine eski il başkanlarından Sıraç Kızıltoprak'ın oğlunun adı, parti binasında çaycılık yapan birinin öldürülmesi olayına karışmıştı.

18 Nisan seçimlerinde MHP'nin Diyarbakır Büyükşehir Belediye başkan adayı olan Ali Dündar da evinde öldürülmüştü.

Devlet Bahçeli'nin geçen günlerde Diyarbakır'da yaptığı görüşmeler, bölgede taban oluşturma çalışmaları olarak değerlendirilirken Diyarbakır il örgütünün oluşturulması çalışmaları da devam ediyor. Diyarbakır il örgütü için hem parti içerisinde hem de parti dışında büyük bir mücadele yaşanırken, yönetimi almak için 153 adayın genel merkeze başvurduğu öğrenildi. Hiç kimseye görev verilmezken adaylar arasında 1970'li yıllardan bu yana MHP içinde faaliyet yürüten Ahmet

Pektane ile Çınarlı köy ağası ve toprak sahibi Hüseyin Özmen öne çıktı.

Anahtar bekliyor

Devlet Bahçeli'nin Diyarbakır gezisine kadar Pektane en güçlü aday olarak görülüyordu. Ancak Bahçeli kente geldiğinde Pektane ve Özmen'in adamlarına gösteri yaptırması Bahçeli'yi kızdırdı. İki adayın da şansını yitirdiği değerlendirilirken, parti anahtarı Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Dernekler Masası'nda sahibini bekliyor.

Güneydoğu'da HADEP'in misyonu

08.Eylül.2000, Derya Sazak, Milliyet

Diyarbakır'ın HADEP'li Belediye Başkanı Feridun Çelik'in MHP lideri Devlet Bahçeli'nin yönettiği toplantıda, Güneydoğu'nun sorunlarını "Başbakan Yardımcısı" kanalıyla hükümete iletmesi geniş yankı uyandırdı.

Güneydoğu'da kan dökülürken "aşırı milliyetçi" söylemle oy alan MHP'nin "Apo sonrası" dönemde ilk kez HADEP'li yerel yöneticilerle "diyalog"a girmesinin "siyasi yumuşama"ya olan etkisinin önemi büyük. Devlet Bahçeli doğru bir zamanlamayla Diyarbakır'da akılcı bir adım attı ve Ankara'daki iktidarın "icraat" yaparken ülkenin bütününe gözetmesinin gereğini yerine getirdi. Daha birkaç ay önce CHP Genel Başkanı Altan Öymen'in yöreye yaptığı geziyi HADEP'le ilişkilendirerek "suçlama" vesilesi yapan Başbakan'ın tutumundan sonra Bahçeli'nin girişimi övgüyle karşılandı.

Çarpıcı olan Devlet Bey'in Diyarbakır'a "silahların gölgesi"nde girmeyişidir. Bahçeli halka açık toplantı yaptı ve "partili" kimliğini öne çıkarmadığı için çevresinde eliyle "kurt işareti" yapan özel timciler de yoktu.

HADEP'li Belediye Başkanı Feridun Çelik de bu ortamı iyi değerlendirdi. Başbakan Yardımcısı

Bahçeli'ye Güneydoğu insanının sosyal ve ekonomik sorunlarını anlattı.

Artık bundan sonra bölgedeki belediye başkanlarına Başbakan da randevu verebilir.

Diyarbakır'a dönersek...

Çelik tarafından Bahçeli'ye sunulan 12 maddelik rapor, terör nedeniyle kentin varoşlarına yönelen göçün kenti bir "mega köy"e dönüştürdüğünü belirtiyor. Gecekondu sığınan işsiz ve yoksul insanların yaşamlarını sürdürebilmek için "çöp atıklarından faydalanma, seyyar satıcılık, işportacılık" yaptıklarını, bu durumun da şehircilik anlamında Diyarbakır'ı büyük sıkıntıya düşürdüğü anlatılıyor.

Sokakta dolaşan üç kişiden biri işsiz!

Köye dönüş ve "afet bölgesi" ilan gibi önlemlere aciliyet kazandırılması isteniyor. Öteki beklentiler ise şöyle sıralanıyor:

Üç Kuyu Toplu Konut Projesi'nin tamamlanması,

Şehir içme suyu şebekesinin yenilenmesi,

Yeşil alan oluşturulması,

Hafif raylı sisteme geçilmesi için DPT onayı,

Kaleiçi, surların ve tarihi eserlerin onarımı,

Sur diplerindeki kaçak yapıların tahliyesi için Çölgüzeli köyündeki taşınmazın belediyeye devri,

Katı atık projesi,

Et kombinasının İl Özel İdaresi ile Belediye ortaklığına devri,

Park sorununun çözümü.

HADEP'li belediyelerin Bahçeli'nin Diyarbakır ziyareti nedeniyle insanların yaşamsal beklentilerini "siyasi" sorunların önüne geçirmesi normalleşmeye giden yolda önemli bir adımdır. HADEP'in

bu "misyon"u Avrupa'ya da taşınmasında yarar var. AB fonları, hala "Kürt sorunu" gerekçesiyle kesiliyorsa, kimi NGO'lar "Van kedisinin bile soykırma uğratıldığı" gibi saçma gerekçelerle Türkiye'yi karalamaya çalışıyorlarsa bundan Batı kadar Doğu'nun da zarar görmesi kaçınılmazdır.

Bölgeye yatırım yoksulluğun pençesindeki Güneydoğu insanının çilesine son vermenin "olmazsa olmaz" koşuludur.

Bahçeli ve Çelik'i umut verici, "cesur" buluşmadan ötürü biz de alkışlıyoruz.

Kopenhag artık devlet siyaseti

08.Eylül.2000, Ertuğrul ÖZKÖK, Hürriyet

BAŞBAKAN Yardımcısı Devlet Bahçeli ile Başbakanlık Konutu'nda sohbet ediyoruz.

Randevumuz saat 12.00'deydi. Ama yarım saat geç geliyor.

Adli yılın açılış töreninden gelmiş.

Biraz yorulmuş hali vardı. Zaten bu törene katılan herkesin yorulduğunu sanıyorum.

Yargıtay Başkanı Sami Selçuk'un, bir "ombudsman" edasıyla yaptığı 115 sayfalık konuşmanın, toplantıya katılan herkesi bitap düşürdüğünü sanıyorum.

MHP ŞAPKASI

Başbakanlık binasında sohbet ediyoruz, ama sorduğumuz soruların hemen hepsi, onun MHP Genel Başkanı şapkasını ilgilendiriyor.

Çünkü önümüzde iki güncel mesele var.

Diyarbakır'da HADEP'li Belediye Başkanı'nı alkışlaması...

Bir de bir gün önce ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz'ın MHP'nin Avrupa Birliği'ne ilişkin görüşleri.

Yaptığımız sohbeti olduğu gibi aktarıyorum.

Güneydoğu'da hava nasıldı?

Güneydoğu'da kesin bir hava değişikliği var. Mesela, köylüyü tarlada gördüm. Uçağımız akşam saatlerinde Diyarbakır'a indi. Hava karardığı halde parklarda oynayan çocuklar vardı. Esnafın dükkânı açıktı.

ASILMAMASI İYİ OLDU MU?

Apo'nun asılmaması iyi oldu mu?

O konuda cevap vermek için vakit erken.

Vatandaş ne istiyor?

Orada sivil toplum örgütlerinin temsilcileriyle görüştük. Halk huzur ve güven ortamının devamını istiyor. 15 yıllık terör, ekonomiyi vurmuş. Ekonomik şartların düzelmesini istiyor.

Bunun için bir şey yapılacak mı?

Devlet Planlama Teşkilatı geçen hafta bölgeye 70 uzman gönderdi. Bunlar 8 grup halinde çalışıp rapor hazırladı.

Kopenhag kriterleri konusunda partinizin görüşü nedir?

Kopenhag kriterlerini kabul ettik. Bu artık parti meselesi olmaktan çıkıp devlet politikası haline geldi.

312 İLERİDE KALKABİLİR

Başbakan Yardımcısı Mesut Yılmaz, 312'nci maddenin kaldırılması yerine değişiklik yapılması konusunda ortaklar arasında bir mutabakat olduğunu söyledi. Durum nedir?

Değiştirilme henüz hükümet gündemine gelmedi. Liderler zirvesinde de kapsamlı biçimde görüşülmedi. Bize göre önce şu sorunun ceabını aramalıyız: Bunu kaldırdığımız bu insanlar nasıl siyaset yapacak? Eski gibi siyaset yapmaya devam edecekler mi? Etnik temelde, din ve mezhep temelinde bir siyaset yapmak için mi bunun kaldırılmasını istiyorlar?

Peki sizin görüşünüz nedir?

Bunun için kanunu değiştirmeye gerek yok. Eğer gerek varsa, düşünce özgürlüğünün sınırını genişletelim. Biz buna varız. Herkes sorumluluğunu bilerek ılımlı davranırsa mesele kalmaz. Siyasetçi

nerede duracağını bilmeli. Biz Türkiye'nin bugünkü koşullarında 312'nci maddenin kaldırılmasını doğru bulmuyoruz. İlimli davranışlar geliştikçe belli bir aşamada kaldırılması düşünülebilir.

İDAM ORTA VADE

Peki idam cezasının kaldırılması konusu?

Bu çok hassas bir konu. 15 yıllık terör döneminden çıkmışız. Oralarda yaralanmış, hayatını kaybetmiş insanlar var, onların yakınları var. Onların hassasiyetini dikkate almamız lazım. 312 ve idamı ön şart olarak sunmamak lazım. Her ikisini de zamana bırakabiliriz. Zaten Avrupa da idam meselesini orta vadeli olarak görüyor. Ülkede terör sona ermeden, huzur tam olarak sağlanmadan idamı neden önümüze getiriyorsunuz diyebiliriz.

Genelkurmay Başkanı'nun son çıkışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Askerin çıkışı yeni bir şey değil. 3.5 yıldır bu hassasiyetlerini dile getiriyorlar.

KÜRESEL MİLLİYETÇİLİK

Milliyetçiliğin yeni bir tarifi üzerinde çalıştığınızı duyduk. Doğru mu?

Evet doğru. Milliyetçi perspektiften toplumsal bir barış nasıl çıkar ona bakıyoruz. Artık küresel bir olguyla karşı karşıya mıyız? Evet. Öyleyse milliyetçi kimliğimizi koruyarak küresel bir dünyada nasıl yer alabiliriz onu araştırmalıyız. Milli duruş nasıl olmalıdır? Milliyetçiler, içine kapanık bir Türkiye istemiyor. Burada özel teşebbüse çok önem düşüyor. Küresel çapta, dünya ile yarışabilecek en az 1500 şirketimiz olmalıdır. Kendi markaları ile dünya piyasasına çıkmalıdırlar.

Cumhurbaşkanı'nun yetkilerinin sınırlanması konusu gündeme geliyor mu?

Bakanlar Kurulu ile Çankaya arasında uyumlu bir çalışma gerekiyor. Bütün toplum bu iş nasıl gidecek diye bakıyor. Yürütme ve sorumluluk meselelerini düzenlemek gerekir.

ÜLKÜCÜ KADROLAŞMA

MHP'nin elindeki bakanlıklarda kadrolaşma yapıldığından şikâyet ediliyor.

Size şunu öneriyorum. Başbakanlığa bir çağrı yapılsın. 28 Mayıs'tan bu yana koalisyonda hangi parti ne kadar tayin yapmış açıklansın. Ortaklarımız geçen dönemde de iktidardaydı. Biz daha yeni iktidara geldik. Ama 28 Mayıs'tan sonra dahi yaptığımız tayin sayısı onlardan azdır.

Mesela, Türk Hava Yolları'nda her tarafa ülküçüler getiriliyor deniyor.

Bakana hemen talimat vereyim, kim ne kadar insan tayin etmiş açıklasın. Sonra bu kadrolaşma

tabiri çok incitici bir şey. Bizimkiler ülkücü kadro oluyorsa, halihazırda mevcut kadrolar kimin kadrosu oluyor.

İşte işin içine ülkücü kelimesi girince...

Kanunlara uygun davranan, kanuni hiçbir engeli bulunmayan bir insana ülkücü diye kadro vermek olur mu? Bundan neden rahatsızlık duyuluyor? Ayrıca bakın, bürokraside ülkücü diye bilinen bazı kimselerin tayini bizden önceki hükümetler tarafından yapılmış.

Masadaki kitaplar

DEVLET Bahçeli'nin masasında şu kitaplar duruyor: "Nasturiler" (Yonca Anzerlioğlu), "Türk-Ermeni İlişkileri", "Azınlıklar", "Nevruz", "Birinci Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu", "16'ncı Yüzyıl'da Adilcevaz ve Ahlat", "Medya Gerçeği ve Haberçiler."

HADEP'li Başkanı niye alkışladım Belediye başkanını niye alkışladınız?

Orada iyi şeyler söyledi. Üniter devletten yana olduklarını, devletin bütünlüğünden yana olduklarını söyledi. Ben devletin bütünlüğünü savunan herkesi alkışlarım. Ayrıca çok iyi raporlar hazırlamışlar.

Oraya giderken bu kadar ilgi göreceğinizi tahmin ediyordunuz mu?

Doğrusunu söylemek gerekirse, giderken bu kadar büyük alaka göreceğimizi beklemiyordum.

HADEP artık sistemle uyumlu mu?

Sistemle uyumlu derken neyi kastettiğinizi bilmiyorum. Ama HADEP, 33 belediye başkanı bulunan bir parti. Belediye başkanına söz vermemiz anlamlıdır. Onun devlete bağlılığını ifade etmesi güzel bir şeydir.

Ülkücü Kürtler

Halkın size karşı tepkisi nasıldı?

Tabii bizim kaşımıza iki tür insan çıktı. Birincisi bizim partililer. Havaalanına kadar gelip, boynumuza sarıldılar.

Onlar arasında Kürtler de var mı?
Var elbette.

İkincisi?

İkincisi de partili olmayan vatandaşlar. Onlar da sempatiyle bakıyordu. Belki ilk gidişimiz olduğu için ilgi vardı.

Eylül günlerinin hatırlattıkları

09.Eylül.2000, Ragıp ZARAKOLU, Yeni Gündem

Eski Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş'in bir değerlendirmesi vardı: "Devrimci Yolu nasıl hallettiysek, Kürt hareketini de öyle halledeceğiz".

Bu tabii, kendine göre "başarılı" olan bir "bitirme operasyonu"nun tekrarına yönelik "niyet" ifade eden bir değerlendirme idi. Yalnız iki "olgu" arasında, dayanan "toplumsal zemin"in "arizi" ve "sürekli" karakter taşımasına ilişkin önemli farklılık da gözardı edilmemesi gerekir.

Devrimci Yol, 1980 öncesinde Türkiye Solu için de toplumun farklı kesimlerinden ve farklı yörelerinden desteğe sahip önemli bir hareketti.

Partileşmemişti, "hareket" formu ile ortodoks hareketlerden farklı olarak, katı bir yapılanmaya sahip değildi, dolayısıyla inisiyatif anlayışına yakın olan yapısı ile kısa sürede, büyük gelişme kaydetmişti. Bu yapısı ile sosyalizmin "yeni" arayışlarına da daha denk düşmekteydi. Eğer bir ölçü olacaksa, hareketin siyasal dergisinin net satışı 100 binin üstündeydi. Hareket, her türlü platformda varlığını hissettirerek, hızla gelişen bir "toplumsal meşrulaşma" rotası izliyordu.

General Kenan Evren, darbe sonrası yaptığı ünlü Konya konuşmasında, "Biz gelmesek, Devrimci Yol gelecekti" tarzında bir değerlendirme yapmıştı. Bu bir yanıyla, darbeyi meşrulaştırmak için yapılmış abartılı bir değerlendirme idi; ama bir yanıyla da en tehlikeli görülen bir potansiyele işaret ediyordu.

80 öncesinde Halkın Kurtuluşu dergisi yanlılarının ve "İlerlemeci"lerin, "İbocuların" ve Kürt kesiminde DDKD'nin de önemli kitlesel desteği söz konusu idi. 1975 sonrası, 12 Mart'a ve faşist saldırılara tepki ve toplumsal uyanışa paralel olarak çok hızlı bir ivme ile gelişme gösteren bu "ana" akımların temel ortak özellikleri, aynı dönemin Latin Amerika solunun yükselişinde olduğu gibi, yarı-legal yapılanmaya sahip olmaları idi. Hareketleri destekleyen ve yasal olarak çıkan birçok süreli yayın yanında, çeşitli kitle örgütleri söz konusu idi. Ayrıca ana "geleneklerden" türemiş birçok hareket daha vardı. Hatta ana akımlardan her birinin "ülkücü" hareket düzeyinde kadroya sahip olduğu bile söylenebilirdi.

Kitlesel sola açılışa tepki olarak ve engellemek için sistem ülkücü hareketin önünü açmış, her türlü desteği sunmuştu ama, ülkücüler, solun yükselişini ve saldırılar sonucu radikalleşmesini önlemekte yeterli olamadığı gibi, 1980 yazında, ülkücüler egemen oldukları alanlarda kuşatılıp, tecrit olmaya başlamışlardı. Dolayısıyla sistem tarafından kendilerine

biçilen misyonda "başarısız" kalmışlardı. (Biraz da bunun için cezalandırılacaklardı.)

12 Eylül darbesinin, toplumsal destek sağlamak için kullandığı söylemde, "iç savaşı engelleme" gerekçesi ilk dönemde, kendisine karşı çıkabilecek sol güçleri, kitle tabanlarından tecrit etmede önemli bir rol oynadı.

Solun genel olarak yükselişinde, temel refleks "toplumsal uyanış" yanında "antifaşist direniş" olmuştu. Saldırıların yoğunlaşması ile ikinci faktör daha da baskın hale gelmişti.

Dolayısıyla, iç savaş yorgunu olan toplum, cun-tanın sözde iki ucu da hedef alan söylemi karşısında, bir anda pasifize oldu.

Artık mahallelerin saldırılar karşısında kendilerini savunmak için bazı gençlere ihtiyacı kalmamıştı. Solun toplumsal zemin üstündeki zayıflığı ise, geri çekilebilecek hiçbir alan bırakmayacaktı. Aynı dönemde, solun yükseldiği birçok dünya ülkesinde ve özellikle Latin Amerika'da "Sol Birlik" sağlandığı halde, 12 Eylül öncesi dönem, sadece "ülkücülerle" değil, aynı zamanda solun kendi içindeki bir çeşit "iç savaşı" idi.

Solun birliğinin sağlanmasında "motor güç" olarak, Devrimci Yol'un rol oynayacağı düşünülüyordu. Hatta 1982 yılında içinde 5 hareketin yer alacağı bir "Direniş Cephesi" bile oluşturulacak, ancak solun bütününe kucaklayamadığı gibi, kısa bir süre içinde dağılıp gidecekti.

Sistemin, en önemli potansiyel "tehdit" olarak gördüğü Devrimci Yol hareketinin önder kadrosuna 6 yıl boyunca Mamak'ta özel bir "tecrit" uygulaması yapıldı. Bu bir anlamda bir çeşit "rehin" politikasıydı da. (Ve bu "rehin" politikası, 1991 infaz düzenlemesi ile serbest kalımdan sonra bile devam edecekti.) Hareketin her türlü, en küçük kendini yeniden toparlama girişimleri, tevkifatlarla engellendi. Beş yıl boyunca 20 bin dolayında "tarafdar" tutuklandı. Bir o kadarı yurtdışına gitti. Sonuç olarak "önderlik" rehin kaldığı gibi, "yeni bir önderlik" de oluşamadı. Bir yandan 1971 sonrası "süreçte" olduğu gibi, hareketin kendi kulleri içinden, yeni dönemin içeriğine uygun olarak, yepyeni bir formda tebahhur etmesi bekleniyordu. Ama bir yandan da bütün yüzler, Mamak'a, oradan gelecek "formüllere" çevrilmişti. Sonuçta ne hareket yeni bir formda tebahhur etti, ne de beklenen formüller geldi. Herkes "DY" kimliğini hâlâ sahipleniyor savunuyordu ama, her birinin bunun içeriğine ilişkin apayrı bir tasarımı vardı.

Türkiye solu, partileşmeyi hep dar ortodoks formu ile algılayacak, "kitle partisi" olgusunun önemini de çok geç kavrayacak, bunun için ta 90'ları bekleyecekti. Bunun bedeli de yüzde 1'i bulmayan oy oranları olacaktır.

80'lerin ortasından itibaren Türkiye solunun önemli kesimlerinin zımnı bekleyişi, kendiliğinden bir "sivil topluma" geçişin gerçekleşmesi idi. Ama bunun için gerekli "sivil" savaşımın verildiği pek

söylenemez. Bunun sonucu ise geçmişteki kitlesel tabanın bile "güveninin" yitirilmesi olacaktır.

Türkiye Solu, kendi siyasal hakları için de etkili bir kampanya yürütmedi, de facto siyasal alan dışı kaldı. 1980 öncesi "çatışmanın" bir tarafı bugün hem parlamentoda, hem de Hükümette. Ama öteki taraf, her türlü siyaset yapma hakkından yoksun. Bu bakımdan bir "siyasal haklar" kampanyası gecikmiş olmakla birlikte büyük önem taşıyor. "78'liler Girişimi" nin bu konuda başarılı olmasını dileriz.

Barışın yolu sokak kavgalarından geçer

08.Eylül.2000, Atılım

KÜRT halkı, sömürgeci rejimin inkâr, imha ve sömürgeci asimilasyon saldırıları üzerinde caydırıcı bir rol oynayabilmesi için barış kavramı etrafında ulusal özlem ve taleplerini dile getirmeye çalışıyor. PKK'nin sömürgeci faşist rejimin niteliği ile ilgili yaptığı yanlış ve boyun eğici değerlendirmelerinden bağımsız olarak, Kürt halkının Türk işçi sınıfı ve ezilen milyonlarıyla demokratik barış talebi etrafında faşist diktatörlüğe karşı birleşmeye çalışması ve mücadele etmesi doğru ve meşrudur. Ama 2000 Eylül Barış Haftası'nun etkinlikleri bir kez daha gösterdi ki, sömürgeciliğin barış diye bir sorunu yok. Kürdistan devriminin yenilgiye uğratıldığı bugün Türk burjuvazisi ve devletinden barış yanlış tavırlar beklemek, liberal burjuva avanaklıktan başka bir şey değildir.

Tam da bundan dolayı, Amed, Ankara, İzmir, Mersin, Antalya, Van, Konya, Malatya, Muş ve bütün başvurunun yapıldığı her yerde, en son olarak da İstanbul'daki barış miting ve gösterileri yasaklandı. Buna rağmen barış haftasında ulusal özlem ve istemlerini dile getirmek için Kürt halk kitleleri, nerede sokağa çıktılarsa tepelerinde sömürgeciliğin copunu buldular. Ankara, Amed, Antalya, İzmir, Mersin ve başka bütün yerlerde engellemelere, vahşi saldırılara uğradılar. Kitlesel gözaltı ve işkenceler yaşadılar. Devletin gerçek politikası ve "çözümü" budur işte. Barış haftasında gösterilerin yasaklanmasını "eleştirmek" için Güneydoğu Gazeteciler Cemiyeti'nde bir basın açıklaması yapılmaya çalışıldı. Diyarbakır Demokrasi Platformu sözcüsü Ali Öncü, valiliğin yasaklamalarından, göstericilerin tartaklanmasından üzüntü duyduklarını ancak söyleyebildi. Aynı günlerde Demokrasi ve Barış Partisi (DBP) Diyarbakır İl örgütüne yapılmak istenen "Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Türkiye'de Toplumsal Barış" konulu panel OHAL Valiliği tarafından yasaklandı.

Faşist MHP'nin aynı günlere denk gelen Diyarbakır çıkartması ise, Kürt halkının içine düşürüldüğü tehlikeli tuzağın boyutunu gösteren talihsiz

gelişmelere sahne oldu. Diyarbakır Belediye Başkanı Feridun Çelik Türk ırkçılığının, kıyıcılığının ve ihbarcılığın en has partisi MHP'nin Genel Başkanı Devlet Bahçeli'yi 'saygı' sözcükleriyle karşılıyor, ondan 'barış' ortamına destek vermesini temenni ediyordu. Kirli savaşın kelle kulak avcısı beslemelerinin ocağı bu faşist yuvasına gösterilen 'saygı'nın Kürt halkının yurtsever duygularına ve ulusal onuruna bir "saygısızlık" olduğu apaçık ortadadır. Feridun Çelik nezdinde somutlaşan uzlaşmacı siyasetin Kürt halkından daha neler koparacağını zaman gösterecek.

Barış haftası nedeniyle Türkiye ve Kürdistan'daki bütün etkinlikler kara gericiğin kaskacına alınırken, PKK Başkanlık Konseyi adına 3 Eylül akşamı Medya TV'deki "Çözüm" programına konuşan Osman Öcalan, "28 Şubat sürecinin sonuna doğru gidiliyor. KHK'nin içeriği de buna dönüktür. A. Necdet Sezer'in bunu kabul etmemesi, aslında bu sürecin sona erdiğinin ifadesidir..." diyerek Türk burjuvazisinin her geçen gün nasıl "kararlı adımlarla demokrasiye koştuğunu"(!) Kürt halkına anlatıyordu.

Osman Öcalan bunları aynı günlerde, 2 Eylül 2000 tarihinde Almanya'nın Köln şehrinde düzenlenen festivale ABD emperyalizminin kongre üyesi Bob Filner'in gönderdiği mesajdaki şu sözlerinden sonra söyledi. Bob Filner'le Osman Öcalan'ın sözleri arasındaki özdeşliği, aynılığı kimse bir tarihsel tesadüf olarak değerlendiremez. ABD Kongre üyesi festivale gönderdiği mesajında şu "nazik uyarılar"da bulunuyordu: "Köttümsler yalnızca iyi niyetin barışa yetmeyeceğini belirteceklerdir. Provokatörler ise sizi tekrar silahlanmanız için kıskırtacaklardır." Evet ibret verici bir durum var orta yerde. ABD emperyalist haydutları bir yandan işbirlikçisi ve uşağı Türk burjuvazisine Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini bastırmak için her türlü doğrudan desteği verirken, bir yandan Kürt halk kitlelerine, sizi sürüklediğimiz yenilgi batağında sesinizi kısarak çürüyün ve yok olun diyor.

İkiyüzlü bir namussuzlukla da, Avrupa'nın göbeğine toplanan ve ulusal taleplerini haykıran on binlerce Kürt emekçisine ne kadar haklı olduklarını "politik gücünüzün büyüklüğünü ortaya koyan önemli bir görev yerine getirdiniz" diyor. Emperyalist küstahlar, Kürt halkına akıl veriyor. Sakın bir daha Türk burjuva devletinin izni olmadan sokaklarda dolaşmayın, ulusal taleplerinizi haykurmayın, sistemli bir soykırımla karşı karşıya olsanız dahi hele silaha bir daha hiç sarılmayın diyorlar. PKK de bütün bu büyük ögütleri, yayın organlarında büyük puntolarla yazılmış manşetler altında verebiliyor. Kürt halkını ABD emperyalizminden yana boş beklentilere sürükleyerek beklemelerini salık veriyor.

Dünya Barış Günü ve haftasında yaşanan, sömürgeciliğin Kürdistan'da ve Türkiye metropollerinde ulusal talep ve özlemlerini dile getirmeye

çalışan, Kürt işçisine, Kürt yoksul köylüsüne ve yurtseverlerine karşı düzenlediği faşist saldırılar bir kez daha gösterdi ki, Kürt halkının önünde bir tek alternatif, bir tek seçenek vardır. "Demokratik Cumhuriyet" martavallarından kopmak, ağır bedeller de getirirse sömürgeciliğe karşı uzlaşmaz bir mücadele yoluna girmek. Başka "çözüm" yolları ulusal yok olmalıdır. Bu nedenle "ABD-Türkiye yol haritası" çerçevesinde 15 Kasım'a kadarki prosedüre bağlanan hayallerin hepsi, Dünya Barış haftasındakiler gibi kof çıkacaktır. Sonuçta Kürt halk kitlelerinin hayal kırıklığı yaşanacaktır. Bundan sömürgecilik politik çıkar elde edecektir. Ulusal talepleri elde etmeye giden yol, ulusal bağımsızlığa giden yol ve de Kürt işçi ve emekçilerinin kendi özgür iradelerinin var edeceği Türk işçi ve emekçileriyle eşit birliktelikte yaşama yolu da, sömürgecilikle sokak sokak girilecek inatçı, yorucu devrimci kavgalardan geçer.

MHP'nin hesabı

10.Eylül.2000, Taha Kıvanç, Yeni Safak

İnsan kendi anlattığının etkisi altında kalır mı? Kalıyor... Geçen gün, bir dost grubuyla konuşurken, anlattığım senaryodan kendim de o kadar etkilendim ki, sesim buğulandı ve ağzımdan, "Yahu, şu Fazilet'te burnunun biraz ilerisini gören kimse yok mu?" sorusu çıkıverdi.

FP'de kavga var. Kongre'yi kılpayı farkla kazanan genel merkez, kaybeden 'yenilikçileri' köşeye sıkıştırma hesabında; "Göreceksiniz, kaybedince ayrılacaklar" demişlerdi ya, "Biz dememiş miydik?" diye sorabilecekleri noktaya doğru 'pres' uyguluyorlar... Kendi etraflarındaki sarmanın bir boğum daha sıkıdığına ve hesapların kapatılacak FP üzerine kurulduğuna farkında bile değiller. Anayasa Mahkemesi'nden kararın bir ay içinde çıkması bekleniyor ve rakipleri o kararın ne olacağını öngörüp pek çok siyasi gözlemcinin parmağını ağzında bırakan adımlar atıyorlar...

Şu sırada en çok konuşulan 'siyasi jest' ne? MHP lideri Devlet Bahçeli'nin HADEP ile flörtü değil mi? Bahçeli HADEP'li belediye başkanlarıyla görüştü, Diyarbakır belediye başkanı Feridun Çelik'i kameralar önünde alkışladı... Pek çok kişinin gözlerine inanamadığı bir manzaraydı o; Abdullah Öcalan'ın idamının ertelenmesini gölgede bırakacak kadar hem de... Bazıları şunu dediler: "RP ile din-devlet ilişkilerini farklı bir zemine oturtan sistem, şimdi de MHP'yi ehlileştirerek Güneydoğu sorununa ince ayar yapıyor; konu siyasallaşacaksa, bu, MHP eliyle olmak zorunda..."

Kısmen doğru tabii... Ancak, ben, Bahçeli'nin HADEP'le el sıkışmasının arkasında çok daha farklı

siyasi hesaplar yattığına inanıyorum; FP'nin kapatılacağı varsayımına dayalı hesaplar...

MHP lideri, bir süre önce, partisine "Seçime hazırlan" mesajı vermişti; herhalde hatırlıyorsunuz. Fol yok, yumurta yokken verilen mesaj hayret uyandırınca, Bahçeli'nin "FP kapatılabilir ve çok sayıda kişinin milletvekilliği düşebilir; bu durumda kaçınılmaz hale gelecek seçime hazırlıklı olunmalı" biçiminde akıl yürüttüğü gazetelere yansımıştı... Ya MHP Anayasa Mahkemesi'nden haber alıyor, ya da hiçbir ihtimali gözardı etmeyen bir yönetici kadrosu var...

"Kapatılmış bir partinin devamı olduğu" gerekçesiyle kapatılırsa FP, bunun iki farklı sonucu olabiliyor. Biri, mahkemenin partiyi kapatması, ama kimseyi siyasi yasaklı yapmaması... FP'lilerden "Kapatılmayacak" diyenler dışındakilerin beklentisi bu; "Kapatılsa bile sıfır çözümle kapatılır" deniyor... İkinci muhtemel sonuç ise, kapatma kararını veren mahkemenin, daha önce RP'de iken FP'ye geçmiş ve halen Meclis'te bulunan milletvekillerini siyasi yasaklı duruma düşürmesi... Bu durumda, bir hesaba göre, 71 FP'linin milletvekilliği düşüyor ve vefat sebebiyle boşalanlarla birlikte 80 milletvekilliği için üç ay içerisinde ara seçim yapılması şart hale geliyor... Karar ekimde çıkarsa, seçim şubatı...

Bu hesabı yapanların tek bir tedirginliği var: Barajsız ara seçimde Doğu ve Güneydoğu'dan HADEP'in de milletvekili çıkarılması... Bahçeli'nin Diyarbakır'a kadar giderek belediye başkanları üzerinden HADEP'e 'jest' yapması, büyük ihtimalle, bu konuda tereddüdü bulunan çevrelere, "Önemli değil"

mesajı göndermekle ilgili. "HADEP de bu toprakların partisi, ben ona tahammül ederim, merak etmeyin" diyor MHP... Bir ay kadar önce, CHP'li Yaşar Seyman HADEP'li belediye başkanlarıyla görüştü diye yeri göğü inleten Bülent Ecevit, dikkat ettiyseniz, bu defa susuyor...

Susuyor, çünkü o da aynı hesabı yapıyor... "AB'nin yolu Diyarbakır'dan geçer" diyen Mesut Yılmaz ve partisini içlerinde taşımaktansa, kendileri HADEP'le geçinmeyi çıkarlarına daha uygun buluyorlar... FP kapatıldıktan sonraki üç ay içerisinde gidilecek ara seçimde, 80 milletvekilinden çoğunu MHP'nin, bir kısmını da DSP'nin alacağı muhakkak... Ara seçim, hükümette ANAP'a ihtiyaç bırakmayacak bir sonuç çıkarabilir...

33 belediye başkanı bulunan HADEP'nin Meclis'e de girmesinden rahatsızlık duyanlar olabilir; ancak size şaşıracağınız bir şey söyleyeceğim şimdi; HADEP'in Meclis'e girmesi MHP için bir başka bakımdan daha yararlı: MHP gibi partiler için didişeceği siyasi rakibe ihtiyaç var; yakın tabanlara hitap ettikleri için FP ile didişmek zor oluyordu, oysa HADEP üzerinden hitap ettiği tabana hoş gelecek daha etkili bir politika yapabilir MHP...

FP 'devamdan' kapatılıyor, çok sayıda milletvekili açıkta kalıyor ve MHP'yi (kısmen de DSP'yi) sayıca güçlendirdiği gibi daha iyi kavga edeceği rakibini Meclis'e taşıyacak ara seçim yapıyor... Devlet Bahçeli'yi o kadar zahmete katlanıp Diyarbakır yoluna düşüren hesap herhalde bu.

Siyaseti tepeden dizayn edenler bu gelişmeyi sağlayacak çabalar içerisine girmişken, üzerine bu tür hesaplar kurulan FP ne yapıyor? Hep "Esas gündem gözlerden saklanıyor" diye sızlanan FP yönetimi, kendisi sun'i gündem konusu oluyor. 'Yenilikçi' denilenler, vefa ve sadakat gibi hislerle, tasfiyeye uğramadan varlıklarını sürdürme derdindeyken, birileri, "Tayyip Erdoğan parti kuracak" veya "Yenilikçiler kopacak" gibi asılsız haberler yayıp kendi kamuoylarının kafasını karıştırıyorlar...

Dostlara MHP'nin hesabını anlattıktan sonra, işte bu yüzden, "Yahu, şu Fazilet'te burnunun biraz ilerisini gören kimse yok mu?" diye bağırmıyordum...

Var mı sahi?

Burjuva politikasında 'mutabakat' halka yarar sağlamaz!

10.Eylül.2000, A.Cihan Soylu, Evrensel

MHP-HADEP "buluşması" ya da burjuva basınının yakıştırmasıyla "yakınlaşması"(!), ırkçı-şoven milliyetçi ve emekçi düşmanı partinin kimliğinde, işbirlikçi gericilik, Kürt sorununda ve Kürt emekçisinin talepleri doğrultusunda da adımlar mı atıyor? Burjuva propagandasına bakılırsa, Başbakan Yardımcısı Bahçeli'nin, Diyarbakır'a gitmesi ve HADEP'li Belediye Başkanı Feridun Çelik'i, konuşmalarından dolayı alkışlaması, "yeni ve kapsayıcı bir başlangıç" oluşturuyor! HADEP ve MHP yöneticilerinin karşılıklı "mutluluk" bildirimleri ve "amaç ve hedefte Türkiye halkına hizmette buluşma" üzerine açıklamaları bu propagandaya zemin oluşturuyor. Ancak MHP yöneticileri ve milletvekilleri, belediye başkanının, "bütünlük ruhuna uygun konuşması"nu alkışlayan Bahçeli'nin tutumunun farklı anlamlandırılmasından rahatsızlar. Bahçeli ve diğerleri "görüşlerinin değişmediğini" vurgulayarak, "abartma"lara karşı çıkıyorlar. "Bir Türk boyu olan Kürtleri A. Türkeş'in de sevdiğini partilerinin, Türk devletine, bayrağına, milletine hizmet eden herkesi kucakladığını", bunun yeni bir durum olmadığını, "bölücülük"e karşı kararlıca mücadeleye devam edeceklerini, Kürt sorunu diye bir sorunun Türkiye bakımından söz konusu olmadığını belirtiyorlar.

Umuda kapılan ve "Diyarbakır'da yaşanan tablodan mutluluk duyan" taraf ise Kürt burjuva liberal ve reformistleri oluyor. "Devlet Bey'in tutumunun umut verici olduğu"nu, "meselelere dar bakmadığını" belirtiyorlar. Ve her zaman yaptıkları gibi, düzen partileri yöneticilerinin ve devlet üst bürokrasisinden herhangi bir kişinin ikiyüzlü açıklamalarını "oldukça anlamlı buluyor"lar! İmralı'daki Öcalan da, "devletin kendisiyle programı olduğu", "ancak PKK'daki bazı çetelerin kafasını bozduğu" açıklamalarıyla "sürece katkıda bulunma"yı sürdürüyor.

Genelkurmay yetkilileri, generaller, işbaşına getirilen çeşitli hükümetlerin sözcüleri ve düzen partilerinin sözcüleri bugüne dek, Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgede, "bölücülüğe ve terörizme karşı mücadelenin başarısı için ekonomik kalkınma programının "uygulanacağı" ve bu kapsamda teşviklerin yapılacağını birçok kez açıklamışlardı. Kürt emekçilerinin işe, toprağa, özgürlüğe acil gereksinimleri biliniyor. Yirmi yılı aşkın bir zamandan beri sıkıyönetim ve olağanüstü hal uygulamasıyla emekçilerin günlük yaşamı baskı ve yasak zincirleriyle bağlı durumda. Barınma, beslenme, sağlık, eğitim ve iş sorunları çözümsüz. Çözümüne yönelik somut ve ciddi bir adım da atılmıyor.

İşbirlikçi gericiğin temsilcilerinin söylev ve vaatlerinin Kürt emekçisinin ilgisini çekmesi bu bakımdan doğal.

Ne var ki, devlet ve hükümet sözcüleriyle düzen partilerinin yöneticileri, ekonomik alana ilişkin söylev ve vaatleri aynı zamanda Kürt sorununu örtme, böyle bir sorunun olmadığı propaganda ve anlayışını hakim kılma amacıyla sürdürüyorlar. Kürt sorununu siyasal-sosyal boyutlarından soyutlayıp "bölgesel-ekonomik gerilik", "kalkınma farklılığı" gibi göstererek, ekonomik alanda yürütülecek bir programla bunun da geride bırakılacağını ileri sürüyorlar.

Kürt emekçileri bakımından sorunun en önemli yanlarından biri de, işbirlikçi gericiğin bu propaganda ve ikiyüzlü politikalarının, "Kürtler adına politika yapıyoruz", "Kürtlerin politik temsilcisiyiz" diyen Kürt burjuva reformcu ve liberal parti ve örgütleri üzerinde bıraktığı etki ve umuttur. Bu parti ve örgütler, sömürgeci emperyalist burjuvaziden, işçi sınıfı ve emekçileri sömüren ve halkları kölece yaşama mahkûm eden uluslararası burjuvazi ve işbirlikçilerinden demokrasi ve özgürlük bekliyorlar. Kürt işçi ve emekçilerine reformcu, işbirlikçi

ve burjuva liberal beklentiler içinde olmanın propagandasını yaparak, ülkenin tüm milliyetlerden emekçilerinin emperyalizme ve aralarında ırkçı-gerici ve gerici Türk şovenisti partinin de bulunduğu düzen güçlerine karşı mücadelesini sekteye uğrattırıyor, zayıf düşürüyorlar.

Oysa bugün Türkiye'de bağımsızlık, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin yükselmesi; ve bunun bir yönü olarak Kürt emekçilerinin kendi geleceklerini özgürce belirleme hakkını ellerine almalarının koşulları, ancak burjuvaziye ve emperyalizme karşı kararlı ve uzlaşmaz bir mücadeleye bağlıdır. Halkların özgür, eşit ve kardeşçe yaşamının gerçekleşmesi ancak bu mücadele başarıyla yürütüldüğü oranda söz konusu olabilecektir. On yıllardan beri emekçi ve Kürt düşmanı bir politikayı kararlıca sürdüren, bu politikalarının temel özelliklerinin değişmediğine yemin eden parti ya da partilerden halk yararına beklentide bulunmanın emekçilere herhangi bir yararı olmayacaktır.

Emperyalizmin biçimlendirdiği sistemin devamına hizmet eden politikalarda "mutabakat"ın Kürt ve Türk emekçilerine yararı yoktur.

"Yeni proleterya" ve iktisat ideolojisi

10.Eylül.2000, AHMET İNSEL, Radikal 2

İnsanlar, en iyi toplumsal yaşamı sermaye birikimi sürecinin örgütlediğine inanmalıdırlar.

Sermaye birikimi süreci bu inancı besleyecek organik aydınlar üretir

Kapitalizm, toplumun sermaye birikimi merkezli örgütlenmesi demektir. Modern toplumlar, sermaye birikiminin gereklerine göre biçimlendirilmişlerdir. Buna, devlet merkezli bir sermaye birikimi sürecini uygulamaya çalışmış olan, Sovyetler Birliği türünde deneyimler de dahildir. Sermaye birikimi alanının devlet ya da özel mülkiyet üzerine inşa edilmiş olması, süreci özünde çok fazla değiştirmez. Her iki durumda da, insani varoluş daha fazla üretmek ve daha fazla tüketmek üzerine inşa edilir. Sermaye birikimi, bu daha fazla üretip, daha fazla tüketmek sürecine hâkim olarak, bu süreci araçlaştırır. İnsani varoluş için gerekli olan üretim ve tüketim, esas anlamlarını kaybederler ve sermaye birikimi süreci için gerekli eylemler haline dönerler.

Kapitalist sermaye birikimi, sadece bir kesimin yarattığı değere başka bir kesimin el koymasından ibaret değildir. Toplumun tüm örgütlenmesinin, sermaye birikiminin genişlemesi amacı etrafında gerçekleşmesi demektir. İnsani emeğin sermaye birikiminin aracı haline gelmesinin yanında, doğal kaynaklar, kültürel miras, tarihi varlıklar da, sürekli genişleyen sermaye birikimi sürecinin aracı haline adım adım gelirler. Kapitalist sermaye birikimi

süreci, bütün bunların tek bir amacın araçları haline gelmesi yönünde büyük bir baskı yaratır. Baskı, salt fiziki veya mali değildir. Kapitalist sermaye birikiminin etkin kaynak kullanımı mantığı içinde, ideolojik tahakküm fiziki ve mali baskıdan daha önemlidir. İnsanların yaşam seçimlerini fiilen alternatifsiz hale getiren bu sürecin, aynı zamanda insanların buna "gönüllü" katılımını elde etmek için, ideolojik tahakküme ihtiyacı vardır. Mümkün en iyi toplumsal yaşamın, bu sermaye birikimi sürecinin örgütlediği ve yönlendirdiği yaşam olduğuna insanlar inanmalıdırlar. Sermaye birikimi süreci, bu inancı besleyecek organik aydınlar üretir.

Günümüzde sermaye birikimi süreci iki yönde gelişmesini sürdürüyor. Birincisi, dünyanın en ücra köşesinin de bu sürece dahil olması demek olan küreselleşme. Buna genişleme süreci diyebiliriz. Bu yeni bir olgu değil. Kapitalizm, ilk ortaya çıkışından beri, dünya sistemi olma eğilimini içinde taşıyordu. Sanayi devrimini gerçekleştirmiş ülkelerin, geri kalan dünya üzerinde uyguladığı dayanılmaz baskı, silahlı zorun da kullanıldığı sömürgecilik politikalarıyla, yayılmacılık siyasetiyle XVIII. yüzyıl sonundan itibaren başladı. Sermaye birikimi merkezli bir toplumsal örgütlenmeye ayak uydurmaya direnen toplumlar, zorla bu sürece dahil edildiler. Küreselleşme, bu sürecin ileri bir aşaması. Silah zorunun ikinci planda kaldığı, ticari zorun yeterli tek silâh haline geldiği bu aşamada, küresel boyutta

bir sermaye birikiminin örgütlerinin oluşturulduğu bir dönemdeyiz.

İkinci süreç ise, derinleşme. Sadece üretime değil, toplumsal yaşamın bütününe hakim olma çabası, tüm yaşam dilim ve kesitlerinin metalaştırılması veya en azından meta ilişkilerine tabi olmasını amaçlar. Günlük yaşamın en ücra köşelerinde, bu sürecin etkisi ve izleri yer almaya başlar. İnsani yaşam, doğumdan ölüme kadar sermaye birikiminin nesnesi olur veya olması yönünde büyük bir baskıya maruz kalır. İnsanlar arasında iletişim metalaşır. Derinleşme süreci de yeni değildir. Kapitalizm, ilk döneminden beri, giderek daha fazla yaşam alanını meta ilişkileri nesnesi haline getirerek, insan yaşamının derinliklerine daha fazla dalarak güçlenmiştir. Kapitalizm, dışarda sömürge aramadan önce, bulunduğu toplumu kolonileştirmişti.

Sermaye birikiminin genişleme ve derinleşme süreçleri, tüm insanların gönüllü kabulüyle gerçekleşmedi. Sermaye birikimi merkezli toplumsal örgütlenme ve insani yaşama karşı direniş, kapitalizmin ilk dönemlerinden itibaren başladı. Bu direnişler, çoğunlukla eski yaşam tarzını savunan, onu idealize eden direnişlerdi. Gelecek tasarımları bu anlamda sınırlıydı. Tarihi bir olgu olan kapitalizmin iç dinamikleri içinde oluşmuş bir çelişkiyi değil, kapitalizmin eskiyle çelişkisini ifade ediyorlardı. Buna karşılık, sermaye birikimi süreci içinde ortaya çıkan ve bu sürecin can damarlarından birini oluşturan ücretlilerin mücadeleleri, eskiye dönüş tahayyülüyle değil, var olanı dönüştürme arzusu üzerine inşa edildi. XIX. yüzyıl ortasında sanayii proleteryanın, erken sanayileşmiş ülkelerdeki konumu buydu. Daha sonra, bu işlev sanayideki kol emekçilerini aşarak, daha genel bir ücretli emekçi kesimi tarafından üstlenildi. Kapitalizmin dönüştürülmesi, aynı zamanda kapitalizmin ehlileştirilmesini de içeriyordu. Ücretli emekçilerin kapitalizmi ehlileştirme mücadeleleri, sermayedarların kısa vâdeli bireysel çıkarlarına ters düşse de, uzun vâdede kapitalizmin genişleyerek kendini yeniden üretmesine her zaman ters düşmüyordu. Örneğin sosyal güvenlik hakları, bu bağlamda, yeni sermaye birikimini tamamlayıcı unsurlar olabildiler. Kapitalizm, yüksek örgütlenme esnekliği sayesinde, yeni

toplumsal taleplerin bir kısmıyla uyum sağlayabildi.

Bugün küreselleşen ve derinleşen sermaye birikimi süreci karşısında da, insan merkezli bir yaşam ve toplumsal örgütlenme tahayyülünün taşıyıcısı olan geniş bir kesim var. Bu kesimin esas ağırlığını gene ücretli emekçiler oluşturuyor. Ama XIX. yüzyıl sanayii proleteryanın tahayyül dünyasından farklı olarak, bugün ücretli emek dünyasının dinamik kesimleri, sermaye birikimi merkezli toplum ideolojisine karşı ücretli emeği kutsallaştırıp, fetişleştirmiyorlar. Tersine, toplumsal yaşamı iktisadiyata indirgeyen iktisat ideolojisine karşı mücadele ederek, ücretli emeği de aşan bir varoluş özleminin taşıyıcılığını yapıyorlar. "Dünya bir meta değildir", "yaşam satılık değildir" sloganlarının ifade ettiği bu özlem, içi boş bir ütopya değil, somut gerçekleşme alanları olan toplumsal hareketler olarak şekilleniyor.

Kapitalizmin gücü, daha fazla ve daha ucuz üretebilmesinde yatar. Ama bu ucuzluğun ve göreceli bolluğun bedeli, yaşamın kapitalizmin gereklerine boyun eğmesidir. XXI. yüzyılın "yeni proleterya", insani, doğal ve tarihi kaynakların "en ucuz ve en fazla"ya en kısa yoldan ve en kısa zamanda ulaşılması amacıyla kullanılmasına karşı, yaşamın nitel değerlerini öne çıkarırken, aynı zamanda küresel bir dayanışmanın temellerini oluşturmaya çalışıyor.

XIX. yüzyıl sanayii proleterya, kendini iktisat ideolojisinin tahakkümüne bıraktığı zaman, esas o zaman mücadelesini kaybetti. Bugün kapitalizm ötesi bir gelecek tasarımının taşıyıcısı olan ve kod adı olarak "yeni proleterya" tabirini kullanabileceğimiz oluşum, her şeyden önce sermaye birikiminin derinleşmesi ve genişlemesi süreciyle mücadeleyi öne çıkarıyor. Belki ileride başka bir isimle tanımlanacak olan bu toplumsal oluşum, sermaye birikimi merkezli toplum ve yaşam düzeyiyle mücadelenin canalcı alanının ideolojik olduğunu, siyasal mücadelenin önce tahayyül dünyasında kazanıldığını biliyor. Çünkü kapitalizmden çıkış, insani varoluşun esas olarak iktisadiyat tarafından belirlenmesinden, iktisadi tasarımın tahayyül dünyamıza hükmetmesinden çıkıştır.

Fobilere dayalı siyaset olmaz

Röportaj: Mehmet Altan

11.Eylül.2000, Mehmet METİNER, Yeni Gündem

İstersen uzunca bir süredir nerdeyse unutulmuş İkinci Cumhuriyet tartışmalarıyla başlayalım. Siz bir dönem çok yoğun biçimde İkinci cumhuriyetçi olarak suçlanıyordunuz. Bu "İkinci Cumhuriyet" ile "Demokratik Cumhuriyet" arasında bir fark var mı? Benim söylediklerim aslında bu cumhuriyetin askeri

bürokrasi tarafından kurulduğu, halk iradesinin yerini militer iradenin aldığı ve bunun bugüne kadar hiç değişmeden sürüp geldiği yönündedir. Ve buna Kemalist Cumhuriyet deniyor. Bence Kemalizm demokrasiyi içermiyor. Kemalizm demokrasiyi içermediği için de cumhuriyetin içi halk

iradesiyle ve demokrasiyle dolmuyor. Bu sadece millîter bir anlayışın yönlendirdiği bir cumhuriyet olarak kalıyor. Böyle bir anlayış hepimizin gördüğü gibi, geçen asırda aslında Türkiye'nin sorunlarını çözmeye yetmedi. Bundan sonra bu şekilde devam etmesi halinde yetmeyecek. İşte Türkiye Cumhuriyeti Türkiye'yi bir noktaya kadar taşımış. Ama bugün artık sorunlarını çözemiyor. Daha ileri götüremiyor. Onun için Demokratik Cumhuriyet bu çerçevede kastediliyorsa, aynı şeyi istediğimiz çok açık.

Birbiriyle örtüşen savunular bunlar aslında...

Hepimiz bir şekilde bu cumhuriyetin demokrasiyle içinin doldurulmasını istiyoruz. Demokrasiyle içi dolmayan bir cumhuriyetin hiçbir geçerliliği, kıymet-i harbiyesi yok. Bunu da bütün dünya örneklerinde görüyoruz.

Kemalizmin içinde kalarak Cumhuriyeti demokratikleştirmek mümkün değil mi diyorsunuz?

Mümkün değildir. Çünkü Kemalizm bugün demokratikleşmeye engel bir ideoloji. Bugün Kemalizmin şampiyonluğunu yapanlar, buranın ayrıcalıklı sınıfları. Kemalizm, asker sivil bürokrasinin egemenliğini pekiştiren bir ideoloji. Sadece ayrıcalıklı kıldığı sınıfların iktidarını ve egemenliğini sürdürmeye yarar. Zaten böyle olmazsa Kemalizm yerine demokrasi deriz.

Bir yandan devlet adına Avrupa'yla bütünleşme iradesi ortaya konulurken, öbür yandan siyasal alanla ilgili demokratik bir daralma gözlemleniyor. Ne yapılmak isteniyor sence?

Tabii bunun devletin iradesi olarak konulup konulmadığını bilemiyorum. Bu bir şekilde ortaya konuldu. Devlet bunun bütün kanatlarıyla arkasında mı? Çünkü bugün Türkiye'nin en büyük sorunu, devlet içinde bir homojenliğin olmaması sorunudur. Yani devlet yekpare değil. Devletin içinde farklı kanatlar var. Ortaya çıkan gelişmelerde aslında devletin içindeki iktidar savaşlarına endeksli skandallar, gelişmeler, haberler. Onun için devletin hangi kesimleri bundan yana, hangi kesimleri buna karşı net ortaya çıkmıyor. Toplam bir devlet iradesi yok ortada. Onun için devlet zaafı var Türkiye'de aslında.

Peki sayın Mesut Yılmaz'ın AB ile bütünleşme sürecinde bu farklı iktidar kanatlarını açığa vuran sözlerine katılıyor musun?

Mesut Yılmaz'ın dedikleri doğrudur. Tabii direnenler var. Bu çok açık ortaya çıkıyor. Bugün Türkiye'de demokrasinin ve piyasa ekonomisinin yerleşmesi halinde büyük çıkarlarını kaybedecek ciddi kesimler ve odaklar var. Şimdi bunlar AB'ye

açıkça karşıyız demiyorlar ama bu iş ciddi gelişmeye başladıkça inanılmaz bir şekilde marifetlerini ortaya koyuyorlar. Onun için açık olarak üniter bürokrasi rahatsız olur. Demokrasi onların işine gelmez. Gerçek bir din devleti isteyenler rahatsız olur. İç pazarı sömürenler rahatsız olur. Türkiye'de devletçi ekonomiyi çıkar kapısı yapanlar rahatsız olur. Bunların da bir güç olduğunu kabul etmek lazım.

Peki bunlara rağmen bu demokratik değişim nasıl gerçekleşecek?

Türkiye'nin artık çözülemeyen problemlerinin ağırlığı, nüfus artışı, bir şekilde insanların kimlik arayışları, sistemin toplumdaki yükselen müslümanlık, Kürt ve liberal talepleri karşılayamaması veya bu talepleri kendisinin temsil edememesi, ekonominin gittikçe insanları fakirleştiren bir sonuca doğru ilerlemesi, yani bütünüyle mevcudun/statükonun çökmesi ile çözümlenecektir.

Statükocu siyaseti tanımlarken hangi partileri oraya yerleştiriyorsun?

Ben aslında bunların hepsini tek adam olarak görüyorum. Mevcut partilerin hiçbiri 12 Eylül'le hesaplaşmadı, değiştirmede ve sorumlularını yargılamadı. Bir anlamda sivil darbecilik yapmayı içlerine sindirdiler. Bu parlamento da seçilmiş bir parlamento değil, 12 Eylül rejimi nedeniyle, o siyasi parti yasası nedeniyle atanmış bir parlamento. Onun için ben Ankara'ya tek adam olarak bakıyorum. Ama gittikçe çatlayan, ikiye ayrılan tek adam olarak bakıyorum.

Peki bu savrulmada, yani ayrışmada Çankaya nerede duruyor?

Zan ediyorum ki, Ahmet Necdet Sezer, olup bitenlerin farkında. Türkiye'deki rejimin iç yüzünü bilen en iyi insanlardan biri. Çankaya'nın itmesiyle Türkiye'deki değişim daha hızlanacaktır.

Söyle bir tablo netleşiyor sanki. Çankaya'da Ahmet Necdet Sezer, Yargıtay'da Sami Selçuk, Siyasette Mesut Yılmaz. Buna başka partileri de katabilir miyiz? Sözgelimi, şimdiki yönetimiyle CHP'yi?

CHP'nin görüşleri çok net değil. Bazen öyle söylüyor, bazen başka türlü. Bu rejimin artık kendini taşımadığını bu devletin gerçek sahipleri görmelidirler. Bunun için değişimin gerekli olduğuna inanmalıdırlar. Devletin böyle kalmasını isteyenler, nihayetinde bu devleti batırırlar. Bugün bunların gelişmesini isteyenler bence Türkiye'nin ayakta kalmasını isteyen, tümünden yok olup gitmesini istemeyen insanlardır. O kanat gittikçe güçlenecektir.

Mesut Yılmaz, askerlerde hâlâ bölünme fobisinin çok güçlü olduğunu söyledi. Türkiye'de gerçekte bir bölünme tehlikesi var mı sence?

Burda fobiler rant sağlıyor. Benim gençliğimde fobi Komünizdi. Bu ülkede Sosyalist Parti hiç bir zaman yüzde 3 bile oy almadı. Ama bunu söyleyenler gayet güzel iktidarlarını devam ettirdiler. Şimdi böyle devlet içinde devlet olmuş anlayışın fobiler ve düşman yaratmadan kendi egemenliğini sürdürme olanağı olmadığı için biz yaşamımızın her döneminde bir düşmanla rastlaşıyoruz. Demokrasilerde bu tür fobilere dayalı siyaset yoktur.

Bu ülkede Kürtler yüksek sesle bölücü olduklarını söylüyorlar. Buna rağmen bu suçlamalar devam ettirilmek isteniyor.

Türkiye'de çözümleri tıkamaya yönelik garip anlayışlar var. Kürt sorunu devlet ve birey ilişkilerinin çağdaşlaştırılmasıyla rahatlıkla çözülebilir. Türkiye'deki Kürt sorununun önündeki en önemli mesele, devlet birey ilişkilerinin Osmanlı döneminden de geri bir anlayışı içermesinden kaynaklanıyor. Yani insanların ana dillerini konuşması, siyaseten örgütlenip kendi taleplerini merkeze taşımaları, kültürlerine sahip çıkmaları, televizyon istemeleri vs. Bütün bunlar demokrasi içinde gayet doğal taleplerdir. İnsanlar kendi dertlerini siyasal olarak söylüyorlar.

"Siyasal bölücülük!" nasıl bir şeydir peki bu durumda?..

Siyasal bölücülük bu şekillerde demokrasilerde suç değildir. Şiddet kullanılmadığı sürece her türlü görüş dile getirilebilir, her türlü siyaset yapılabilir. İtalya'daki parti bunun örneğidir. Önemli olan yönetimlerin o insanların niye bölücü taleplerle ortaya çıktığını anlamasıdır. Zaten demokrasinin en büyük erdemi, bir şekilde bölünme arzuları varsa bir toplumda o arzuların neden geldiğini algılayıp düzeltmektir. Ayrılmak isteyen ailenin bir bireyi gibi niye ayrılmak istediğini dinlersiniz ve ona göre kanaatini değiştirirsiniz. Ayrılmak istediği ortadan kalkar böylelikle. Türkiye'de yapılmayan şey bu.

Ülkemizde bazı çevrelerin "ayrılmak istemiyoruz, birlikte yaşamak istiyoruz!" diyen Kürtleri hep kuşkuyla değerlendirmeleri, Türkiye için bir büyük talihsizlik değil mi?

Türkiye Cumhuriyeti bir şekilde dünya konjonktüründe İngiltere'nin arzuladığı bir biçimde bulunmuş bir yapı. Normalde ulusların milliyetçiklerin bilincine varması, yükselmesi ve bunun siyasallaşmasıyla mümkün olduğu bir geçmişi var. Ama Osmanlı'nın yıkılmasından sonra Türkiye Cumhuriyeti'nde kendi kimliğinin ve ulusallığının farkına varmış, yani bunu siyasete dökmüş bir Türk kimliği

yok. Cumhuriyetin kurucu üyesi burasını ulus-devlet değil, devletin ulusu Türkleştirme politikasıyla kurmuş. Bunun da Kürtler kurbanı olmuşlar. Aynı etnik bir kimlik olmasına rağmen bütün Kürtler de Türk kabul edilmiş. Ayrıca bütün Türk olmayan unsurlar da Türkleştirme politikası içinde eritilmeye çalışılmış. Ama ekonomik refah olmadığı için siyaseten de zora dayalı böyle bir oluşum istenilen noktaya yeterince gelmemiş. Zaten siz devlet-birey ilişkilerinin çağdaş normlara kavuşturduğunuz zaman bütün sorunu temelden çözmüş oluyorsunuz. Türkiye'nin vatandaşlık tanımı, hukuksal tanım değil. Sizin vatandaş sayılmanız için Türk, Müslüman ve Sunni olmanız lazım.

"Türk vatandaşlığı" bunları mı içeriyor?

Bence pratikte bunları içeriyor. Vatandaşlık tanımı, bireyin yasalarla ve anayasayla, yani devletle ilişkilerinin tanımı. Hukuksal bir tanımdır. Hukuksal tanımının içeriğini boşaltıp, insanlara buranın yerlisi olabilmesi için Sünni, Müslüman ve Türk olma şartını koşarsanız, vatandaşlığın hukuksal ayakları üzerinde hiçbir zaman duramazsınız.

Anayasal vatandaşlık bir üst kimlik olarak sözünü ettiğiniz sorunların çözümünü sağlamaz mı?

Bu geçmişe yönelik fiili uygulamaların ortadan kalkması, vatandaşlığın hukuksal tanımının kabülülüyle mümkün. Hukuksal süreç içinde tanımlanmış bir kavramı alacaksınız. Onun içeriğini boş bırakacaksınız ve tarikat usulü örgütleneceksiniz. O zaman halkıyla çatışan bir devlet ortaya çıkar. Türkiye'de olan bu.

Yani etnikliğe değil hukuka/anayasaya atıfta bulunan bir vatandaşlık tanımı öngörüyorsunuz...

Evet... Etnikliklere yapılan atıfları, bütün resmi evraklardan çıkaralım diyorum. Milliyetçilik yeryüzünün gelişmesindeki en büyük engeldir. Tekraren söylüyorum: Kutsal olan insandır, toprak değildir.

Devlet Kürt sorununda yeni bir açılım yapabilecek mi?

Bu açılımı yapmaya mecburdur. İradesi olsun olmasın, Kürt sorununu çözmediği vakit kan kaybediyor. Fiilen çocuklarını öldürmekle kalmıyor, ekonomik olarak da batıyor.

Bu süreçte Kürt siyasetinin hangi söylem ve siyasalar üzerinde yol yürümesi gerektiğine inanıyorsunuz?

Kritik bir aşamadayız. Kürt kesiminde en çaplı, en birikimli, en çok tanınan ve topluma güven telkin eden ulusal ve uluslararası simaların görev alması gerektiğine inanıyorum. Kısacası, ulusal ve

uluslararası çapta, nitelikte ve kalitede insanların bu işi götürebileceği kadar kritik bir iş.

Mevcut Kürt siyasal aktörlerinin yürüttüğü siyaseti bu bağlamda yeterli buluyor musun?

Ben oralarda zaafılar görüyorum. Orada bizim Türkiye siyasetinden bir şekilde zedelenmiş bir yapılanmanın olduğunu görmek gerekiyor. Çok kişisel rekabet var, çok fazla bir şekilde siyasi nüfuz elde etme gayreti var. Bir de tabii kimlik olarak bir yere bağlı olmadan, özgürce kendini ifade edecek bir medeni cesaretin eksik olduğunu söylüyorum. Yani o hareketler için bir şekilde kendisinin özleştirisini yapması, güven eksikliğini gidermesi ve eski hastalıklarından arınması gerekiyor.

Diyarbakır'da MHP Lideri Bahçeli ile HADEP'li belediye başkanı arasında bir diyalog yaşandı. Bu giderek büyüyecek bir yeni eğilime işaret olabilir mi?

Yani bunu ben bir şekilde milliyetçiliğin sona ereceği bir dönem olarak algılamak isterim. Bu çağın en büyük hastalığı milliyetçilik. Bugüne kadar daha ziyade kendi milliyetçiliğine yakın duran akımların kendileriyle barışmasını, insanın kutsanması ve çağın temel mesajlarının algılanması açısından çok önemli buluyorum.

Teşekkür ederim sevgili Mehmet Altan.

Ben teşekkür ederim.

MHP Doğu'yu keşfetti

11.Eylül.2000, Akşam

MHP yıllar sonra Diyarbakır'da barış mesajları verdi. Genel Başkan Devlet Bahçeli'nin, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Feridun Çelik ile karşılıklı birbirlerini alkışlamaları ve tebrik etmelerinin ardından her iki partinin yetkilileri de sıcak mesajlar vermeyi sürdürdü. MHP'nin efsanevi lideri Alparslan Türkeş'in daha önce giremediği Diyarbakır'da geçen hafta son derece sıcak karşılanan Devlet Bahçeli, bu ilgiye aynı şekilde karşılık vermişti. Bahçeli'nin HADEP'li belediye başkanlarına gösterdiği sıcak ilgi ise daha sonra Genel Başkan Yardımcısı Şevket Bülent Yahnici tarafından, 'Bölgede HADEP dışında belediye başkanı var mı ki' sözleriyle değerlendirildi.

MHP'li milletvekilleri ve yöneticiler de bu konuda genel başkanlarını ve partilerinin stratejilerini destekleyen açıklamalarda bulundu. MHP tabanının, HADEP'in, PKK'nın bir terörist örgüt olduğunu kabul etmemiş olmasına gösterdiği tepkiye rağmen, MHP yetkilileri hem FP'nin kapatılma olasılığını düşünerek, hem de bir merkez partisi konumuna gelme hedefini gerçekleştirmek için Güneydoğu'ya sıcak mesajlar vermeye başladı. Bu çerçevede, partinin bölgedeki teşkilat yönetimlerine bölgede sevilen kişiler getirildi

Yanlış anlaşılmalı

MHP yetkilileri bu konuda HADEP, PKK ve etnik köken isimlerini hiç telaffuz etmeden sadece bölgenin ve bölgedeki insanların sorunlarıyla ilgili olarak değerlendirmeler yaptıklarını ifade etti. MHP Kocaeli Milletvekili Cumali Durmuş, 'HADEP'le yaklaşmak, uzaklaşmak gibi bir problemimiz yok. O bölgedeki insanların sorunları da çözmemiz gereken sorunlar değil mi? Bölgenin ve halkın, ekonomik, sosyal ve kültürel olarak sorunlarına

eğilmek durumundayız. 'Kültürel' kelimesi yanlış anlaşılmalı. Biz o bölge insanının diğer bölge insanlarından farklı bir kültürel yapıya sahip olduğunu düşünmüyoruz' dedi.

Türkeş'in sözlerini hatırlattı

MHP Genel Başkan Yardımcısı Şevket Bülent Yahnici ise konuyla ilgili şu değerlendirmelerde bulundu:

'MHP, rahmetli Türkeş zamanından beri Türkiye'de öyle bir milliyetçilik anlayışı ortaya koymuştur ki, bu anlayışta ayrımcılık, bölücülük, etnik grupların birbirleri üzerinde hakimiyeti gibi şoven duygu ve düşünceler olmamıştır. Türkeş, 'Onlar ne kadar Kürt ise biz de o kadar Kürt'üz. Onlar ne kadar Türk ise biz de o kadar Türk'üz' demek suretiyle Türkiye'de iddia edilmekte olan bir ayrımcılığın MHP açısından geçerli olmayacağını ifade etmiştir. Biz Türkeş'in ölümünden sonra da onun görüşlerini, Doğu ve Güney Doğu bölgelerine yaklaşımımızın temeline koyduk. O zamanlar MHP bölücü terör hadisesinin öncelikle ve birinci planda bitirilmesi gerekliliğini söylüyordu. Bu sürecin bitiminden sonraki adım, bölgeye dönük olarak günlük, geçici, palyatif tedbirler yerine, para aktarımlarıyla bir takım geçici olmaya mahkum tedbirler halinde ufak tefek yatırımlar sağlanması yerine, büyük bir kalkınma seferberliğinin bölge açısından başlatılması gerekliliğini düşünmüyoruz.'

Kimsenin düşmanı değiliz

Devlet Bakanı ve MHP Konya Milletvekili Faruk Bal, MHP ile HADEP arasında yaşanan son gelişmeyle ilgili olarak, 'MHP hiç kimsenin kan düşmanı değil, hiç kimsenin de ilelebet dostu

değildir. MHP'nin dostu milleti seven herkesdir. Siyasi rakibi ise milli menfaatlere aykırı davranan

kimselerdir' dedi.

Kolektif sorumsuzluk

11.Eylül.2000, Sükrü Elekdağ, Milliyet

* "Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) 1998 Ekim'inde askeri baskı yöntemiyle Suriye'yi dize getirmeyi başardı ve PKK ile başının bu ülkeden sınır dışı edilmesini sağladı. Öcalan'ın yakalanıp Türkiye'ye getirilmesine de zemin hazırlayarak terörün belinin kırılmasına yol açan bu operasyona başvurmada TSK neden bu kadar geç kaldı?"

* "Türkiye'deki iktidarların, 15 yıl gibi uzun bir süre, Suriye'nin PKK'yı kullanarak ülkemizi bölmeye yönelik davranışına göz yummalarının sebebi nedir? Bu duyarsızlığın kamuoyuna aksetmeyen bir gerekçesi var mı?"

* "TSK'nin Suriye'ye karşı uyguladığı baskının başarılı sonuçlanmasında İsrail'in ciddi katkısının olduğu ileri sürüldü. Bu, ne dereceye kadar doğru?"

Güneydoğu sorununa ilişkin olarak yüzlerce e - mail alıyorum. Bu yazımda, okurlarımın zihinlerini en ziyade kurcaladığımı gördüğüm yukarıdaki soruları yanıtlayacağım.

***

Birinci soruyu yanıtlarken göz önünde tutulacak temel unsur, 1991'de Varşova Paktı'nın feshi ile Sovyetler Birliği'nin dağılmasının, bölgedeki siyasi ve stratejik dengelerde Türkiye lehine önemli bir değişikliğe yol açmış olmasıdır.

Bu yeni jeopolitik ortamda, Türkiye'nin, Rusya ile doğuda sınırdaşlığı son bulmuş, batıda ise bir zamanlar Sovyetler Birliği'nin en güvenilir müttefiki olan Bulgaristan artık Batı blokunda yer almıştır.

Diğer önemli bir gelişme de, Rusya Federasyonu'nun askeri imkan ve kabiliyetlerinin ciddi bir zaafiyete uğramış olması ve Moskova'nın gücünü (şu anda kestirilemeyen bir süre) eski Sovyet cumhuriyetleri sınırları ötesine yansıtma imkanını kaybetmesidir.

Bu durumda, bölgede Türkiye'nin coğrafyasını işgal edecek askeri güce sahip bir devlet kalmamıştı. Böylece, Türkiye, son 50 yıldır sahip olmadığı bir hareket kabiliyeti kazanmış bulunuyordu.

Suriye'ye gelince, artık Rusya'nın siyasi himayesinden ve askeri desteğinden mahrum olan bu devlet yalnızlığa itilmişti. Rus menşeli silahlarla donatılmış olan ordusu yedek parça sağlayamıyor ekonomik durumu da yeni silah satın almasını kısıtlıyordu. TSK'nin en üst komuta kademesindeki bir yetkilinin, bu satırların yazarına kısa bir süre önce, "halen Suriye'nin savaş gücünün 1990'a nazaran % 10 - 15 oranında düştüğünü" söylediği dikkate alınrsa, Suriye silahlı kuvvetlerinin daha 1990'lı

yıllar ortalarında "muharebe müessiriyetini" büyük ölçüde kaybetmiş olduğu anlaşılır.

TSK ise, bu dönemde iki alanda önemli atılımlar gerçekleştirmişti. Bunlardan birincisi, terörle mücadelede 1984 - 1993 döneminde uygulanan yanlış strateji ve taktiklerin değiştirilerek, düşük yoğunluklu çatışma (DYÇ) doktrininin benimsenmesi ve buna uygun özel eğitilmiş ve donanımlı birliklerin Güneydoğu'da konuşlandırılmasıydı.

İkincisi ise, TSK'nin yoğun bir modernizasyona tabi tutulması ve bu bağlamda tümen düzeninden tugay düzenine geçilmesi idi. Böylece, TSK, hantal bir yapıdan, çevik, ateş gücü yüksek ve etkin bir komuta - kontrol - iletişim sistemine sahip bir yapıya kavuşturulmuştu.

Bu reformların yapılmış olduğu 1994 - 95 yıllarında, bölgedeki siyasi ve stratejik dengeler de 1998'deki gibi Türkiye'nin lehindeydi. Bu bakımdan, TSK, 1998'de yaptığı operasyonu 1994'te de uygulamaya koyabilir ve aynı sonucu alırdı. Bu yola gidilseydi dört bin vatan evladı sağ kalır, Kürt sorunu bu kadar ağırlaşmaz ve Türkiye'nin itibarı bu denli örselenmezdi.

***

Ülkemizin Suriye'ye karşı yaşamsal çıkarlarının savunulmasındaki gecikmenin sorumluluğu siyasi iktidarlara aittir. Bu iktidarlar, yıllar boyu tam bir duyarsızlık içinde Suriye'nin PKK'yı barındırıp ülkemize karşı kullandığını görmezlikten geldiler. PKK'nun güçlenmesi, Avrupa'da örgütlenmesi ve Kürt sorununun uluslararası bir boyut kazanması bu affedilmez ihmalden kaynaklandı.

Eğer Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kıvrıkoğlu 1998 Eylül'ünde inisiyatifi ele alarak Suriye'ye askeri baskı planı için düğmeye basmasaydı, sivil kesimin bu vurdumduymazlığı devam edecekti. Bunun aksini kimse iddia edemez!..

Değerli okurlarım. Gördüğümüz gibi, Türkiye'nin çektiği, siyasi liderlerinin öngörü noksanından, sorumluluktan korkmalarından, duyarsızlıklarından ve karakter zaafiyetlerinden kaynaklanıyor. Bu kolektif sorumsuzluk ülkesinde de, kimse onlardan ihmal ve yeteneksizliklerinin hesabını soramıyor.

***

Kriz sırasında Türkiye'nin İsrail ile planlı bir işbirliği olmadı. O kadar ki, Başbakan Netanyahu, Şam'a, Suriye'nin güvenliğini olumsuz yönde etkileyecek hiçbir önleme başvurmayacağı yolunda söz verdi.

İsrail'in işgalindeki Golan Tepeleri'nden başkent Şam'a kadar olan mesafe sadece 40 kilometre. Bu nedenle, Şam ile Golan arasındaki bu dar toprak

şeridinin savunulması Suriye için yaşamsal bir önem kazanıyor. Suriye savaşa hazır kuvvetlerini bu şerit üzerinde mevzilendiriyor. Geri kalanları da arka planda ihtiyat olarak tutuyor...

İsrail'i bir numaralı tehdit olarak gören Suriye, Türkiye ile kriz sırasında, bu savunma düze-

ninde hiçbir değişiklik yapmayı göze alamadı ve kuzeye Türk sınırına kuvvet kaydırmadı.

Kıssadan hisse: Suriye ile barışı sağlayamadığı sürece İsrail Türkiye'nin doğal müttefiki...

Röportaj: Özdem Sanberk Bu Sevr korkusu yersizdir

11.Eylül.2000, Neşe DÜZEL, Radikal

Biz, devlet yıkılacak diye korkuya kapılıyoruz. Tam demokrasi bizi bölmez. Aksine tam demokrasi olursa Kürt sorunu da olmaz

Türkiye daha 50'lerde kendi askeri birliklerini Amerikalı komutanın emrine vermekle egemenliğin bir kısmını devretti

AB üyeliği konusunda bir yıllık durgunluğa girdik. Bu durgunluk AB'yi isteyenlerle istemeyenler arasındaki kutuplaşmayı artırıyor

Türkiye Avrupa Birliği'ne girmek istiyor. Ama koalisyon ortaklarından DSP ile MHP' nin Avrupa Birliği'ne çok sıcak bakmadıkları da hissediliyor. Askerler de Kopenhag Kriterleri'nden çok hoşlanmadıklarını hissettiriyorlar. Bu şartlar altında Türk Dışişleri nasıl bir politika izliyor?

Askerler böyle, hükümet şöyle, Dışişleri böyle düşünüyör gibi bir ayrım doğru bir ayrım değildir. Askerlerin veya hükümetin ya da Dışişleri'nin isteksizliği diye bir şey yok.

Türkiye'nin Avrupa üyeliği için yapması gerekenleri belirten bir rapor hazırlanırken bazı Dışişleri mensuplarıyla askerler arasında görüş ayrılıkları olduğu gazetelere yansdı. Bu tür görüş ayrılıkları yok mu?

Muhakkak ki var. Ama görüş ayrılığı AB'ye katılım mı katılmayalım mı noktasında yok. Ortak görüş, AB'ye katılımı istikametinde.

Katılmak için gerekeni yapmak zorundayız. Eğer gereken yapılmıyorsa, bu nasıl bir katılma isteğidir bana açıklayabilir misiniz?

Gerekeni istemediğiniz için yapmıyor değilsiniz. Bu bir koalisyon hükümeti. Hükümet zorluyor ama yapılması gereken değişiklikleri yerine getiremiyor. Aslında bütün mesele Türkiye'nin belli korkuları yennesindedir.

Korkulan nedir?

Aralık 1999'da Helsinki'de Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne adaylığı resmen tarandı. AB'ye tam üyelik için de Kopenhag Kriterleri ortaya kondu. Türkiye'nin de diğer aday ülkeler gibi bu kriterlere uyması bekleniyor tabiatıyla. Çünkü AB'ye girmeyi talep eden biziz. Bu kriterler demokrasi, hukuk devleti, insan hakları, azınlıkların korunması, rekabete dayalı pazar ekonomisi ve sağlıklı makro ekonomik yönetimden oluşuyor. Polonya, Macaristan, Bulgaristan gibi AB ile adaylık müzakereleri yürüten

ülkelerden bazıları bugün ekonomik bakımdan Türkiye'den daha geride olsalar da, siyasi kriterler açısından hepsi Türkiye'nin önüne geçmiş vaziyetler. Demokrasi, ve hukuk devleti açısından bizden daha öndeler. Bizde demokrasi çok ağır bir süreç içinde geliyor. Türkiye'de bir gelişme oluyor ama hızlı değil. Bunun da bir avantajı var tabii.

Hâlâ demokrasiyi yerleştirememenin ve bir hukuk devleti olamamanın nasıl bir avantajı olabilir?

Bu gelişmeler artık geriye dönülemez şekilde sağlam oluyor.

Hızlı değişen ülkeler, AB'ye üye olduktan sonra bu değişimlerden geri dönebilirler mi ki?

Geri dönemezler. Bugün Türkiye ile Avrupa Birliği arasında henüz tam

üyelik müzakereleri açılmadı. Eğer Kopenhag Kriterleri'ni yerine getirmesek, bu müzakereler açılmayabilir. Bu takdirde diğer aday ülkelerle bizim aramızdaki uçurum daha da açılır. Ayrıca bugün AB'yi destekleyen kurumlar, gruplar ve toplum kesimleri müzakerelerin açılmamasından ümitsizliğe kapılabilir, bıkkınlığa düşebilirler. Havlu atma refleksi gösterebilirler. Bu durumda AB'ye girmek istemeyenlerin cephesi genişleyebilir. Bu çok tehlikeli bir noktadır. Türkiye işte o zaman Avrupa'nın bir tampon bölgesi halinde kalmayı kabul etmiş olur. AB konusunda Helsinki'den beri bir senelik durgunluğa girdik biz. Bu durgunluk kutuplaşmayı teşvik etti. Türkiye'de AB konusunda gerginleşmeye doğru giden bir hava var.

Avrupa'nın tampon bölgesi olmamız bizim hayatımızda nasıl bir sonuç yaratır?

AB üyesi olmazsak o zaman gerçekten ikinci sınıf bir ülke olarak kalırız. Hem askeri, hem ekonomik, hem sosyal, hem de demokrasi bakımından. Ayrıca NATO'nun geleceği de belli değil. Belki birkaç on yıl içinde ortadan kalkacak. Eğer Avrupa'ya güvenlik ve refah yerleşirse, Amerika askeri angajmanlarını Avrupa'dan çekecek. O zaman Türkiye'nin Avrupa'nın savunma ve güvenlik boyutunda yer almasının tek şartı AB üyesi olmasıdır. Türkiye AB'ye girmek zorunda. Aksi takdirde Avrupa'nın tampon bölgesi olarak kalır. Oysa dünyada büyük bloklar oluşuyor. Avrupa'nın da sınırları son genişlemelerle birlikte çiziliyor. Büyük bir ihtimalle Ukrayna ve Rusya AB'nin dışında kalacak.

Biraz önce bazı korkuları yenmemiz gerektiğini söylediniz. Türkiye'nin korktuğu nedir sizce?

Biz, devleti kaybediyoruz, devlet yıkılacak diye bir korkuya kapılıyoruz. Bizim travmamız aslında Osmanlı İmparatorluğu'nun son 200-300 yıldan beri büyük sıkıntılara ve ısraplara duçar kalması. İmparatorluğun Anadolu'ya doğru gerilemesi ve bizim orada bir devlet kurmamız. Biz 1913'te Adriyatik kıyılarındaki bir imparatorlukken, 1919'da İstanbul'da yabancı gemilerin işgaline uğramış bir ülke haline geldik. Bu bizde bir travma yarattı. Yalnız küçülmekle kalmadık,

5. 5 milyon Müslüman Türk tebası da Balkanlar'dan koparıldı, etnik temizliğe, katliama uğradı. Biz bunu pek konuşmayız. Bu tabii ki bir kuşakta travma yarattı. Bugün o kuşak çok ihtiyarladı ama hâlâ hayatta. Bu 'Sevr korkusu', 'devletin tehlikede olabileceği korkusu' onlardan diğer kuşaklara geçti. Devleti yönetenlerin ve devlet ideolojisini üretenlerin zihinlerindeki psikolojik arka planı iyi görmek lazım.

Bugünün dünyasında Sevr korkusu yerinde bir korku mu peki?

Yerinde bir korku değil. Ama bu korku da bir gerçek. Hem biliyorsunuz egemenlik kavramı da değişti. Egemenlik nedir? Egemenlik kendi mukadderatını tayin etmedir. Kendi gücünü kontrol etmektir. Ama bugün yaşadığımız dünyada artık karşılıklı bağımlılık var. Hiçbir ülke, buna Amerika da dahil, tek başına kendi gücünü tayin edemiyor. Kendi mukadderatını ancak ittifaklar kurarak, başka ülkelerle işbirliği yaparak tayin edebiliyor. Bugünkü dünyada mutlak bir egemenlik yok.

Egemenlik diğer ülkelerle paylaşılıyor. Nitekim Türkiye daha 1950'lerde kendi askeri birliklerini Amerikalı bir komutanın emrine vermekle egemenliğinin bir kısmını devretmiş oldu. Ve NATO üyeliğiyle Türkiye bir şey kaybetmedi, kazandı.

Avrupa tam bir demokrasiye geçmemizi istiyor. Ama gerek sivil-asker bürokratlar arasında gerekse politikacılar arasında tam demokrasiden ürken geniş bir kesim var. Bu şartlar altında Avrupa'yla ilişkilerimiz nasıl gelişecek? Gelişebilecek mi?

Gelişecek, çünkü biz tam demokrasinin ne olduğunu anlayacağız. Türkiye'nin bütünlüğüne bir zarar olmadığını, Türkiye'yi bölmeyeceğini göreceğiz. Hem biz daha AB'nin ne olduğunu tam olarak anlamış değiliz. AB'ye üyelik ve tam demokrasi bizi bölmez. Ama ne var ki, AB'ye üyelik ve Kopenhag Kriterleri Türkiye'de henüz iyi anlaşılmadı. Özellikle azınlıkların korunmasıyla ilgili olan bölüm anlaşılmadı. Kopenhag Kriterleri'nde 'azınlıklara kolektif haklar tanınması' demiyor. 'Azınlıkların

korunması' diyor. Türkiye'de azınlıklar Lozan Anlaşması'na göre belli. Şimdi bunun dışında kalan mesele ise Kürt meselesidir. Kürtler azınlık mı, değil mi?

Azınlık mı?

Şüphesiz Kürt asıllı vatandaşlarımız kendilerini bir azınlık olarak görmüyorlar. Bireysel olarak bütün Türk vatandaşlarına tanınmış olan haklardan yararlanmak istiyorlar. Tam demokrasi olursa Kürt sorunu da olmaz. Tam demokraside kökeniniz ne olursa olsun özgürlüklerden tam olarak istifade edebilmek için Türk vatandaşı olmak yeterli oluyor. Bütün Türk vatandaşları için istedikleri dili konuşmaları, öğrenmeleri, mahkemelerde kullanmaları, televizyon ve radyolarının olması konusunda hiçbir kısıtlama yok. Bunlar azınlıklara tanınan haklar değil. Bugünün dünyasında bireysel haklar çok gelişti artık. Türkiyede bu bilinmiyor. Bunda Avrupalıların da kabahati var.

Nedir kabahatleri?

Avrupa ülkelerinde de Türkiye'nin AB'ye girmesini istemeyen büyük bir kesim var. Onlar da bizi, 'Eğer AB'ye girerseniz Kürtlere kolektif haklar tanıyacaksınız, onlar da böylece özerklik isteyecek' diye korkutuyorlar. Çünkü geçmişte PKK'nın böyle talepleri oldu. Gerek Avrupa gerek Türkiye bir şeyi karıştırdı. Kürt kökenli Türk vatandaşlarıyla PKK'yı eşdeğer tuttu.

Bizim bir de Ortadoğu ile ilişkilerimiz var. Parçalanmış büyük bir imparatorluğun en büyük mirasçısı olarak bu coğrafyada beklenen ölçüde söz sahibi miyiz?

Hayır değiliz.

İngiltere, Fransa, İspanya gibi büyük imparatorluklar kendilerinden ayrılan ülkelerde gerek kültürel, gerek dilsel, gerekse ekonomik etkilerini sürdürüyorlar. Bizim ise Osmanlı İmparatorluğu'ndan türeyen ülkeler üzerinde böyle bir ağırlığımız yok. Neden biz etkimizi kaybettik?

Türkiye, Avrupa, Balkanlar, Ortadoğu, Körfez, Akdeniz ve eski Sovyetler Birliği'nde eşit ilişkiler sürdürmesi gereken bir ülke.

Ama biz AB ile ilişkilerimizi yanlış değerlendiriyoruz. Biz bu ülkelerle ilişkilerimizi azaltarak Batılılaşabileceğimizi sanıyoruz. İşte o zaman biz AB'ye hiç giremeyiz. Çünkü Türkiye'nin AB'ye girmesinin bir şartı da ona bir katma değer getirmesidir. Bu katma değeri Türkiye, Kafkaslar, Rusya, Orta Asya, Ortadoğu, Körfez ve Akdeniz'de oynayacağı rolle getirebilir. Ancak bölgesinde güçlü olan bir Türkiye Batı'da da hesaba katılabilir. Batı'ya dahil olmanın yolu bölgede gücünüzün ve itibarınızın olmasından geçer.

Topal Osman Ağa'ya anıt

12.Eylül.2000, Hürriyet

EMEKLİ Tuğgeneral Veli Küçük, Atatürk'ün Muhafız Alay Komutanı Kuvayı Milliye kahramanı

Topal Osman Ağa için Giresun'da anıt yaptırıyor. Giresun Şehit Aileleri Yardımlaşma ve Dayanışma

Derneği Başkanı Osman Gazi Doğramacı, Veli Küçük'ün Giresun'da jandarma bölge komutanlığı yaptığı sırada Topal Osman Ağa'nın hayatını araştırdığını belirterek, "Sayın paşamızın İstanbul'da yaptırdığı anıt tamamlandı. Paşamızın bu jesti biz şehit ailelerini çok duyulandırdı ve mutlu etti" dedi.

1894 yılında Giresun'da doğan Osman Ağa, Balkan harbinde bacağından yaralanarak "Topal" lakabını aldı. 1915'te gönüllü olarak Doğu cephesinde

Ruslarla savaştı. 1918'de Giresun belediye başkanı oldu. 29 Mayıs 1919'da Havza'da Atatürk'le buluştu. 1920'da Giresunlu gönüllülerle birlikte Ermeni hareketini bastırmak için Kars'a gitti. 12 Kasım 1920'da Giresunlu gençlerle Ankara'da Atatürk'ün muhafızlığına başladı. 1921'de Giresun'da 47. gönüllü alayını kurarak, Koçgiri isyanının bastırılmasında önemli rol oynadı, Zara, Niksar, Kavak ve Merzifon yöresinde Pontuscu Rumların direnişini kırdı. 2 Nisan 1923'te Ankara'da çıkan bir çatışmada öldürülerek "Cumhuriyet Şehidi" oldu.

MHP-HADEP VE FP'DE GELİŞMELER

13.Eylül.2000, Avni Özgürel, Nethaber

Diyarbakır'da HADEP'li belediye başkanı ve Devlet Bahçeli arasında resmi ve medeni münasebet düzeyini aşmayan temasın ortamı ne denli olumlu etkilediğini uzun uzun anlatmaya gerek yok.

HADEP uzun süre ayakları yerden kesilmiş halde sol çevrelerde ve AB mahfillerinde dolaştıktan sonra nihayet gerçek muhatabın Ankara olduğunu kavramaya ve 'MHP'nin de Türkiye'nin gerçeği olduğunu' idrake başladı.

Bu hiç şüphesiz herkesi ferahlatan bir gelişme..

Nitekim geçtiğimiz hafta sonu yapılan HADEP İstanbul İl kongresinde de 'ülke bütünlüğü'ne her zamankinden fazla vurgu yapıldığına ve geçmiş kongrelerde yaşanan sakilliklere tevessül edilmediğine tanık olduk. Bu da önemli..

Öcalan'ın avukatı, dolayısıyla onunla doğrudan temas etme imkanına sahip bir kişi HADEP yönetiminde görev aldı. Bundan böyle onun beyanlarını İmralı'dan yansıyan görüşler diye değerlendirmekte fazla sakınca yok..

MHP cephesine gelince;

Devlet Bahçeli partisinin tek başına iktidara gelebileceği şartları olgunlaştırmaya çalışıyor.

Şu aşamada, gelecekte güneydoğudan oy almaktan daha çok tepki almamak MHP için önemli..

Partisinin konumunu 'merkez' olarak ifade eden MHP lideri böyle bir durumda özellikle soldan ve Avrupa'dan gelecek muhalefeti yumuşatmak, dozunu düşürmek ihtiyacında. Refah Partisi'nin iktidar tecrübesini iyi değerlendirdiği anlaşılan Bahçeli, hırçnlığın artacağı bir ortamda MHP'nin tek başına iktidara gelse dahi hürpalanacağını ve durumunu muhafaza etmekte zorlanacağını biliyor.

MHP'nin yakın gelecekte tek başına iktidara gelmesi ise hiç de hayal ürünü değil. DSP'nin Bülent

Ecevit'e dayalı durumu, FP'nin - kapatılırsa yerine kurulacak partinin- karanlık geleceği, Mesut Yılmaz ve Tansu Çiller ikilisinin partilerinin başında kaldıkları bugünkü ortam MHP için ideal şartları sunuyor zaten. Dolayısıyla Bahçeli her an değişebilecek dengelerin ortaya çıkaracağı yeni koşullara uygun ve olası gelişmelere hazır bir MHP'yi inşaaya çabılıyor.. (MHP'nin büyük kurultayına ortaya çıkacak yeni kadro açısından değil yeni program açısından bakmak gerektiğini daha önce ifade etmiştim..)

FP İÇİN SON DÖNEMEÇ

Yeni adli yılın açılmasıyla FP için de 'sonun başlangıcı' noktası geldi. Partinin laiklik karşıtı hareketlere 'odak' olduğu için ya da ' kapatılmış partinin devamı' olduğu için kapatılması kimse için sürpriz olmayacak.

Aksine FP'nin kapatılmaması şaşırtıcı. Son büyük kongresine kadar zar-zor dengelemeye çalıştığı görüntüsünü 'Mücahit Erbakan' sloganları arasında kaybeden parti kapatılmazsa suçlamaları yönelten çevreler yara almış olacak. Ancak ' çıkmadık canda ümit vardır' misali, FP'nin kapatılmaması ihtimali de büsbütün yok değil. Veya kararın sürüncemede bırakılması.. AB karşısında elini güçlendirmek isteyen Ankara, mevcut gri görüntüyü daha da karartacak hiçbir gelişme istemiyor zaten.. Kaldı ki FP'nin kapatılması erken genel veya ara seçimi kaçınılmaz olarak gündeme getirecek. Ve buna da zar-zor uygulanan istikrar programı sürerken hiçbir parti istekli değil.

FP'nin kapatılması ihtimali ağırlıklı olduğu için Tayyip Erdoğan cephesinde hareketlenme var. Ama Erdoğan'ın çıkış için doğru zamanı seçtiği de şüpheli. Zira Erdoğan FP'nin kapatılması halinde kendisinin sahneye çıkacağını açığa vurmakla aslında Erbakan çevresine gerekçe üretmiş oldu. Erdoğan'ı Erbakan'la kıyaslayıp daha radikal bulan çevreler FP'nin kapanmasıyla problemin artacağı id-

dialarına şimdi daha bir kulak vermeye başladılar. Genelkurmay Başkanı Org. Kıvrıkoğlu'nun 30 Ağustos davetinde komutanların Recai Kutan'la il-

gili olarak gazetecilere yaptıkları değerlendirme FP genel başkanından aşırı bir rahatsızlığın olmadığını göstermesi bakımından dikkat çekiciydi..

NATO'ya, Ayazağa ve Mamak'ı önerdik

12.Eylül.2000, Milliyet

Org. Kıvrıkoğlu'nun önerisi kabul edilirse NATO, Kafkaslar ve Ortadoğu'ya Türkiye'den müdahale edecek. Müdahale gücü için binlerce subay gelecek

Türkiye, İstanbul Ayazağa'daki 3. ve Ankara Mamak'daki 4. Kolordularını NATO'ya tahsis etme önerisinde bulundu. Önerinin kabul edilmesi durumunda İstanbul'a kurulacak, "yüksek hazırlık düzeyindeki" Kolordu Komutanlığı, yetki verilmesi halinde de Ortadoğu ve Kafkaslardaki kriz bölgelerine acil müdahalede bulunabilecek. Üst düzey bir askeri yetkili, planlanan NATO gücünün yine görev verilmesi durumunda, "Bakü - Ceyhan boru hattını da koruyabileceğini" söyledi.

Soğuk savaş sonrasında görev tanımı değişen NATO'nun son yıllarda sorumluluk alanı dışındaki kriz bölgelerini de müdahalede bulunduğunu anımsatan askeri yetkililer, "eskiden ittifak üyelerini dışarıdan gelen tehditlere karşı koruyacak çakılı birlikler ön plandaydı. Artık, kriz bölgelerine süratle müdahale edecek, hazırlık ve donanma ait güçlerin artırılması önem kazandı" değerlendirmesinde bulundular. NATO kaynaklarından alınan bilgilere göre ittifak şu anda bir olan yüksek hazırlık seviyesindeki kolordularının (HRF) sayısını 3'e çıkarırken, 6 tane de "düşük seviyede hazırlıklı kolordular" kuracak.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu, Atina'da yapılan askeri komite toplantısında, Türkiye'nin, İstanbul Ayazağa'daki 3. Kolordu'yu Yüksek Seviyede Hazırlıklı Acil Müdahale Kolordusu (HRF), Ankara Mamak'daki 4. Kolordu'yu da düşük seviyede hazırlıklı kolordu (FLR) olarak NATO'ya tahsis etmeye hazır olduğunu bildirdi.

NATO'nun Güney kanadındaki 4 ülke olan Yunanistan, İtalya, İspanya ve Türkiye'den birine HRF acil müdahale gücü konuşlandırılmasının kesin olduğunu söyleyen Türk yetkililer, karar süreci hakkında şu değerlendirmeyi yaptılar:

"Kolorduların nereye konuşlanacağı Aralık ayındaki Savunma Bakanları toplantısında açıklanacak. Ancak, eğilim şu anda Atina'da yapılan ve 15 Eylül'de İstanbul'da sürecektir askeri komite toplantısında ortaya çıkacak."

Genelkurmay kaynakları, NATO'nun son tehdit değerlendirmesinde sıralanan 16 tehditten 13'üne doğrudan komşu olduğu için Türkiye'nin acil müdahale gücü konuşlanacak merkezlerden biri olma şansının yüksek olduğunu belirttiler. NATO'dan Türkiye'nin istediği yönde karar çıkması durumunda, "İstanbul Ayazağa'daki 3. Kolordu Karargahı, NATO kolordusuna çevrilecek. Çekirdek kadrosunu yaklaşık bin 500 NATO subayının oluşturacağı kolorduya, kriz dönemlerinde NATO ülkelerinden 50 - 60 bin asker gönderilecek.

Kafkaslar ve boru hattı

Kurulacak acil müdahale gücünün yetki verilmesi halinde müdahale edeceği bölgeler arasında Ortadoğu ve Kafkasların geldiğini belirten üst düzey bir askeri yetkili, bir soru üzerine, "eğer NATO görev verirse, bu güç Bakü - Ceyhan'ı da korur" değerlendirmesinde bulundu.

Yalnızca Almanya'da var

NATO'nun elinde şu anda sadece bir tane yüksek hazırlık seviyesinde acil müdahale gücü bulunuyor. Almanya'da konuşlandırılan ARRC kolordusu, en önemli görevini Kosova'da NATO'nun hava saldırılarında hemen sonra yaptığı kara müdahalesi sırasında üstlendi.

Ermeni tasarısı ABD'li silah şirketlerini ürküttü

13.Eylül.2000, Cumhuriyet

WASHINGTON (AA) - ABD'deki güçlü silah şirketleri, Ermeni soykırımıyla ilgili tasarının Temsilciler Meclisi'nden geçirilmemesi için Türkiye lehinde yoğun lobi faaliyetlerine başladılar.

150'yi aşkın Türk ve Amerikan şirketinin üyesi olduğu Türk-Amerikan Konseyi'nin (ATC) Başkanı Lincoln McCurdy, Temsilciler Meclisi Başkanı Dennis Hastert' a bir mektup yazarak, tasarının kabulü

halinde Türk-Amerikan ilişkilerinin derin yara alacağını vurguladı.

Türkiye'nin, ABD'nin güvenilir müttefiği olduğunu kanıtlandığını anlatan McCurdy, 398 numaralı Ermeni tasarısının Temsilciler Meclisi'nde kabul edilmesi halinde Türkiye'de iş yapan ABD şirketlerinin zarara uğrayabileceğini belirtti.

McCurdy, Ermeni tasarısı yüzünden Türk-Amerikan ilişkilerinin kötüleşmesi halinde Türk pazarının Avrupa ve Asya şirketlerine kaptırılacağı uyarısında bulundu.

ATC üyeleri arasında dev savunma şirketleri Boeing, Bell-Textron, Sikorsky Aircraft, Lockheed Martin, Raytheon, General Dynamics, General Electric ve United Defense gibi Türkiye ile iş yapan ve iş yapma umudu taşıyan çok sayıda firma bulunuyor.

AA muhabirinin görüştüğü silah şirketleri yetkilileri de, ATC'nin girişimi dışında da kendi olanaklarıyla Türkiye lehinde Temsilciler Meclisi yöneticileri ve üyeleri nezdinde çalışmalarda bulduklarını belirttiler.

ABD'ye verilen ihaleler

ABD'nin Türkiye'de kazandığı veya katıldığı dev savunma ihaleleri arasında şunlar bulunuyor:

* 4.5 milyar dolarlık taarruz helikopteri ihalesinde birinciliği Bell Helicopter Textron şirketi kazandı. Türkiye, Bell'den vazgeçmesi halinde ihalede

ikinci gelen Rus Kamov-İsrail IAI ortaklığıyla masaya oturacağını açıklamıştı.

* 2 milyar dolarlık havadan erken ihbar uçağı projesinde ABD'nin Boeing ve ABD-İsrail ortaklığı Raytheon-IAI yarışıyor.

* 500 milyon dolarlık ağır nakliye helikopteri ihalesini Sikorsky Aircraft şirketi kazanmıştı. Ancak sözleşme görüşmeleri henüz sonuçlanmadı.

* ABD'nin United Defense şirketinin ortağı olduğu FNSS firması, 600 milyon dolar değerinde ikinci parti zırhlı araç satımı için görüşmeleri sürdürüyor.

* 1 milyar dolarlık M60 tankı modernizasyonu için aralarında General Dynamics'in de bulunduğu ABD firmaları, İsrail ve Türk şirketleriyle yarışıyor.

* 7 milyar dolarlık tank üretimi ihalesine ABD'den General Dynamics katılıyor. Bu ihaleler dışında Amerikan şirketleri, Türkiye'nin firkateyn inşası ve savaş gemisi modernizasyonu projelerinin yanı sıra elektronik harp cihazları, insansız hava aracı ve askeri uydu üretimi projelerini kazanmaya çalışıyor.

ABD ve yeşil kuşak

14.Eylül.2000, Necmattin Türünay, Yeni Şafak

1979 yılı, uluslararası sistemin uykusunu kaçıran iki önemli olaya şahit oldu. Bunlardan birincisi, Afganistan'daki komünist darbe ve Ruslar'ın bu ülkeyi işgali olurken; ikincisi de İran'da, ABD'nin büyük müttefiki Şah'a karşı yapılan tarihî İslâm devrimidir.

Afgan ve İran darbeleri arasında, zamanlama bakımından bir alâka var mıdır? Nasıl oldu da bu komünist darbe ile Humeyni devrimi, aynı tarihlere denk düşebildi? Çünkü Afgan darbesi ile Ruslar kazançlı çıkarken, ABD büyük bir paniğe kapılmıştı. Aynı şekilde Humeyni devrimi ile Şah iktidarını kaybediyor, ABD Ortadoğu'daki tarihî müttefiklerinden birinden oluyordu.

Rusya-Fransa: Acaba?

Burada sadece bir varsayımdan hareket ediyorum:

Acaba Rusya ve Fransa'nın, bu iki konuda, ABD'ye karşı bir işbirliği söz konusu olabilir miydi? Afgan darbesinden Ruslar'ın haberdar olmaması zaten düşünülemeyecek birşey. Fakat Fransa'nın, Humeyni'nin ve etrafındaki devrimci kadronun İran'a gitme isteğine set çekmemesi, bizi ister istemez bu tür sorular sormak mecburiyetinde bira-

yor. Buradaki temel sâik Fransa'nın, Humeyni devrimini desteklemesinde değil, bilâkis ABD-Şah ittifakını zora sokmak istemesinde aranmalıdır. Nitekim 1979'dan itibaren ABD politikaları, bölgede müthiş bir zayıf dönemine girmekte gecikmedi. Şah devrildi ve İran'da ABD karşıtı politikalar müthiş bir galeyana dönüştü.

ABD: Önce karşı, sonra mecbur

Dışarıda bu gelişmeler olurken, Türkiye'de kan gövdeyi götürüyor, cumhurbaşkanı seçilemiyor ve ordu içinde bazı gruplar darbe için olmadık yöntemlere baş vuruyordu. Demirel ve Ecevit ise, tarihî ayak oyunları ile meşgûl, etraflarını göremiyorlardı. İşte o şartlarda komutanlar, daha aralık 1979'da muhtırayı patlatıverdiler: "Bu gidiş gidiş değil!.."

Peki ne yapmalıydı? Demirel'in tek söylediği şu oldu: "Ne istiyorsanız vereyim, hangi yasayı istiyorsanız çıkarayım!.. Yeter ki bu gidişi önleyin!.." Askerin buradan okuduğu, siyasî iktidarın aşırı zafiyetinden başka birşey olmadı. Asker, kendisine hükmeden bir irade de göremeyince, bu işi kendi adıma yapsam daha iyi olmaz mı fikri etrafında dönüp duruyordu. Yani ihtilâl!..

Fakat ABD bu işe evet demediği için de eli kolu bağlı kalıyordu. Ama İran'da ve Afganistan'da baş

gösteren gelişmeler, her geçen gün ABD yönetimini zora sokmaktan da geri kalmıyordu.

Bu arada, ABD, İran ve Afganistan konusunda iki ülkeyi kendisine partner olarak belirledi. Ziya ül Hak yönetimindeki Pakistan ile Türkiye idi bu ülkeler. Hele bir de Irak-İran savaşı başlamıştı ki, işte o noktada Türkiye politikalarının, ABD açısından muayyen hale getirilmesi gerekiyordu. Zira Türkiye'de kamuoyunun ve sivil iradenin gelişen yeni şartlara göre nasıl davranacağı, tarafsızlığını koruyup koruyamayacağı, Irak veya İran'dan birinin yanında yer alıp almayacağı nasıl kestirilebilirdi? Hele bir de Türkiye'nin içinde yüzdüğü ekonomik darboğazlar, petrol kıtlığı, 24 Ocak politikalarının emniyet altına alınması gibi ihtiyaçlar da düşünülecek olursa!..

Nihayetinde ABD, Türkiye konusundaki ikilemini aştı ve askerî darbeye yeşil ışık yakıverdi. Dolayısıyla biz 12 Eylül'ü, sadece iç gerekçeleriyle algılama imkânı bulduk. Dışarıdaki şartlarla darberin alâkasını ise, ancak zaman içerisinde kurabildik.

12 Eylül'ün dört neticesi

Bu şartlarda dört önemli gelişmeye şahit olduk:

1. İran ve Irak'a karşı Türkiye tam bir tarafsızlık politikası uyguladı. Her iki ülkeye yönelik müthiş bir ihracat patlamasına şahit olduk. Türkiye'nin İran

veya Irak'tan yana bir politika uygulaması, savaşın dengelerini değiştirebilecekken, uluslararası sistem darbe ile bunun önüne geçmiş oldu. Görevimiz ABD adına müşâhede seviyesinde kaldı. Ama ekonomide kazançlı çıktık.

2. Savaş süresince, Humeyni devrimi'nden etkilenmelerin önünü alabilmek ve Afganistan'daki Rus işgaline karşı İslâm ülkelerinin desteğini üretebilmek ihtiyacıyla, Türkiye ve Pakistan başta olmak üzere, bütün Ortadoğu ülkelerini kapsayacak şekilde meşhur "ABD Yeşil Kuşak" politikaları bu dönemde devreye sokuldu.

3. Bu ihtiyaç ile anayasaya din dersleri mecburiyeti kondu. O yılların Türkiye'sinde İrancı takibati yapılmazdı. Türkiye'de herkes akın akın İran'a gider, kimse ses çıkarmazdı. Afganistan'a savaşçı göndermeyi de devlet teşvik eder, bizzatı kendisi organize ederdi.

4. Nihayetinde 1988 yılında, İran'ın savaşacak gücü kalmadı ve ateşkes ilan etti. Arkasından Ziya ül Hak uçak kazasında can verdi; Turgut Özal'a da bildiğimiz suikast düzenlendi. Yani bu iki suikast ve İran ateşkesi, Yeşil Kuşak politikalarının sonunu getirdi.

İran ateşkesi ile Körfez Savaşı yılları arası ise, Türkiye için tam bir fetret dönemidir.

Devlet, G.Doğu'da harekete geçti

14.Eylül.2000, Fikret Bila, Milliyet

Güneydoğu sorunu ile ilgili olarak kamu kesimine yöneltilen en yoğun eleştirilerin başında devletin bölge ile ilgili detaylı ve uygulanabilir bir planı olmadığı yönündedir.

Değişik kurumların, değişik açılardan hazırladıkları projeler ve programların dağınık uygulamaları da hep eleştiri konusu olmuştur.

Terörle mücadelede çok önemli bir mesafe alındıktan sonra devletin tüm kurumlarıyla bu konuyu ele aldığı ve "Doğu ve Güneydoğu Eylem Planı" adı altında geniş kapsamlı bir çalışma yaptığı anlaşıldı.

Çalışmanın hareket noktası Aralık 1999'da yapılan Milli Güvenlik Kurulu toplantısı. Bu toplantıda alınan karar uyarınca devletin bütün kurumlarının katkısıyla hazırlanan ve bir çeşit "bölgesel kalkınma planı" niteliği taşıyan çalışma, şimdi hükümetin önünde ve uygulama aşamasında. Devletin hazırladığı eylem planı, mayıs ayında Başbakan Bülent Ecevit'in imzasıyla resmîyet ve yürürlük kazanmış durumda.

Eylem planı, "durum saptaması" ve "öneriler" olmak üzere başlıca iki bölümden oluşuyor.

Planın bir diğer özelliği de, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in görevi Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e devrederken ve hükümete başkanlık ettiği veda toplantısında bıraktığı ve mutlaka uygulanmasını istediği 4 önemli dosyadan birini oluşturması.

Kadınlar okumuyor, doktor yok

DOĞU ve Güneydoğu Eylem Planı'nın ilk bölümünde bölgenin sosyo - ekonomik bir fotoğrafı çekilmiş bulunuyor. Bu bölümde Güneydoğu sorununa "teşhis" konuluyor.

Bölgedeki durumla ilgili temel saptamalar, eylem planında şöyle yer alıyor:

Doğu ve Güneydoğu'da karşılaşılan sorun, 'sosyal' nitelikli bir sorundur.

Sosyal nitelik arz eden bu sorunun kaynakları ise şöyle özetlenebilir:

a) Terör olayları bölgede geniş ölçüde bir güvenlik sorunu yaratmıştır.

b) Kamu yönetimindeki eksik ve aksaklıklar, sorunu beslemektedir.

c) Ekonomik sorun çok önemli bir ağırlık oluşturmaktadır.

d) Eğitim sorunu, büyük boyuttadır.

e) Sağlık sorunu, temel sorunlardan biridir.

Terör yanlıları saf değiştirir

1984'ten bu yana devam eden 16 yıllık süreçte, 'bölgede bir kimlik duygusu' uyandırılmaya çalışılmıştır. Bu duygu, kısmen uyanmış gibi görünmekte ancak yaygın ve temel bir sorun olarak gözlenmemektedir.

Terör ortamı içinde etkilenmeye çalışılan bölge halkı, gruplandırılacak olursa;

a) Bir grup PKK sempatisini taşıyan olarak görülmekte,

b) Bir grup protestocu niteliği taşımakta,

c) Bir grup ise PKK kimliği taşımaktadır.

Her üç grubun toplamı bölge halkı içinde çok yüksek bir yer tutmamaktadır. İlk iki gruptaki vatandaşların ekonomik ve sosyal sorunları ön plandadır. Bu sorunların çözülmesiyle bu gruptaki vatandaşların PKK etkisinden kurtarılmaları mümkündür. Üçüncü gruptakiler ise bilinçli şekilde PKK kimliği taşımaktadır.

Bölgede yapılan bilimsel çalışmaların ortaya koyduğu verilere göre bölge halkının yarısına yakını, 'güçlü, adil, sevecen' devlet istemektedir.

Güçlü devletten kastedilen kamu yönetimiindeki eksikliklerin giderilmesidir.

Kamu yönetiminde çok büyük eksiklikler vardır. Yönetici kadro açığı yüksektir. Örneğin Tarım Bakanlığı yüzde 28, Sağlık Bakanlığı yüzde 46, Milli Eğitim Bakanlığı yüzde 66 kadroyla çalışabilmekte ve işlerin çoğu vekaleten atanan görevliler tarafından yürütülmektedir. Vekaletle yönetim yüzde 50 düzeyindedir.

Eğitim konusunda Milli Eğitim Bakanlığı'nun çok gayretleri gözlenmekle birlikte, kapasite kullanımını açısından önemli bir açık söz konusudur. Yatılı bölge okullarının güçlendirilmesi ve özendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Örneğin, 10 bin kişilik bir öğrenci kapasitesi boşluğu vardır. Okul var ancak öğrenci yok. Birleştirilmiş sınıf uygulaması önemli bir sorun olarak gözükmektedir. Öğretmen açığı, 1998 - 1999 yılında 12 bin iken, bu açık yüzde 37 azaltılarak, 7 bin 453'e kadar indirilmiştir.

Eğitimde en önemli sorunlardan biri kadınlardır. Okuma - yazma bilen kadın oranı yüzde 38 düzeyindedir.

Sağlık sorunu da çok önemli boyutlarda gözükmektedir. Türkiye'de bir uzman ekibe 2 bin 141 hasta düşerken, Güneydoğu'da bir uzman hekime 7 bin 600 hasta düşmektedir. Türkiye ortalamasında bir diş hekimine 5 bin 400 kişi düşerken, Gü-

neydoğu'da bir diş hekimine 21 bin kişi düşmektedir.

Tarımda kağıt devri

Ekonomik göstergeler de sorunun önemli ölçüde ekonomik kaynaklı olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'de istihdamın yüzde 54'ü tarım kesiminde iken, Güneydoğu'da bu oran yüzde 70, Doğu'da ise yüzde 73'tür. Tarımda istihdam yığılmasına rağmen, bu bölgede verimlilik çok düşüktür. Arazilerin küçük ölçekli olması, girdi yetersizliği ve kooperatifçiliğin gelişmemesi, verimliliği düşürmektedir.

Hayvancılık alanına bakıldığında ise Türkiye genelinde yüzde 36 oranında iyi cins büyük hayvan kullanılırken, bölgede bu oran yüzde 12'dir. Bölgede 50 bin hayvana bir veteriner düşmektedir.

Yatırım teşvikleri çok düşük düzeydedir. Türkiye geneline oranlandığında, kullanılan teşvikin tutarı, Doğu'da yüzde 2, Güneydoğu'da yüzde 8'dir."

Önerilen önlemler

Korucular memur olacak

DOĞU ve Güneydoğu Eylem Planı, ilk bölümünde bu saptamaları yaptıktan sonra ikinci bölümde alınması gereken önlemleri sıralıyor. Plan, 30'u kamu yönetiminde, 47'si ekonomide, 17'si eğitimde ve 13'ü sağlıkta olmak üzere toplam 107 önlem önerisi içeriyor.

Bu önlemlerin bazıları şöyle sıralanıyor:

"1- Kamu yönetiminin güçlendirilmesi. 'Valilik teminatı' müessesesi getirilerek vali ve kaymakamların güvence altında çalışmalarının sağlanması. Bu amaçla, birinci sınıfa ayrılmış mülki idare amirleri uygulamasına geçilmesi ve valilerin bu grup içerisinde atanması.

Vali ve kaymakam seçiminde objektif kriterlerin esas alınacağı bir atama sistemine geçilmesi.

Geçici köy korucularının mağdur edilmeden istihdamının veya emekliliklerinin sağlanması. Bu görevlilerden Orman Muhafaza Memuru, kamu kurumlarında koruma görevlisi işlerinde yararlanılması.

Bölgeye dönük, Türkiye İş Kurumu kurulması. Bu kurumun hem meslek edindirme, hem de iş bulma işlevini üstlenmesi.

Arazi toplulaştırılmasına gidilerek, tarım yapılan arazilerin rantabl ölçülere yükseltilmesi.

Sulu tarımın teşvik edilmesi ve bu konuda bölge halkının eğitilmesi.

Kooperatifçiliğin güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması.

Sağlık elemanlarının rotasyona tabi tutularak bölgeye atanmalarının sağlanması.

Kamu görevlilerinin bölgede belli bir dönem hizmet vermelerinin zorunlu hale getirilmesi ve terfilerinde bu hususun dikkate alınması.

Bölgede sözleşmeli personel istihdamına yönelmesi.

Bölgede öncelikle, bölge insanının istihdamının teşvik edilmesi.

TRT'nin eğitici ve öğretici yayınlarının artırılması."

4 bin PKK'lı K.İrak'ta

SÖZ konusu eylem planı çalışmaları yürütülürken, PKK'nın mevcut durumuna ilişkin saptamalar da yapılmış görünüyor

Bu saptamalara göre PKK'nın bölgede yürüttüğü çalışmaların niteliği değişmiş durumda. Terör örgütünün çabası, kaybettiği silahlı mücadeleden siyasi mücadeleye geçebilme yönünde. Ancak, yapılan saptamalara göre örgüt, silahlı gücünü dağıtmış değil. 4 bin kadar silahlı gücü Kuzey Irak

topraklarında eğitimlerini sürdürüyor. İran'da kilerle birlikte toplam sayılarının 5 bin olduğu tahmin ediliyor. PKK'nın bu silahlı güce, "Halk Savunma Kuvvetleri" adını vererek, sempati toplamaya çalıştığı da bir diğer saptama. "Potansiyel ordu" gözüyle bakılan bu silahlı gücün her an harekete geçirilebileceği de devletin saptamaları arasında. Bu nedenle, terörün tümüyle bittiği sonucuna varmanın yanıltıcı olabileceğinin altı çiziliyor.

Sonuç

Mayısta düğmeye basıldı

HAZIRLANAN eylem planı, partilerüstü bir yaklaşımla yürütülen geniş kapsamlı ve katılımlı bir çalışmanın ürünü niteliğinde görülüyor. Uygulamasının da böyle bir yaklaşımla yapılması gerektiği, plana emeği geçenlerin ortak beklentisi.

Planda, önerilen önlemlerin bazıları kısa vadeli, bazıları ise uzun vadeli çalışmalar gerektiriyor.

Mayıs ayında yürürlüğe giren eylem planının gerektirdiği çalışmalar, 57. hükümetin en önemli gündem maddelerinden biri olacak.

Planın amacı bölgedeki ekonomik ve sosyal sorunların çözüme kavuşturulması ve başta PKK olmak üzere bölücü ve irticacı örgütlerin sempatanın edinmelerine uygun sosyal ortamın ortadan kaldırılması.

İlkel milliyetçilik barışa engel

15.Eylül.2000, Özgür Politika

PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan, PKK'nın Türkiye ile "Barış Planı" temelinde uzlaşma ve çözüm sağlamasının "kan tüccarlığı üzerinden politika yapan ilkel milliyetçilerin politikalarının boşa çıkması" anlamına geldiğini söyledi.

Öcalan, avukatları aracılığıyla, ilkel milliyetçi güçlerin barış önünde yarattığı engeller ve PKK'nın güncelleştirmiş olduğu "Barış Planı" üzerine açıklamalarda bulundu.

Talabani telaşlı

Öcalan, "PKK'nin Türkiye ile 'Barış Planı' temelinde uzlaşma sağlaması, yine çözüm için Türkiye'deki demokratik yasal güçlerin olası arabuluculuğu rolü üstlenmesi kan tüccarlığı üzerinden politika yapan ilkel milliyetçilerin yüzyıllardır sürdürdükleri politikalarının boşa çıkması anlamına gelmektedir" şeklinde konuştu. YNK lideri Talabani'nin son telaşının bu kaygıdan kaynaklandığını belirten Öcalan, ilkel milliyetçilerin köklü bir tarihi olduğuna değindi. Öcalan, "Kökeni 1800'lere Babanlar'a kadar dayanır. Arkalarında büyük güçler var.

1925'lerde oynanan oyunun benzeri oynamak isteniyor" dedi.

Komploculuk çözümsüzlük getirdi

Uluslararası bağlantılı ve 200 yıllık geçmişleri olan ilkel milliyetçi çevrelerin kendileri dışındaki diğer Kürt örgütlerine yönelik entrikacı, komplocu yaklaşımları Kürt sorununu çözümsüzlük noktasına getirmiştir" şeklinde sözlerini sürdüren Öcalan, bu çevrelerin politikalarını sürekli kan ile yürütmelelerinin ne Kürtlere ne bölge halklarına bir yararı olmadığına dikkat çekti. Öcalan şunları söyledi: "Bize karşı geliştirilen uluslararası komploda da bunların rolü önemlidir. Bu komplonun önüne tarihi sorumlulukların bilinciyle geçmeye çalıştık. Hem uluslararası geliştirilen komploya karşı hem de 200 yıldır Kürtlerin yaşadığı trajediye karşı barışı geliştirmeye çalıştık."

Meşru müdafaa şart

Savaşın sona ermesi, bir daha kan dökülmemesi ve gerçek barışın gelişmesi için PKK'nin güneyde

meşru müdafaa çizgisinde konumlanmasının zorunluluk olduğunu belirten Öcalan, "PKK dışında güneyde geliştirilen herhangi bir oluşum Kürt halkının yararına olmayacağı gibi 70 yıldır ilkel milliyetçiliğin geliştirmeye çalıştığı anlayışlarla da demokratik çözüme ulaşamaz. PKK öncülüklü güneyde gelişecek bir demokratik çözüm kuzeyde de demokratik bir çözüm anlamına gelir" dedi.

Köylere kadar demokrasi

PKK'nin güncelleştirmiş olduğu yeni "Barış Planı"yla kaybettiği söylenenin 10 katını kazandıracasına dikkat çeken Öcalan şunları kaydetti: "Bu da barışı hızlandıracaktır. Bir daha çatışmalı süreç girmemenin teminatı, karşılıklı güven ve demokratik bütünlük esasları çerçevesinde hareket etmekten geçer." Öcalan "demokrasi güçleri önündeki duygusal engellerin aşılması" gerektiğinin altını çizerek, bu güçlerin köylere kadar demokrasi örgütlenmesini yaygın bir şekilde gerçekleştirmesi istendi.

Kürt kimliği ne kadar yerleşti

15.Eylül.2000, Ertuğrul ÖZKÖK, Hürriyet

DÜN dört gazetede çıkan haber, Başbakan Bülent Ecevit'in 7 Mayıs 1999 tarihinde 107 maddelik bir Güneydoğu planını uygulamaya koyduğunu ortaya çıkardı.

Hepimizin gözünden kaçmış.

Bu kapsamlı plan Milli Güvenlik Kurulu'nda görüşülmüş, daha sonra geliştirilmiş ve Bakanlar Kurulu'nda hükümet kararı haline getirilmiş.

Bu planın perde arkasında neler var, biraz onu araştırdım.

Araştırmadan önce bölgede devlet tarafından yaptırılmış ilginç bir kamuoyu anketinin varlığını öğrendim.

Araştırmayı askeri yetkililer mi yoksa sivil kesim mi yaptırmış tam olarak bilemiyorum.

ASKER Mİ, SİVİL Mİ

Ama askeri kesimin yaptırmış olması ihtimali daha yüksek.

Araştırmanın konusu çok önemli.

Bölgede "Kürt kimliği ne kadar yerleşmiş" durumunda?

PKK olayından sonra bu kimlik kuvvetlenmiş mi, kuvvetlenmemiş mi?

Araştırma "Gizli" kaydı taşıdığı için rakamsal ayrıntılarını veremiyorum.

Ama araştırmadan çıkan sonuca göre, PKK olayından sonra bölgede, belirli bir grupta "Kürt kimliği" bir ölçüde kuvvetlenmiş.

Ancak araştırmayı yapan kuruluşun tespitine göre, "Kısmi düzeyde beliren kimlik duygusu ulusal bütünlüğü tehdit eden boyutlarda değil".

Araştırmayı yapan kuruluş bu sonuçların gerçekçiliği konusunda emin.

O nedenle, bu saptama gelecek açısından son derece önemli.

Araştırmada "PKK'ya ekspoze" (açık) gruptaki kişilerin üç temel grupta öbeğlendiği ortaya çıkmış.

Birinci bölümü "True believer" yani kesin inançlılar oluşturuyor. Bunlar PKK yandaşlığı kemikleşmiş olan grup. Yani kazanmak çok zor.

İkinci grupta ise terörle mücadele döneminde PKK'ya sempati duymuş kişiler var. Bunlara kazanılabilir gözüyle bakılıyor.

Üçüncü gruptakilerin ise PKK ile ilişkileri yok, ama merkezi otoriteye karşı bir "protesto duygusu" içindeler. Bunlara da kesinlikle kazanılabilir gözüyle bakılıyor.

Araştırmadan verebileceğim tek rakam ise şu:

Bölge halkının yüzde 50'si bölgede devletin güçlendirilmesini istiyor.

Araştırmanın ulaştığı sonuç şu:

"Bölge halkının geçmişte PKK'ya sempati duymuş, merkezi otoriteye protesto duygusu taşıması kesimleri bile kazanılabilir."

Güneydoğu için hazırlanan 107 maddelik plan işte gizli tutulan bu araştırmanın verileri ışığında hazırlanmış.

Yayımlanan haber şunu gösterdi.

Demek ki devletin bu bölge için çok kapsamlı bir "hareket planı" var.

Önemli olan, bunun hayata geçirilmesi.

HER MADDEYE TARİH

Bu nasıl gerçekleşecek?

Bu plan hakkında bazı bilgiler topladım.

Söz konusu 107 maddenin bir bölümü, aralarında Hürriyet'in de bulunduğu dört gazete tarafından yayımlandı.

Ancak 107 maddenin tamamı kamuoyuna açıklanmadı.

Aldığım bilgiye göre bu 107 maddenin her biri için, askerlerin isteği üzerine bir "gerçekleşme tarihi" konmuş.

Yani her bir maddenin hangi sürede hayata geçirileceği devlet kayıtlarına geçmiştir.

Bunların hangilerinin ne ölçüde gerçekleştiğini bilmiyoruz.

Ama hükümetin bu konularda kamuoyuna bilgi vererek, toplumun bütün kurumlarının desteğini alması yararlı olur.

Ayrıca bu tarihlerin açıklanması, hükümetin de kamuoyu önünde kendini bağlaması anlamına gelir.

Bu da sosyal kontrolü artıracığı için planın hayata geçiş süresini kısaltabilir.

SIRA UYGULAMADA

Öğrendiğim başka şeyler de var.

Bu plan MGK'da görüşüldükten sonra ilgili bütün bakanlık ve kamu kuruluşlarının katıldığı toplantılar yapılmış.

Bölgeye inceleme gezileri düzenlenmiş.

Başbakan Ecevit, 7 Mayıs'ta bu plana imza attıktan sonra hemen Diyarbakır'a giderek ilk adımı atmış.

Bu araştırma, bölge halkının sorunu bir kimlik meselesi olmaktan çok, "sosyal ve ekonomik sorun" olarak algıladığını gösteriyor.

Devletin de bu meseleyi bu açıdan çözmesi için artık gerekli bütün şartlar hazır.

Şimdi iş uygulamada...

Çıkmaz yol

15.Eylül.2000, K.Tekin Sürek, Evrensel

Salı günü Bursa'da Dünya Barış Günü nedeniyle düzenlenmiş bir panele katıldım. Panele son günlerde panellerde görmeye alıştığımızdan daha kalabalık bir kitle katıldı. Panelden, panelist Vedat Çetin'in panel sırasında da tartıştığımız sözlerini tartışmak için söz ediyorum.

Vedat Çetin, Diyarbakır'dan geldi. Orada yaşıyor. Yeni Gündem gazetesinde köşe yazarlığı yapıyor. İHD yöneticiliği yaptı. Bir Kürt aydını.

Çetin, panelde, barış konusundaki Marksist tezlerden rahatsız oldu. Tepkisini, bu tezlerin genel ve bilinen görüşler olduğu ve artık başka şeylerin tartışılması gerektiğini ileri sürerek gösterdi. Bayağı da öfkelenildi. Karşı tezleri ise şöyleydi: Kürt sorununda en ileri görüşleri savunan parti ANAP'tır. ANAP solculardan ileridir. Solcuların demokrat ve özgürlükçü olması tartışılır. Solcular, bir körleşme yaşıyor. Şimdiye kadar solcu partilerin yöneticileri Diyarbakır'a gelmedi. Gelenler de bir Mesut Yılmaz gibi "AB'ye giden yol Diyarbakır'dan geçer" diyemedi. Mesut Yılmaz'ın bu sözleri çok önemlidir vs.

Vedat Çetin'in görüşlerini eleştirdiğimizde ise; sol partilerin marjinal kaldığını, siyasi bir etkilerinin olmadığını, dünyanın artık tek kutuplu olduğunu, emperyalistlerin siyaseti belirlediğini, emperyalist güçlerden ister istemez medet umulduğunu söyledi.

Uzun uzun Vedat Çetin'in sözlerini aktarmamın nedeni, Çetin'le polemik yapmak değil. Kürt sorununun çözümü konusunda çok sayıda aydının Çetin gibi düşündüğü ve bu görüşlerini yaydıkları için Çetin'in sözlerini tartışmak gerekiyor.

Tarihte hiçbir emperyalist devlet mazlum halklar lehine ulusal sorunun çözümünde rol oynamamıştır. Emperyalistlerin çözümü kendi menfaatleri doğrultusunda olmuştur. Emperyalist çözümden belki bir de emperyalistlerin işbirlikçisi toprak ağaları ve sermayedarların menfaatleri olmuştur.

Çetin, kendini eski sosyalist vs. olarak tanımlasa da, savunduğu görüşler Kürt burjuvalarının ve toprak ağalarının çıkarlarına denk düşmektedir. Bizde, demokrat ve ilerici çevrelerde Kürt sorununun söz eden herkesin ileri, solcu, demokrat vb. olarak değerlendirilmesi gibi bir zaaf vardır. Birçok solcu, demokrat aydın Kürtleri sınıfsız bir toplum ya da Kürtlerin tümü emekçi imiş gibi değerlendiriyor. Vedat Çetin gibilerinin savunduğu görüşleri de Kürtlerin talebi imiş gibi ele alıyor.

ABD'den ve Avrupalı emperyalistlerden çözüm bekleyenler, ABD ve diğer emperyalistlerin halkı hayal kırıklığına uğratması üzerine, emperyalistlerin işbirlikçilerini öne çıkarmaya başladı. ANAP'ın çözüme katkı sağlayacağı görüşü emperyalistlerden çözüm beklemenin başka türlü bir ifadesidir. Ve MHP Başkanı ile tokalaşma sadece bir protokol el sıkışması değildir.

Bunun protokol tokalaşması olmadığı yakında daha iyi anlaşılacaktır.

Kürt sorununun çözümü, Kürt ve Türk emekçilerinin birlikte mücadelesi ile mümkündür. Kürt ve Türk emekçilerinin mücadele birliğinin oluşturulması için Kürt işbirlikçi sınıflarının görüşlerinin eleştirilmesi ve teşhir edilmesi zorunludur.

K. Irak'a dikkat

16.Eylül.2000, İlnur Çevik, Zaman

Kuzey Irak iki konuda Türkiye'nin yüksek çıkarları açısından kilit bir bölgedir. Birincisi, Türkiye topraklarında barınmayan PKK'nun hâlâ bu bölgede tutunmaya çalışması ve potansiyel bir tehlike teşkil etmesi, ikincisi ise Kuzey Irak'ın, hem bu bölge ile yapılan hem de Irak'la yapılan ticaret aç-

sından Güneydoğu ekonomisi için hayati öneme haiz olmasıdır.

İşte bu yüzden Türkiye'nin buraları arka bahçesi olarak görmesi ve buranın üzerine titremesi doğaldır.

Silahlı Kuvvetler her zaman olduğu gibi Kuzey Irak'ı yakın takipte tutmaya ve oradaki en ufak bir PKK hareketini bile değerlendirmeye devam etmektedir.

Son zamanlarda, askerlerin de sıcak bakması ile Türkiye, Celal Talabani'nin Kürdistan Yurtsever Cephesi'ne (KYB) yeşil ışık yakmış ve Ankara ile Kuzey Irak'taki bu önemli grup arasında buzlar erimştir. Talabani, Ankara'ya gelmiş ve Başbakan Bülent Ecevit tarafından karşılanmıştır. Halbuki 1993'ten beri hiçbir Türk başbakanı Talabani'yi kabul etmiyordu. Bu önemli jest, bir tavır değişikliğini göstermiştir. KYB, PKK ile daha etkin mücadele edeceğinin sinyallerini verip elle tutulur girişimlerde bulununca Ankara yumuşamış ve Talabani ile Türkiye'nin ilişkilerinde bir normalleşme görülmüştür.

Bize gelen haberlere göre KYB sözünde durmuş ve kendi kontrolünde bulunan bölgelerdeki PKK'lıların üzerlerine gitmeye başlamıştır. Geçtiğimiz günlerde KYB güçleri ile PKK'lılar arasında bazı çalışmaların olduğu söylenmektedir.

KYB'nin bölgede rakibi olan ve Mesut Barzani'nin başkanlığını ettiği Kürdistan Demokrasi Partisi (KDP) ise zaten Türkiye ile iyi ilişkiler içinde olmuş ve birçok zaman KDP Peşmergeleri ile Mehmetçiklerimiz Kuzey Irak'ta PKK'ya karşı ortak operasyonlar yapmışlardır.

Son zamanlarda KDP ile Türkiye arasında bazı tatsız olaylar cereyan etti; ama Türk yetkililer bunların geçici olduğunu ve fazla abartılmaması gerektiğini söylüyorlar. Ama bizce Türkiye'nin bu konuda biraz daha dikkatli olması gerekir.

KDP'nin bölgesi Türkiye ile Irak arasındaki bağlantıyı sağlıyor. Yani Güneydoğu'muzu şu anda besleyen ticaret bu bölgeden gerçekleşiyor. Irak, akaryakıtını Barzani'ye satıyor, o da Türk alıcılara satıyor. Buna karşılık Türk malları da Irak ve Kuzey Irak'a akıyor. Ama son zamanlarda Habur Sınır Kapısı'nda ciddi aksaklıklar var ve hükümetin aldığı tedbirlere rağmen bir iyileştirme olmadı. Halâ ticaret bu sınır kapısından kör topal yürüyor ve Güneydoğu halkı bu konuda ciddi sıkıntılar çekiyor.

İşte bu noktada yeni bir gelişme dikkatimizi çekti. Mesut Barzani'nin damadı ve bölgenin en güçlü kişisi (KDP yönetiminin başkanı olarak anılıyor.) Necirvan Barzani, Tahran'ı ziyaret etti ve orada bir hafta kaldı. Bu sırada Barzani'nin çok yakın ilgi gördüğü ve İranlılardan önemli sözler aldığı söyleniyor. İranlılar kendi toprakları üzerinden KDP'nin ticaret yapabileceğini ve hatta Türkiye'nin, Birleşmiş Milletler yaptırımları yüzünden KDP bölgesine satılmasına izin vermediği malları bile temin edebileceklerini söylemişler. Buna Türkiye'nin bir türlü Turkcell'e izin vermediği cep telefonu santralı da dahilmiş. Yani İran KDP'yi yanına çekmek için büyük gayret gösteriyor. Bu arada bizim hükümetimiz de Habur sınır ticaretini engellemek için anlamsız bir tavır içinde bulunuyor.

Bütün bunlar "müşteri kızdırmak" için yayılan dedikodular olabilir. Ama ateş olmayan yerden duman çıkmaz ve Türkiye'nin mutlaka bu konuda duyarlı davranması gerekir. Askerler ve Dışişleri bu işin bilincinde; ama acaba Başbakan ve arkadaşları olayın vahametini algılayabiliyorlar mı?

Zorunlu hizmet geliyor

16.Eylül.2000, Fikret Bila, Milliyet

Milli Güvenlik Kurulu'nun Aralık 1999 toplantısında alınan karar uyarınca hazırlanan "Doğu ve Güneydoğu Eylem Planı" hükümet tarafından süratle uygulamaya geçiriliyor.

Başbakan Bülent Ecevit'in 10 Mayıs 2000 tarihinde imzalayarak resmîyet ve yürürlük kazandırdığı eylem planının gerektirdiği yeni düzenlemeler, ardarda açıklanacak.

Başbakan Bülent Ecevit, dün bu konudaki sorularımızı yanıtlarken, söz konusu planda da öngörüldüğü gibi Doğu ve Güneydoğu'da kamu görevlileri için "zorunlu hizmet" uygulamasına geçileceğini ve bu konudaki hukuki düzenlemenin çok yakın bir sürede açıklanacağını ifade etti.

Tıpkı asker, polis gibi

Başbakan Ecevit, "zorunlu hizmet" uygulamasıyla ilgili olarak şu bilgiyi verdi:

"Doğu ve Güneydoğu'da en önemli sorunlardan biri, nitelikli kamu personeli sorunudur. Bu sorunu aşmak için kamu görevlilerine bu bölgelerde zorunlu hizmet uygulamasına geçilecek. Askerler ve polisler, nasıl bölgede zorunlu hizmet veriyorlarsa diğer kamu personeli de verecek. Örneğin, askerler, polisler gibi, doktorlar da, mühendisler de, öğretmenler de zorunlu hizmete tabi olacak. Bu yolla nitelikli personel açığı da kapanmış olacak."

Başbakan Ecevit, bir diğer sorumuz üzerine yine eylem planında öngörüldüğü gibi vali ve kaymakamların özel atama yöntemi hazırlığı içinde olduklarını, meslek ve görev güvencesiyle üst düzey yönetici açığı ve sorununun da aşılacağını kaydetti.

Valiler için özel atama

Eylem planında, valiler ve kaymakamlar için mesleki ölçülerle hareket eden özel bir atama kurulu oluşturulması ve valilerin birinci sınıfa ayrılması ülke idare amirleri arasından atanması öngörülmüştür.

Ecevit, planda öngörülen bazı önerilerin hükümetçe daha önce uygulamaya konulduğunu da anımsatarak şu değerlendirmeyi yaptı:

"Plan çok geniş kapsamlı bir çalışma. Bu nedenle planda yer alan 107 önerinin tümünün uygulamaya geçirilmesi zaman alabilir. Ancak biz hükümet olarak uygulamaya çoktan geçtik. Ekonomik önlemler alındıkça bunun sosyal sonuçlar da görülecektir."

Merkez köyler ve köykentler

Ecevit, yine eylem planında yapılan saptamalar ve öneriler doğrultusunda bölgedeki tarımsal faaliyetlerin ve hayvancılığın geliştirilmesi yönünde adımlar atıldığını belirtti ve şu bilgiyi verdi:

"Kırsal kesimde ekonominin güçlendirilmesi için teşvik ve ucuz kredi uygulamasını başlattık. Ayrıca köye dönüş projesi de uygulamada. Bu yönde iki uygulamamız var; Birisi Köykentler, diğeri Merkez köyler. Merkez köyler daha çok güvenlik amaçlı toplulaştırma çalışması. Köykent ise farklı bir proje. Ama iki proje de uygulandıkça kamu görevlilerinin de halkın da daha cazip çalışma ve yaşama olanaklarına sahip olacakları açık."

Yine eylem planında yer alan bir diğer önemli konu olarak "Köy Korucuları"nın durumuyla ilgili çalışmalar da sürdürülüyor. Başbakan Ecevit, köy korucularının sosyal ve ekonomik güvenceye kavuşturulacaklarını vurguladı. Planda korucuların emeklilik olanaklarına kavuşturulması ve kamu kurumlarında orman muhafaza memuru, koruma görevlisi gibi istihdam edilmeleri öngörülmüştü.

Sempatizanları kazanacağız

Ecevit, terörün etkisi ortadan kalktıkça O-HAL bölgesinin de daraltıldığını anımsatarak, eko-

nomik ve sosyal yatırımlara hız vereceklerini vurguluyor.

Başbakan, eylem planına kaynaklık eden çalışmalarda, "PKK sempatizanı veya protestocu" olarak adlandırılan ancak, "kazanılması mümkün görülmemiş" gruplarla ilgili sorumuzu ise yanıtlanırken şu değerlendirmeyi yaptı:

"Bu grupların kazanılabileceği görüşüne katılıyorum. Ekonomik ve sosyal yatırımlar arttıkça, önlemler alındıkça, vatandaşlarımızın bu tür etkilerden kurtulacağına inanıyorum."

MGK'da alınan karar sonrasında, devletin tüm kurumlarının katkısıyla hazırlanan ve bir çeşit "bölgesel kalkınma planı" niteliği taşıyan "eylem planı" hızla uygulamaya sokulmuş görünüyor.

Mevcut durum...

Farklı bakanlıklara bağlı kurumlarda çalışan kamu personelinin tayinleri, bakanlığın iç yönetmelikleri ile düzenleniyor.

Milli Eğitim'de doğu hizmeti zorunluluğu yok. Personel, doğudaki herhangi bir ile isteği dışında atanamıyor.

Öğretmenler için Türkiye 3 bölgeye ayrılmış durumda. Birinci bölgeye gelebilmek için 3. bölgede 3 veya 2. bölgede 4 yıl görev zorunlu.

Doktorlar için de doğu zorunluluğu bulunmuyor. Batıda çalışan doktor, isteği dışında doğuya gönderilemiyor ancak, doğuda görevli doktor batıya tayin için bir süre burada görev yapması gerekiyor.

Hakim ve Savcılar için de Türkiye 4 bölgeye ayrılmış durumda. Hakim ve savcılar belirlenen sürelerle bu yerlerde çalışmak zorunda. Ancak bölgeler, doğu ve batı diye değil illerin kalkınmışlık düzeyine göre sınıflanıyor.

Maliye Bakanlığı personeli için de farklı bir uygulama var. Gelişmiş bir ildeki defterdarlık görevlisi, daha az gelişmiş bir ile tayin edilemiyor ancak yöneticiler için zorunlu hizmet süreleri bulunuyor.

Güneydoğu'da fikri takip eksikliği

16.Eylül.2000, İsmet Berkan, Radikal

Türkiye'nin yıllardır değişmeyen üç-dört ana gündem maddesi var. Bunlardan biri de, tercihinize bağlı olarak Kürt sorunu ya da Güneydoğu sorunu. Gazeteler ellerinden geldiğince bu iki konuyu durup durup gündeme getiriyorlar, gelişmeleri haberleştiriyorlar.

Güneydoğu konusunda son haber, perşembe günü Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazetelerinde, hepsi de gazetelerin Ankara temsilcileri tarafından kaleme alınmış 107 maddelik Güneydoğu planı haberi idi.

Haberi okuduğumda içimden 'Ben bu haberi bir yerden hatırlıyorum' duygusu geçmedi değil. Ama sonra kendime kızdım. Öyle ya, yıllardır hazırlanan ve MGK'da konuşulan 'Güneydoğu planı' haberlerinden ve sonunda da bu planların hiçbirinin uygulanmamasından öyle sıkılmıştım ki, bütün haberleri birbirine benzetiyoordum.

Ama değilmiş. Evren Değer, 26 Aralık 1999'da, söz konusu kararların alındığı Milli Güvenlik Kurulu toplantısından birkaç gün önce perşembe günü gazetelerde yayımlanan kapsamlı haberlerin bir bölümünü Radikal'de yazmış. Elbette daha

MGK'da karar alınmadan yazılan haber 107 maddenin hepsini içermiyor ama mesela OHAL'in kademesi olarak kalkması unsurunu içeriyor.

Peki Radikal bu haberi 'Güneydoğu devrimi' başlığıyla manşetinden vermiş de ne olmuş? Hemen hemen hiçbir şey. Diğer gazeteler konuya pek eğilmemişler, resmi sözcüler söz konusu planı yalanlamış, biz Radikal olarak fikri takip yapmamışız, kendi haberimizin üstüne varmamışız ve konu unutulmuş.

Taa ki bu çarşamba gününe kadar. Söz konusu kararların belli bir olgunluğa eriştiğini düşünen ve Başbakan Bülent Ecevit'in Mayıs ayındaki imzasından hareket eden üst düzey kaynaklar, bazı gazetecilere planın bütün ayrıntılarını aktarmışlar, onlar da doğal olarak bunu yazmış.

Bence çok önemli haberler bunlar. Ama şaşırtıcı olan, gazetelerin, bu önemli haberi günün en önemli olayı olarak değerlendirmemeleri.

Aralık ayında Radikal'in manşetinin başına ne geldiye şimdi de aynı haberin iyice ayrıntı kazanmış hali olan bu habere de oluyor, unutulmaya terk ediliyor.

Oysa gönül isterdi ki, planın ayrıntıları tartışılın, hükümetlerin ve parlamentoların bu plan çerçevesinde üstüne düşenler konuşulsun, konunun doğrudan muhatabı kesimlerle konuşulsun.

Mesela bölgede görev yapacak vali ve kaymakamlar konusunda bir dizi önlem düşünülüyor. Bu kamu yöneticilerinin siyasi etkilerden uzak tutulması tasarlanıyor. Peki bu nasıl yapılacak? Mülkiye Memurları Yasası'nda ne gibi değişiklikler gerekiyor? Bu özgül sorun sadece Güneydoğu için mi geçerli?

Bir örnek daha: Doktorların rotasyonu düşünüyor bölgedeki sağlık görevlisi açığını kapatmak için. Evet ama doktorlar için 'mecburi hizmet' uygulamasından daha yakın zaman önce vazgeçilmedi mi?

Bölgedeki eğitim sorunlarının büyük bir bölümü derslik sayısı azlığından, kapalı okullardan ve bölgeye tayin olduğu halde istifa edip kaçan öğretmenlerden kaynaklanmıyor mu? Hangi önlem bu süreci tersine çevirecek? Böyle bir sihirli çare var dıysa neden bugüne kadar uygulanmadı?

* * *

Aslında en dipte en büyük sorun var: Bu planın askerler tarafından hazırlandığını en azından biz gazeteciler çok iyi biliyoruz.

Peki ama böyle bir planı neden askerler hazırlar? Ya da soruyu tersten sorayım: Bu planı hükümetler neden kendiliğinden hazırlamadılar?

Cevap belli: Askerler hazırladı, çünkü onlardan başka kimse bu işe elini sokmak istemiyor. Hükümetler, özellikle memurlarla ilgili düzenlemelerden, hele kendi siyasi etkilerini azaltacak düzenlemelerden uzak duruyorlar. Aynen irticada olduğu gibi. Güneydoğu'da 'merkez köyler projesi' için bulunan paranın bir siyasetçinin çıkar hesapları yüzünden nasıl kullanılamaz hale geldiğini ne çabuk unutuyoruz.

Yoksa, hükümetin dört ay önce gündemine gelmiş ve imzalanıp geçmiş olan bir konuyu 'gizli' tutması söz konusu olabilir miydi?

Suç, gerçekten yeterince fikri takip yapmayan biz gazetecilerde.

Doğu halkı ve dindar insanlar

16.Eylül.2000, Ahmet Taşgetiren, Yeni Şafak

MGK inisiyatifinde Doğu ve Güneydoğu'ya yönelik 107 maddelik bir "Eylem Planı" hazırlandığı medya kanalıyla duyurulmuş bulunuyor. Planın en hassas değerlendirmesi, bölgenin sosyo-ekonomik fotoğrafının çekildiği giriş bölümünde yer alıyor. Değerlendirme, terörle mücadele süreci olarak nitelenebilecek geçen 16 yıllık dönemde, bölge insanında, "kimlik duygusu"nun hangi nisbette geliştiği noktasında toplanıyor. Bir bakıma "Kürt kimliği ne oranda yerleşmiş" sorusunun cevabı aranmış. Sorunun hayatiyeti, bölünme riskinin bu toplumsal olguya dayanacak olmasından kaynaklanıyor.

Terör ortamında etkilenmeye çalışılan bölge halkına ilişkin rapordaki tesbitler şöyle:

1. Bir grup PKK sempatisini olarak görülme.
2. Bir grup protestocu niteliği taşıyor.
3. Bir grup ise PKK kimliği taşımakta.

Rapor, bu üç grubun genel bölge halkı içinde çok yüksek bir yer tutmadığı tesbitinde de bulunmuş.

Anlaşıyor ki bu üç grup, "Kürt kimliğinin derinleştiği risk grubu" olarak görülüyor ve sosyo-ekonomik çerçeveli 107 maddelik "Eylem Planı" bu grupların PKK etkisinden kurtarılmasını amaçlıyor.

Eylem planının başka bölümlerinde, bu sancılı ortama gelişin sebepleri üzerinde durulmuş, tedbirler önerilmiş.

Rapor veya Eylem Planının bütünü ortada olmadığı için geniş bir değerlendirme yapma imkânımız yok. Ancak devletin "Kürt kimliğinin derinleştiği risk grubu"nu önemsemesinin ve bu grubun kazanılması yolunda fikirler geliştirmesinin önemli olduğunu not etmek istiyoruz.

Belki burada bizatihi "Kürt kimliği"nin varolmasını veya oluşmasını "risk" olarak görmeyip, bunun "bölünme talebi"ne zemin teşkil etmesini sorun olarak görmek gerektiği vurgulanabilir.

Çünkü kendisini bizatihi Kürt olarak hissetmek başka, Kürtlük bilincini, ayrı bir siyasi merkez arayışının çıkış noktası olarak görmek başkadır.

Belki PKK çevresindeki kimlik oluşumunun asıl riski, bu noktadadır.

Ve bu noktada, Doğu-Güneydoğu'daki insanların, böyle bir risk grubu içine itilmesinde, 16 yıldır yürütülen mücadele sürecinin etkileri ne orandadır, sorusunun cevabı aranmalıdır.

Buradan gelmek istediğim nokta, "Bin yıl devam edeceği" ifade edilen "İrtica ile mücadele süreci"nin, diyelim bir 16 yıl sonra, hangi toplumsal sonuçları doğuracağına dair bir öngörünün var olup olmadığıdır.

Sürecin başlangıcından bu yana 3.5 yıl geçmiş bulunuyor. İrtica ile mücadelelerin şu andaki toplumsal bedeli nedir?

Bu soruyu, vatandaşın siyasi merkezle ilişkileri, yani anayasada tarifini bulan "devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü" açısından sormamız gerektiği açıktır. Çünkü hassas nokta orasıdır.

Bir de hadiseyi, "irtica ile mücadele"nin, "Kürt kimliği" konusundan çok daha derin, İslâm gibi, toplumun hemen tamamı tarafından paylaşılan ortak bir değerle bağlantılı olduğunu düşünerek değerlendirmek gerekiyor. Yani "irtica ile mücadele"nin "İslâm'la, dinle mücadele" tarzında algılanması riski her zaman mevcuttur. Algılama, diyorum, çünkü hadiseyi sizin nasıl anladığınız veya vaz'ettiğinizden çok daha önemlisi, halkın onu nasıl algıladığıdır.

Kamuoyu araştırmalarının ortaya koyduğu gerçeğe göre, halkın ancak yüzde 3.5-8 oranındaki bir kesimi "irtica"yı Türkiye'nin önemli sorunları arasında sayıyor. Halk nezdinde böylesine marjinal alanlarda görülen, halkın belki marjinal diye nitelenebilecek hacimdeki bir bölümü tarafından sorun olarak nitelenen "irtica" olgusu, devlet tarafından

"birinci öncelikli iç tehdit" olarak nitelenir ve bu tehdide karşı gazetelere "topyekün savaş" diye manşet olacak çerçevede bir mücadele başlatılırsa, bunun, "asıl hedef?" neyse, ondan çok daha geniş toplum kesimlerini tedirgin etmemesi mümkün değildir.

Devlet, bir süredir "mütedeyyin insan"la "mürteci" arasında ayırım yapma arayışında görünüyor. En azından böyle bir söylem tedavülde... Ama "irtica ile mücadele"nin, halka yansıyan boyutunda, "mütedeyyin insan-samimi dindar insan" ın hangi ölçülerle ayırıldı, sakınıldığı pek farkedilmiyor.

Ben, bizzat, 15-16 yaşındaki çocukların-gençlerin "Bu süreç içinde devleti öğrendim" dediğine tanık oldu. Bu sözü tahlil etmeli Ankara'daki siyasi merkez... Şu sıralarda, Güngören'de, Kadıköy'de, Bakırköy'de okullarına alınmayan başörtülü İHL'li kız öğrencilerin, onların velilerinin, amcalarının-dayıların-teyzelerinin halet-i ruhiyesini tahlil etmeli... Ne bileyim ben, 200 puanla istediği fakülteye giremeyen İHL mezunu çocuğun-yakınlarının duyularını görmeli...

Bu işler, illâ da 16 yıl sonra mı gündeme alınır, yaralar derinleştikten, kimi zaman çözümsüz hale geldikten, yürekler koştuktan sonra mı?

Ankara'da birileri, "Keşke Doğu-Güneydoğu'daki toplumsal olguyu işin taa başında, bölge insanının yüreği bulanmadan hesaplayabilseydik" demiyor mu?

Ya da Ankara'da birileri, "Şu irtica ile mücadele süreci, sakın ülkenin munis, işinde gücünde, çocuğuna dini terbiye vermekten başka kaygısı olmayan, Müslümanlığı bu ülkenin her zaman bereketi, savunma seddi, varoluş şartı olmuş bulunan insanların yüreğini kanatıyor olmasın" diye sormuyor mu?

Ben, daha üç buçuk yıl geçmişken bunun sorulması gerektiğini düşünüyorum. 16 yıl sonra, çok yürekler kanayabilir ve derin kan kaybı ülkeye büyük bedeller ödetebilir. Korkarım o zaman, Doğu-Güneydoğu için düşünüleneye benzer bir eylem planı, İslâm ve toplumun dindar mensupları ile ilişkilerde açılan yaraları kapamaya yetmez.

G. Doğu'ya halksız plan

16.Eylül.2000, Evrensel

Milli Güvenlik Kurulu (MGK) tarafından geçtiğimiz yılın aralık ayında alınan karar uyarınca hazırlanan "Doğu ve Güneydoğu Eylem Planı", bölgenin temel sorunlarını kalkınmadan ibaret olarak tanımlıyor. Bölge halkının kimlik ve kültür taleplerine yer verilmeyen söz konusu raporda, bölge halkı da "protestocu", "sempatizan" ya da "PKK'li" gibi kavramlarla tanımlanıyor.

Sorun, yatırıma indirgeniyor

Kamu sektöründe görevli öğretmen, doktor, mühendislere zorunlu Güneydoğu hizmeti getiren ve Başbakan Bülent Ecevit'in 10 Mayıs 2000 günü imzalayarak resmîyet kazandırdığı "Eylem Planı", Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı kentlerde yaşanan soruna, "sosyal-ekonomik" sorun teşhisi koyuyor ve 107 maddeden oluşuyor. Bunların 47 tanesi ekonomik kalkınma, 30 tanesi idarenin yeniden yapılanması, 17 tanesi eğitim ve 13 tanesi de sağlık sahalılarında alınması gereken önlemleri kapsıyor.

"Bölge insanının kalkınmasının, doğu ve batı arasındaki sosyal ve ekonomik farkların giderilmesinin ve böylece, PKK ile mücadelede arada kalan bölge insanının kazanılmasının sağlanması" şeklinde amacı belirtilen "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Eylem Planı" geçtiğimiz günlerde basına yansıyan MGK anketine dayandırılıyor. Söz konusu eylem planında sorunun "kimlik" sorunu olmadığı iddia ediliyor. Söz konusu planda bölge halkına ilişkin ise şu sınıflandırma yapılıyor: "Terör ortamı içinde etkilenmeye çalışılan bölge halkı, gruplandırılacak olursa;

- a) Bir grup PKK sempatisini olarak görülmekte,
- b) Bir grup protestocu niteliği taşımakta,
- c) Bir grup ise PKK kimliği taşımaktadır.

Her üç grubun toplamı bölge halkı içinde çok yüksek bir yer tutmamaktadır. İlk iki gruptaki vatandaşların ekonomik ve sosyal sorunları ön plandadır. Bu sorunların çözülmesiyle bu gruptaki vatandaşların PKK etkisinden kurtarılabilirler mümkündür. Üçüncü gruptakiler ise bilinçli şekilde PKK kimliği taşımaktadır.

Bölgede yapılan bilimsel çalışmaların ortaya koyduğu verilere göre bölge halkının yarısına yakın, 'güçlü, adil, sevecen' devlet istemektedir. Güçlü devletten kastedilen kamu yönetimindeki eksikliklerin giderilmesidir. Dolayısıyla 'Kürt kimliği' sorunu dar bir çevrede kemiklenmiş görülüyor, sosyal ve ekonomik önlemlerin alınmasıyla 'devlet için bir tehdit oluşturmadan' kontrol altına alınabilecek boyuttadır."

Eylem planının "Temel saptamalar" bölümünde "Doğu ve Güneydoğu'da karşılaşılan sorun, 'sosyal' nitelikli bir sorundur" iddiası ile şu görüşler ileri sürülüyor:

- a) Terör olayları bölgede geniş ölçüde bir güvenlik sorunu yaratmıştır.
- b) Kamu yönetimindeki eksik ve aksaklıklar, sorunu beslemektedir.
- c) Ekonomik sorun çok önemli bir ağırlık oluşturmaktadır.
- d) Eğitim sorunu, büyük boyuttadır.
- e) Sağlık sorunu, temel sorunlardan biridir."

Ecevit: Şırnak'a gideceğiz

Bu arada, Başbakan Ecevit dün söz konusu eylem planı ile ilgili olarak yaptığı açıklamada, bazı kamu görevlilerinin Güneydoğu'da görev yapma konusunda şimdiye kadar çekingen davrandıklarını belirterek, "Artık çekingen davranmalarına bir gerek de kalmadı. Şimdi bir yandan köye dönüş

projesini sürdürürken diğer yandan da Güneydoğu'nun kamu personeli ihtiyacını dafta yeterli şekilde karşılamak için gereken önlemleri alacağız" dedi.

Başbakan Ecevit, bazı açılış ve törenlere katılmak üzere İzmir'e hareketinden önce Esenboğa Havaalanı'nda gazetecilerin sorularına verdiği yanıtta bölgede, şimdi ekonominin canlandırılması ve sosyal yaşamın eksikliklerinin giderilmesinin tam zamanı olduğunu ifade ederek, 1998 yılında Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yatırımları teşvik etmek, özendirme amacıyla bir teşvik yasası çıkardıklarını hatırlattı. Bu yatırımlara büyük ümit bağladıklarını anlatan Ecevit, bu ay içerisinde Şırnak'a giderek orada "köykent" projesini başlatacaklarını söyledi.

Bölgenin en büyük eksikliklerinden birinin de nitelikli kamu görevlilerinin buraya gitmekte çekingen davranması olduğuna işaret eden Ecevit, şöyle devam etti: "Artık çekingen davranmalarına bir gerek de kalmadı. Şimdi bir yandan köye dönüş projesini sürdürürken, bir yandan da Güneydoğu'nun kamu personeli ihtiyacını daha yeterli şekilde karşılamak için gereken önlemleri alacağız ve almaya devam edeceğiz."

Halkın, dikkate alınmayan talepleri

OHAL kaldırılmalıdır.

Kürt dili ve kültürü önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Anadilde eğitim ve yayın hakkı serbest olmalıdır.

Basın özgürlüğünü ortadan kaldıran OHAL yasağı kaldırılmalıdır.

GAP, topraksız ve yoksul köylünün yararlandığı bir proje olarak yeniden yapılandırılmalı, GAP'ı uluslararası emperyalist tekelere peşkeş çekme anlayışından vazgeçilmelidir.

"Köykent", "yatılı bölge okulu" gibi, asimilasyonu anımsatan uygulamaların, Kürt sorununu çözecek araçlar olarak sunulmasından vazgeçilmelidir.

Boşaltılan köyler yeniden yerleşime açılmalı, köylerinden sürülenlerin zararları tazmin edilip geri dönüşleri sağlanmalı, karşılıksız kredi verilmeli ve köylülerin bankalara olan borcu silinmelidir.

Ayrımsız bir genel af çıkarılmalı ve idam cezası kaldırılmalıdır.

Bölgedeki faili meçhuller aydınlatılmalı ve sorumluları cezalandırılmalıdır.

Örgütlenme, toplantı ve gösteri yapma hakkı önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.

Bölgenin tek sorunu kalkınma değil!

Mehmet Aslanoğlu

MGK'nın "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Eylem Planı"nın gündeme gelmesi bölgedeki kitle örgütleri ve sendikalar tarafından tepkiyle karşılandı. Bölgenin sorununun sadece kalkınmadan ibaret olmadığını dile getiren kitle örgütleri, halkı "protestocu",

“sempatizan” ve “örgüt üyesi” olarak gruplandırılmasına da karşı çıktılar.

Eğitim-Sen Diyarbakır Şube Başkanı Hayrettin Altun: Son Güneydoğu Eylem Planı'na baktığımız zaman toplumsal rehabilitasyonu ve realiteyi gözardı eden bir tarzla bölgeye yaklaşıyor. Bu tarzla bölgeye yaklaşıldığı zaman sorunlar daha da çözülmez duruma gelecektir. Bölgedeki Kürt realitesini görmeyen her türlü politika iflas etmeyle mahkumdur. Devlet Bahçeli'nin Diyarbakır'a gelip gitmesinden sonra Güneydoğu halkını kategorize eden açıklamalar yapıldı. Bu açıklamalarda şu andaki demokrasi ve barış ortamında çok talihsiz açıklamaları.

Demokratik adımlar atılmalı

Bu plan çerçevesinde yaygınlaştırılacağı söylenen Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) cumhuriyet tarihiyle başlayan bir sorundur.

Bölgede Yatılı İlköğretim Bölge Okulları açılarak bölge halkının kendi dilini, kendi kültürünü, kendi toplumsal özelliklerini unutturma gayesi güdülmüştür. Bölge halkına karşı en iyi yol bölgedeki çatışma ortamının derhal kesilmesi, demokratik adımların atılması, bölge halkının kültürel, folklorik ve dil sorunu açısından çözümler düşünülmelidir.

Devlet samimi değil

SES Şube Sekreteri Muhsin Uyanık: Aslında devletin bu barış sürecine karşı yapması gereken “Doğu ve Güneydoğu Anadolu Eylem Planı” olmamalıydı. Barış sürecinde ortaya konulan barış talepleri vardı. Bunların başında mağdur edilen milyonlarca insanın köyüne dönmesini olumlu bir temelde sağlamak geliyor. Bunun dışında dil anayasal güvence altına alınmalıdır. Yine toplumsal bir sorun olan genel af çıkarılmalıdır.

Bu planda sağlığa 13 madde ayrılmış. Bu planda yeni bir şeymiş gibi topluma lanse edilen bu durum devletin zaten bugüne kadar yapması gereken görevi yeniden yapmaya çalışması, toplumu yanılt-

maya yöneliktir. Biz bölgede bu sorunları yakıcı bir şekilde yaşıyoruz. Hal böyleyken devletin bu konuda da samimi olmadığına inanıyoruz.

Ekonomik önlemler sorunu çözemez

Diyarbakır Barosu Başkanı Mustafa Özer: Demokrasıyla idare edilen Avurpa ülkelerinde kimlik sorunu yaşanan, yani siyasal sorunların yaşandığı bölgeler var. Örneğin Bask bölgesinde bu sorunlar devam ediyor. Çünkü sorun siyasal bir kimlik sorunudur. Bu nedenleri ki MGK'nun eylem planı 107 değil 1007 maddelik olsa da fark etmez. Yaptıkları sözde istatistiklerle kendilerini kandırıyorlar. Bu mantaliteyle istediğiniz alt yapıyı getirin ne değişecek. Alın size GAP. GAP bölge insanının yaşamında neyi değiştirdi? Türkiye'de önce bir kafa değişikliğinin olması gerekir.

50 kişiye 1 güvenlik görevlisi

İkincisi bu eylem planında devleti güçlü kılmaktan bahsediliyor. Devlet burada zaten güçlü. 20 yıldır aralıksız sıkıyönetim ve OHAL yasası uygulanıyor bölgede. Bunun daha ne gücü olsun! Yani devlet şunu düşünüyor herhalde, “Her insanın başına bir kolluk gücü”. Güçlü olmasından anladığım bu. Bölgede 50 insana 1 güvenlik görevlisi düşüyor. Bu durumda devletin bekaası adına insanın ölmesi, izole edilmesi, demokratik özünden yoksun bırakılması hiçbir anlam ifade etmiyor.

2 yıl sonra unutulur

THİV Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Vural: Kürt sorununa salt ekonomik açıdan yaklaşıyor. 20 yıldır yaşanan savaş her şeyi gösterdi. Olay dil, kimlik sorunudur ve bölgede bu tür eylem planlarıyla çözülemez. Vatandaşın köyüne dönmesi için devlet güvencesi olması gerekir. Fakat bu yok. Halk kendi kültürünü, dilini istiyor. Demokratik olmayan yasalar değiştirilmeli. Bu sorunlara bu planla çözüm bulmaya çalışmak geçici bir hevestir. 2 yıl sonra kimse hatırlamaz bile bu planı.

Güneydoğu için katılım

18.Eylül.2000, Ferai TINÇ, Hürriyet

KAÇ paket oldu? Sayısını tam hatırlamıyorum, sekiz diyenler de var, daha fazla çıkartanlar da. Ama Güneydoğu için açılan paketlerin en önemli özelliği aseton gibi, havayla temas eder etmez buharlaşmaları.

Güneydoğu ya da Kürt sorununun çözümü için yapılması gerekenleri sıralayan raporların sayısını ise artık kimse anımsamıyor. O kadar çok yani.

Demek ki Türkiye bu konuyu çok konuşmuş. Bir adım atılmamış.

Şimdi de geçen yıl Mayıs ayında yapılan 'gizli plan' lafı dolaşıyor ortalıkta.

107 maddelik bir plan. Aslında MGK damgalı olan plan, basına sızınca Başbakan Ecevit de sahiplendi.

Ve adına 'Hükümetin Güneydoğu planı' dendi.

İlk adımı da kamu görevlilerine Güneydoğu'da hizmet zorunluluğu oldu.

'Askerler yapıyor siviller de yapacak' dendi.

***

YILLARDAN beri, 'Biz teröre karşı mücadeleyi başardık, şimdi sıra hükümette' diyen askeri çevreler karşısında siyasilerin 'biz de bir şeyler yapıyoruz' çabası gibi duruyor bu plan.

Zaten aynı gün, Meclis'deki Güneydoğu'lu milletvekillerinin 'sivil' plan adını verdikleri önerilerle ortaya çıkmaları da bunu gösteriyor.

Muhalefet milletvekilleri olsa anlayacağım, 'hükümete karşı' bir öneri olarak yorumlayacağım. Ama iktidar milletvekilleri de vardı aralarında.

Demek ki, hükümet planı gerçek bir Meclis çalışmasına dayanmıyor.

Öyleyse bu MGK modeli hükümet planından fazla bir şey beklememek gerekiyor.

***

BUGÜNE kadar açılan paketler, binlerce rapordan biri bile ciddi biçimde dikkate alınmadığı için hiçbir işe yaramadı.

Halkın nabzını tutmadan, ne istediği sorulmadan, ne dediğine kulak verilmeden atılacak her adım havada kalır. Tepeden inme reçetelerle sorunlara çare bulunamaz.

MGK modeli hükümet planı, sadece ekonomik parametreler içinde soruna çözüm arıyor. İnsanın karnını doyurmak dışında temel duygusal talepleri bulunabileceği gerçeğini hiçe sayıyor.

Dilini sevmek, kültürünü geliştirmek, kendini aramak gibi.

Raporda, Kürtçe eğitim, Kürtçe televizyon gibi 'tartışmalı' başlıklara yer verilmediği anlaşılıyor.

Neden? Çünkü bunlar siyasallaşmaya yol açıyor muş.

Refah seviyesi ile siyasallaşma arasında ters orantı mı oluyor? Yani insan zengin olunca kimlik sorunu mu kalmıyor?

Madem öyle İspanya'nun en zengin bölgesi olan Bask'ta neden ayrılıkçı hareket varolabiliyor?

İtalya'da zengin kuzey, neden fakir güneyden kurtulmak için güçlü bir ayrılıkçı harekete beşiklik edebiliyor?

Gerçeklerle örtüşmeyen, hayallerden kalkarak yapılan plan ve programlar havanda su dövmekten öteye gidemez. O kadarla kalsa iyi, dövülen havanda su olsa. Havanda vergiler, havanda paralar, havanda umutlar dövülünce çok kötü oluyor. Türkiye bunu yaşadı ve yaşıyor.

***

MECLİS'teki Güneydoğu'lu milletvekillerinin girişimi bence çok önemli bir adım.

Güneydoğu'nun yasal tek temsilcileri onlar. Türkiye'nin en önemli sorununa çözüm planı mutlaka onlarla birlikte hazırlanmalı, samimi görüşleri alınmalı.

Sivil planın hazırlanmasında olduğu gibi, uygulanmasında da en önemli görev onlara düşüyor.

Unutmayalım, katılım olmadan değişimi gerçekleştirmek mümkün olmuyor.

Olay yaratacak iddialar

18.Eylül.2000, Hürriyet

Cüneyt Arcayürek, bu kez Özal'ın son dönemi ile Demirel'in Cumhurbaşkanlığına kadar uzanan dönemin kitabını yazdı. Kitap, Türkiye gündemini sarsacak iddialar içeriyor.

Özal'ın Kürt Federasyonu önerdiği de öne sürülen kitapta; faili meçhullerde üstü kapalı olarak işaret edilen adres, Çiller'e çıkıyor. Cindoruk için ise 'Hasta' deniliyor.

GAZETECİ Cüneyt Arcayürek'in "Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü" adlı yeni kitabı da yine gündemi sarsacak bilgi ve belgeleri ortaya çıkardı.

Arcayürek, Turgut Özal'ın ölümünden önce Cumhurbaşkanlığındaki son dönemiyle Süleyman Demirel'in koalisyon hükümeti kurması ve Cumhurbaşkanı oluşuna kadar geçen süreci incelediği yeni kitabında, Demirel ile yaptığı ve gizli kalmış söyleşileri açıkladı.

ÖZAL'IN KÜRT FEDERASYONU TEKLİFİ

Kasım 1991'de Özal, Demirel'e, "Kuzey Irak'taki Kürtlerle federasyon kurmak" için işbirliği teklif etti. Demirel, "Bu ülkenin bölünmesi olur" diyerek reddetti. Arcayürek'in kitabında olay şöyle aktarılıyor:

"Cumhurbaşkanı Demirel Kasım 1991'lerden söz ediyordu.(16 Ocak 1998) 'Konuyu bana Turgut Özal açtı' dedi. 'Dedi ki: 'Biz ikimiz bu meseleyi hallederiz.' Sordum: 'Nasıl?' Dedi ki: 'Önce içerde bir şeyler yaparız!'

Ben Demirel'e sordum: "Kültürel haklar vesaire mi?" Demirel, başıyla onayladı ve sürdürdü konuşmasını: "Özal, 'Sonra Kuzey Irak'taki Kürtlerle federasyon kurarız' dedi. Ben ona, 'Bu, ülkenin bölünmesi olur' dedim."

Demirel, sustu."

ASKERLERİN APO'YU YAKALATAN SENARYOSU

"Eğer Kıvrıkoğlu 1998 yazında daha Kara Kuvvetleri Komutanı iken Apo ile PKK'nın Suriye'den tehdit yoluyla çıkarılmasını öngören bir planı MGK'ya getirmese, 30 Ağustosta Genelkurmay Başkanı olduktan sonra karargahına verdiği ilk talimat Suriye'ye karşı hareket hazırlıklarının tamamlanması olmasa ve bir ay sonra da Suriye ile krizi başlatma senaryosu için (Eylül 1998) düğmeye basmasaydı, ne PKK kartı Suriye'nin elinden alınacak, ne de Apo Türk adaletine teslim edilecekti."

Demirel'in PKK'ya karşı direnci ne denli övgüye layık ise askerlerin Apo ve PKK'nın Suriye'den çıkmasını sağlayan 'kriz başlatma senaryosu' ve sonuçlarını gözardı etmesi, bir o kadar eleştirilecek nitelikte.

Demirel, SHP ile koalisyonun ilk günlerinde Arcayürek ile konuşurken, "MİT dışında özel bir istihbarat kaynağı" olduğunu da açıklayarak, "Benim de dostlarım var, onlardan bilgiler geliyor" dedi.

Çiller, 'Şahin'lere yol veren isim

"(16 Ocak 1998) Hem de siyasal olaylarla birlikte kimi kişilerden söz ediyorduk. Tabii, Tansu Çiller'in adı sık sık geçiyordu. Bir ara, öyle bir noktaya geldi ki söyleşi, geçmişe dönük kimi anılarını aktarmaya başladı Cumhurbaşkanı. Aynen şöyle dedi:

"Tansu Çiller hükümet olduktan (1993) bir süre sonra bana geldi. (Eliyle gösterdi.) Şuradaki koltuğa oturdu. 'Ben, terör işini Özel Harekat Timleri ile çözeceğim' dedi. 'Bak' dedim kendisine: 'Özel Timler gün gelir, başına bela olur. Bunlara hakim olamazsın. Her çeşit iş gelir başına. Bu memleketin iki ordusu yok. Terörü bu orduyla çözeceksin.'

Gitti, Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'le öteki komutanlarla öyle kaynaştı ki..."

Devletin yönetim katlarında açıktan söylenmeyen "ismi" artık biçimlendirebiliriz.

Cumhurbaşkanı Demirel, 1993'te başlayan olaylar zincirinin oluşmasına "Sözlü olarak kimin talimat verdiğini" bu ifadesiyle ortaya koyuyordu. Çiller polisteki 'Şahin'lere yol veriyor, beri yandan da ordu ile içli dışlı konuma geliyor, 'tak' deyince

'şak' diyerek her isteğini yerine getirenlerle Susurluk olayına kadar yürüyüp geliyordu.

..."Pat diye (Başbakan Yılmaz) söylese, işin içinden çıkılır" diyor ve çok ilginç bir benzetme yapıyor: "Bu (Susurluk) bir faili meçhul cinayet gibi duruyor. Halbuki faili belli." "Ama" diye araya giriyor, muhalefet şerhimi koyuyorum ortaya: "İspat edilemiyor."

Üstü örtülü bir başka cümle. Ama anlamlı. Çizdiği portre hiç yabancı değil. 'Ne seçilmiş, ne atanmış' biri.

Durumun kanıtlanması, yani çetelere emir verinin ortaya çıkabilmesi için örneğin Mehmet Ağar'ın konuşması gerekiyor.

Cindoruk hasta

Demirel, kızgın bir sesle; "Hasta" dedi: "Adamı Meclis Başkanı yaptık. Oktay Ekşi doğruyu yazdı bugün. 'Tarafsız kalmıyor diye hep Özal'ı eleştiriyoruz, Meclis Başkanı da hükümet işine nasıl karşır' diyor."

Demirel, Cindoruk ile (koalisyon hükümeti kurulurken) yaşadığı olayı bir kez daha yineledi: "Şu senin oturduğun yere geldi, oturdu (tam karşısındaki kanape). 'Siz bizi görev bakımından nasıl tassaruf ederseniz kabul ederiz.' dedi Cindoruk.

"Neden böyle davranıyor?" Yineledi: "Hasta!"

Demirel, Cindoruk için Arcayürek'e, "Adamı Meclis Başkanı yaptık" diyerek, o dönemde tarafsız kalmamasından yakındı ve ardından kızgın bir sesle ekledi: "Hasta!"

Tansu'yu ben bela ettim

Arcayürek'in kitabından Çiller ile ilgili bir diğer kısım ise şöyle:

"Konu günceldi ve Çiller yönetimiyle ilgiliydi. Eleştirileri, şikayetleri sıralamıştım Demirel'e. Dikkatle dinledi. Hiçbirini yadsımadı. Sonra yavaş, pessten bir sesle; "Tansu'yu ülkenin başına ben bela ettim" dedi.

Yüzüme bakıyordu bu cümleyi söylerken. O sırada bende bıraktığı izlenim: Çok içtendi, çok da üzgün. Sesi ıstırap yüklüydü."

Irak'a dikkat!

18.Eylül.2000, Yasemin Çongar, Milliyet

Türkiye - ABD diyalogunda, gündeme bizzat gelse de gelme de, izi her zaman sü-

rülebilecek bir hayalet gibi dolaşan bir konu var: Irak.

Ankara - Washington işbirliğinin, özellikle Washington açısından en önemli cephelerinden birini oluşturan Irak konusu, aynı zamanda, hem Türk, hem Amerikan yetkililerinin gözünde "derinden derine ciddi bir görüş ayrılığının da kaynağı."

İşte bu görüş ayrılığı, bir yandan Körfez'in ısınmaya başladığı, bir yandan da ABD Kongresi gündemindeki "Ermeni soykırımı" tasarısının, Türk cephesinde "İncirlik'i kapatırız, ona göre" uyarısını gündeme getirdiği günlerde daha bir önem kazanıyor.

Son iki haftadır, BM Milenyum Zirvesi ve Genel Kurul çalışmalarını izlemek amacıyla New York'tayım ve ne zaman Türk diplomatlarının yanından ayrılıp kentteki ABD yetkililerine kulak kabartsam, Irak konusunun hep ön planda olduğu dikkatimi çekiyor. Irak'ın yeni "tehdit" denemelerini yakından izlerken, Amerikan seçim kampanyasında son iki aya girilmiş da hesaba katarak, "Körfez'de ekim sürprizi olabilir" sözleriyle, önmüzdeki ay Irak'la yeni bir askeri hesaplaşmaya girilebileceğini öne sürenler de var.

Bu ortamda, Türk - Amerikan işbirliğini yakından ilgilendiren olası gelişmelere "hazırlıklı" olabilmenin yolu, gerek Bağdat'ın son haftalardaki adımlarının, gerekse Bağdat'a yönelik kimi girişimlerin ABD cephesinde yarattığı tepkileri izlemekten geçiyor.

İlkin birkaç hafta önce, Frankfurt yakınındaki Amerikan Hava Savunma Tugayı'nın alarmı geçirildiği haberi geldi. Buradaki bir Patriot füze-savar bataryası da, olası bir Irak saldırısına karşı İsrail'e gönderilmeye üzere hazırlandı. ABD yetkililerinin açıkladığı gerekçe, Saddam Hüseyin'in, her yıl sonbaharda kuzeydeki Kürt ve güneydeki Şii bölgelerini tehdit ettiği, bu yıl da özellikle ABD seçim kampanyası sırasında, böyle bir girişimin mümkün olabileceği yönündeydi.

Bu gelişmeyi izleyen günlerde Bağdat, Suudi Arabistan ve Kuveyt'i açıkça tehdit eden bazı girişimlerde bulundu. 4 Eylül sabahı, bir Irak savaş uçağı önce güneydeki "uçuşa yasak bölge"nin üzerinden uçtu, sonra da Suudi hava sahasına girdi. ABD'li yetkililer bu girişimi, "zamanı Milenyum Zirvesi'ne uydurulmuş bir provokasyon" saydılar.

Ardından 14 Eylül'de, Ağustos 1990'ı hatırlatan bir gelişme oldu; Bağdat, 10 yıl önce Kuveyt'i işgaline gerekçe oluşturan suçlamayı yineleyerek, Kuveyt'in sınırda sondaj yapıp Irak petrolünü çaldığını açıkladı. Kuveyt bu iddiayı "tümüyle asılsız" diye nitelerken, Irak "Hırsızlığı durdurmak için gerekli adımları atacağız" dedi. Aynı gün Irak basınında, Suudi Arabistan, Kuveyt ve Türkiye "topraklarını düşman uçaklarına açan suç ortakları" diye tanımlanıyordu.

İşin ilginç yine aynı gün New York'ta, Irak ve Türkiye dışişleri bakanları, Türk tarafına göre "son derece olumlu geçen" bir görüşme yaptılar. İsmail Cem'e, görüşmede bu son gerginlik konu-

larının gündeme gelip gelmediğini sorunca, "Hayır" yanıtını aldım. Türkiye - Irak diyalogu "ekonomi ağırlıklı" geçmişti ve üst düzey bir Türk diplomatına göre, "Bağdat, ABD'nin Irak'a yönelik yeni bir saldırı düzenleyebileceği endişesinde değildi." Dahası Türk kaynakları, Bağdat'taki Türk temsilinin resmen "büyükelçi" düzeyine çıkarılması konusunun da ele alınmadığını söylediler.

Oysa bu "büyükelçi" meselesi, son dönemde hem Bağdat'tan, hem Washington'dan Ankara'ya iletilen mesajlarda önemli yer tutmuştu. Irak'ın, büyükelçinin bir an önce göreve başlaması beklentisine karşılık, ABD bu girişimden duyacağı derin rahatsızlığı Türkiye'ye bildirmişti.

12 Eylül'de Cem'le görüşen ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright da, toplantının sonunda bu konudaki kaygılarını yineledi ve Türk Dışişleri Bakanından "Bağdat'a büyükelçi" kararının değiştirilmeyeceği, ancak hemen de uygulanmayacağı izlenimini aldı. Görüşmeden sonra ABD Dışişleri Sözcüsü Richard Boucher, bu konudaki sorumu, "Türkiye ile Irak konusunda geniş işbirliği yapsak da, birebir aynı düşünmüyoruz. Büyükelçi kararı erteleyip ertelemeyeceklerini Türkler'e sorun" diye yanıtladı. Cem'e sordum, "Türkiye zamanı gelince gereğini yapacaktır" dedi. Bir üst düzeyli diplomatımız ise çok daha net konuştu: "ABD'nin rahatsızlığı nedeniyle büyükelçi karardan vazgeçmeyiz. Türkiye temsilini büyükelçi düzeyine çıkaracaktır, doğrusu da budur".

Öte yandan, Türkiye ile ABD'nin Irak politikalarının birbirinden ayrıldığı tek nokta, "büyükelçi" meselesi değil. Ankara - Bağdat diyalogu, Washington'u rahatsız ediyor; Türkiye, Irak'a yaptırımların kaldırılmasından yana; bir de tabii, Irak muhalefeti ile ABD arasındaki dayanışma, Ankara'yı memnun etmiyor.

Geçen hafta New York'ta, Irak Ulusal Kongresi'ni temsil eden sekiz kişilik heyetle 50 dakika görüşen Albright, daha sonraki açıklamasında, "Irak halkını gerçekten düşünen ve bir zamanların bu büyük devletinin yeniden inşasını isteyen herkes, bunlar gibi gerçeği dile getiren özgür Iraklılar'a kulak vermeli" diyordu.

Yaptırımların Irak halkına zarar verdiği tezini ise, bu konudaki sorumluluğu Saddam'a yükleyerek yanıtladı Albright. Bağdat'ın gıda ve ilaç almaya harcaması gereken petrol parasıyla 12 bin kasa viski ithal ettiğini açıkladı: "Her kasada 12 şişe olduğunu düşününce, bunu gıda mı, ilaç mı saydıklarını anlamakta zorlanıyorum."

Dahası ABD'li yetkililer, Irak'ın petrol satışından kazandığı paranın 9 milyar dolarlık bölümününün Paris'teki BM hesabında tutulduğunu vurguluyorlar.

Ancak ABD'nin bu konulardaki söylemi, Ankara'yı etkilemiyor. Türkiye, bu konuda yalnız olmadığını da farkında. Rusya'nın Moskova - Bağdat arasında yolcu seferi başlatma planı, 28 Eylül'de bir uçak dolusu "ünlüyü" Paris'ten Bağdat'a taşı-

mayı öngören Fransa - Belçika girişimi Washington'u rahatsız ederken, Ankara tarafından "olumlu" karşılanıyor.

Washington'da "alarma" yolaçan bir başka konu ise, Irak'ın elindeki petrol kozuyla ilgili. Süudiler dışındaki bütün üreticilerin tam kapasiteyle petrol pompaladığı bir dönemde, Irak'ın günlük 2,3 milyon varillik üretimini durdurması, yükselen petrol fiyatlarını iyice şahlandıracaktır. ABD'li yetkililer, Irak'ın BM denetimli petrol satışlarının halen süren sekizinci safhasının 5 Aralık'ta sona ereceğini hatırlatıp "sonrasına dikkat" diyorlar.

Peki bütün bu gerginlik unsurları, yeni bir Irak hareketini gündeme getirebilir mi? Albright, geçen hafta "Çizmeyi aşarlarsa vururuz" derken, çizmenin nasıl aşılacağını da "Kuzeydeki Kürtler'e saldırı, kitle imha silahı üretimi, komşuları ya da ABD uçaklarını tehdit" diye sıralamıştı.

Öyle görünüyor ki, Irak'ın bu sınırları geçmesi ya da geçmiş sayılması, pek de zor değil; ABD'nin yeni bir olası askeri girişiminde, Ankara'dan ne ölçüde destek göreceği ise, Clinton yönetimi açısından giderek büyüyen bir soru işareti.

Medyada MHP'ye şükranlar ve Ertuğrul Özkök

18.Eylül.2000, Tanıl Bora, Medyakronik

Büyük-endüstriyel medyanın MHP'ye bakışında, MHP'yi "haber yapısı"nda önemli problemler var. MHP'nin, bir siyasi teşekkülün biçimsel çerçevesine sığmayan bir yapı, bir hareket olmasından kaynaklanan müşkülât var bir defa. Hiçbir parti sadece yöneticilerinin demeçlerinden anlayamaz ama MHP hiç anlayamaz. MHP'nin yapıp ettiklerini anlamak, bir ideolojik-doktriner evveliyata ve arka plana, ülkücü hareketin özgül bir sosyopsikolojik dinamik (ve yarı-gizli bir atmosfer) oluşturan alt-kültürüne aşinâ olmayı gerektirir. Paramiliter karakterli bir "dava arkadaşlığı" geçmişini "normal" kitle partisi ölçüleriyle telif eden, biyolojik ırkçılığı ("Türk insanı" mefhumuna dayanan) kültürel ayrımcılığa tahvil ederek modernleşiren, ve hâlâ siyaseti bir kronik iç savaş olarak anlamlandırmaya yatkın "Yeni MHP'yi anlamak daha da müşküldür. Kürşat Bumin'in YeniBinyıl'da rahmetli olan köşesinde birkaç kez dikkat çektiği gibi, MHP'nin mutedil "resmî" açıklamaları ile ülkücü yayın organlarının "ya tam susturacağız ya kan kusturacağız" üslûbu arasında geniş bir açığı vardır. Yeni MHP, hem meşrulaşma ve âli devlet tarafından onanma arzusuyla belirli bir mutedillik ve "sağduyu" sergileme çabasını, hem de kadro tabanında "bu memleketin esas sahibi biziz" algısına dayalı bir şiddet ve celâli temsil eder. Her ikisi de gerçek, her ikisi de samimidir. Şu önemlidir: "Aşağıdaki" şiddet ve celâl, "yukardakiler" için bir güç kaynağı, bir pazarlık kozudur ("bizi fazla da tavize zorlamayın, tabanımız delişmendir, tutamayız").

Medyada MHP'nin kendi içindeki ve dışı dönük bu gerilimlerini tahlile dönük fazla bir gayret gördüğümüzü söyleyemeyiz. Dahası, bir "şiddet hareketi" geçmişine dayandığı üzerinde mutabık olunan MHP'nin, ılımlı, uzlaşmacı bir "merkez partisine" dönüşerek "uslandığını" kabul etmeye dönük büyük bir heveskârlık var. MHP'nin Türkesonrası lideri Bahçeli'nin "değişmedik" diyerek bir "öz"ü koruduklarını ısrarla söylemesine rağmen, artık MHP'nin "bambaşka" olduğuna inanmak isteniyor.

Medyanın MHP'yi gözleyişiyle ilgili bu genel eğilimi biraz ayrıştıralım. MHP'nin "eski" yüzü, diyelim üniversitedeki ülkücü saldırlar, küçük de olsa genellikle Milliyet, Radikal ve YeniBinyıl'de haber olabiliyor, Sabah ve Hürriyet pek alâkadar olmuyor. (Gözlemimizi büyük-endüstriyle sınırlandırıyoruz.) Ya da "ülkücü töre"nin meclis bahçesindeki güç gösterisi YeniBinyıl/Sabah ve Radikal'le beraber Milliyet'te daha eleştirel ve tedirgin bir bakışla mercek altına alınıyor, Hürriyet'te daha bir "anlayışla" karşılanıyor. Veya son örnekte, Devlet Bahçeli'yle HADEP'li Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Feridun Çelik arasındaki kibarlıkların, elbette bir yumuşama jesti olmakla beraber MHP'nin Kürt meselesine bakışta ("Kürtler bir Türk boyudur") esaslı bir değişikliği ifade etmediğine dair yorumları -tabii Kemal Can imzasıyla- Milliyet'te okuyabiliyoruz da; Hürriyet'te Diyarbakır'daki nezaket sahnesi "yau bu bi devriim" farfarasıyla kutlanıyor - bu şirinlik, bu "jest", Kürt Meselesinde herhangi bir reform ve politika düşünmeyi gereksiz kılacakmış gibi, belki de gereksiz kılın diye...

Hürriyet'in MHP-perver yayın politikası, Ertuğrul Özkök'ün damgasını taşıyor. Özkök, Diyarbakır'daki sahneyi (6 Eylül 2000), MHP'nin değiştiğini "anlamak istemeyenlere" ibret gösterdi, "Türk solcusunun klasik, neredeyse genetik MHP karşıtlığı refleksinden" illallah etti. Bu önyargıya örnek olarak da, 4 Eylül günü Radikal'de Neşe Düznel'in Kemal Can ve benimle yaptığı söyleşiden -isim vermeden- bir lâfı aktardı: "Kürt meselesinde bir iç savaş çıkarılmadığı için birçokları MHP'ye neredeyse şükranlarını sundu" demiştik, demiştim - Özkök'e göre tam da işte bir gerçeği inkâr etmenin, bir nankörlüğün ifadesiydi bu. MHP gerçekten de bir iç savaşı önlemişti ve gerçekten de bunun için ona şükran borçluyduk.

Şimdi pozisyona biraz yakından bakalım.

Ertuğrul Özkök yazısında ne diyor? "Güneydoğu'daki bölücü hareket, bir iç savaş olarak bütün

Türkiye'ye yayılmadıysa, bunda Türkiye Cumhuriyeti'nin Kürt kökenli vatandaşlarının büyük çoğunluğu olduğu kadar, Türkeş'in bunu siyasi bir amaçla sömürme politikası da etkili olmuştur." Ne demek bu? Türkeş Kürt Meselesini siyasi bir amaçla sömürebilir, bir iç savaş olarak bütün Türkiye'ye yayılmasını sağlayabilirmiş - bunu yapmama lütfunu göstermiş. Şükran! Ertuğrul Özkök bu "argümanı" çok daha "renkli" bir şekilde ta 15 Mayıs 1994'te yazmıştı: "Neredeyse her ilinde, her ilçesinde haftada bir iki şehit cenazesi kaldırılan beldeleri seyrediyorum. Bir zamanlar Hitler'in Türk versiyonu olarak kabul edilen bir lider için bulunmaz bir fırsat tarlası görüyorum. (...) Böyle bir millî kasırgada, Türkeş gibi bir liderin istese ülkeyi bir anda yangına çevirebileceğini tahmin ediyorum. Miloseviç'in Yugoslavya'yı ne hale getirdiğini düşünerek, sorumsuz bir milliyetçi liderin Türkiye'yi nasıl bir felâkete götüreceğini kendim kadar biliyorum. (...) 'Haydi' dese milliyetçilik bir anda ırkçılık haline dönüşecek ve belki de Türkiye bir Saint Barthelemeo gecesi yaşayacak." [Saint Barthelemeo gecesi: 16. yüzyıl Fransası'nda birkaç gün içinde onbinlerce protestanın öldürüldüğü kıyım.] Ne demek bu? Birisinin "haydi" diyerek bir milliyetçi-ırkçı kıyıma yol verebileceği bilgisine, düşüncesine sahipseniz, sadece "haydi" demekten imtina edişinden ötürü şükran mı hissedersiniz ona karşı? Bir liderin/partinin elinin altında böyle bir "potansiyeli" bulundurmasından hiçbir tedirginlik duymaz mısınız? Haydi denmekle kıyıma girişebilecek, ülkeye iç savaş yaşatabilecek bir "potansiyel" in varolması, başlıbaşına problem edilecek bir şey değil midir? "Milliyetçi refleksler", hem de "ülkeyi yangına çevirseye" milliyetçi refleksler, bir tabii âfet midir? Bir lider ya da parti, kıyım, iç savaş gibi ihtimalleri düşündürecek türden bir milliyetçiliğin potansiyelini oluşturmuşsa, buna önemli katkıda bulunmuşsa, bu "enerjinin" kuvveden fiile çıkmaması bizi rahatlat-

maya yetecek midir? Rahatlatmak ne kelime, gön- lümüzü takdir ve şükran hisleriyle doldurmaya...

MHP'lilerin 1990'lı yıllarda Ege'de, Akdeniz'de, Erzurum'da Kürt göçmen topluluklarına ya da mahallelerine yönelik saldırılarını, linç girişimlerini bir kenara bırakıyorum. İlgilenen, Kemal Can'la birlikte yazmakta olduğumuz "Yeni MHP" kitabının "MHP'nin güç kaynağı olarak Kürt Meselesi" başlıklı bölümünün Birikim'de yayımlanan ilk versiyonuna bakabilir (134/135. sayı, Haziran/Temmuz 2000, s. 56-72).

Kürt Meselesi Türkiye'ye iç savaş benzeri bir atmosfer yaşattı. Hâlâ bu travmanın içindeyiz. Bunun kâmilen, topyekûn bir iç savaş halini almaması olmasına elbette şükretmeliyiz. Burada sınırsız yer yok: şükürler olsun! MHP'nin üst yönetimi de, devlet politikasının çizdiği sınırlar doğrultusunda, bu atmosferin "düşük yoğunluklu iç savaş" düzeyinde kalması istikametinde hareket etmiştir. Ancak bu, bir politik-ideolojik hareket olarak MHP'nin, PKK saldırıları ve cinayetleri sonucunda oluşan tedirginliği, tepkiyi, öfkeyi, iç savaş ve sivil çatışma mantığını körükleyecek doğrultuda besleyen, işleyen bir âmil (tek âmil değil ama önemli bir âmil) olduğunu gözden kaçırtamaz.

Evlât acısı, ölüm korkusu, savaş tedirginliği doğal insanî (en azından ideolojik-politik koşulları daha dolaylı) tepkilerdir. Ama "milliyetçi refleksler" doğal değildir; ideolojik ve politik biçimlendirmelere bağlıdır. Doğal-insanî tepkilerin milliyetçi reflekslere dönüştürülmesi, milliyetçiliğin, milliyetçilerin koşullandırılması olur. Onyılların birikimiyle, kurumsal bir süreklilikle oluşan ve bir dizi ideolojik aygıtın yarusına bilhassa medyanın gayretiyle gün be gün yeniden üretilen bu koşulların, bütün çatışmaların anası olabilecek korkunç bir tahrip kalıbı, bir mayın olduğunu anlamak için Ertuğrul Özkök'ü okumak yetmiyor mu?

PKK'den somut adım

19.Eylül.2000, Ö.Politika

PKK Parti Meclisi'nin Ağustos ayı sonunda yapılan toplantısında kararlaştırılan Ulusal Barış ve Demokrasi Projesi açıklandı. Proje, Kürt ulusal barış ve demokrasinin geliştirilmesi, birliğin güçlendirilmesi ve çatışmalı konumun son bulmasını sağlayacak bir dizi karar içeriyor.

11 Eylül 2000 tarihinde hazırlanan ve dün kamuoyuna sunulan Ulusal Barış ve Demokrasi Projesi'nde, "insanlığın 21. yüzyıla sorunlarına daha yeterli bir çözüm getirmenin hazırlıklarını yapmış olarak girdiği bir dönemde, Kürt halkının, mevcut konumu ile karşı karşıya bulunduğu ulusal ve toplumsal sorunları çözüme kavuşturmada dünyada ulaşılan düzey ile çelişkili bir durumda olduğu" belirtildi.

PKK Parti Meclisi açıklamasında, projenin uygulama alanı bulması için partilerinin her türlü fedakarlığı yapacağı vurgulanarak, "Kürdistan Ulusal Kongresi'ni projenin içeriğini sahiplenmeye ve bu temelde daha aktif çaba harcamaya davet ediyoruz" çağrısı yapıldı.

Ulusal ve toplumsal sorunları çözmede insanlığın katettiği gelişmeler ölçü alındığında, Kürt halkının geri bir konumda bulunduğu açık olduğu belirtilen projede, "20. yüzyılda mücadelesini dayandırdığı strateji ve taktikler çözüm için yetmemiş, bu temelde yürütülen büyük mücadele önemli gelişmeler sağlamış olsa da, bunlar ulusal özgürlüğün kazanılmasını ve toplumsal sorunların çözümünü sağlayamamıştır. Ancak bu mücadele ve gelişme-

lerle egemen devletlerin ulusal inkar ve imha politikalarının başarısızlığı ortaya konmuş, bu devletler yeni politikalar belirlemek zorunda bırakılmıştır. Bu temelde ulusal ve toplumsal sorunlarımızın çözüme kavuşturulması 21. yüzyıla sarkmıştır" ifadesi kullanıldı.

Ulusal barış zorunludur

Ortadoğu'daki sorunlar ile geri kalmışlık ve Kürt sorununun çözümünü engelleyen en temel etkenin, egemen devletlerin dar milliyetçilikten kaynaklanan inkar ve imha politikaları ile dar çıkarıcı ve işbirlikçi politikalar olduğu ifade edilen Ulusal Barış ve Demokrasi Projesi'nde şunlara dikkat çekildi: "Dış güçlere dayalı olarak geliştirilen bu politikalar çözüm üretmediği gibi sürekli iç çatışmalara yol açmakta, bu çatışmalar da ulusal dinamiklerin yoğun bir biçimde parçalanmasına ve tahribine neden olmaktadır. Kürt halkı bu acı duruma son vermeden, ulusal dinamikleri tüketen bu çatışmalar yerine ulusal barış, demokrasi ve birliği geçirmeden hiçbir sorunu çözüme kavuşturamaz. Kendisini çok yakıcı bir biçimde dayatan bu gerçek karşısında bütün Kürt tarafları, bu çatışmaları aşarak ulusal barış, demokrasi ve birliğe ulaşma zorunluluğuyla karşı karşıyadır."

PKK, demokrasi ve birlikte ısrarlı

"Kendini dayatan bu mutlak gerçeklik karşısında günümüzde Kürt ulusal hareketi bölünmüş ve çatışmalı bir durumu yaşamakta, bunu aşacak yaklaşım ve tutumu geliştirememektedir" denilen açıklamada, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan şahsında Kürt halkının özgürlük mücadelesine dayatılan uluslararası komplo örneğinde görüldüğü gibi, Kürt hareketinin bir bölümünün diğerine karşı kullanılmak istendiği ve bu hareketlerin bundan siyasal çıkar elde etme tutumu içine girdikleri hatırlatıldı. Açıklamada, şunlara dikkat çekildi: "Bu anlayışlar, Kürt ulusal hareketini kendi içinde askeri ve siyasi alanda çatışmalı hale getirmektedir. Benzer çatışmalar içine çekilmek istenen partimiz PKK bu tür çatışmaları ve bunlara yol açan politikaları reddederek ulusal barış, demokrasi ve birliğe olan ısrarını sürdürmektedir. Ulusal ve toplumsal sorunlarımızın çözümünde üzerine düşen sorumluluğun derin bilincinde olan partimiz, ulusal barış, demokrasi ve birliğin aşağıdaki ilkeler ve acil önlemler temelinde gerçekleşeceğine inanır ve bunların gerçekleşmesi için tüm gücüyle çalışmayı esas alır."

Ulusal Barış ve Birlik Manifestosu

PKK Parti Meclisi'nin hazırladığı Barış ve Demokrasi Projesi'nin ilkeleri 11 Eylül'de somutlaştırıldı. Dün kamuoyuna açıklanan projede, "Ulusal Birliğin Geliştirilmesi", "Uluslararası İlişkilerin Düzeltilmesi ve Geliştirilmesi", "Egemen Ülke Toplumları ve Devletlerle İlişkilerin Doğru Düzenlenmesi",

" Kürt Ulusal Demokrasisinin Yaratılıp Geliştirilmesi İçin

Kürt Ulusal Barışının Gerçekleştirilmesi" ve "Çatışma Konumunun Sona Erdirilmesi İçin Alınması Gereken Acil Önlemler" başlıkları altında alınması gereken önlemler ve atılacak adımlar ortaya konuluyor. Ulusal Barış ve Demokrasi Projesi'nin maddeleri şöyle:

A- Kürt Ulusal Barışının Gerçekleştirilmesi İçin,

1- Dış güçlerin teşviki ve desteğiyle egemen devletler tarafından Kürt halkı üzerinde inkar ve imha politikası sürdürüldüğü müddetçe, Kürtlerin de ulusal çıkarlarını savunmaları ve geliştirmelerinin bir gereği olarak silahlı güç bulundurmaları zorunlu ve meşrudur.

2- Değişik Kürt örgüt, kurum ve kişilerin ellerinde bulundurduğu silahlı güçler dışa dönük bir işleve sahip olup, mümkün oldukça bu güçleri bir ulusal güç biçiminde birleştirmek esas alınmalıdır. Dış güçlere dayalı veya dar çıkarlar uğruna bu güçleri iç sorunlarda birbirlerine karşı kullanmak, ulusa karşı işlenen suç niteliğinde olup yaptırımlara tabi tutulur.

3- Ulusal barışı bozan ve çatışmaya yol açan nedenler, egemen devletlerin inkar ve imha politikaları ile aşiretçi-feodal güçlerin dar çıkarıcı ve işbirlikçi politikalarıdır. Ulusal barışın sağlanması için bütün Kürt ulusal güçlerinin bu politikaları reddetmeleri ve barışa dayalı politik yaklaşımları esas almaları zorunludur.

4- Ulusal barış olmadan ulusal demokrasi olamayacağı gibi, demokrasiye dayanmayan bir ulusal barış da gerçek ve kalıcı olamaz. Bu nedenle kalıcı bir ulusal barışa ulaşabilmek için, ulusal özgürlüğün kazanılması ve demokratik bir sistemin geliştirilmesi zorunludur. Bu, bütün Kürt ulusal güçlerinin önünde duran temel görevdir.

5- Ulusal barışın sağlanması ve kalıcı olması için bir barış kültürünün oluşması ve halkın demokratik ölçülere dayalı barış kültürüyle donanması gerekir. Bundan hareketle bütün Kürt ulusal güçleri barış kültürünü yaratıp geliştirmeyi bir program maddesi olarak ele almalı ve bu temelde yoğun faaliyet yürütmelidir.

6- Çatışmalara yol açan sorunların ele alınıp çözüme kavuşturulması herhangi bir gücün kendi politika ve çıkarlarına göre değil, ulusal mutabakat ve çıkarlar esasına göre olmalıdır.

B- Kürt Ulusal Demokrasisinin Yaratılıp Geliştirilmesi İçin

1- Ulusal düzeyde demokratik yaşamın sağlanmasının temel şartı, her türlü bölünmüşlüğü ve dar çıkarıcılığı ifade eden aşiretçi-feodal yaklaşımın aşılmasıdır. Bütün Kürt ulusal güçleri gerçek anlamda bir ulusal güç olabilmek için tam bir demokratik yaklaşımı esas almalı, dış güçler tarafından Kürdistan'da zorla yaşatılmak istenen her türlü aşiretçi-feodal ilişki ve yaşam tarzını ve bundan kaynaklanan despotizmi reddedip buna karşı aktif mücadele içinde olmalıdır.

2- Demokrasinin vazgeçilmez gereği ifade ve örgütlenme özgürlüğüdür. Bütün Kürt ulusal güçleri bu temel demokratik yaklaşımı esas almalı, egemen devletlerin ulusal inkar ve imha politikalarından kaynaklanan yasakçı zihniyetin yansımaları ile aşiretçi-feodal yapılanmadan kaynaklanan anti-demokratik tutumları mutlaka aşmalıdır. Kürdistan'ın her alanında tam bir düşünce ve ifade özgürlüğü ile bütün Kürt parti ve örgütlerinin serbestçe örgütlenip çalışma yaptığı bir ortam hakim olmalıdır. Her Kürt ulusal parti ve örgütü bu demokrasi esasına mutlaka uymalı ve uygulamalıdır.

3- Bütün Kürt ulusal parti ve örgütleri kendi farklılıklarını koruma temelinde demokratik yan yana yaşama ilkesine bağlı kalmalıdır. Giderek kendi içindeki parçalanmayı aşıp çok yönlü ilişkiler temelinde ortak siyasal, kültürel, diplomatik, ekonomik girişimler örgütleme ve bunları kurumlaştırıp kalıplaştırma yaklaşımı içinde olmalıdır.

4- Bütün Kürt parti ve örgütleri dış güçlerden ve demokratik olmayan çevrelerden gelen saldırılar karşısında Kürt demokrasisini ve saldırıya uğrayan demokratik gücü savunmayı temel bir ulusal görev bilmelidir.

5- Bütün Kürt parti ve örgütleri eleştiri ve görüş belirtmede demokrasi sınırları içinde yapıcı olmayı esas almalı, teşhir ve tahrik edici tutumlardan uzak durmalıdır.

C- Egemen Ülke Topluları ve Devletlerle İlişkilerin Doğru Düzenlenmesi İçin

1- Kürt halkının ulusal demokratik haklarını kabul eden egemen ülkelerdeki tüm toplum ve devlet güçleriyle ilişkilerde barış ve dostluk temelinde ortak yaşam ve hareket esas alınmalıdır. Demokratik dönüşüm ve Kürt sorununun demokratik çözümü temelinde özgür birliğe ulaşma hedeflenmelidir.

2- Egemen devletlerle ilişkilerde Kürt sorununun çözümü demokratik sistem ve özgür birlik esasına göre ele alınmalı, bu güçler tarafından Kürtleri taktik bir güç olarak birbirlerine karşı kul lanma politikası reddedilmelidir.

3- Kürt ulusal hareketi, egemen devletlerin kendi aralarında yaşadıkları sorunlarda ağırlaştırıcı ve çözümsüz kılan değil, çözen ve bu güçleri birbirine yakınlaştıran, giderek bunu Demokratik Ortadoğu Birliğine ulaştırmayı hedefleyen bir yaklaşımı esas almalıdır.

4- Kürt parti ve örgütleri tarafından egemen devletlerle ilişki kurulurken, bir başka Kürt partisi ve örgütünün aleyhine bir yaklaşım içinde olunmamalıdır. Birbirinin aleyhine ilişki kurma ulusal suç sayılmalı ve yaptırım uygulanmalıdır. Bütün Kürt ulusal güçleri komşu toplum ve devletlerle ilişkilerde giderek ortak bir tutuma sahip olmayı hedeflemelidir.

D- Uluslararası İlişkilerin Düzeltilmesi ve Geliştirilmesi İçin

1- Uluslararası ilişkilerde bir Kürt örgütünün diğer bir örgüt zararına ilişki geliştirmesi ulusa karşı işlenmiş bir suç olarak ele alınmalı ve yaptırma tabi tutulmalıdır.

2- Kürt parti ve örgütleri uluslararası ilişkilerde mümkün oldukça ortak bir yaklaşıma ulaşmaya çalışmalı, değişik uluslararası güçlerle geliştirilen ilişkiler konusunda birbirlerini bilgilendirmelidir.

3- Kürt sorununun çözümü hem Kürdistan geneli ve hem de parçalar somutunda ele alınmalı, bu temelde çözüme ulaşabilmek için ortak bir Kürt diplomasisine ulaşma hedeflenmelidir.

4- Kürt halkının ulusal özgürlük ve demokrasi mücadelesini tüm dünya halklarına mal etmek ve onların desteğini almak için çok yönlü ortak bir kamuoyu çalışması yürütülmelidir.

E- Ulusal Birliğin Geliştirilmesi İçin

1- Ulusal gelişmeyi ve birliği engelleyen ve esas olarak aşiretçi-feodal yapıdan kaynaklanan her türlü bölünmüşlüğü, dar çıkarıcı yaklaşımın, mahalli tutumun, bölgeciliğin ve parçacılığın aşılması esas alınmalıdır.

2- Ulusal birlik esas alınmadan ulusal barış sağlanamaz. Bu nedenle parçalı ve çatışmalı durumun aşılar ulusal barışın sağlanması için, bütün ulusal güçlerin birlik içinde hareket etmeleri ve ortak bir çalışma yürütmeleri gerekir.

3- Egemen devletlerin ve toplumların demokratikleşmesiyle Kürt sorununun özgür birlik temelinde demokratik çözüme kavuşması birbirine bağlıdır ve sınırlar ortadan kalkmadan da Kürt ulusal ilişkilerinin ve birliğinin gelişmesi mümkündür. Bütün Kürt parti ve örgütleri ulusal gelişme ve birliği bu esaslar temelinde ele almalıdır.

4- Kürdistan Ulusal Kongresi ulusun en üst iradesi ve karar organı haline getirilmelidir. Hiçbir ulusal güç bu organın dışında kalmamalı, içinde yeterli temsili bulmalı, dışarıda kalan güçler yasadışı sayılmalıdır.

5- Kürdistan Ulusal Kongresi'nin inisiyatifliyle bir Ulusal Barış Konferansı düzenlenmelidir. Konferans Kürt ulusal hareketinin yaşadığı sorunları giderecek temelde demokratik bir barışa ulaşmayı hedeflemeli ve bunu kalıcı bir ulusal barış ve demokratik yaşam sistemi olacak şekilde kurumlaştırmalıdır.

Çatışma Konumunun Sona Erdirilmesi İçin Alınması Gereken Acil Önlemler:

1- Sorunların siyasi diyalog yoluyla çözümü ortamını yaratmak için, başta PDK, YNK ve PKK olmak üzere çatışma konumunda bulunan bütün güçler aralarında ateşkes sağlamalı, görüşmelere başlayarak saldırmazlık antlaşmaları yapmalıdırlar.

2- Bütün güçler birbirlerini teşhir ve tahrik eden propaganda savaşını durdurmalı, basın-yayın araçları ulusal barışın hizmetine sokulmalıdır.

3- Parti ve örgütler birbirlerinin varlığına saygı göstermeli, iç işlerine müdahale anlamına gelebilecek yaklaşım ve tutumlardan uzak durmalıdırlar.

4- Ulusal barış ortamına katkıda bulunmak için iyi niyet gösterisi olarak esir ve tutuklular koşulsuz serbest bırakılmalıdır.

Atina sığınmaya ilk kez 'hayır' dedi

19.Eylül.2000, TAKİ BERBERAKİS, Milliyet

Atina, Türkiye ile Yunanistan arasında geçen ocak ayında imzalanan "Teröre karşı işbirliği" anlaşmasını uygulamaya başladığı yönünde ilk sinyali, bölücü örgüt lideri bir kaçağa siyasi sığınma hakkı tanımayarak verdi.

Yunan Kamu Düzeni Bakanlığı'nın, "Kürdistan Kurtuluş Partisi" isimli bölücü örgütün lideri ve Atina'da yayınlanan "Kurtuluş Yıldızı" isimli örgüt dergisinin sorumlusu İbrahim Tarhan'a tebliğ edilen kararında "ülkeyi üç ayda terk etmesi" isteniyor.

Yunan Kamu Bakanı Mihalis Hrisohoidis'in kararında yer alan gerekçeler de Atina'nın, yıllardır sürdürdüğü "Türkiye'den kaçan herkese siyasi göçmen statüsü tanıma" politikasını sona erdirdiğini gösteriyor. Kararda şu ifadeler yer alıyor:

"Ülkesinin rejimine karşı olduğunu beyan etmek veya Kürt kökenli olmak, siyasi göçmen olarak tanınması için yeterli değildir. İbrahim Tarhan'ın kökeni, dini, milliyeti, sosyal konumu veya siyasi düşünceleri nedeniyle kişisel olarak haklarının çiğnendiğine dair herhangi bir veri yoktur."

Yunan hükümeti, son yıllarda binlerce kaçağa siyasi sığınmacı sıfatı vermiş, özellikle Atina'da faaliyet göstermelerine, yayın ve propaganda yapmalarına izin vermişti.

İŞTE GEREKÇE

Ülkesinin rejimine karşı olduğunu beyan etmek veya Kürt kökenli olmak, siyasi göçmen olmak için yeterli değildir.

Özal'a 'İhanet' suçlaması

19.Eylül.2000, Emin Pazarcı, Akşam

Gazeteci Cüneyt Arcayürek, yeni bir kitap yazdı. Adı: Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü.

Demirel'le 'gizli kalmış' sohbetlerini anlatıyor...

Kitapta, son derece ilginç bir bilgi var: 'Kasım 1991'de Özal, Demirel'e 'Irak'taki Kürtlerle bir federasyon kuralım' dedi. Demirel de 'Bu, ülkenin bölünmesi olur' diyerek reddetti.'

.....

'Gizli kalmış' bir olayı da şimdi biz nakledeyim:

Başbakan Süleyman Demirel, o dönemde Özal'a yönelik 'vatana ihanet' suçlamasına da hak vermişti.

1992 yılının başlarıydı...

Özal, sık sık 'federasyondan' bahsediyordu:

- Gelin, bu konuyu tartışalım.

Baharda 'Güneydoğu'da hareket yapılacağını' anlatıyordu.

DYP Kırkkale Milletvekili Sadık Avundukluoğlu'na göre, bütün bunlar suçtu. Özal, 'Anayasa suçu' işliyordu.

Avundukluoğlu, hemen harekete geçti.

Telefonum çaldı. Arayan Avundukluoğlu'ydu:

- Turgut Özal, Yüce Divan'a sevkedilmelidir. Anayasa suçu işliyor. Yargılanması gerekir.

Bu sözleri, 8 Şubat'ta Tercüman Gazetesi'ndeki sütunumda yazdım.

İlginçtir...

Özal, çok rahatsız olmuştu.

Bazı köşe yazarlarını Çankaya Köşkü'ne çağırdı. Ama, aralarında ben yoktum. Kaynak belirtmeden, sütunumdaki bütün iddialara tek tek cevap verdi.

Sözleri, ertesi günkü gazetelerde yer aldı.

Ardından, son derece önemli gelişmeler oldu. Bunların hiç biri basına yansımada.

Sadık Avundukluoğlu, hemen çalışmaya başladı.

Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın açıklamalarını tek tek topladı. Bu sözlerin, Anayasa ve yasaların hangi maddelerine göre suç olduğunu sıraladı.

Dört sayfalık, 'iddianame' mahiyetinde bir rapor hazırladı.

'Sonuç' bölümünde ise, son derece ağır bir suçlamaya yer verdi:

'Özal, vatana ihanet suçu işliyor. Yüce Divan'da yargılanmalıdır.'

.....

Avundukluoğlu, bir salı günü Güniz Sokak'a gitti. DYP Genel Başkanı ve Başbakan Süleyman Demirel'in kapısını çaldı.

Özal hakkında hazırladığı dosyayı verdi.

Demirel, sordu:

- Bugün salı. Partimizin grup toplantısı vardı. Neden orada vermedin?

Avundukluoğlu, 'bu aşamada duyulmamalı' dedi:

- Grupta vermek istemedim. Dosyada hassas bir konu var. Sizden bu konuda harekete geçmek için izin istiyorum.

Demirel, dosyayı okuyacağını söyledi.

Avundukluoğlu, Güniz Sokak'tan ayrıldı. Aradan bir hafta geçti.

Başbakan Süleyman Demirel, Başbakanlık Konutu'nda bir resepsiyon verdi. Gazetecilerle konuşurken, bir ara Sadık Avundukluoğlu ile göz göze geldi.

Demirel, 'Sadık, sen ne yapmışsın!' dedi.

Avundukluoğlu, hemen Demirel'in yanına sokuldu. Aralarında bugüne kadar basına yansımayan şu diyalog geçti:

- Sen, adamın idam fermanını hazırlamışsın.

- Tespitlerim doğru değil mi?

- Doğru.

- O zaman emredin, arkadaşlar arasında imzaya açalım.

- Hayır, bekle.

Gazeteciler, bu görüşmeye anlam veremediler. Avundukluoğlu da Demirel'in 'bekle' talimatı üzerine konuyu kimseye açmadı.

Demirel, Avundukluoğlu'na hak verdi.

Ancak, harekete geçmesi için 'yeşil ışık' da yakmadı.

Demirel 'olur' deseydi...

Avundukluoğlu, hazırladığı metni hemen imzaya açacaktı. O dönemde TBMM'de 450 milletvekili vardı. Özal'ın 'vatana ihanetle' suçlanması için ilk aşamada 150 imzaya gerek duyuluyordu.

Avundukluoğlu milletvekilleri arasında bir 'ön çalışma' yapmıştı. 150 imzanın bulunması hiç de zor değildi. Ardından, Özal'ın yargılanması için konu Meclis'te oylamaya sunulacaktı.

Ama, beklenen 'talimat' gelmedi.

Özal da Yüce Divan'ın eşliğinden döndü.

'Demokratikleşme için temel rapor'

22.Eylül.2000, Cumhuriyet

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - AB Komisyonu'nca bile "ayrıntılı" bulunan, ancak Milli Güvenlik Kurulu'nun devreye girmesiyle kapsayıcı anayasal vatandaşlıkla ilgili maddeleri değiştirilen raporda özetle şu reformlar yer aldı:

- Düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı ve uygulamada idarenin esnek yorumuna olanak tanıyan maddeler, Türk Ceza Yasası'nda (TCK) 2001 ve

Terörle Mücadele Kanunu (TMK) ile Siyasal Partiler Kanunu'nda 2002 sonuna kadar yapılacak değişikliklerle yeniden düzenlenecek.

- Düşünsel özgürlükler çerçevesinde din ve vicdan, bilim ve sanat, kitleli iletişim özgürlükleri alanındaki yasal mevzuat, Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nda (PVSK) 2002, Sinema Video ve

Müzik Eserleri Kanunu'nda 2002 sonuna kadar yapılacak değişikliklerle düzenlenecek.

- Kişi dokunulmazlığı, özgürlüğü ve güvenliğinin en az düzeyde kısıtlanmasını hedefleyecek şekilde ölüm cezası, yaşama hakkı ile ilgili yasalar, PVSK'de 2002, TCK'de 2001 ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda (CMUK) 2001 sonuna kadar AB mevzuatıyla uyumlulaştırılacak.

- Kolektif özgürlükler kapsamında özellikle dernek kurma özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşleri, sendikal özgürlüklere ilişkin mevzuat 2002 sonuna kadar değiştirilecek.

- Sendika, toplu iş sözleşmesi ve grev haklarının geliştirilmesi, çalışma yaşamında daha demokratik bir ortam oluşturulması, sendika içi demokrasinin sağlanması amacıyla ilgili yasalarda gerekli düzenleme 2001 sonuna kadar gerçekleştirilecek.

- Cezaevi personelinin ve hükümlülerin görev, yetki, sorumluluklarını bir esasa bağlayacak Cezaevleri Teşkilat Kanunu, 2001 sonuna kadar çıkarılacak.

- Adil yargılama hakkının bir parçası olarak, yargının yükünü azaltıcı ve yargılama sürecini kısaltan düzenlemeler 2001 sonuna kadar yapılacak.

- Askeri Ceza Kanunu ile Askeri Mahkeme Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nda değişiklikler yapılarak sınırlı da olsa askeri mahkemelerin sivil yargılamasına 2002 sonuna kadar son verecek düzenlemeler yapılacak.

- Toplum vicdanını rahatsız eden yolsuzluklarla etkili şekilde mücadele edilmesi için 2002 sonuna kadar Siyasi Ahlak Yasası çıkarılacak.

- İnsan hakları açısından kadının durumu ve sorunları incelenerek bu sorunların çözümüne ilişkin önlemlerin alınmasını sağlayacak düzenleme 2001 sonuna kadar yapılacak.

- İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek ölüm cezasının kaldırılmasına dair 6 No'lu protokolün 2001 sonuna kadar imzalanması sağlanacak.

Ankara'yı by-pass mı

22.Eylül.2000, Ertuğrul ÖZKÖK, Hürriyet

Dünya Birleşik Belediyeler Federasyonu, önümüzdeki günlerde Diyarbakır'da bir seminer düzenliyor. Konusu "Türkiye'nin Güneydoğu şehirleri ile Avrupa şehirleri arasında merkezi olmayan ilişki." Yani bir anlamda, Ankara'yı by-pass ederek Güneydoğu'yla direkt ilişki kurma. Ankara, HADEP'ten bu seminere destek vermemesini bekliyor.

MİLLÎ Güvenlik Kurulu'nun 29 Eylül günü yapacağı toplantıda çok ilginç ve kritik bir konu var. Son 48 saattir Ankara'daydım.

Bu konunun Ankara'yı belli biçimde rahatsız ettiğini hissettim.

ANKARA'YI BY-PASS

Olay şu.

Dünya Birleşik Belediyeler Federasyonu (FMCU) önümüzdeki günlerde Diyarbakır'da bir seminer düzenlemeye karar vermiş.

Seminerin konusu da şu:

"Türkiye'nin Güneydoğu şehirleri ile Avrupa şehirleri arasında merkezi olmayan ilişki."

Tabii insanın aklına hemen şu soru geliyor:

Neden İç Anadolu veya Marmara Bölgesi değil de, Güneydoğu Anadolu?

Ayrıca "merkezi olmayan ilişki" ne anlama geliyor?

Yani, "Ankara'yı by-pass eden bir ilişki mi arıyoruz?"

Seminerin konusu, nereden bakarsanız bakın, iğreti, zorlama ve kötü amaçlı.

Yani, bir "Avrupa şehirleri ile Kürdistan arasındaki ilişki" demedikleri kalmış.

Toplantıda başka iğreti duran ayrıntılar da var.

Mesela seminer için hazırlanan belgelerde Tunceli'den "Dersim" olarak söz ediliyor.

Üstelik FMCU, Ankara'da Dışişleri Bakanlığı'na gönderdiği evraklarda bile Tunceli'den "Dersim" olarak söz ediyor.

FMCU o kadar ileri gitmiş ki, Ankara'nın fikrini dahi almadan hazırladığı bu toplantıya, Türkiye'nin resmi desteğini de istiyor.

Federasyonun genel sekreteri Michel Bescond, Dışişleri'ne yazdığı yazıda "Türkiye'nin resmi des-

teğini istediklerini, seminere hükümet adına bir kişinin katılmasını arzu ettiklerini" bildiriyor.

HİÇ ÇEKİNMEYEN

Ankara'nın rahatsızlığı şu.

Bu semirenin ne fikir, ne de gerçekleşme aşamasında Ankara'nın hiçbir görüşü alınmamış.

Görüşü alınmadığı gibi, bilgi de verilmemiş.

Görüşmeler HADEP yöneticileri ve Avrupa'daki bazı PKK çevreleri ile yapılmış.

Ve şimdi son aşamada, Türkiye'nin resmi desteği isteniyor.

Olay bana ilk anlatıldığı zaman, "Acaba Ankara bu konuda biraz abartılı mı davranıyor" diye düşündüm.

Ancak olayın ayrıntılarına, perde arkasına biraz girdiğim zaman, işin görüntüsü tamamen değişti.

HADEP'TEN BEKLENEN

Dünyanın neresinde olursa olsun, bir devlet böyle bir olup bittiden rahatsız olur.

O nedenle Ankara bu konuda hassas davranmakta sonuna kadar haklı.

Son zamanlarda Güneydoğu'ya inanılmaz bir heyet akını var.

Sanki Güneydoğu'ya, "ayrı bir bölge" havası vermek isteniyor.

Bazı HADEP yöneticileri de, ya bilerek bu işin içinde, veya bu amaçla kullanılıyorlar.

Son zamanlarda HADEP'le Ankara arasında yumuşak bir hava doğdu.

Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli'nin Diyarbakır ziyareti, Türkiye'nin her tarafında ılımlı bir havanın yayılmasını sağladı.

Ama korkarım, bu tür olaylar HADEP'in bütün Türkiye ile barışma ve birleşme projesine zarar verecektir.

Ankara'da konuştuğum üst düzey yetkililer, bu toplantıyı engelleme gibi bir hava içinde görünmüyorlardı.

Ancak son günlerde oluşan yumuşak havadan sonra HADEP'in bu girişiminin bazı kafalarda yeniden soru işaretleri yarattığını hissettim.

Anladığım kadarı ile Ankara, HADEP'ten bu konuda bir jest bekliyor.

Daha doğrusu, "PKK yönlendirmesindeki" bu toplantıya, HADEP'in destek vermemesi gerektiği yolunda bir beklenti var.

Beni görüşüm şu:

HADEP, siyasi amaçları apaçık belli bu toplantıya destek vermez ve bu toplantı gerçekleşmezse, bölgedeki yumuşama daha da artacaktır.

Aksi takdirde HADEP'in "ikili bir oyun içinde olduğu" tezini savunanlar Ankara'da mevzi kazanacaktır.

HADEP son zamanlarda, "Türkiye'nin partisi olduğu" tezini işliyor. Üniter devletten yana olduğunu ilan ediyor.

YABANCILARA

Bu konuda samimiyse, Ankara'yı by-pass eden böyle bir toplantıya neden destek veriyor?

Bir çift sözüm de yabancı kuruluşlara...

Bu tavırları ile Türkiye'nin barışmasına değil, tam aksine yeniden çatışmaya gitmesine yol açıyorlar.

Bu da dostça bir davranış değil...

Ortalığı karıştıran seminer

23.Eylül.2000, Yeni Gündem

"Dünya Birleşik Belediyeler Federasyonu" nun 26-27 ve 28 Ekim tarihleri arasında Diyarbakır'da düzenlemek istediği "Avrupa ve Türk kentlerinin temas ve teknik işbirliğinin geliştirilmesi" konulu seminer tartışma yarattı. Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ertuğrul Özkök, seminerin "Türkiye'nin Güneydoğu şehirleri ile Avrupa şehirleri arasında merkezi olmayan ilişki" olduğunu ve Ankara'dan bağımsız olarak yapılmak istendiğini ileri

sürerek, konuyu çarpıttı. Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Feridun Çelik ise seminer için Dışişleri Bakanlığı'na başvurulduğunu belirterek, bunun kabul edilmesi durumunda yapılmak istendiğini bildirdi. Başbakan Bülent Ecevit, Özkök'ün yazısı üzerine "Böyle saçma sapan bir toplantı yapılamaz" açıklaması yaptı.

Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni

Ertuğrul Özkök, dünkü köşe yazısında "Dünya Birleşik Belediyeler Federasyonu'nun bir süre sonra Diyarbakır'da bir seminer düzenlemeyi planladığı ve toplantının içeriğinin de "Türkiye'nin Güneydoğu şehirleri ile Avrupa şehirleri arasında merkezi olmayan ilişki" olduğunu yazdı. Özkök, toplantının düzenleyicilerinin "Ankara'yı by-pass ederek" direk olarak bölge ile ilişki kurma amacını taşıdığını ileri sürerek, toplantıya ilişkin konunun 29 Eylül'de yapılacak MGK toplantısında gündeme geleceğini belirtti.

Özkök'ün bilgileri yanlış

Seminerin konusu hakkında verdiği bilgiler de yanlış olan Ertuğrul Özkök şöyle yazdı: "Seminerin konusu, nereden bakarsanız bakın, iğreti, zorlama ve kötü amaçlı. Mesela seminer için hazırlanan belgelerde Tunceli'den 'Dersim' olarak söz ediliyor. Üstelik FMCU, Ankara'da Dışişleri Bakanlığı'na gönderdiği evraklarda bile Tunceli'den 'Dersim' olarak söz ediyor."

Seminerin yapılması için İçişleri Bakanlığı'na başvuru yapılmadığını savunan Ertuğrul Özkök, şöyle dedi: "FMCU o kadar ileri gitmiş ki, Ankara'nun fikrini dahi almadan hazırladığı bu toplantıya, Türkiye'nin resmi desteğini de istiyor. Federasyonun Genel Sekreteri Michel Bescond, Dışişleri'ne yazdığı yazıda 'Türkiye'nin resmi desteğini istediklerini, seminere hükümet adına bir kişinin katılımını arzu ettiklerini' bildiriyor."

Çelik'ten yalanlama

Diyarbakır Belediye Başkanı Feridun Çelik ise konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, seminerle ilgili olarak kendilerine ilk başvuru yapıldığında olumlu karşıladıklarını, ancak Dışişleri Bakanlığı'nın görüşünün alınmasını istediklerini ve bu temelde müsaade edilirse katılabileceklerini bildirdiklerini söyledi. Ankara'nun izin vermemesi durumunda seminere destek vermeyeceklerini ifade eden Çelik, "Olay yanlış anlaşılmalı galiba. Taslak bizde de var. Bu konuda kesinlikle Ankara'nun gözardı edilmesi söz konusu değil. Hükümet temsilcisi de davet edilmiş. Ayrıca Dışişleri Bakanlığı'nun izin

vermemesi durumunda yasal olarak bu toplantının gerçekleşme olasılığı yoktur."

Ecevit sert çıktı

Başbakan Bülent Ecevit, gazetecilerin Dünya Birleşik Belediyeler Federasyonu'nun Diyarbakır'da düzenlenmesi planlanan "Güneydoğu Şehirleri ile Avrupa Şehirleri Arasındaki İlişkiler" konulu toplantısına ilişkin bir soruya, "Böyle saçma sapan bir toplantı yapılamaz" karşılığını verdi.

Hassasiyetlerimiz ortak

HADEP Genel Başkanı Ahmet Turan Demir, yaptığı yazılı açıklamada, seminerin yerel yönetimler arasında sürdürülmek istenilen yerel hizmetleri kapsayan teknik bir toplantı olduğunu belirtti. Demir, şöyle dedi: "Toplantıyı organize etmek isteyen kuruluş, iktisaden daha büyük problemler yaşayan Güneydoğu belediyelerinin yerel hizmetlerine katkı sunmayı amaçladığını bildirmiştir. Bir takım projelere kaynak bulmak konusunda yardımcı olacaklarını açıklamışlardır. Amacını aşan misyonlar yüklemek, değerlendirmeler yapmak bütünüyle subjektif bir değerlendirmedir."

Toplantı ertelendi

Türkiye'nin sorunlarına müspet manada ilgi gösteren uluslararası kuruluşların çabalarını taktirle karşıladıklarını belirten Demir, "Endişeleri yersiz buluyoruz. Ne yazık ki Başbakan'ın bu olayda da, geçmişte sık sık yaptığı gibi özüne vakıf olmadan sarfettiği sözler yapıcı bir içerik taşımamaktadır. Herşeyden önce sayın başbakan da dahil olmak üzere herkes şunu bilmeli ki ülkemizle ilgili hassasiyetler konusunda kimseden daha az duyarlı değiliz. Türkiye'nin sorunlarının çözümünün Türkiye'de aranmasını bundan sonra da temel politikalarımızın bir gereği olarak devam ettireceğimizi kamuoyumuz çok iyi bilmektedir" dedi.

Demir, hiçbir endişeye mahal vermemek amacıyla ve hükümeti bilgilendirmek ve onayını almak üzere toplantıyı ileri bir tarihe ertelemeyi kararlaştırdıklarını kaydetti.

Bölücü oyun tutmadı

23.Eylül.2000, Akşam

Dünya Birleşik Belediyeler Federasyonu'nun (FMCU) Diyarbakır'da düzenlemeyi planladığı 'Türkiye'nin Güneydoğu Şehirleri ile Avrupa Şehirleri Arasındaki Merkezi Olmayan İlişki' semineri, Ankara'yı kızdırdı. Başbakan, İçişleri Bakanlığı'ndan izin alınmadan yapılması planlanan seminer için 'Böyle saçma sapan bir toplantı yapılamaz' dedi.

FMCU'nun Güneydoğu şehirlerine yönelik seminer düzenlemek istemesi üzerine, Diyarbakır Be-

lediye Başkanı Feridun Çelik, HADEP Genel Merkezi ile irtibata geçti. Genel Merkez son dönemde oluşan olumlu havanın zarar görmemesi için federasyonun Dışişleri Bakanlığı'ndan izin almasını önerdi. Ancak FMCU'nun, Dışişleri Bakanlığı'ndan izin almadığı gibi emrivaki yaparak, bir devlet görevlisinin de seminere katılımını öngören davette bulundu. FMCU'nun davetinden önce ise başkanlığın organizasyondan haberdar olduğu ve konuyu İçişleri Bakanlığı'na ilettiği kaydedildi. Olağan

prosedürde ise İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı'ndan görüş alıyordu. Sonunda İçişleri'nden Başbakanlığa da iletilen kaygılar üzerine Başbakan Ecevit kızgınlığını saklamadı: 'Böyle saçma sapan bir toplantı yapılamaz.'

Seminer ertelendi

Diyarbakır Belediye Başkanlığı ise konuyla ilgili sorulara yanıt vermeyerek topu HADEP Genel Merkezi'ne attı. Genel Merkez'de yapılan değerlendirmenin ardından ise toplantının ertelendiği ifade edildi. HADEP Genel Başkanı Ahmet Demir, 'Ne yazık ki Başbakan'ın bu olayda da, geçmişte sık sık yaptığı gibi özüne vakıf olmadan sarf ettiği sözler yapıcı bir içerik taşımamaktadır' dedi. Almanya'da bulunan Diyarbakır Belediye Başkanı Feridun Çelik de, hükümetten izin almadan böyle bir seminere

katılmayacaklarını bildirdi. FMCU'nun üyeleri arasında HADEP'li belediyelerin yanısıra Çanakkale ve Tunceli'nin de bulunduğu öğrenildi. Merkezi Fransa ve İtalya'da bulunan federasyonun Avrupa Konseyi'nde de gözlemci statüsünün bulunduğu ifade edildi.

Türkiye'yi zor durumda bırakmak için planlanan seminer için hazırlanan belgeler de, oynanmak istenen oyunun iç yüzünü gözler önüne seriyor. Seminerin tanıtım broşürlerinde ve Dışişleri'ne gönderilen evrakta Tunceli'den 'Dersim' diye bahsediliyor. MGK'nun eylül ayı toplantısında gündeme geleceği öne sürülen seminerin, FMCU ile HADEP yöneticileri ve Avrupa'daki PKK çevreleri tarafından organize edildiği iddia edildi.

GAP'TA SOĞUK SAVAŞ

23.Eylül.2000, Yasin Yağcı, Aksiyon

Türkiye'nin gözbebeği GAP projesinde yabancıların toprak satın almaları beraberinde çarpıcı iddiaları da getiriyor. İşte ilk iddia; Urfa eski Valisi Şahabettin Harput bu olaya karşı çıktığı için merkeze alındı. Harput'un bu iddiaya cevabı daha ilginç: "Urfa'ya gittiğimden beri malum çevreler oradan alınmam için elinden geleni yaptılar"

Ve ikinci iddia; yabancıların yanı sıra bazı PKK yandaşlarının da bölgede toprak sahibi olmaları karşısında devletin bulduğu çözüm orada yaşayan Türkmenlere toprak aldirtmak. Toprak sahibi olacak Türkmenler böylece dengeyi sağlamış olacak

Aslında yabancı ülkelerin toprak satın almaları çok zor fakat bu engelden kurtulmak için buldukları yol çok kolay. Bazı yerli firmalar ile ortaklık kurup toprak sahibi oluyorlar. Bu ince hile devletin de elini kolunu bir nevi bağlamış durumda

Gelecekte stratejik öneme sahip ürünlerin hemen hemen hepsi GAP bölgesinde yetişebilecek. Böylesi bir albeniye sahip projenin ilgi çekmemesi zaten düşünülemezdi. Bir mahsuru da yok. Fakat bu övünçte gurur kırıcı bir yön var ki insanı hayrete düşürüyor. Övündüğümüz bu projeyi deyim yerindeyse kaybetmek üzereyiz. Çünkü GAP'ta satılan toprakların büyük bir kısmını yabancı firmalar almış durumda

Yayınlandığı dönemler hayli ilgi çeken bir reklamdı. Bir holding tarafından yayınlanan bu reklam filminin ilk bölümünde son model bir Mercedes uçsuz bucaksız Harran'da yol aldıktan sonra duruyor ve içinden iki çekik gözlü Japon iniyordu. Sonradan anlaşılıyordu ki bu Japonlar Harran'a GAP projesi çerçevesinde arazi satın almaya gelmişler. Reklam filminin ikinci bölümü de aynıydı, yalnız tek farkla; bu sefer Japonların yerini Amerikalılar

almıştı. Ve bu reklamın akılda kalıcı önemli yeri en sonda verilen mesajı: "Japonlar, Amerikalılar Güneydoğu'da toprak satın alıyorlar, peki Güneydoğular nerede?"

Her ne kadar reklam da olsa araştırınca gerçeği yansıttığını görüyorsunuz bu filmin. Peki sahiden Güneydoğular neredeydi ya da Türkiye? Reklamda da belirtildiği gibi gerçekten bizim olan GAP'a bu kadar uzak mıyız? 1970'li yıllarda temelleri atılan ve dünyanın en büyük dokuz projesi sıralamasında sekizinci, dünyanın en harika projesi sıralamasında ise ikinci sırada yer alan GAP, öncelikle güneydoğu bölgesinin ve tabii ki Türkiye kalkınmasının mihenk taşlarından. Güneydoğu Anadolu Projesi tıpkı reklamdaki senaryo gibi elden çıkmak üzere. Biz bu dosyayı hazırlarken ne yabancı sermaye düşmanlığı gibi bir kaygı güttük, ne de hamaset duygularıyla hareket ettik. Yapmaya çalıştığımız sadece ve sadece olup biteni tahlil etmek ve görünenleri yazmak.

Güneydoğu Anadolu Projesi gerek coğrafi konumu, gerekse burada elde edilecek ürünler itibariyle iştah kabartan bir proje. Coğrafi konumu hepimizin ma'lumu. Ama projenin hayatiyet kazanmasıyla birlikte burada elde edilecek ürünler son derece stratejik öneme sahip olacak. Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Güneydoğu Anadolu Projesi İdaresine göre gelecekte stratejik öneme sahip ürünler şöyle sıralanıyor: "Buğdayla ilişkili sanayi: Buğday unu, makkarna, irmik, şehriye. Pamukla ilişkili sanayi: Çırcır, pamuk ipliği, yünlü ve pamuklu dokumalar, giyim. Yemeklik yağ sanayii: Ham ve rafine yemeklik yağlar, hayvan yemi. Hayvansal ürünler sanayii: Hayvan kesimi, postlar ve deriler, et ve süt mamülleri, deri ürünleri. İnşaat malzemeleri sanayii: Beton bloklar, kiremit ve tuğla, su boruları. Diğer sanayiler: Basın ve yayın, ambalaj malzemeleri, ambalajlama".

Projenin hayata geçmesiyle birlikte bu ürünlerin hepsi bölgede üretililebilecek.

Böylesine geniş bir albeniye sahip projenin ilgi çekmemesi zaten düşünülemezdi. Bir mahsuru da yok. Tam tersi bunun bir övünç kaynağı olması gerekir. Fakat bu övünçte gurur kırıcı bir yön var ki insanı hayrete düşürüyor. Övündüğümüz bu projeyi deyim yerindeyse kaybetmek üzereyiz. Çünkü GAP'ta satılan toprakların büyük bir kısmını yabancı firmalar almış durumda.

GAP'a yabancıların ilgisini çeken etkenlerin en başında geleceğin dünyası için stratejik önemi haiz ürünlerin hemen hemen hepsinin bu bölgede yetiştirilmesine imkanına sahip olması.

Yabancı firmaların yatırımlarını bu bölgeye kaydardıklarını Güneydoğu Anadolu Projesi İdaresi de doğruluyor. Yakın zamana kadar bazı satış temsilcileri ve petrol şirketlerinin dışında yabancı sermayeli yatırım bulunmadığını belirten GAP İdaresi son yıllarda bu durumun değiştiğine dair şu örneği veriyor: "Bugün üç yabancı sermayeli büyük yatırım inşaat halinde olup, birinin ise anlaşması imzalanmış bulunmaktadır. Bu yatırımlardan biri tekstil (% 33 İsviçre), biri inşaat malzemesi (% 50 Alman), biri cam elyafı boru (% 50 Amerikan) ve biri de gıda (% 50 İsrail) yatırımlarıdır."

İsrail başı çekiyor

Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında bölge topraklarını satın alan dış ülkelerin başında İsrail geliyor. İsrail'in önde gelen ülke olması akla çeşitli soru işaretlerini getirmiyor değil. Şu ana kadar 67 İsrail firması toprak satın almış, en az bu kadarının da gizli bir şekilde pazarlıklar yürüttüğü kaydediliyor.

Oysa bu bölgedeki toprak satışları Milli Güvenlik Kurulunun ilgi alanı içinde bulunuyor. Uygulamaya göre Tarım Reformu Genel Müdürlüğüne yapılan satın almalara ilişkin talepler ilgili müdürlük tarafından Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine iletiliyor. MGK Sekreterliği ise Milli İstihbarat Teşkilatından ve Emniyet'ten bu firmalara ilişkin istihbarat raporlarını aldıktan sonra satışa onay veya red kararı veriyor. Dolayısıyla kurulun, PKK'ya yakın gördüğü birçok yöre insanının toprak satın alma talebini bu raporlara dayanarak geri çevirdiği dilden dile dolaşan bir iddia. Fakat PKK yandaşlarına toprak satışını engelleyen bir kurulun ülke için stratejik öneme sahip bir bölgede belki de egemenliği yabancılara bırakacak tarzda toprak satın alan İsraili firmalara gereken özeni göstermemesi akla soru işaretleri getirmiyor değil. Yabancı ülkelerin Milli Güvenlik Kurulunun bu engelinin kurtulmak için buldukları yol ise çok basit: Bazı yerli firmalar ile ortaklık kurmak. Yerli firmalarla ortak olan onlarca yabancı şirket dolaylı olarak toprak satın almış durumda. Bu ince hile

devletin de elini kolunu bir nevi bağlamış durumda. Yabancı devletlerin ve özellikle de İsrail'in böyle bir yol takip ettiğine dair duyumları, görev yaptığı dönemde kendisinin de aldığını belirten Urfa eski Valisi Şahabettin Harput şöyle konuşuyor: "Somut olarak büyük oranda yabancıların yatırımları söz konusu değil. Ama yabancıların değişik şekillerde bölgeye çok yoğun bir biçimde tevccühlerinin olduğuna şahit olduk. Gerçekten başta İsrail olmak üzere bu tevccüh çok fazla. Değişik biçim derken şunu demek istiyorum; kimi direkt bölgede doğrudan uzun vadede yatırım yapma, kimi bölgedeki bazı sanayiciler ile işbirliği halinde yatırım yapma şeklinde ortaya çıkıyor". Bütün satışları denetlemenin mümkün olamayacağını belirten Harput ortaklık yoluyla toprak satışlarının olduğuna da dikkat çekiyor: "Yabancı firmaların özellikle İsrail'in yerli şirketlerle ortaklık kurup arazi satın aldığı söyleniyor. Yani şimdi vatandaş Mehmet ile Hans ortak olmuş olabilir, bunu bilebilmem mümkün değil. Böyle satışlar var. Hepsini denetlemem mümkün değil. Çok duyumlar var bu konuda. Zaten vatandaşlar bana gelip, yabancılar gelirse ne olur bize getirin, onlarla ortaklık kuralım diye ricada bulunuyorlardı. Bizim insanımızın genel bir zaa-fiyeti vardır. Milli menfaatlerden ziyade kişisel menfaatlerini öne çıkarır".

GAP'ta hakimiyet mi?

Toprak satın alan veya talepte bulunan İsraili firmaların çoğunun kamu kuruluşu statüsünde olması ve İsrail'in Filistin topraklarında devlet kurma olayları gözönünde bulundurulduğunda acaba İsrail GAP'ta da bir hakimiyet mi kurmak istiyor sorusu akıllara geliyor.

Bu konuda ortalıkta dolaşan çokça iddia var. Bunlardan en ilginç olanı şöyle: Apo'nun Kenya'da yakalanmasına yardım eden İsrail buna karşılık GAP'ta toprak satın alınmasına kolaylık sağlanmasını şart koştu ve bu şartı kabul eden Türkiye şimdi bunu yerine getiriyor. 8 Nisan 1999 tarihli Özgür Politika gazetesi bu iddiayı daha da ileri götürerek şunları dile getiriyordu: "GAP İdaresi'nden alınan bilgiye göre, 1 Mart'tan itibaren İsraili iş adamları Ankara'da. İşadamları Ankara'yı kendilerine mesken tutmuşlar ve Girişimcileri Destekleme Merkezi'ne başvurup GAP'tan hisse almak istediklerini söylüyorlar. Ancak yaptıkları bu işleri "gizli" yapıyorlar. GAP İdaresi'nde herhangi bir karışıklık olunca da "Sonra görüşürüz" deyip ayrılıyorlar. Aradan birkaç saat geçtikten sonra başbakanlıktan gelen bir telefon GAP İdaresi'ni harekete geçiriyor ve İsraili işadamları gelip görüşmelerini sürdürüyorlar. İsraili yetkililer arkalarına aldıkları devlet desteğini iyi kullandıkları için pazarlık yapmaktan çekinmiyorlar. Sonuçta GAP İdaresi 5 dinci de onlar 3'e pazarlığı kazanıyor. Bu oyunun birinci perdesi." Oyunun son perdesinde görünen ise GAP'ın büyük bölümünün elden çıkmış olması.

Herşey 1998'de başladı

İsrail ile yakın ilişkiler çok eskilere dayanmıyor. Her şey 1998 yılının sonlarında İsrail Cumhurbaşkanı Ezer Weizman'ın Türkiye'ye gelmesiyle başladı. İsrail Cumhurbaşkanı gezisinin önemli bir kısmını Güneydoğu yani GAP konusuna ayırmıştı. Ve bu doğrultuda bölgede incelemelerde bulunmuştu. Hemen sonrasında ise bu sefer Türk yetkililerin İsrail çıkarmasına şahit olmuştu kamuoyu. Önce Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, ardından Dışişleri Bakanı İsmail Cem, ardından zamanın Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı'nun birer gezisi gerçekleşti. İsrail'e geziler salt bunlarla sınırlı kalmadı. Karadayı'dan sonra ise zamanın Tarım ve Köyişleri Bakanı Mustafa Taşar ve Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir'in gezilerine şahit olduk.

İddialara göre İsrail Cumhurbaşkanı ile birlikte gelen teknik heyet geri dönmeyerek GAP bölgesinde çalışmalar yaptı. Ve bu geniş çalışmalarının sonrasında hazırladığı raporları İsrail'e gönderdi. Bu rapor sonrasında ise toprak alımına hız verildi. Bu olaydan iki yıl sonra tarihler 28 Ağustos 2000'i gösterirken Ankara'nın bu seferki misafiri ise İsrail Başbakanı Ehud Barak'tı. Her ne kadar geliş sebebi Ortadoğu barışı idiyse de Barak basın toplantısında "GAP'taki altı ihaleye talibiz" cümlesini sözlerinin arasına sıkıştırmadan edemiyordu. Nihayet bir gün sonraki Milliyet gazetesinde Sami Kohen de Barak'ın barış görüşmelerine ilaveten aslında ihalelerle ilgili olarak geldiğini yazmaktaydı.

Aslında yabancıların gözlerinin GAP'ta olduğu bilinmiyor değildi. Bölgede çeşitli dönemlerde yapılan fuarlara en çok ilgiyi yabancı ülkeler göstermişti. Tıpkı 1998 yılında yapılanda olduğu gibi. Fuarı izeleyen gazeteci Serpil Yılmaz 10 Nisan 1999 tarihli Sabah'taki yazısında yabancıların GAP'a bu denli ilgi göstermelerine hayret ettiğini belirtiyordu: "Uluslararası Tarım Fuarı-AGRO GAP'99" için Duygu Asena, Mehmet Yaşın ve Ceyda Eren ile birlikte gittik. Fuara katılan İsrail firmaları ilgimi çekti." İsraili firmalarla işbirlikleri de bu tarihten itibaren hız kazanmaya başladı. Mesela GAP'ta sulama projelerinde İsrail ile ortaklık tam da bu tarihe denk geliyor. Bu dönem işbirliği yapan ilk iki isim Tahal ve Zinkal şirketleriydi.

Oysa 28 Şubat sürecinden önce hazırlanan Milli Askeri Stratejik Konseptlerde İsrail bir dış tehlike olarak algılanmaktaydı.

Yaklaşık üç katrilyon liraya mal olan Güneydoğu Anadolu Projesinin Türkiye'yi çekemeyen dış güçlerin iştahını kabarttığı öteden beri söylenegeldi hep. Bu iştah kabartmanın dış güçler nezdinde pratiğe dökülmesine karar verildiğinden olacak ki, özellikle İsrail ve Suriye bölgeyi çeşitli şekillerde parsellemeye çalışıyor.

GAP İdaresi doğruluyor

İsrail'in bölgede çalışmalar yapmasını meşrulaştıran gerekçeler de yok değil. Mesela basınçlı sulama sistemleri konusunda dünyanın ileri ülkelerinden birisi İsrail. Onun burada teknik çalışmalar yapması da bu gelişmişlik özelliğine bağlanıyor. Nitekim Anasol/D'nin GAP'tan sorumlu Devlet Bakanı Salih Yıldırım bu konuda verilen bir soru önermesine şu cevabı veriyordu Meclis oturumunda: "GAP İdaresi olarak İsrail Hükümeti ile teknik konulardaki işbirliği çalışmaları diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile olduğu gibi yürütülmektedir. GAP idaresi tarla içi basınçlı sulama sistemlerinde dünyada söz sahibi olan İsrail firmaları ile işbirliği yapmış ve bu firmalar tarafından kendisine hibe edilen ekipmanlarla 1998 yılında bölgede on iki adet çiftçi şartlarında demonstrasyon kurulmuştur. Ayrıca bölgede çalışmakta olan kamu personeline hizmetçi eğitim kapsamında çeşitli konularda seminerler düzenlenmesi ile ilgili olarak GAP idaresi, İsrail hükümet kuruluşu MASHAV ile işbirliğine gitmiştir". Modern tarım teknolojisi alanında İsrail dünyanın en gelişmiş ülkelerinden birisi. Özellikle İsrail'in geliştirdiği seracılık ve sulama metodları birçok ülke tarafından kullanılıyor. Böylesi bir avantajdan hareketle bölgede geniş imkanlar elde etmeye çalışan İsraili iş adamlarının Türkiye pazarına duydukları ilgi son yıllarda gözle görülür derecede artmış durumda. İşbirliği önerileri karşılıklı mal alım satımının yanısıra GAP çerçevesinde tarıma dayalı sanayilerin geliştirilmesinde sulama sistemleri, tohum ıslah birimleri ve verimlilik artırıcı diğer tekniklerin yerleştirilmesi gibi konuları da kapsıyor. Nitekim GAP kapsamında bölgede alüminyum sulama boru ve ekipmanlarını üretmek üzere bir Türk-İsrail Ortak Yatırımı hususunda girişimler de söz konusu. Bunun yanısıra, seracılık, hayvancılık, tarımsal mekanizasyon, müşterek çiftlikler kurulması yolunda işbirliği çalışmaları da sürdürülüyor. İsrail özellikle GAP projesinin yarım kalan sulama sistemleri ile çok ilgilenmekte ve bunları tamamlamaya hazır olduklarını belirtmektedirler.

İsrail'i bölgede yatırım yapmaya sevkeden sadece elinde bulundurduğu tarım teknolojisi değil. Onu bölgeye yönelten bir başka neden ise ileride kendi ülkesinde doğması muhtemel tarım arazilerinin azalması tehlikesi. İsrail Tarım Bakanlığının tahminlerine göre 2020 yılında İsrail'in nüfusu yüzde 42 oranında artarak sekiz buçuk milyona ulaşacak. Buna bağlı olarak şehir nüfusunun artışı ile birlikte doğacak konut ihtiyacı sebebiyle tarım arazilerinin en az yüzde on sekizi kaybedilecek. Ayrıca bugün için de tarımda kullanılabilen yedi yüz milyon metreküp suyun da en az yarısının artık tarımda değerlendirilemeyeceği düşünüldürse İsrail'in tarım üretiminde gelecekte oldukça zorluklar çekeceği düşünülebilir. Uzmanlara göre 2020 yılına kadar ülke tarım üretiminin de en az nüfus artışı kadar artacağını tahmin ediyorlar. Ancak bugün

ihracat gerçekleştiren İsrail'in sahip olduğu 360 bin hektarlık arazi ve yetersiz su potansiyeli göz önüne alındığında ileriki yıllarda ülke tüketimini karşılayamayacağı anlaşılıyor. Dış Politika yazarı Ferruh Sezgin de buna benzer bir tespitte bulunuyor. İsrail'in düzenli bir şekilde istediği nüfusa ulaşmak için gayret sarf ettiğini belirten Sezgin şöyle devam ediyor: "İsrail devletinin birtakım milli hedeflerinin olduğu kesin. Bu milli hedefleri Nil'den Fırat'a kadar büyük ülke şeklinde özetleniyor. Şimdi İsrail bugünkü askeri teknolojisi ve kabiliyetleri ile bu hedeflerin çoğunu elde etme kudretine sahip ama, ele geçirdiği bu hedefleri uzun süre elde tutma kudretine sahip değil, nüfusu ve ordusunun azlığı sebebiyle. Şimdi bunu gerçekleştirmesi için yapması gereken tek şey ordusunu büyütmek, peki ordusunu büyütmek için ne yapmalı? Nüfusunu artırmalı. Ne kadar sağlıklı bilemiyorum ama deniliyor ki yapılan optimizasyonlar neticesinde İsrail'in ele geçirdiği askeri siyasi hedeflerini elde tutacak orduyu kendisine çıkaracak nüfusu yirmi milyon olarak hesaplamış. Bunu yapmak dünya kapitaline, dünya iletişim organlarına sahip İsrail gibi bir ülke için çok kolay. Kritik noktaya gelelim. Bu kadar nüfusu topladınız peki nasıl besleyeceksiniz? Bu kadar nüfusun bugünkü İsrail sınırları içinde beslenme imkanları bulması mümkün değil. Nereden beslenecekler? Bakın çevreye bir tek GAP var. Önce altyapıyı hazırlayacak yani GAP bölgesinde toprak sahiplenecek, burada üretim elde edecek ve sonrasında ise istediği nüfusa ulaşmaya çalışacak."

Urfa Valisi neden merkeze alındı?

GAP toprak alınımının salt İsrail ile sınırlı olması sözkonusu değil. Toprakların belirli bir kısmının bazı engellemelere rağmen PKK yandaşları tarafından alındığı söyleniyor. Bir taraftan PKK, diğer taraftan İsrail, başka yabancı ülkeler ve Türk vatandaşı bazı Güneydoğulu azınlıkların toprak alınmaları karşısında devletin yetkili organlarını derin bir düşüncenin aldığı belirtiliyor. GAP çerçevesindeki etkinliğini doğal olarak kaybetmek istemeyen yöneticilerimizin henüz satılmayan bazı kamu arazilerini orada güvenebilecekleri Türkmenlere satmaktan yana tavır koydukları da dillendirilen bir başka görüş.

Yabancı devletlerin ve özellikle de İsrail'in bu ilgisine ilk anlamda bir teşhis koyamadığını belirten emekli binbaşı, stratejist ve dış politika yazarı Ferruh Sezgin bunu "hasımlarımız çok profesyonel davranıyorlar" sözü ile açıklıyor ve şöyle devam ediyor: "Profesyonel oldukları için de işi yapılması gerektiği şekilde yapıyorlar. Birtakım paravan Türk firmaları üzerinden toprak sahibi olmaya başlıyorlar. İşte bu durumda siz de şu ülkeler şu kadar toprak satın aldılar ve bu bizim bütünlüğümüzü tehdit ediyor diye kamuoyunun önüne bir belge de sunamıyorsunuz. Eliniz kolunuz bağlanıyor".

Devamında ise şu çarpıcı iddiayı aktarıyor Sezgin: "Orada bu işleri engellemeye çalışan bir Urfa valisi vardı ama onu da merkez valisi olarak geri çektiler. Bu olayla bağlantısı var mı bilinmez? Ama kendi bölgesinde cereyan eden bazı işlere karşı çıktığı yolunda bilgiler geldi bize. Kendisinin Ecevit'in konvoyunu engellediği söylendi ama bu mümkün değil, hangi vali başbakanı bir şehre sokmak istemez ki? Düşünüyorum, acaba bu adam birilerinin tekerine çomak soktuğu için mi bu oyun oynandı da merkeze alındı?"

Urfa eski Valisi Şahabettin Harput da merkeze alınmasını bazı güç odaklarına bağlıyor. Bu odakların öteden beri kendisinden rahatsızlık duyduğunu belirten Harput şöyle devam ediyor: "Ben Urfa'ya gittiğim günden beri belli çevreler alınmam için ellerinden geleni yaptılar. Sayın Başbakan'ın gelişi ve orada kopartılan fırtına zahiri bir gerekçe sayıldı ve merkeze alındık. Demek ki hayırlısı böyleymiş. Ben bir misyonun temsilcisiyim, ideallerim var. Dün neysem bugün de oyum. Birileri beni hiç bir zaman hazmedememiş olabilir, bu ülkenin inancı ve mefkureleri karşısında olan gruplar var. Bu kimseler beni Urfa'da da bir tehlike olarak görmüş olabilirler, bu doğaldır da". Merkeze alınma gerekçesini üstü örtülü bir şekilde açıklayan Harput, GAP 'taki yabancı ülkelerin faaliyetleri ile ilgili sınırın çok iyi tanzim edilmesini de sözlerine eklemeyen edemiyor: "Ben yabancı firmaların, özellikle İsraili firmaların burada yüksek oranda yatırım yapmalarını ülke stratejisi açısından doğru bulmuyorum. Çünkü bölgenin stratejik durumu herkesin malumu. Özellikle İsrail'in bölge üzerindeki uzun vadeli politikaları ve stratejilerini de herkes biliyor. Türkiye herkes ile işbirliği yapmalı, İsrail ile de yapmalı. Ama bu arazi vererek, toprak vererek değil teknolojik manada olmalı. Bunun sınırı orada kalmalı. Biz bunu her zaman dile getirdik".

Oysa bölgede gerek toprak satışı gerekse yatırım yapan yabancı devletlerin bu durumunu normal bulanlar da yok değil. Marmara Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Kamil Uslu bu isimler arasında. Yabancı firmaların bölgedeki faaliyetlerini ilk anda art niyetli değerlendirmemek gerektiğini belirten Uslu sözlerine şöyle devam ediyor: "Biz zaten yabancı sermayeye muhtaç bir ülkeyiz, yabancı sermayeyi istememe gibi bir lüksümüz olmamalı bence. Dünyanın tarımsal bilgi birikimi bakımından en gelişmiş ülkesi İsrail'dir. Atık suları dahi üç defa kullanan bir teknolojiye sahip, varın gerisini siz düşünün. İsrail kendi topraklarında elde ettiği bu bilgi birikimlerini aynı iklim koşullarına sahip olan GAP bölgesinde kullanmak istiyor. Çünkü kendi topraklarında kullanacağı alan kalmadı artık. Evet İsrail'deki bazı fanatiklerin düşüncesi İsrail topraklarını genişletmek ve Güneydoğu'ya kadar yaymaktır ama genel kanatın bu yönde olduğuna ben inanmıyorum."

Son bir hatırlatma; peki sorun bu denli çetrefilli bir hal alırken, yani tabiri caizse toprak satışı bir nevi iş iştin geçti noktasına gelirken Türkiye neden kılını kıpırdatmadı? Dış politika yazarı Ferruh Sezgin'e göre; "Çok yüksek stratejileri olan bir planlama. Türk devletinin bu plandan habersiz olması mümkün değil."

ÜNLÜ BORSA SİMSARININ GAP'A İLGİSİ

Dünyanın ünlü para simsarı George Soros'un eski ortağı ve Şubat 1999'da "Millennium GLK" adını verdiği dünya turu kapsamında Türkiye'yi de gezen Jim Rogers için de GAP Bölgesi çok şey ifade ediyor. Yahudi kökenli Jim Rogers'in eşi Paige Parker'la gerçekleştirdiği Türkiye gezisine ve 500 bin dolar değerindeki özel yapım aracına Türk medyası büyük yer vermişti. Rogers o günlerde internetteki sitesinde ve International Harold Tribune'de yayınlanan bir makalesinde ABD'li yatırımcıları GAP bölgesinde arazi almaya çağırıyordu.

GAP NEDİR?

Temel hedefi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi halkının gelir düzeyi ve hayat standardını yükselterek, bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak, kırsal alandaki verimliliği ve istihdam imkanlarını artırarak, sosyal istikrar, ekonomik büyüme gibi milli kalkınma hedeflerine katkıda bulunmak olan GAP, çok sektörlü, entegre ve sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı ile ele alınan bir bölgesel kalkınma projesi niteliği taşıyor. Proje alanı Fırat ve Dicle havzaları ile yukarı Mezopotamya ovalarında yer alan 9 ili kapsıyor (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak).

1970'lerde Fırat ve Dicle nehirleri üzerindeki sulama ve hidroelektrik amaçlı projeler olarak planlanan GAP, 1980'lerde çok sektörlü, sosyo-ekonomik bir bölgesel kalkınma programına dönüştürülmüş durumda. Kalkınma programı, sulama, hidro-

elektrik, enerji, tarım, kırsal ve kentsel altyapı, ormancılık, eğitim ve sağlık gibi sektörleri kapsıyor. Su kaynakları programı 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve 1.7 milyon hektar alanda sulama sistemleri yapımını öngörüyor. Toplam maliyeti 32 milyar ABD doları olan Proje'nin, enerji santrallerinin toplam kurulu gücü 7476 MW. Yılda 27 milyar kilowattsaat enerji üretimi öngörülüyor.

Proje, gelecek kuşaklar için kendilerini geliştirebilecekleri bir ortam oluşturulmasını amaçlayan sürdürülebilir insani kalkınma felsefesi üzerine kurulu. Kalkınmada adalet, katılımcılık, çevre korunması, istihdam, mekansal planlama ve alt yapı geliştirilmesi GAP'ın temel stratejileri arasında.

DÜNYANIN EN BÜYÜK 9 PROJESİ

24 Ocak 1994 tarihli TIME dergisi dünyanın dokuz büyük projesini şöyle sıralamaktaydı.

- 1- Manş Tüneli, İngiltere-Fransa
- 2- Yangtze Elektrik Santrali, Çin
- 3- Asma Köprü, Hong Kong
- 4- Narmada Vadisi Projesi, Hindistan
- 5- Akashi Kaiyko Köprüsü, Japonya
- 6- Büyük Yapay Nehir Projesi, Libya
- 7- Kuala Lumpur İkiz Kuleleri, Malezya
- 8- Güneydoğu Anadolu Projesi, Türkiye
- 9- Hibernia Petrol Platformu, Kanada

Dünyanın yedi harika projesi ise şöyle sıralanmakta;

- 1- Metro Sistemi, Los Angeles, Amerika
- 2- Güneydoğu Anadolu Projesi, Türkiye
- 3- Büyük Yapay Nehir Projesi, Libya
- 4- Taipei Transit Sistemi, Tayvan
- 5- James Körfezi Kompleksi, Kanada
- 6- Manş Tüneli, İngiltere-Fransa
- 7- Hong Kong Havaalanı, Hong Kong

Kuzey Irak'ta GSM şebekesi karmaşası

25.Eylül.2000, Milliyet

Kuzey Irak'ta cep telefonu şebekesi kurulmasına yönelik ilginç bir süreç yaşanıyor. Kuzey Iraklı kaynaklar, mart ayında açılan ihaleyi kazanan Turkcell'in, o tarihten bu yana şebekeyi kurma yönünde herhangi bir adım atmaması nedeniyle devredışı bırakılacağını söylediler.

Herhangi bir ihaleden haberdar olmadığını vurgulayan Dışişleri ise Turkcell'in, mevcut ambargo altında böyle bir girişimde bulunup bulunamayacaklarını öğrenmek için kısa bir süre önce bakanlığa başvurduğunu bildirdi. Kuzey Irak'ta cep telefonu şebekesi kurmak için devrede olduğunu yalanlamayan Turkcell sözcülüğü ise, Milliyet'e yaptığı açıklamada, şirketin Ortadoğu da dahil bir

çok bölgede yatırım yapmak için araştırmalarının bulunduğunu belirtmekle yetindi.

Çelişkili bilgiler

Kuzey Irak'ta GSM şebekesi kurulmasına yönelik olarak yaşanan süreçle ilgili çelişkili bilgiler verilmesi dikkat çekti. Yerel kaynaklar, mart ayında Kuzey Irak'taki yönetimce açılan ihaleyi, beş firma arasından Turkcell'in kazandığını bildirdiler. Diğer şirketlere oranla daha yüksek bir fiyat teklifi getirmesine karşın coğrafi yakınlık nedeniyle Turkcell'in seçildiğini kaydeden Kuzey Iraklı kaynaklar, o tarihten bu yana Turkcell'in şebekenin kurulması yönünde hiçbir adım atmadığını ifade ettiler. Bu

nedenle de Turkcell'in devre dışı bırakılması kararının alındığı dile getirildi.

Dışişleri Bakanlığı yetkilileri ise Turkcell'in kısa bir süre önce konuyla ilgili olarak kendilerine başvurduklarını belirttiler. Edinilen bilgilere göre, Turkcell, Kuzey Irak'taki KDP yönetiminin cep telefonu şebekesi kurulması için şirketle temas ettiğini belirterek, Irak'a uygulanan ambargo çerçevesinde böyle bir girişimde bulunup bulunamayacaklarını öğrenmek istedi. Dışişleri yetkilileri, Irak'ın belli bir

bölgesine GSM şebekesi kurulmasının yaptırımlar sistemi içinde gerçekleşip gerçekleştirilemeyeceğinin, ayrıca Bağdat yönetiminin konuya nasıl yaklaşıp yaklaşacağını araştırıldığını belirtmekle yetindiler.

Turkcell Kurumsal İletişim Direktörü Okşan Atilla Sanõn, sadece "Global bir şirket olan Turkcell'in Ortadoğu, Balkanlar, Kafkaslar'la Doğu Avrupa ülkelerine yatırım yapmak üzere çeşitli araştırmaları bulunmaktadır" demekle yetindi.

HADEP'İN ATEŞLE İMTİHANI

25.Eylül.2000, Kadir Konuksever, Nethaber

Türkiye partisi olma yolunda kendinden emin ve samimi adımlar atan HADEP, önümüzdeki günlerde yine ateşle imtihan edilecek.

Diyarbakır'da HADEP ve MHP'nin "Kurtlarla Dans" tadındaki flörtü, aslında tam bir siyasi sürprizdi. "PKK'nun destekçisi, devamı, uzantısı" olarak görülen HADEP ile on yıllardır kabaran sabıkasıyla ayyuka çıkan MHP'nin taban tabana zıt olmasına karşın yakınlaşmaları, herkesi şaşırttı. Ancak işin en keyif verici yanı, sürpriz gelişmenin ülkenin mümtaz köşe yazarlarını ters köşeye yatırmasıydı.

Vals karşılıklı olarak partilerin tabanlarını da şaşırttı kuşkusuz. HADEP'in tabanı şaşkın da olsa, mutluydu. Aradan geçen kanlı yıllardan sonra, "barış"ın geçici bir heves olmadığı yolunda umutla dolmuşlardı. Zira partilerin çeşitli kesimlerinden gelen destekler, canım-ciğerimli muhabbetler flörtün boyutunu ve geleceğini şekillendirdi. Tıpkı "Vatansever" filmindeki gibi, "Savaş burada, topraklarımızda ve evlerimizin arasında cereyan ediyordu" ve yine "barış" bu topraklarda filizlenebilirdi ancak. Herkes etkilenmişti bu savaştan. Yükselen trend ise, "koşulsuz barış"tı.

MHP'de de durum pek farklı değildi aslında. Partinin öteden gelen ağır imajı Devlet Bahçeli ile birlikte yerini daha yumuşak siyasete bırakıyordu. Bunun nüveleri elbette ki somut olmalıydı. Ortakları Bülent Ecevit ve Mesut Yılmaz'a göre kendi güttüğü siyaset açısından daha dürüst görünen Bahçeli, HADEP'in karşısına muhatap alınacak tek makam olarak çıkıyordu.

Her şey "pembe" ve "umutvar" görünürken, Bahçeli'den gelen açıklama ve arkasından, Ertuğrul Özkök tarafından gündeme getirilen beklentiler, beklentileri yine bilinmez bir geleceğe erteledi. İdam konusundaki katı fikrinden uzaklaştığı sanılan Bahçeli, eski düşüncelerini yeniden ısıtıp sürdürdü kamuoyunun önüne. Ne diyordu Bahçeli Yavuz Donat'a, birlikte hatırlayalım: "İdamın kalkmasını AB için ön şart olarak gösterenler Türkiye'ye tuzak mı kuruyor?"

Kendisinin de yükselmesine yol açtığı barış dalgasından hemen vazgeçip oyun bozanlık eden Bahçeli, Yavuz Donat'a yaptığı açıklamalarla komikleşmekten öteye geçemedi. Türkiye gerçeğinden çok, ortaklarına özenerek, geleneksel siyateçi tipinde ısrar etmeyi tercih etti. Bahçeli'nin bu tavrının tabanın zorlaması olduğu söylenebilir belki ama aynı Bahçeli, partisini ikinci parti olarak Meclis'e sokan oyların adresini pekala iyi biliyordu. Bunlara rağmen yapılan oy avcılığundan ve ucuz siyasetten öteye geçemedi.

HADEP'in sınanacağı bir diğer gelişme ise, Dünya Birleşik Belediyeler Federasyonu (FMCU)'nun önümüzdeki günlerde Diyarbakır'da yapacağı "Türkiye'nin Güneydoğu Şehirleri İle Avrupa Şehirleri Arasında Merkezi Olmayan İlişki" başlıklı seminer.

Eylül sonunda yapılacak olan Milli Güvenlik Kurulu toplantısının da gündem maddesi olan seminer, medyanın -özellikle de Hürriyet köşe yazarlarından Ertuğrul Özkök'ün- katkılarıyla HADEP'in tepesinde sallanan Demokles'in kılıcına döndü. Defalarca partisi kapatılan, mensupları, parlamenterleri halen cezaevinde olan bir geleneğin partisi olan HADEP, yine tarihinin zor günlerini yaşamaya gebe. Ertuğrul Özkök konunun Ankara'yı belli biçimde rahatsız ettiğini hissetmiş, köşesinde böyle diyor. Özkök'ün hislerinin, özellikle de altıncı hissinin(!) kuvvetli olduğunu zaten biliyoruz. Ancak yazısında bu hislerinin nüveleri yerine, tehdit unsurları daha çok göze çarpıyor.

HADEP seminerle nasıl mı sınanacak? Ertuğrul Özkök'ün şu satırları yeterince açıklayıcı sanırız:

"PKK yönlendirmesindeki bu toplantıya HADEP'in destek vermemesi gerektiği yolunda bir beklenti var. Benim görüşüm şu: HADEP, siyasi amaçları apaçık belli bu toplantıya destek vermez ve bu toplantı gerçekleşmezse, bölgedeki yumuşama daha da artacaktır. Aksi takdirde HADEP'in ikili bir oyun içinde olduğu tezini savunanlar, Ankara'da mevzi kazanacaktır. HADEP son zamanlarda Türkiye'nin

partisi olduğu tezini işliyor. Üniter devletten yana olduğunu ilan ediyor."

Üstelik yazının anafikri bizce, "paranoid" belirtiler de gösteriyor. Özkök'e göre seminer, "Türkiye'nin Güneydoğu şehirleri ile Avrupa şehirleri arasında merkezi olmayan ilişki" kurmak amacıyla yapılıyor. Ve doğal(!) olarak akla hemen şu soruyu getiriyor: "Neden İç Anadolu veya Marmara Bölgesi değil de, Güneydoğu Anadolu? Ayrıca 'merkezi olmayan ilişki' ne anlama geliyor? Yani, "Ankara'yı by-pass eden bir ilişki mi arıyoruz?"

Özkök, Bahçeli'nin Diyarbakır ziyaretini de hatırlatmadan edemiyor, işgüzarlıkla. Türkiye'nin her tarafında ılımlı bir havaya yol açan ziyaretin ardından yapılacak bu seminerin, HADEP'in bütün Tür-

kiye ile barışma-birleşme projesine zarar vereceğini de "aba altından sopa gösterircesine" hatırlatıyor.

Şimdi sorulması gereken soru şu: Barışı isteyen bir bölgenin ve o bölge insanların oylarıyla bugünlere gelen HADEP'in, barış için hep kendinden tavizler vermek zorunda mı? Bu tavizlerin sonu gerçek bir "barışla" mı, yoksa nihai bir "mağlubiyetle" mi sonuçlanacak? Neden ateşle sınıyan hep HA-DEP, HADEP'in dayandığı Güneydoğu halkı ve barış hayali kuran milyonlar?

O halde bizden söylemesi: Madem umutlu bir tablo var, madem hiçbir şey imkansız değil; HA-DEP'in ateşle imtihanından yükselen dumanlar, yine ülkenin doğusunun karabahtının üzerine çullanmadan, geç olmadan birşeyler yapın.

Fuller: Kemalizm aşılmalı

26.Eylül.2000, NTVMSNBC

Graham Fuller ABD'de 3 ayda bir yayımlanan "National Interest" (Ulusal Çıkar) adlı derginin Sonbahar 2000 sayısında "Atatürk ve sonrası" başlıklı makalesi ile yer aldı. Fuller bu makalenin giriş bölümünde Türkiye tarihi uzmanı Andrew Mango'nun yazdığı Atatürk biyografisinin gerçeğe uygun ilk biyografi olduğunu öne sürüyor ve bu kitabın tanıtımı ve eleştirisi çerçevesinde, Atatürk'ün kendi çağında diğer tüm liderlerden farklı olarak Türkiye'yi Batılı değerlere dayalı modern bir ülke haline getirdiğini kaydediyor.

KEMALİZMİN DEĞİŞMEZ DEĞERLERİ

Fuller makalesinde daha sonra şu görüşlere yer veriyor:

"Bugün Türk devletinin bir sorunu varsa, bu da aslında Kemalizmin değişmez bir değerler paketi olarak var olmayı sürdürmesidir. Hangi türden olursa olsun hiç bir metin, hep ortaya çıktığı şartlar altındaki terimlerle yorumlanamaz. Atatürk'ün içinde parlak ve yaratıcı bir şekilde operasyonunu yaptığı dünya bugün değişip gitmiştir. Böylece Kemalizmin en temel noktalarının, tümüyle silinip atılmasa bile, dünya ve Türkiye değişirken, yeniden yorumlanmasına ihtiyaç vardır.

Türkiye, Balkanlar, Ortadoğu ve Müslüman dünyasında en başarılı ülkelerden birisi olmasına rağmen, hala Avrupa Birliği'ne tam üyelik kriterlerini yerine getirmekte ciddi problemlerle karşı karşıyadır. Bu problemlerin özünde kemikleşmiş Kemalizm yatmaktadır. Kemalizmin 6 ilkesi arasında yer alan devletçilik, bugün geniş anlamıyla ülkenin gelişiminin önündeki en büyük engeli teşkil etmektedir.

Devletin merkezîyetçiliği 19. ve 20. yüzyılın büyük bölümünde ulusu oluşturmanın temel unsuru-uydu, ancak bugün dünya çapında farklı algılanmaktadır. Bu değişim, hem liberal düşüncenin süre-

giden evrimini, hem de 20. yüzyılda gerek faşist, gerekse komünist devletlerdeki gücün büyük çapta merkezileşmesinden çıkarılan derslere dayanmaktadır. Çıkarılan ders devletin halkı ezmemesi ve kutsal bir hale gelmemesidir. Devlet halka hizmet etmeli, aksi olmamalı. Halk grupların çoğulculuğundan oluşur.

Devlet, Rousseau ve Marksist anlayıştaki gibi tek yapılı bir sistemi oluşturmaz, ayrıca kurumlardan ve sivil toplumun kültüründen ayrı bağımsız bir varlığı da olamaz.

DEVLET DEĞİŞMEZ DEĞİLDİR

Bunların ışığında, Türkiye Anayasası'nın ilk cümlesi olan "Türk devleti ebedidir" sözü Orwell dilini anımsatan daha eski bir dönemi çağırılmaktadır. Aslında Türk devleti de ebedi olmayacaktır. Devlet insanlardan meydana gelen ve onların ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamak için sürekli değişim içinde olan bir mekanizmadır (araçtır). Ebedi olan Türk halkıdır ve devleti istediği şekilde biçim verecektir. Bu yüzden Türkiye'de devlete yönelik suçları cezalandıran yasalar, aynı zamanda Türkiye'nin Avrupa'nın gözünde tam bir Batılı ülke olarak kabul edilmesine engel olan ve liberal olmayan düzeni de kalıcı kılmaktadır.

Daha önemlisi liberal olmayan bu düzen, Türkiye'nin demokratik değişimini engellemekte, İslamcılık ve Kürtler gibi iki ana sorunun çözümüne de zorlaştırmaktadır.

Birincisi din meselesi. Türkiye laik bir devlet olarak ülkedeki tek ve aynı zamanda en büyük İslamcı partiyi yasaklamaya devam ediyor. Türkiye laik sistemi sürdürmelidir, ancak bu sistem kilise ve devletin birbirinden ayrıldığı gerçek laiklik anlamıdır, Fransız Jacoben anlayışında ve Türkiye'de de olduğu gibi devletin din üzerinde kesin bir kontrol uyguladığı bir sistem olmamalıdır.

İslam aslında demokrasi ile bağdaşmaz değildir. İslami partiler gerçek şiddet uygulanmadığı sürece, tehdit olarak görülmemelidir, dini meseleler de güvenlik birimleri tarafından pederşahi bir seçkin grubunun bakış açısı ile ele alınmamalıdır.

Türkiye'nin ikinci büyük iç krizi de Kürt sorunudur. Homojen bir ulus kurma kaygısı içinde, Kemalist devlet Türkler dışında hiçbir kimliği tanımamak üzerine inşa edilmiştir, Fransa ve daha birçok ülke de olduğu gibi. Bu tabii ki bir kurgudur, çünkü Türkiye multi-etniktir. Kürtler bu etnik azınlıklar arasındaki tek en büyük gruptur. Vatandaş olarak ayırım görmezler, ancak aynı zamanda kültürel ve dil hakları ortada gözükmeyen gibi, Türkiye'nin içinde olan kendi anayurtlarında, kendi sorunlarını çözmede bölgesel söz hakları yoktur.

SİVİL TOPLUM ÇÖZERDİ

Türkiye devleti PKK'yı, 1980'lerin ortasında çıkan etnik şiddet hareketini ezmekte tamamen haklıdır, ancak devlet aynı zamanda bu sorunun ortaya çıkmasına neden olan meseleleri çözmekle de yükümlüdür. Eğer Türkiye'nin demokratik yapısı işleseydi, eğer sivil toplum ve basın özgür olsaydı, bu sorun kolayca çözülebilirdi: Ancak böyle olmuyor, çünkü Kürt sorunu katı bir şekilde laiklik kavramı içinde ele alınıyor ve bu kavramların dışındaki hiçbir şey tartışılmıyor. Eskide seçkin bir grubun, "Kemalizm" olarak adlandırdığı devletin doktrinleri, artık sorunu çözmek için yeterli olmadığı gibi Türkiye'ye yüksek bir maliyete neden oluyor.

Türkiye halkı giderek gelişiyor, sivil toplum zenginleşiyor ve büyüyor. Türkiye'de Batıdaki gibi birçok demokratik ve sivil kurum var. Eski Kemalist deyimle "cumhuriyetçilik" artık çağdaş, liberal demokrasi çerçevesinde ele alınmalıdır. Sadece cumhuriyetçilik değil, Türkiye toplumunun ihtiyaçları

da bu çerçevede ele alınmalıdır. Aynı şekilde ekonomi üzerinde çok sıkı bir kontrol uygulayan Kemalist "devletçilik" anlayışı da eskide kalmıştır. Dışardan kurum ithal etme politikası ile Türkiye on yıllar boyunca biraz işlevsel bir altyapı kurmayı başardı, ancak ergenlik çağında olan bu ekonomi liberalleşme yönündeki gerçek önemli adımı, 1980'li yıllarda Cumhurbaşkanı Özal'ın özelleştirme ve ekonomiyi yabancı sermayeye açma politikaları ile birlikte atabildi. Nerdeyse Türklerin hepsi devletçi ekonomiyi ulusal pazar ekonomisine dönüştürme ihtiyacını görüyorlar. Aynı şekilde bir zamanlar köklü kültürel devrimin pederşahi programında yer alan "devrimcilik" ve "reformculuk", bugün sivil toplumun sürekli gelişmesi ve devletin liberalleşmesi olarak anlaşılıyor.

Atatürk'ün Mango tarafından yazılan hayatı, diğer devlet adamlarının daha az aydınlandığı ve daha az başarılı olduğu halklarını daha iyi bir geleceğe yönlendirmede başarısız olduğu bir dönemde, Atatürk'ün aydınlanmış devlet adamlığı üzerine bir çalışmadır. Atatürk başarıları nedeniyle daima saygı ve beğeniyi haketsede de, 80 yıl önceki politikaları ciddi bir şekilde yeniden gözden geçirilmelidir. Herşeyden önce, Atatürk'ü diğer liderlerden ayıran en büyük gücü yeni koşulları önceden görme, farketme ve onlara adapte olmasıdır. "Kemalizm" deyiminin coşkulu ve çoğulcu bir toplum içinde kendi çıkarlarının peşinde olan tek bir seçkin grup tarafından kullanılmasına izin vermek, bu büyük kişiliğe zarar veren bir şeydir. Gerekli olan devletin liberalleşmesi ve zaman ve uzam içinde bir çok imparatorluğu yönetmiş Türk halkının tarihsel dehasının önünün, kendisini çağdaşlaştıracak şekilde açılmasına izin verilmesidir.

CHP-HADEP teması var mı?

26.Eylül.2000, Yavuz Donat, Sabah

MED TV'nin yerine açılan MEDYA TV'de yapılan bir mülakatta, TV muhabiri karşısındaki HADEP'liye soruyor: CHP ile görüşmeler ne durumda? Cevap ilginç: Biz şartlarımızı bildirdik. CHP'den cevap bekliyoruz. Bunlar "yalansa" CHP yönetimi bunu yalanlamalı

Diyarbakır'a gitmişken... "CHP'yi de" sorduk. Öyle ya... Kurultay kapıya dayandı. CHP, Diyarbakır'dan nasıl görünüyor? Diyarbakırlı'ya bu soruyu sorunca... "Hiç beklemediğimiz" bir yanıt aldık:

- CHP'nin HADEP'e vereceği karşılığı bekliyoruz.
- Yani... CHP ile HADEP arasında "temas" mı var?

- Bilmiyor musunuz?... MED TV'de "işbirliğinin şartları bile" açıklandı.

***

MED TV "çoktan" kapandı.

Ama onun yerine "üç TV birden" gelmiş.

1. Mezopotamya TV... Sabah saatlerinde yayın yapıyor... Müzik ağırlıklı.

2. ME TV... Öğle saatlerinde... Yine müzik.

3. MEDYA-TV... Öğleden sonra başlıyor, gece yarısına kadar... Haber de var, diğer programlar da.

Tabii "yayımlar Kürtçe."

***

Bir süre önce Başbakan Ecevit "CHP'nin HADEP'le dirsek teması bulunduğu" yönünde sözler söylemişti.

CHP'den bu sözlere "büyük tepki" gelmişti. Diyarbakır'da "gördük ve dinledik" ki...

Ecevit'in sözleri "derin devlet bilgisi... MİT istihbaratı... Veya rakibi karalama politikası" falan değil.

Diyarbakır'da "herkesin bildiği... Konuştuğu" bir şey.

***

Geçenlerde MED TV'nin devamı olan TV'de (MEDYA TV) bir "mülakat" yayınlamış. Mülakatta, TV muhabiri "karşısındaki HADEP'liye" soruyor:

- CHP ile görüşmeler ne durumda?

- Biz şartlarımızı bildirdik... CHP'den cevap bekliyoruz.

- Şartlarınız nedir?

- Seçime "ittifak yaparak" girmeyelim... İttifak, daha sonra sıkıntı yaratıyor... Birleşme gibi olsun.

- Başka şartlarınız var mı?

- Var.

- Nedir?

- Tabii her şey ittifak mı, birleşme mi, yeni oluşum mu konusundaki karara bağlı... Kars-Antep çizgisinde HADEP kalmalı... Veya yeni oluşum öne çıkmalı.

- Başka?

- Büyük şehirlerde teşkilatı ortaklaşa kuralım.

- Başkan, hangi kökenden olacak?

- Genel Başkan, CHP kökenli... HADEP kökenli Genel Başkan Yardımcısı ise bu bölgeden sorumlu olacak.

HADEP'in "ağırlıklı önerisi" şu:

- CHP barajın altına indi... HADEP de yıprandı...

En iyisi... Türkiye'yi kucaklayacak yeni parti kurulum.

"Yeni oluşumun Genel Başkanlığı" Aydın Güven Gürkan'a önerilmiş.

Gürkan "kesinlikle hayır" diyerek reddetmiş.

***

Tekrarlayalım...

Bütün bunlar, Güneydoğu'da "reytingi" hayli yüksek olan MED TV'nin... Afedersiniz... MEDYA TV'nin söyledikleri.

Ve bütün bunlar...

"Gizli, saklı" değil... Herkesin malumu.

Eğer "yalansa" CHP yönetimi bunu "yüksek sesle" yalanlamalı.

"Daha önce yalanladık" deniyorsa...

Yalanlamanın "etkili olmadığı... Yalanlamaya kimsenin inanmadığı" anlaşılıyor.

Eğer "birileri... CHP adına diyerek böyle bir temasa girdilerse... Veya işgüzarlık yaptılarsa..."

CHP "bunu da" açıklamalı.

HADEP'Lİ BAŞKAN NELER SÖYLÜYOR?

Yemekte dört kişiydik. Diyarbakır Belediye Başkanı Feridun Çelik.

Sabah Gazetesi Diyarbakır Temsilcisi Atilla Korkmaz.

Güneydoğu Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Naci Sapan. Ve biz.

Önce "futbol sohbeti" başladı.

Başkan dedi ki:

- Bu sezon Beşiktaş çok iyi° Ondan dolayı mutluyum... Fakat, Diyarbakırspor son anda birinci lig şansını kaçırdı... Onun için de üzgünüm.

Başkan'a göre, Diyarbakırspor bu yıl "mutlaka birinci lige çıkacak."

- Başkan, bunun için "destek" lazım.

- Destekliyoruz... Sekiz minibüs hattını, Diyarbakırspor'a verdik.

- Naci Sapan "sekiz minibüs hattının ne anlama geldiğini" açıkladı

- 800 milyar lira demek.

PARA, PARA, PARA

Feridun Çelik:

- Eylül'de, İller Bankası'ndan 226 milyar geldi... Toplam personel giderim ise 286 milyar... Haydi, çıkın bakalım işin içinden.

Belediyeler, bütün yurttta "sıkıntıda."

Diyarbakır da bu sıkıntıdan "nasibini" alıyor.

TEZATLAR

Bir yanda "dokuz şiddetindeki depreme dayanıklı daire" satılıyor... 50 milyara... (Talattepe)

Bir yanda da...

Evlerin önünde tezek yığınları. Diyarbakır "işte öyle bir yer."

Başkan:

- Sorun şurada... Yüzde birlik bir "üst kesim" var... Ve yüzde on, on beşlik de orta kesim... Gerisi... Yoksulluk sınırında... Eğer orta kesim yüzde 70-80 olsa... Bütün sorunlar çözülecek.

- Başkan... Sokakta şunu gördük... Önümüz, arkamız, sağımız, solumuz seyyar satıcı... Kaç seyyar satıcı var?

- On beş bin seyyar satıcı ve işportacı var.

HOŞGÖRÜ... DİYALOG

HADEP'li Başkan "Ankara ile ilişkileri" anlatıyor:

İşte, satırbaşları:

*İlk diyalog Cumhurbaşkanı iken Demirel ile kuruldu... Sonra Mesut Yılmaz'la... Ama sonra kapılar bize kapanıverdi.

Sağ olsunlar, Devlet Bahçeli sorunlarımıza ilgi gösterdi... İyi oldu... Diyalog yeniden başladı.

*HADEP bir Türkiye gerçeği. Birbirimizi reddederek nereye varacağız?

* Kimse bu ülkeyi bölmek istemiyor... Et ile tırnağız... Birbirimizden korkmayalım.

* Önyargılar, yanlış anlamalar var... İhtiyaç ise... Diyalog... Hoşgörü... Birbirimizi dinleyip, anlamak.

SONUÇ

Terörle mücadelede sağlanan başarının ve şu anda mevcut olan huzur ve güven ortamının kalıcı kılınması için yoğun bir çalışma var.

Ankara'nun 107 maddelik "eylem planı" uygulamaya konmuş bile.

Planın en önemli boyutu "ekonomik ve sosyal kalkınma."

Köye dönüş giderek hızlanıyor.

Bize verilen bilgiye göre, PKK'nun hâlâ "dağda, dört yüz kadar militanı" var.

"Dışarda da" dört bin kadar.

Ancak kendi içlerinde "bölünme halindeler."

Yukardan "risksiz eylem yapın" talimatı geliyor... Fakat, yapamıyorlar.

"Komşu desteği... Batı desteği" eskisi gibi değil... Ama yine de sürüyor.

Biz Diyarbakır'da iken, Amerikalı bir bayan gazeteci "bölgenin ekonomik durumunu" konuşmak için, OHAL Valisi Gökhan Aydın'ı ziyaret etti.

Sorduğu ilk üç soru "Kürtçe eğitim... Kürtçe TV... Kürt kimliği."

"Özetleyecek" olursa...

"Gidişat" fena değil.

Ve Diyarbakır notlarını bitirirken, bir öneri:

Batı'daki okullarımız... Kolejlerimiz, Doğu'daki... Güneydoğu'daki okullarla kardeş olsunlar.

Eski ders kitaplarını göndermeleri bile öylesine önemli ki...

Ecevit'in TRT'den Kürtçe yayın iması

28.Eylül.2000, Hürriyet

Başbakan Bülent Ecevit, Güneydoğu'da geziye çıktığında, seleflerinin yaptığının aksine, helikopter yerine DSP'nin akgüvercinli seçim otobüsünü tercih ediyor.

Bu yüzden, Ecevit'in dün uçakla gittiği Siirt'ten yaklaşık 100 kilometre uzaklıktaki Şırnak'a karayoluyla intikali tam iki saat aldı.

Üstelik Ecevit, aynı yolu dün gece Siirt'e geri dönerken zifiri karanlıkta bu kez 2.5 saat süren bir yolculukla katetti.

Ecevit, bu kadar zor bir coğrafyada dolaşırken neden helikopteri tercih etmiyor?

Başbakan, "Halka yakın olmak için. Onlar taşı olarak neyi kullanıyorsa, ben de aynısını yapmak istiyorum" diye yanıtıyor.

Tabii, Ecevit'in bir dönem ancak önünde ve arkasında zırhlı kariyerlerin eşlik ettiği konvoylarla yol alınabilen bir güzergahta, dün yaklaşık 100 minibüsün oluşturduğu bir DSP konvoyuyla dolaşması bölgenin PKK tehdidinden ne kadar rahatladığının en açık göstergesi olmalı.

Ecevit, dün Şırnak'a giderken karşıdaki tepeleri gösteriyor ve "Görüyor musunuz, hiç asker yok" diye konuşuyor.

Başbakan'ın bu emniyet duygusu içinde katettiği Şiirt-Şırnak yolunda çok değil, bundan 6 yıl öncesinde bir başbakanın gece yolculuğu yapabilmesi düşünülemezdi bile. Her an PKK'yı karşınızda bulabiliydiniz.

Ecevit, sohbet sırasında 1989 yılında Nokta dergisi adına dizi yazmak üzere bu bölgeye geldiğinde karşılaştığı tabloyu hatırlıyor:

"Bu gezide beni en çok düşündüren okumuş genç işsizlerin durumuydu. Aslında ne olacağı 1989'da pekala belliydi. Küçük çocuklar 'eşeklerimiz boşta kaldı' demişlerdi. Meğerse kömür madenlerinden eşeklerine döküntüleri yüklemelerinin yasaklandığını anlatıyorlarmış. O zaman bölgenin nereye gittiği açıkça görülüyordu."

Başbakan, ardından terörün geride kaldığını hatırlatıp, "Artık önümüzdeki dönemi çok süratle, çok iyi değerlendirmek durumundayız. Şimdi bir umut var" diye konuşuyor.

Sohbetimiz sürerken otobüsümüz Eruh ilçesinin içine giriyor.

Eruh, 1984 yılında PKK'nın ilk toplu eylemini gerçekleştirdiği ilçe.

Otobüs ilçenin dar yolunda ilerlerken çocuklar, gençler, her yaşta insan yol boyunca Ecevit'e sevgi gösterisinde bulunuyor. İlçe çıkışındaki ilkokulun önünde dizilmiş üstleri başları dökülen mavi önlüklü öğrenciler ellerindeki Türk bayraklarını sallıyorlar.

İlçeden çıktığımızda Ecevit "Evlerin çatılarının üstündeki çanak antenler dikkatinizi çekti mi?" diye soruyor.

Ecevit'in sözünü ettiği çanak antenler, Avrupa'dan yayın yapan Medya-TV'yi de o evlerin içine taşıyor.

Bir meslekdaşımız, "TRT'den Kürtçe yayınlara başlamayı düşünüyor musunuz?" diye soruyor.

"Maalaesef... " diye yanıtıyor Ecevit: "Doğru dürüst bir plan yok. Olması da pek arzu edilmiyor"

"Yararlı olmaz mı?" diye sorulduğunda, Ecevit tebessüm ederek "Şimdilik bir şey söylemeyeğim" diyor.

Belli ki, ikna etmesi gereken bazı çevreler var.

Güneydoğu'yu unutmamak

28.Eylül.2000, İsmet.Berkan, Radikal

Başbakan Bülent Ecevit dün Şırnak'taydı. Hükümetin uygulamakta olduğu 'yaraları sarma paketi'nde meydana gelen gelişmeleri yerinde gördü.

Hükümetin yaptıklarını eksik, yetersiz, hatta işe yaramaz bulmak mümkün. Ancak hükümetin yapmak istediklerini samimiyetsiz bulmak bence çok yanlış olur.

Sonuçta 16 yıllık sıcak çatışma ortamının ve yüz-yıllar süren ihmal edilmişliğin yaralarını sarmaya çalışmak hiç de kolay değil. Yapılması gerekenleri alt alta sıraladığınızda deprem bölgesinin ihtiyaçları bile solda sıfır kalabilir çünkü.

Güneydoğu'da ve Doğu'da yapılmak istenen, resmi adıyla 'Bölgesel gelişmişlik farklarının ortadan kaldırılması.'

Bu da, söylemeye çalıştığım gibi esas olarak yüz-yılların birikimi ve öyle bir günde düzeltilebilecek bir şey değil.

Sadece hükümetin devlet olanaklarını harekete geçirmesi de yetmez aslında. Böylesine büyük ve kapsamlı bir program için başta sivil toplum olmak üzere şirketler dahil herkesin katkısına ihtiyaç var.

Ancak mesele gelip ortada gerçekten sorunlara düzgün teşhis koyan ve doğru tedavi yöntemleri öneren bir programın olup olmadığı sorusuna takılıyor.

Şu ana kadar ortaya çıkanlara bakıldığında, esasında ortada kapsamlı bir programın henüz oluşmadığı anlaşılıyor. Daha çok bölgenin sorunlarını parça parça çözmeye çalışan birden fazla sayıda program ve genel mahiyetli temenniler var.

Burada da aslında her türlü sivil çabaya büyük görev düşüyor. Başta üniversiteler olmak üzere pek çok kuruluşun bölgeyle ilgili genel ve uygulanabilir

nitelikte planlar geliştirmeleri, bunları kamuoyunun tartışmasına açmaları gerekiyor.

Bölgesel kalkınma öyle sadece köyleri toplulaştırmakla gerçekleştirilebilir bir şey değil. Köyleri toplulaştırmak, olsa olsa güvenlik gereksinimlerini en aza indirebilir. Oysa bölge için bir kalkınma modelinin ortaya konması gerekir.

Bölge sanayileşecek mi? Eğer öyleyse ne çeşitli sanayileri bölgede teşvik edeceğiz? Yoksa bölgeyi turistik hale mi getireceğiz?

O zaman ne yapacağız?

Dikkat ediyorsanız bölgeyle ilgili aşağı yukarı herkes bir fikir üretiyor, bir şeyler söylüyor ama bir tek grup var ki, neredeyse hiçbir şey söylemiyor.

O grup da siyasetçiler.

Kendisini 'bölgenin partisi' diye adlandıran HA-DEP dahil neredeyse hiçbir partinin bölgeyle ilgili söylemeye çalıştığım cinsten bir kapsayıcı planı yok. Çok sıkıştırdığınızda hemen siyasi söylemler öne çıkıyor, insan hakları ve kimlik talepleri dile getiriliyor ama iş ekonomiye geldiğinde herkes sus pus. En çok söylenen 'devlet teşvik versin.'

Elbette insan hakları ve demokratikleşme ve bu arada kimlik talepleri de konuşulmalı ve çözüme kavuşturulmalı ama ekonomik gelişme bunların yanı sıra gelmezse çabaların tamamı heba olabilir.

'Hakkâri, ordan ötesi yok gari' edebiyatıyla bugünlere geldik. Neler yaşadığımız ortada. Hakkâri'nin varlığını anlamlı kılacak tek şey, ekonomik gelişmedir, ekonomik faaliyettir. Bölgedeki fakirliğe son verecek tek şey de budur.

Türkiye, Güneydoğu'sunu ve Doğu'sunu unutmaz, unutmamalı. Orası için her gün bir şeyler yapılmalı, taş üstüne taş konulmalı.

Yaraları sarmanın yegâne yolu bu çünkü

Kürt sorununda "antiterör" çıkmazı

29.Eylül.2000, Fatih Polat, Evrensel

Bir sorunu ele alış tarzı, onu çözme yöntemlerini de belirler. "Kürt sorunu yoktur, terör sorunu vardır" diye düşünen bir anlayışın, "çözme" yaklaşımı da, çok doğal ki, bir "antiterör" stratejisi temelinde olacaktır.

Türkiye'de medya yazarlarından tutun da konuya yakın resmi çevrelerin neredeyse tümü, bu-

güne kadar soruna kendi yaklaşımları çerçevesinde, "Asker terörün kökünü kazımak için elinden geleni yapıyor, ancak siyasetler sorunun sosyal ve ekonomik boyutunu ihmal ettikçe bu sorundan da kurtulmak mümkün olmuyor" deyip durdular. Generallerden de bu yönde açıklamalar sıkça geldi. Böyle olunca, bu çevrelerin ve devletin ilgili bi-

rimlerinin sorunu "sosyal ve ekonomik" yanlarıyla ele almaları durumunda neler yapılacağı da geniş bir çevre için ister istemez merak konusu oldu.

Bu merak son on gün içinde atılan adımlarla giderilmiş bulunuyor. MGK'nun geçtiğimiz Aralık ayı toplantısında kararlaştırılan ve Başbakan Ecevit'in imzasını taşıyan "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Eylem Planı" bu adımlardan birisi. Bu plan her şey ile bir "sosyal" plandan çok bir askeri strateji planına benziyor. 107 maddelik planda tüm maddeler, "Terörün silahlı kökünü kazıdık, şimdi de sosyal kökünü bertaraf edelim" anlayışıyla hazırlandığını öyle ele veriyor ki, bırakın Kürt realitesinin kabul edilmeyişini, halk, devlete uzaklığı ve yakınlığı açısından "sempatizan", "protestocu" vb. sınıflandırmalara tabi tutuluyor. Önerdiği çözüm de elbette ona göre oluyor. Son 15 yılın değil, bu planı hazırlayanların yaşlarından bile eski bir tarihe sahip olan bir sorun "tarihsel, sosyal, kültürel" kökleri ve talepleri içeren bir sorun olarak değil de, bir "terör" sorunu olarak ele alındığında varılacak noktanın da, tarihsel bir çıkmaz sokak olması kaçınılmazdır.

Bu plan kapsamında geliştirilen köykent ve merkezköy uygulamaları için pilot bölge olarak düşünülen Siirt ve Şırnak'a Başbakan Ecevit'in gerçekleştirdiği gezi de, aynı "antiterör" çıkmazını yansıtır.

Ecevit Siirt-Şırnak seferinde köylülere seslenirken, kendisinin kalkınmaya köylüden başlanması gerektiğini hep söylediğini belirttiikten sonra, "Ama dönülecek köy, eski köy olmayacak" diyor. Peki nasıl köy olacak? Ağzını açtığında cümlelerin sonunu getirip getiremeyeceğini kestirmeniz bile güç olan zat, gergin yüz çizgileri ve seğirten tikleriyle ömrünün belki de son nefeslerinden bir kısmını da bu yanıt için harcıyor: "Eski köyler yeniden inşa edilmeyecek. Yeni bir yaşam başlayacak burada. Köykent ve merkezköy olmak üzere güvenliği sağlanmış iki tür yerleşim birimi düşünüyoruz." Böyle bir köye, evi ve köyü "güvenlikli" ellerce yakılmış kaç köylü döner?

Ecevit, zar zor ayakta durmasına rağmen bir şahin edasıyla sesini duyurmaya çalıştığı meydan-dakiler arasında, taşıdıkları pankartlarla taleplerini dile getiren geçici mevsimlik işçilere ve borçlarının

ertelenmesini isteyen çiftçilere ne diyor? "Biliyorsunuz hükümetimiz en son yaşanan deprem nedeniyle büyük bir ekonomik külfet altına girdi, onun için tüm sorunları hemen çözemiyoruz" diyor ve geçiştirici yanıtlar veriyor. Ama bölgede yine "antiterör" konsepti gereği eline silah verilerek kullanılan korucular içinse şunları söylüyor: "Devletimize bu kadar yararlılıkları dokunan korucuları işsiz güçsüz bırakamayız. Onların bir kısmını jandarma yapacağız, bir kısmını da başka işlere yerleştireceğiz." Yani bölge halkının Ecevit ve "Güneydoğu planı" gözünde az buçuk bir değer görmesi için, demek ki, koruculaşması gerekiyor. Aksi takdirde 'sabıkalı' sözcüklerle arulmaktan ve öyle muamele görmekten kurtulamayacaklar.

İnsan Hakları Koordinasyon Üst Kurulu'nun ilkinin Tunceli'de gerçekleştirdiği "İnsan Hakları Bölge Kurultayı" da, aynı "antiterör" stratejisinin izlerini taşıyor. Devletin valisi ve başsavcısı insan hakları örgütlerini ve İHD temsilcisini "terörizm"le suçluyor. Bu mantık, "Kürt sorununa" yaklaşımı belirleyen temel konseptin bir parçası. AB'ye üyelik süreci çerçevesinde ilköğretime konulan insan hakları ders kitaplarına bakın aynı mantığı göreceksiniz. Bu kitaplarda, TEMA insan haklarıyla ilgili "sivil" toplum kuruluşlarından biri olarak sayılırken, İHD'ye yer verilmiyor.

Özetle söylemek gerekirse Kürt sorununda son on gün içinde hakim güç odaklarının sergiledikleri yaklaşımlar, Kürt yoksullarının özlem duyduğu demokrasinin "yukarıdan" gelemeyeceğini bir kez daha doğrulamaktadır. Böyle bir demokrasinin dışarıdan da gelmeyeceğini, Kürt sorununun emperyalistler için kaşıkça ellerini güçlendiren bir sorun olmaktan öte bir anlam taşımadığını ve taşıyamayacağını aklı başında herkes biliyor.

"İslah" edilecek bir "antiterör" nesnesi, ya da emperyalistlerin diploması malzemesi olmayı hiçbir biçimde hak etmeyen Kürt yoksullarının kendi sınıf kardeşleri olan Türk emekçileri ile birlikte kazanabilecekleri demokrasi ise, bu topraklardaki sonraki nesillere de onurlu bir gelecek bırakacaktır. Ve böyle bir demokrasinin imkânları, bu gerçeği fark eden ve bu yönde adım atan her emekçiyle birlikte kuşkusuz biraz daha büyüyecektir.

Hayal kırıklığı yok

30.Eylül.2000, Naki Özkan, Milliyet

Öcalan'ın avukatı Doğan Erbaş, 10 Eylül kongresinde, katılan üyelerin tamamının oyunu alarak HADEP İstanbul İl Başkanı oldu. Abdullah Öcalan'la görüşme olanağı bulan birkaç kişiden biri olması onun il başkanı olmasını kolaylaştırdı.

Erbaş'la Kürt sorunundaki gelişmeleri, Öcalan'ın yaklaşımlarını konuştuk.

*Avukatı olduğunuzdan, Öcalan'ın isteğinin de sizin il başkanlığına gelmeniz yönünde olduğu izlenimi var...

Öcalan'la birbuçuk yıldır görüşüyoruz. Öcalan, Kürt sorununun çözümü için bütün aydınların bir rolünün olması gerektiğini söylüyordu. İl başkanı olmamda böyle bir tavrın etkisi olmuştur. Öcalan'la

görüştükten sonra, sorunların içinden çıkmaz hale geldiğini, taraflar arasında büyük tarihsel kopmaların yaşandığı ama Öcalan'ın bu sorunların çözümü konusunda ne kadar samimi olduğunu bizzat gördüm. Bunun üzerine onun çabalarına sadece bir avukatı değil, bir aydın olarak da destek verilmesi gerektiğini düşündüm.

*Devlet yetkilileri, "ancak terör biterse bazı adımlar atarız" demişlerdi. Terör büyük ölçüde bitti. Verilen sözlerin yerine getirilmediğini düşünüyor musunuz? Bu yönde bir hayal kırıklığı yaşıyor musunuz? Yoksa yeterli adımlar atılıyor mu? Öcalan ne diyor?

Öcalan'da bir hayal kırıklığı yok. Ancak, pratik gelişmelerin yavaş gittiğini söylüyor. O, mahkeme de 1990 sonrasını, "yaşanmaması gereken acılı ve boşa giden yıllar" olarak değerlendirdi. "Siddetin sorunların çözümünde bir seçenek olmadığını anladığı"nu belirtti. Fakat, "dizginsiz tırmanan ve klasik devlet yönetimini de zorlayan yöntemlerin geliştirildiği bir dönemde ne yapacaklarını bilemez hale geldikleri"ni, birkaç "ateşkes çağrısına rağmen buna yanıt alamadıkları"nu ama kendilerinin de "hatalı olduğunu" söyledi.

Şimdi de hala "Ahlaken ve siyaseten yapılması gerekeni yaptık. Çatışmalardan dolayı kimse bir şey yapmak istemiyordu. Demokrasinin önünü açmak lazımdır" diyor. Yani bir beklenti içinde değil.

*Hangi adımların atılmasını gerekli görüyorsunuz?

Her şeyin önüne, "Kürt sorununun çözümü"nü koyarak bazı önyargıların oluşmasına zemin hazırladık. Bunda HADEP'in de rolü oldu. Öncelikle bu döneme normalleşme dönemi diyebiliriz. Çatışmalar içinde kimse kimseyi dinlemiyordu; sorunun nasıl biteceği bilinmiyordu. Öcalan da normalleşme sürecinin başlamasını, Kopenhag kriterlerinin tartışılmasını anlamlı buluyor. AB süreciyle başlayan tartışmaların bir sonuca doğru gittiğini düşünüyor.

Ama bazı pratik adımların atılmasını gerekli buluyor. Cezaevinde bulunan 10 bine yakın PKK tutuklu ve hükümlüsü, Türkiye dışında yaşamak zorunda olan insanların var olmasının normalleşmeyi engelleyeceğini belirtiyor. Bu yüzden bir genel af istiyor.

"Kürtçenin eğitim dili olmasını bu aşamada gerçekçi" bulmuyor. "Çok zorlamamak gerektiği"ni, kültürel kimlik ifadesi için "yasal düzenlemelere ihtiyaç var" diyor.

*MHP ile karşılıklı jestler için ne düşünüyor?

Öcalan MHP'nin son günlerdeki yaklaşımını sembolik düzeyde de olsa önemli görüyor ve bunun gelişmesini istiyor. MHP'nin sorunlara şiddeti esas alarak yaklaşmayacağını, muhalefette söylenenlerin

iktidarda değiştiğini, olumlu bir yaklaşım içine gireceğini aylar önce söylemişti.

*Öcalan'ın söyledikleri HADEP tabanında nasıl algılanıyor? "Cezaevinde olduğu için bunları söylüyor" şeklinde bir algılama var mı?

Kürt kamuoyu, "idamdan kaçmak için bunları söylüyor" gibi bir kanaatte değil. Sorunun çözümü konusundaki samimiyetine büyük bir güven var.

*HADEP tabanı devletin yaklaşımını nasıl görüyor? Yavaş mı, samimi mi, samimiyetsiz mi?

Kürt kamuoyu şiddet ortamına son verilmesini tasvip ediyor. Böyle olunca, "devlet samimi mi, değil mi" tartışmasının bir anlamı kalmıyor. Halk, kısa sürede büyük iyileştirmelerin yapılamayacağını biliyor. İyiye gidileceğine dair bir beklenti var. Ama zaman zaman bazı kısıtlamalar karşısında, "Bu kadar da olmaz", "Neden hala baskı yapılıyor" türünden kaygılar da dile getiriliyor.

*Cezaevinde ve yurtdışında onbinlerce insan ve ölenlerin yakınları var. Onlar Öcalan'ın tavrını nasıl değerlendiriyorlar?

Çözumsuzlüğün acısını en çok duyanlar ve en çok barış isteyenler sizin söz ettiğiniz kesimler. Çatışmalarla doğrudan ilgili olmayan kesimlerde örneğin Avrupa'daki Kürt diasporasında ve İstanbul'da ilk başlarda biraz tepki vardı.

*Güneydoğu ile İstanbul HADEP tabanında farklı talepler var mı?

Kültürel kimlik ifadesi, anadiliyle konuşma konusunda, İstanbul'daki sanayi ve ticaret ile uğraşan bir insanla Lice'deki herhangi bir insanın talebi arasında bir fark yok. Bölgeler arasındaki uçurum, ekonomik içerikli taleplerde biraz farklılık yaratıyor.

*HADEP'li belediyelere karşı seçmeniniz anlayışlı mı yaklaşıyor, yoksa bunlar da hiç iş yapmıyor mu diyor?

Halk bütün sıkıntılara rağmen kendisini bu belediyelerde buluyor. Kendini yönetme bilinci onları gerçekten çok sevindiriyor. Belediye başkanlarını kendilerinden biri olarak görüyorlar ve sahipleniyorlar. Devletle halk arasındaki uçurum ilk kez belediyeler sayesinde belli kırılmalar yaşıyor. Başka bir yerde büyük tepki doğuracak şeyler, örneğin su ve çöp sorunu bile görmezden geliniyor. Anlayışlı bir duygusallık var.

*Önünüzdeki programınız nedir?

Şeffaf bir kurum haline gelmek ve hakkımızdaki önyargıyı kırmak istiyoruz. Dışımızda yer alan farklı partilerle ilişkilerimizi geliştirmek, Türkiye'nin ve İstanbul'un sorunlarına da ilgi duyduğumuzu göstermek istiyoruz. Yalnızca Kürt sorununu çözme programı olan bir parti olmayacağız.

YABANCI BASINDAN

The Statement of Congressman Bob Filner On the Occasion of the International Festival for Democracy and Peace Dusseldorf, Germany September 2. 2000

Last year, on August 2, 1999, President Apo ushered a new beginning in Turkey and in Kurdistan. He urged his fighters to silence their guns immediately and ordered them to move beyond the borders controlled by Ankara by September 1, 1999. Peace and democracy were his goals--reconciliation with the Turks his purpose.

Yesterday marked the first year anniversary of that fateful decision to leave behind a legacy that had consumed some 37 thousand lives, destroyed more than 3 thousand Kurdish villages and generated some 3 million Kurdish refugees. Because of that decision from the lonely cell on Imrali island prison, the winds of peace have started to blow again in the Kurdish inhabited lands across the Middle East--despite the cross-border operation of the Turkish armed forces on August 15, 2000, that resulted in the death of 45 Kurdish civilians.

Today, you are gathered here to validate that decision and still stand up for your birthrights, freedom and liberty for the Kurds and possibly peace and reconciliation with the Turks. It is a mighty task, one that will test your political skills to the maximum. The naysayers will note that you can not have peace with goodwill alone. The provocateurs will urge you to resort to the arms again. But you are better off to continue your struggle here and in the rest of the world in a peaceful manner. Sooner rather than later, the warmongers will have no choice but to lower their swords.

Those who have left the region to the tender mercies of the generals will realize that peace has higher dividends than war and reconciliation with the Kurds can usher a new beginning that will benefit all.

I must also note that as it is often stated, the price of liberty is eternal vigilance. You in Europe, we in America and others in the Near East must continue to press for changes that will guarantee your basic political rights. When those rights are secured, the will of the Kurds will speak loud and clear. I believe it will transform the region for the good. People like Leyla Zana, Hatip Dicle, Orhan Dogan and Selim Sadak will serve their constituents as opposed to serving "their" times in prison. The people of Kurdistan will judge President Apo rather than the Turkish judges who took their authority from a constitution that denies the very existence of the Kurds. A world of peace and democracy will take root for the good of all in the Middle East.

So I wish you success as you mark the first anniversary of your effort to reach out to your adversaries in good faith for peace, democracy and reconciliation. I stand ready to help you in my capacity as a Member of the United States Congress to do the bidding of a just future for you and your offspring. Your move away from the armed struggle to give peace a chance has my respect and I will work on my government to change course to think the same. Thank you.

Far-Right Turk Leader Urges Kurd Area Development

Sept 5.2000, (Reuters)

Far-right leader Devlet Bahçeli on Tuesday urged Turkey's private sector to help the state develop the impoverished southeast, a step that would ease EU concern about poverty in the mainly Kurdish region.

But the coalition partner made no mention of easing bans on education and broadcasting in Kurdish, which are moves Europe also wants Turkey to make as it edges toward bloc membership.

The region has been ravaged by conflict between security forces and Kurdish rebels which has cost more than 30,000 lives over 16 years and sent thousands migrating from villages to towns.

"Only a total mobilisation of investment will bring success in our efforts to provide social and economic development in the region," Deputy Prime Minister and Nationalist Action Party leader Bahçeli said in a televised speech at the start of a meeting with regional governors and state officials.

The European Union wants Turkey to narrow the economic gap between the relatively wealthy west and the poor east as part of other reforms it seeks before making Turkey a member.

Among them are granting linguistic and broadcasting rights for Turkey's some 12 million Kurds.

"I call on our entrepreneurs, particularly those who were born in this region, to make investments," Bahçeli said, adding that the three-way government would back their efforts.

Prime Minister Bulent Ecevit promised \$114 million in development funds for the southeast last year. Similar efforts in the past have produced few results, partly as fighting between security forces and rebels discouraged investors.

Bahçeli was speaking in the regional capital Diyarbakir. It was the first time he had publicly

associated himself with projects in the southeast, where his party has little support.

Diyarbakir Mayor Feridun Celik gave Bahçeli a report on the city's economic problems and high unemployment that Celik said stemmed from migration, state-run Anatolian news agency said.

"Diyarbakir should immediately be declared a disaster zone," it quoted Celik as saying.

Bahçeli said the government was "determined to reduce the differences" between the west and east under a wider nationwide plan for overall development.

He and Ecevit see economic underdevelopment as the root of conflict between Turkish troops and the guerrillas of condemned rebel leader Abdullah Ocalan, fighting for Kurdish home rule.

They oppose moves to ease Kurdish cultural restrictions as likely to fuel violent Kurdish nationalism.

Bahçeli said a drop in fighting since Ocalan ordered his rebels out of Turkey made investing in the southeast easier.

The U.S. ambassador to Turkey earlier this year took a group of businessmen on a tour of the southeast, seeking investment opportunities. Israeli PM Ehud Barak said last month Israeli firms wanted to help agricultural development in the region.

Pentagon says attack on Kurds would prompt U.S. military response

September 6, 2000, CNN by Chris Plante

WASHINGTON (CNN) -- The United States has developed highly classified plans for at least three days of intense attacks against Iraqi military targets if President Saddam Hussein's military strikes at the minority

Kurdish population in northern Iraq this fall, Defense Department sources said.

The sources told CNN that a U.S. Army Patriot missile battery -- recently placed on a "heightened state of readiness" for possible deployment to Israel -- was alerted out of concern that Iraq might fire Scud missiles at Israel in response to any potential U.S. military action.

Officials cautioned that any action by the United States would have to be prompted by Iraqi military assaults against the minority Kurds, who are generally considered by Baghdad to be hostile to the government of Saddam Hussein.

Plan likely to include cruise-missile attacks

U.S. analysts are divided on whether the Iraqi military will pursue military objectives in the Kurdish region this fall, said sources who asked not to be identified. But they said the planning was "prudent" in light of Iraq's violent history with the Kurds.

The proposed U.S. strike plan would almost certainly include cruise-missile attacks and air strikes against a range of Iraqi targets, including military sites and Iraqi infrastructure associated with Saddam's military machine, officials familiar with the plan said.

One official said the United States has closely monitored recent Iraqi troop movements in the northern part of the country, but has seen no unusual activity.

"It could just be normal troop rotation," an official said.

Members of the Joint Chiefs of Staff were briefed on the planning Tuesday evening in the Pentagon's classified briefing room known as "the tank."

U.S. carrier battle group in Persian Gulf

The aircraft carrier U.S.S. George Washington and its battle group are in the Persian Gulf. The carrier group includes a number of ships capable of firing Tomahawk Land Attack cruise missiles.

The George Washington carries an airwing of about 75 combat aircraft.

The United States maintains a carrier battle group in the Gulf at all times to provide air power for enforcement of the southern "no-fly" zone and to keep a high-profile U.S. presence in the region.

Iraq is vulnerable in the south to U.S. and British warplanes based in Saudi Arabia and Kuwait and in the north to fighter and attack planes based in Incirlik, Turkey.

U.S. officials apparently do not want to be caught flat-footed, as they were in 1996 when Iraq

moved against Kurds in the north under the guise of carrying out routine exercises.

In response to the surprise Iraqi move, the United States struck 14 targets on September 3, 1996 in southern Iraq with 27 Tomahawk Land-Attack cruise missiles, but only after an Iraqi military assault against the Kurdish town of Irbil.

The Baghdad government at that time installed pro-Saddam Kurds into positions of power in Irbil.

That round of U.S. strikes was widely seen as an impotent response to the Iraqi strongarm tactics in Irbil.

Strikes would last several days

Sources said the contingency plans call for several days of strikes, but would not be as intense as the attacks that took place December 16-19, 1998, during Operation Desert Fox, when the United States attacked 100 targets in Iraq in response to a dispute between Iraq and United Nations arms inspectors that led to the departure of the U.N. team.

Pentagon officials said at the time that the strikes set back by about two years Iraq's efforts to develop weapons of mass destruction and greater ballistic missile capability.

There has been speculation that the United States might respond militarily to an anticipated Iraqi refusal to allow United Nations arms inspectors back into Iraq, but Pentagon officials said such a proposal was opposed by important U.S. allies, including Saudi Arabia, which provides bases to U.S. and British warplanes patrolling Iraq's southern "no-fly" zone.

Heavy fighting between The PUK And PKK-Turkish Military

19.Sep.00, (Reuters)

Members of an Iraqi Kurdish militia have killed 15 separatist Kurdish rebels who had fled Turkey for the breakaway region of northern Iraq, a Turkish military official said Friday.

Northern Iraq has been out of Baghdad's control since the end of the 1991 Gulf War. The often feuding militias of the Patriotic Union of Kurdistan

(PUK) and the Kurdistan Democratic Party (KDP) now hold sway over the region.

Thousands of Kurdistan Workers Party (PKK) fighters, who have fought a 16-year-long war for autonomy in southeastern Turkey, retreated into Iraq's Kurdish-held enclave after captured rebel leader Abdullah Ocalan ordered his fighters to leave Turkey last year.

Heavy fighting between the PUK, led by Jalal Talabani, and the PKK erupted in the mountains near the PUK capital of Sulaymaniyah Thursday, the official said.

"According to the information we've recently received, PKK members have repeatedly crossed into Talabani's territory, and Talabani's forces responded by launching a large-scale operation against the PKK, killing 15," the official said.

Two PUK fighters also died in the clashes, he said.

A PUK spokesman in Ankara denied the militia had attacked Ocalan's fighters, but said the PUK had taken "measures to prevent PKK infiltration in the region."

The PKK's withdrawal into northern Iraq threatens a fragile balance between the KDP and PUK. The militias signed a U.S.-brokered peace deal two years ago, which has done little to settle their row over power and revenue sharing.

Turkish soldiers frequently cross the border into Iraq in pursuit of PKK fighters. The KDP, which enjoys good relations with Ankara, has fought the PKK in northern Iraq alongside Turkish soldiers.

PKK Provokes Confrontation in Iraqi Kurdistan Patriotic Union of Kurdistan

Bureau for International Relations
18 September 2000

Throughout the last two weeks, armed bands of the PKK have been attempting to infiltrate KRG administered region through Iraqi Government controlled territory. A group of PKK elements managed to take position at Mount Karadagh, south of Suleimni. By 13 September, KRG Peshmarga command obliged the PKK band to leave back to their base in Iraqi controlled Makhmour, south west of Irbil.

On 14 September in an unprovoked attack, PKK militiamen attacked without warning a group of unsuspecting PUK Peshmarga at the village of Aliash, near Qala Diza, killing 9 Peshmarga. Public opinion in the region has reacted with anger and disappointment at this callous act of brutality by the PKK. Further, PKK bands attacked PUK positions at mount Asoz and Karouhk.

Reports from the region today indicate that Iraqi military is facilitating the transport of PKK militiaman to the frontline with the PUK region at Kadir-Karem, northeast of Kirkuk. These coincide with persistent reports of Iraqi military preparations to attack the PUK.

These reckless acts by the PKK come in the wake of escalating rhetoric from Oclan and his senior lieutenant against the self-governing institutions of Iraqi Kurdistan. Abdullah Ocalan, from his prison quarters in Imarali, characterized Iraqi Kurdistan as "feudal domain of Talabani and Barzani." In earlier statements, he vowed to destroy the Kurdistan Regional Government for "being dagger in the back of Turkey at the behest of the

imperialist powers!" Osman Ocalan and Jamil Bayek, a senior PKK official, echoed similar positions vowing to "liberate Iraqi Kurdistan and end the rule of Talabani and Barzani!"

These acts appear to be part of a sustained and deliberate campaign by the PKK to destabilize the situation in Iraqi Kurdistan. It is only fair to ask why? And who is to benefit from such reckless policies? Further, it is truly ironic that this zealous and extremist PKK rhetoric comes at a time when Ocalan has abandoned any notion of Kurdish national struggle and has offered himself as a defender of Kemalist ideology.

Observers of the Kurdish scene recognize that the PUK has sought to avoid conflict with other Kurdish parties, and notably the PKK. Throughout the last few years, Turkey has often accused the PUK of supporting the PKK. The Turkish military has even battled the PUK in 1997 causing the loss of more than 300 Peshmarga.

During the recent events, the Kurdistan Toilers Party and the Iraqi Communist Party, sought to dissuade the PKK from this course of action. The PKK has refused to heed their advice determined to escalate a confrontation. On 17 September, the Kurdistan Toiler's party, together with 4 other Kurdish parties known for their cordial relations with the PKK, issued a stern denunciation of PKK's belligerent posture.

The PKK must realize that it cannot use Iraqi Kurdistan as a base of operations. This cannot be tolerated as this contravenes international law and it

defies the laws of the region. The PUK will defend legitimate authority of the KRG and will not tolerate PKK meddling in the affairs of Iraqi Kurdistan. We call upon all sincere Kurds and

friends of the Kurdish people to denounce these reckless policies of the PKK leadership, and ensure that Iraqi Kurdistan will remain safe, secure and a domain for civil society and rule of law.

Northern Iraqi Kurdish faction fights attacking PKK rebels

19.Sep.00, (AFP)

A northern Iraqi Kurdish faction said Tuesday that its fighters were combatting Kurdish rebels from Turkey who had infiltrated areas under its control and attacked its positions.

"There is currently fighting, though not heavy, between our peshmargas and the PKK," or Kurdistan Workers Party, Shazad Saib, the representative in Ankara of the Patriotic Union of Kurdistan (PUK), told AFP.

The fighting started after some PKK rebels attacked a group of PUK fighters on Thursday near the village of Aliash and killed nine of them.

"We had confined the PKK rebels in a pocket near the Iranian border and suddenly they appeared in the south of our area of authority, having crossed over from Baghdad-controlled territory," Saib said.

The fighting comes after a period of good relations between the PKK, which has waged a 15-year armed campaign against Turkey, and the PUK.

The PKK has been fighting for Kurdish self-rule in southeastern Turkey, which borders on Iran and Iraq, while the PUK controls a section of northern Iraq close to the Iranian border.

In a written statement received here Tuesday, the PUK claimed that the PKK attacks were part of a "sustained and deliberate campaign to destabilize the situation in Iraqi Kurdistan."

"The PKK must realize that it cannot use Iraqi Kurdistan as a base of operations ... The PUK will defend its legitimate authority and will not tolerate PKK meddling in the affairs of Iraqi Kurdistan," it said.

After years of bitter fighting, the PUK and the Kurdistan Democratic Party (KDP), its archrival in the Kurdish-held enclave in northern Iraq and Ankara's close ally, signed a peace agreement in Washington in 1998.

Under the accord, both parties agreed to work towards setting up a regional government of power-sharing and launch a collective fight against the PKK.

During a visit to Ankara in July, PUK chief Jalal Talabani said his fighters were taking "more effective measures" to rid their area of the PKK and earned a rare expression of appreciation from Ankara.

Following peace calls from its leader Abdullah Ocalan, on death row in a Turkish prison, the PKK said last year that it would stop fighting Ankara and withdraw from Turkish territory to seek a peaceful resolution to the conflict.

Most of the rebels are believed to have crossed into northern Iraq, which has been outside Baghdad's control since the 1991 Gulf War.

The powerful Turkish army has played down the PKK pled

ELİMİZE YENİ ULAŞANLAR

FARANSA HÜKÜMETİNİN KORSİKA'NIN GELECEĞİYLE İLGİLİ RESMİ METNİ

13 Aralık 1999 tarihinden beri hükümet ile Korsika'nın seçilmiş temsilcileri arasında sürdürülen görüşmeler, hükümeti, bu tartışmaları olumlu yönde noktalamak üzere aşağıdaki sonuçlara ulaştırmıştır.

Korsika'nın, ada oluşundan ve kendi tarihinden kaynaklanan özellikleriyle Fransız Cumhuriyeti içindeki özgül konumunu daha fazla dikkate almak, özel statü uygulanmasından edinilen deneyi gözönünde tutarak adanın idaresinin çekilip çevrilmesindeki sorumlulukları açıklığa kavuşturmak, ekonomik ve toplumsal kalkınmasını desteklemek ve sivil barışı kalıcı kılmak amacıyla:

*Aşağıda belirtilen alanlarda reformlar teklif edilecektir:

- Korsika'nın idari örgütlenmesi ve yerel topluluğun yetkilileri;
- Vergi mevzuatı, miras haklarının vergilendirilmesi ve ekonominin finansmanını;
- Korsika dilinin öğrenimi.

*Kamusal altyapıların eşdüzeeye getirilmesine imkan verecek bir programlama yasası hazırlanacaktır.

*Avrupa Komisyonu ile, ek olarak hazırlanmış ilişikteki belge temelinde görüşmeler başlatılacaktır.

1.Korsika'nın idari örgütlenmesi ve yerel toplumun yetkilileri

A-İdari örgütlenmenin sadeleştirilmesi:

Korsikanın idaresi bağlamında tek bir "yerel topluluk" ile iki vilayet teşkilatının mevcudiyeti, sorumlulukların belirlenmesi de, idarenin etkinliğini de kolaylaştırmamaktadır.

Hükümetin, Anayasa'da yapılacak bir değişikliği gerektirmeksizin sonuçlandırabilecek türden görüldüğü için tercih etmiş olduğu bir ilk çözüm, vilayet teşkilatlarından birinin ortadan kaldırılmasıdır.

O noktadan sonra tek bir vilayet teşkilatı ile "yerel topluluk", tek meclise ve ortak bir yürütmeye sahip olmuş olacaklardır.

Korsika Meclisi grup başkanlarının yaptıkları toplantı sırasında, iki vilayet teşkilatının lağvedilerek yerine tek bir topluluk getirilmesi yönündeki tercih açıkça ifade edilmiş ve bu reformun ancak Korsika Meclisi'nin şimdiki görev süresinin 2004 yılında tamamlanmasından sonra devreye girmesi kabul edilmişti.

Hükümet, bu bakış açısını benimsemeye hazır olmakla beraber, bunu bu yasama döneminde somutlaştırılmayacağını ve bunun bir Anayasa değişikliği gerektireceğini belirtmişti.

Vilayet teşkilatlarının lağvedilmesi kamu hizmetlerinin niteliğine de zarar vermemeli, Korsika'daki partiler arası dengeyi de bozmemelidir.

Devlet ve yerel topluluk hizmetlerinin örgütlenmesi ve yerleştirilmesi bu zorunlulukları dikkate almak zorundadır.

Bu durumda, hizmetlerin yeniden örgütlenmesi, hizmetlilerin örgütleriyle yapacakları görüşmelerle sürdürülecektir.

Her üç topluluk da varlıklarını devam ettirdikleri sürece, Korsika yerel topluluğu, iki vilayet teşkilatı ile birlikte, herbirinin yetkilerine saygı gösterilmesi koşuluyla, politikalarının eşgüdümünü sağlayacak bir düzeneği kurabileceklerdir.

Yerel topluluk kurumlarının örgütlenmesinde yapılacak iyileştirmenin de aynı şekilde araştırılması gerekecektir.

B-Yeni yetkileri ademi merkezileştirilmesi:

Yeni yetkiler Korsika yerel topluluğu lehine olarak ademi merkezileştirilecektir.

Bunlar aşağıdaki faaliyet alanlarını ilgilendirebilecektir.

-Yaşanan uzamın düzenlenmesi,

-ekonomik kalkınma,

-eğitim

-mesleki eğitim,

-spor faaliyetleri,

-turizm,

-çevrenin korunması,

-altyapı ve mücavir hizmetlerin yönetimi,

-taşımacılık.

Bu yetki aktarımları, tutarlı "uzmanlık blokları"

oluşumunu kolaylaştırmak kaygısıyla gerçekleştirilecektir. Hükümet ve Korsikalı seçilmiş temsilciler arasında yapılacak daha sonraki tartışmalar, bunların içeriklerini belirleme imkanı verecektir.

Devlet hizmetlerinin örgütlenmesi, sendikal örgütlerle yapılacak görüşmelerden sonra, gerçekleştirilen yetki aktarımlarını dikkate almak üzere değiştirilecektir. Devlet, her türlü sıkta, ulusal politikaları hayata geçirme ve denetim görevlerini yerine getirme yetkisini muhafaza edecektir.

C-Normların uyarlanması:

Korsika'nın özgüllükleri, düzenleyici normların, hatta kimi yasal düzenlemelerin Korsika'ya uyarlanmalarının nedeni olabilirler.

Esasen Korsika'nın halihazırdaki tüzüğü, 26.maddesinde, "Korsika Meclisi, Korsika'nın yerel topluluklar bütünlüğünün yetkilerine, örgütlenmesine ve işleyişine ilişkin, yürürlükteki ya da hazırlık aşamasındaki yasal ya da yönetsel düzenlemeleri

değiştirmeye ya da uyarlamaya yönelik öneriler sunabilir” hükmünü getirmektedir.

Bu mekanizma çalışmamıştır. Eğer Korsika yerel topluluğu, kendi meclisinin yasa ile belirlenecek koşullar içindeki kararları yoluyla kimi uyarlamalara yönelebilirse, mekanizma daha iyi bir şekilde çalışabilecektir.

Hükümet, Korsika yerel topluluğunun, yönetsel metinleri Korsika Meclisi’ndeki görüşmeler yoluyla uyarlamasına imkan verecek bir yönetsel erkle donatılmasını, Parlamento’ya teklif edecektir.

Yasal düzenlemelerin uyarlanmasıyla ilgili olarak, hükümet, Korsika yerel topluluğuna, görüşmeler yoluyla, kimi yasal düzenlemelere, Parlamento’nun tanımlayacağı koşullarda uymama imkanı tanımayı Parlamento’ya teklif edecektir.

Yasal düzenlemelerin uyarlanmasıyla ilgili olarak, hükümet, Korsika yerel topluluğuna görüşmeler yoluyla, kimi yasal düzenlemelere, Parlamento’nun tanımlayacağı koşullarda uymama imkanı tanımayı Parlamento’ya teklif edecektir. Korsika Meclisi’nin inisiyatifile gerçekleşecek bu uyarlamalar, Anayasa Kurulu’nun (Conseil Constitutionnel) bu türden denemelerin Anayasa’ya uygunluğunu öngören, 28 Temmuz 1993 tarih ve 93-322 sayılı kararı uyarınca, daha sonra ve Parlamento tarafından benimsenip, değiştirilip ya da reddedilmezden önce, değerlendirilmek zorundadır.

Korsika Meclisi’nin seçilmiş üyeleri de, aynı şekilde, yasal düzenlemelere uymama erkine ilişkin olarak Parlamento tarafından verilen zamana bağlı yetki aktarımı izniyle ilgili bu yöntemin ötesinde ve tek Korsika’ topluluğun çalışır hale gelmesiyle sona erecek geçiş dönemi olarak niteledikleri şeyin dışında, Korsika yerel topluluğuna, kendi organlarındaki görüşmeler yoluyla genel ilkeler uyarınca ve Parlamento tarafından belirlenmiş olan koşullar içinde yasal düzenlemeleri uyarlama imkanının tanınmış olmasını temenni etmişlerdir.

-Bu anlayış içinde, Anayasa Kurulu’nun 28 Temmuz 1993 tarihli kararı temelinde hayata geçirilecek düzenegin genişletilmesinin ve kalıcılığının düşünülmesi, Korsika kurumlarının sorumlu kılınmasına ilişkin bir girişimle tutarlı görülebilir. Parlamento böylece, Korsika yerel Meclisi’ne, kesinlikle belirlenmiş kimi alanlarda ve tespit edeceği ilkelere saygı içinde, esasen yürürlükte olan ya da görüşülmekte olan yasal düzenlemeleri, görüşmeler yoluyla alacağı kararlarla uyarlama izni verebilecektir. Korsika Meclisi’nin bu bu koşullarda alacağı kararlar, gerektiğinde kararlara idari yargı başvurusu kaydıyla, icraidir. Kural olarak, yasa koyucu tarafından bu kararlara daha sonra zorunlu bir geçerlilik kazandırma yoluna gidilmeyecektir.

Bununla birlikte, Korsika topluluğuna, Anayasa Kurulu’nun 28 Temmuz 1993 tarihli kararıyla betimlenen yöntemin dışında, yasal önlemlerin uyarlanmasına ilişkin böylesi bir yetkinin tanınması, Anayasa’da yapılacak bir değişikliği zorunlu kılacaktır. Bu değişikliğe, bugünden 2004’e kadar gerçekleştirilecek uyarlamaların sonuçlarına göre gidilecektir.

Yukarda değinilen Anayasa değişikliklerinin o sırada işbaşında olacak kamu yetkililerinin onayını varsayacağı ortadadır. Her türlü sıkta, bu değişiklikler sivil barışın sürekli olarak yerleşmiş olmasını gerektireceklerdir.

2.Vergi mevzuat ı, miras haklar ının vergilendirilmesi ve ekonominin finansman ı

A-Vergi mevzuatı

a)yatırımı teşvik düzeneği

Korsika’nın ekonomik kalkınma hedefi, Ocak 2002 yılından başlayarak serbest bölgedeki düzenin yerini alacak olan vergi mevzuatının tanımını yönlendirmek zorundadır.

Bu mevzuat, zaman içinde belli bir istikrar taşımak, ekonomik ve toplumsal nitelikte hedeflerin gerçekleştirilmesini gözetmek ve ihtiyaçlar ölçüsünde, uyarlamalara götürecek bir dönemsel değerlendirmenin konusu olmak zorundadır.

Bağışıklıkların bedeli, bugünden belirlenebilecek, değişmez bir çerçeve içinde kalmak gerekecektir.

Öncelikli hedef şunlardır:

-yatırımların yeniden hızlandırılması ve Korsika ekonomisinin, otelcilik, yeni teknolojiler, sanayi, enerji gibi öncelikli olarak tanımlanan sektörlerdeki üretim kapasitesinin geliştirilmesi;

-adanın iç kısımlarındaki az gelişmiş bölgelerin ekonomik kalkınması.

Hükümet Korsika ekonomisinin öncelikli sektörlerinde, yatırımın teşviki için, gerçekleştirilen yatırıma göre belirlenecek bir yüzdeye eşdeğer bir vergi kredisine dayanan bir mekanizmayı Parlamento’ya teklif edecektir. Bu vergi kredisi, belirli bir dönem sonuna kadar, ertelenebilir ve kısmen ödenebilir olacaktır. da yatırımı teşvike yönelik bu düzenek, adA toplumunun onayı koşuluyla, 10 yıl süreyle uygulanabilimitelik taşıyacaktır.

b)dolaylı vergilendirme

Hali hazırdaki durumun başlıca özellikleri, özel KDV oranları, TIPP(Akaryakıt Vergisi) gelirlerinden %3 oranında bir payın iki Korsika vilayetine ve %10 payın da Korsika yerel topluluğuna ayrılması, alkollü içkilerden alınan harçlardan yukardakilerle eşdeğer oranda ayrılan bir pay -bu oranlar, kıta Fransa’sına kıyasla daha düşüktür-, tütünden alınan harçların %25’lik oranının iki vilayete ve %75’inin de Korsika yerel topluluğuna ayrılmasıdır. Toplam olarak, bu düzenekler bütünlüğü her yıl devlet bütçesinden 930 milyon frank’lık bir katkı anlamına gelmektedir.

Hükümet Parlamento’ya,

-varolan düzenegin, topluluk kurallarına uygunluğu koşullarıyla korunmasını;

-alkollü içkilerden alınan harç payı aktarımının, eşdeğer bir TIPP aktarımıyla değiştirilmesini teklif edecektir.

Yerel topluluk lehine aktarılan TIPP payı, özellikle de topluluğa aktarılan yeni yetkilerden kaynaklanacak yükü dikkate alarak yükseltilebilecektir.

B-Miras haklarının vergilendirilmesi:

Hükümet, Parlamento’ya aşağıdaki düzeneği teklif edecektir:

-Mirasçılardan duyurulma zorunluluğu ilkesi, açık miras hakları için 1 Ocak 2001’den başlayarak uygulanacaktır;

-tapu senetlerinin yeniden oluşturulması 10 yıllık bir geçiş dönemi içinde gerçekleştirilmiş olacaktır; bu dönem boyunca, ekspertiz işlemlerine mali yardım

önlemleri yerel topluluk ve devletçe ortaklaşa bir şekilde finanse edilecektir; izalei şüyu ve paylaşım haklarının, aynı şekilde ölümden sonraki edinimler ve noter onaylı kimlik bildirimlerinin bağışlıkları yenelenecektir;

-10 yıllık bu dönem boyunca, haklardaki vergi bağışıklığı tam olacaktır. 5 yıllık ikinci bir süre için, miras hakları konusunda, Korsika'da konumlanmış gayrimenkulleri değeri üzerinden %50 oranında bir indirim getirilecektir;

-miras hakkı bildirimlerinin açıklanması için tanınan süre, zorunlu hallerde, tapu senetlerinin yeniden oluşturulmasına imkan vermek üzere, 10 yıllık geçiş süresi içinde uzatılacaktır;

-daha önceki düzenlemelerin sağladığı haklar, tapu senetlerinin, mevcut olmadıkları hallerde yeniden oluşturulması suretiyle korunacaktır;

-toplam 15 yıllık bu iki geçiş süresi sonunda, miras haklarına uygulanacak vergi rejiminin tanımı, yerel topluluk ve devlet arasındaki görüşmelerin konusu olacaktır.

C-Ekonominin finansmanı:

a)Risk sermayesi

Risk sermayesi şirketi Femu Qui'nin sermayesi, müdahale imkanlarını artırması için 4'den 23 milyon Frank'a yükseltilecektir. İşleyiş güçlüklerine uyarlanacak çözümler aranacaktır.

b)Bankalar aracılığıyla finansman

Güçlendirilmiş bir teminat düzeneği (Sofaris-région: Yerel yönetimlerin yatırım finansmanına yönelik kurum), BDPME (KOBİ geliştirme bankası), Korsika yerel topluluğu ve AB kaynaklarının katkısıyla işlerlik kazanma yolundadır.

Hükümet BDPME'nin Korsika'ya da getirilmesini temenni etmektedir, bu kuruluş bankacılık sisteminin dinamik bir hale getirilmesine katkıda bulunabilecektir.

c)Kiralama kredisi

Korsika'da bir kiralama kredisi kurumunun varlığı teşvik edilecektir; bu kurum, hisselerinin özel yatırımcılar tarafından satın alınması koşuluyla, Corsa Bail olabilecektir.

3.Korsika dilinin öğrenimi

Korsika Meclisi'nin seçilmiş üyeleri, Korsika dilinin anaokulları ve ilk öğretim kurumlarında, bu dilin canlılığını korumasına imkan verecek şekilde genel bir eğitimin konusu olmasını sağlayacak bir düzenlemenin tanınlanmasını oybirliğiyle talep etmişlerdir.

Hükümet Korsika dilinin öğretilmesinin ana ve ilk okulların normal ders saatleri içinde yer alacağı ve böylece, ebeveynlerin aksi talebi dışında, bütün

öğrenciler tarafından izlenebileceği ilkesini getiren bir düzenlemeyi Parlamento'nun oyuna sunacaktır.

Amaçlanan hedefe ulaşılabilmesi için Korsika dilinin öğretimi konusunda eğitilmiş ilköğretim öğretmenlerinin sayısının artırılması zorunludur.

Böylece,

-ilköğretim öğretmenlerinin Korsika dilindeki başlangıç eğitimlerine ve ve bu eğitimin sürekliliğine güçlü bir atılım sağlanması öngörülmüştür. Okul öğretmenleri kendi tercihleri üzerine iki ayrı sınavla belirlenecekler ve bu sınavlardan biri Korsika dilini içerecektir;

-ortaöğretimdeki Korsika dili öğretmenlerinin katkılarına daha çok başvurulması, gerektiğinde, Korsikaca ehliyet sınavındaki mevcut kadroların çoğaltılması, aynı şekilde dış katkılar ve "Korsika dili ve kültürü" konusunda uzman yardımcı öğretmenlerin isdihdamı da öngörülmüştür.

4.Programlama yasa ı

Hükümet, Korsika'nın birçok sektörde halen maruz bulunduğu donanım açığını kapatmaya yönelik olarak kamu yatırımlarının 15 yıllık bir süreyle programlanmasını öngören bir yasal düzenlemeyi Parlamento'nun onayına sunacaktır. Bu yatırımlar devlet ve Korsika topluluğu tarafından, topluluğun finansman yeğinliklerini dikkate alan oranlar uyarınca, birlikte finanse edileceklerdir; ortalama olarak finansmanın %70'i Devlet'in payına düşecektir.

Programlama, özellikle Korsika topraklarının ulaşılamazlıktan kurtarılması için zorunlu olan kara ve demir yolu inşaatlarına yönelik olacaktır.

Bu programlamanın belirlenmesi, hükümetin bu amaçla özel olarak görevlendireceği Korsika valisi ile yerel topluluk arasındaki görüşmelerle gerçekleşecektir.

Kamusal yatırım çalışmalarını desteklemek üzere bir düzenek getirilecektir.

5.Yasama takvimi

Yukarıdaki öneriler arasından, işbu yasama döneminde gerçekleştirilecek yasal önlemleri gerektirenlerin hayata geçirilmesini sağlamak üzere, hükümet, 2001 yılında oylanabilmesini temin için bu yılın sonundan önce Parlamento'ya sunulabilecek olan bir yasa tasarısı hazırlayacaktır. Miras haklarının vergilendirilmesine ilişkin önlemler 1 Ocak 2001 tarihinden itibaren hayata geçirilebilmek üzere, özgül vergi düzenlemelerinin konusu olacaktır.

Fransızcadan çevirenler: Turhan Ilgaz, Mesut Tufan, Cengiz Aktar

Bu yazı IDEA Politika Dergisinin Güz 2000 Sayısında yayınlanmıştır.

